

PLAN URZĄDZENIA LASU

NADLEŚNICTWA CZŁUCHÓW

Sporządzony na okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2032 roku
na podstawie stanu lasu na dzień 1 stycznia 2023 roku

TOM IB

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

WYKONAŁO:

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Szczecinku

ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek

Szczecinek 2022 r.

Wykonano na zlecenie

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku
ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek
tel. (94) 37 408 05, faks (94) 37 408 05
e-mail: sekretariat@szczecinek.buligl.pl

Opracowanie

Artur Borecki

Kierowanie projektem

Dariusz Ber

Kontrola końcowa

Tomasz Babiak

Spis treści

1. WPROWADZENIE	6
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	9
2.1. Położenie Nadleśnictwa	9
2.2. Lesistość	14
2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych	15
2.4. Dominujące funkcje lasów	16
2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów	16
3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	18
3.1. Istniejące formy ochrony przyrody	18
3.1.1. Rezerwat przyrody	19
3.1.2. Obszary chronionego krajobrazu	25
3.1.3. Obszary Natura 2000	29
3.1.4. Użytek ekologiczny	52
3.1.5. Pomniki przyrody	53
3.1.6. Ochrona gatunkowa	55
3.2. Proponowane powiększenie obszaru Natura 2000	75
4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE	77
4.1. Rzeźba terenu i typy gleb	77
4.2. Wody	80
4.2.1. Wody powierzchniowe	80
4.2.2. Wody podziemne	84
4.3. Ekosystemy wodno-błotne	85
4.3.1. Obszary hydrogeniczne	86
4.3.2. Źródlika	86
4.3.3. Program małej retencji	86
4.4. Roślinność	87
4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna	87
4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000	89
4.5. Drzewostany	91
4.5.1. Bogactwo gatunkowe	92
4.5.2. Struktura pionowa	93
4.5.3. Pochodzenie	94
4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi	94
4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska	97
4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego	99
4.5.7. Drzewostany ponad 100-letnie	103

4.5.8. Ostoje różnorodności biologicznej	104
4.5.9. Drewno martwe	106
5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE	108
5.1. Stanowiska archeologiczne.....	108
5.2. Cmentarze.....	117
6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	118
6.1. Zagrożenia abiotyczne.....	119
6.1.1. Wiatry	119
6.1.2. Opady i osady atmosferyczne.....	120
6.1.3. Wyładowania atmosferyczne.....	121
6.1.4. Wahania temperatur.....	121
6.1.5. Zaburzenia gospodarki wodnej.....	122
6.2. Zagrożenia biotyczne.....	122
6.2.1. Szkodniki owadzie.....	122
6.2.2. Grzybowe choroby infekcyjne.....	125
6.2.3. Zwierzęta roślinożerne.....	127
6.3. Zagrożenia antropogeniczne.....	128
6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza.....	128
6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód.....	129
6.3.3. Pożary lasu.....	131
6.3.4. Szkodnictwo leśne	132
7. TURYSTYKA I EDUKACJA	133
7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa.....	133
7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa.....	134
7.3. Edukacja ekologiczna na terenie Nadleśnictwa.....	137
8. PLAN DZIAŁAŃ	141
8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.....	141
8.1.1. Podział na gospodarstwa.....	141
8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego.....	142
8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego.....	143
8.2. Ochrona różnorodności biologicznej.....	143
8.3. Kształtowanie stref ekotonowych.....	145
8.4. Kształtowanie stosunków wodnych.....	146
8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną.....	146
8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków.....	167
8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych.....	171
8.7.1. Chronione siedliska leśne.....	171
8.7.2. Chronione siedliska nieleśne	178

9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY	180
10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY.....	182
11. LITERATURA	183
12. ZAŁĄCZNIKI.....	185
12.1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.....	185
12.2. Zestawienie pododdziałów cennych ekosystemów wymagających wyłączenia z gospodarki leśnej (BIO) w Nadleśnictwie Człuchów.....	205
13. KRONIKA.....	210

1. WPROWADZENIE

Niniejszy program ochrony przyrody jest trzecim z kolei i stanowi integralną część „Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Człuchów na okres od 01.01.2023 r. do 31.12.2032 r.” Poprzednie programy obowiązywały w latach 2003-2012 oraz w latach 2013-2022.

Dane inwentaryzacyjne opracowano według stanu na 01.01.2023 r.

Program sporządzony został w celu:

- zinwentaryzowania i zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów Nadleśnictwa;
- przedstawienia istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszania i rozwijania metod sprawowania ochrony przyrody;
- umożliwienia w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- wskazania kolejnych obiektów do objęcia ochroną;
- uświadomienia różnym grupom społecznym obecnych i potencjalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego;
- ochrony zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody został opracowany zgodnie z wymogami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity Dz. U., 2020 r., poz. 1463), na podstawie „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” z 1996 r. (Załącznik nr 11 do Instrukcji urządzania lasu z 1994 r.) oraz „Instrukcji urządzania lasu” z 2011 r. (Załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie Instrukcji urządzania lasu).

W programie uwzględniono ogólne cele i zasady prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach wielofunkcyjnych, określone w „Polityce ekologicznej państwa 2030” przyjętej przez Radę Ministrów 16 lipca 2019 roku oraz wymogi dotyczące leśnictwa określone w:

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (tekst jednolity Dz. U., 2020 r., poz. 1219),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U., 2020 r., poz. 55),

- ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U., 2017 r., poz. 1161),
- ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U., 2020 r., poz. 283),
- ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U., 2018 r., poz. 2067),

oraz aktach wykonawczych do wymienionych ustaw, takich jak:

- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U., 1992 r., Nr 67, poz. 337),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U., 2012 r., poz. 1302),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U., 2014 r., poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U., 2014 r., poz. 1408),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U., 2016 r., poz. 2183),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (tekst jednolity Dz. U., 2014 r., poz. 1713),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U., 2005 r., Nr 60, poz. 533),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U., 2011 r., Nr 25, poz. 133),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U., 2011 r., Nr 210, poz. 1260),

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U., 2019 r., poz. 1839).

Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Człuchów wykonano zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, przy wykorzystaniu następujących materiałów:

- wyników V rewizji urządzenia lasu, wykonanej przez BULiGL Oddział w Szczecinku;
- programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Człuchów na okres od 1.01.2013 r. do 31.12.2022 r.;
- operatu siedliskowego sporządzonego w roku 2018 przez pracownię siedliskową BULiGL Oddział w Szczecinku;
- planu ochrony rezerwatu przyrody „Jezioro Sporackie”;
- planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB220001 Wielki Sandr Brdy;
- dokumentacji do Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH220056 Czerwona woda pod Babilonem oraz dokumentacji do Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH220059 Duży Okoń;
- inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 wykonanej przez Lasy Państwowe w 2007 r.;
- weryfikacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Nadleśnictwie Człuchów wykonanej przez BULiGL Oddział Szczecinku w 2017 r.;
- informacji uzyskanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku;
- danych udostępnionych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku, Delegatura w Słupsku;
- danych uzyskanych w Starostwach Powiatowych w Człuchowie oraz Chojnicach;
- informacji dostarczonych przez RDLP w Szczecinku;
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Człuchów, tym m.in. zestawień drzewostanów stanowiących ostoje różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych, jako drzewostanów wyłączonych z użytkowania głównego na okres obowiązywania planu u.l. na skutek odpowiednich decyzji zarządzającego;
- innych informacji zebranych na potrzeby „Programu”.

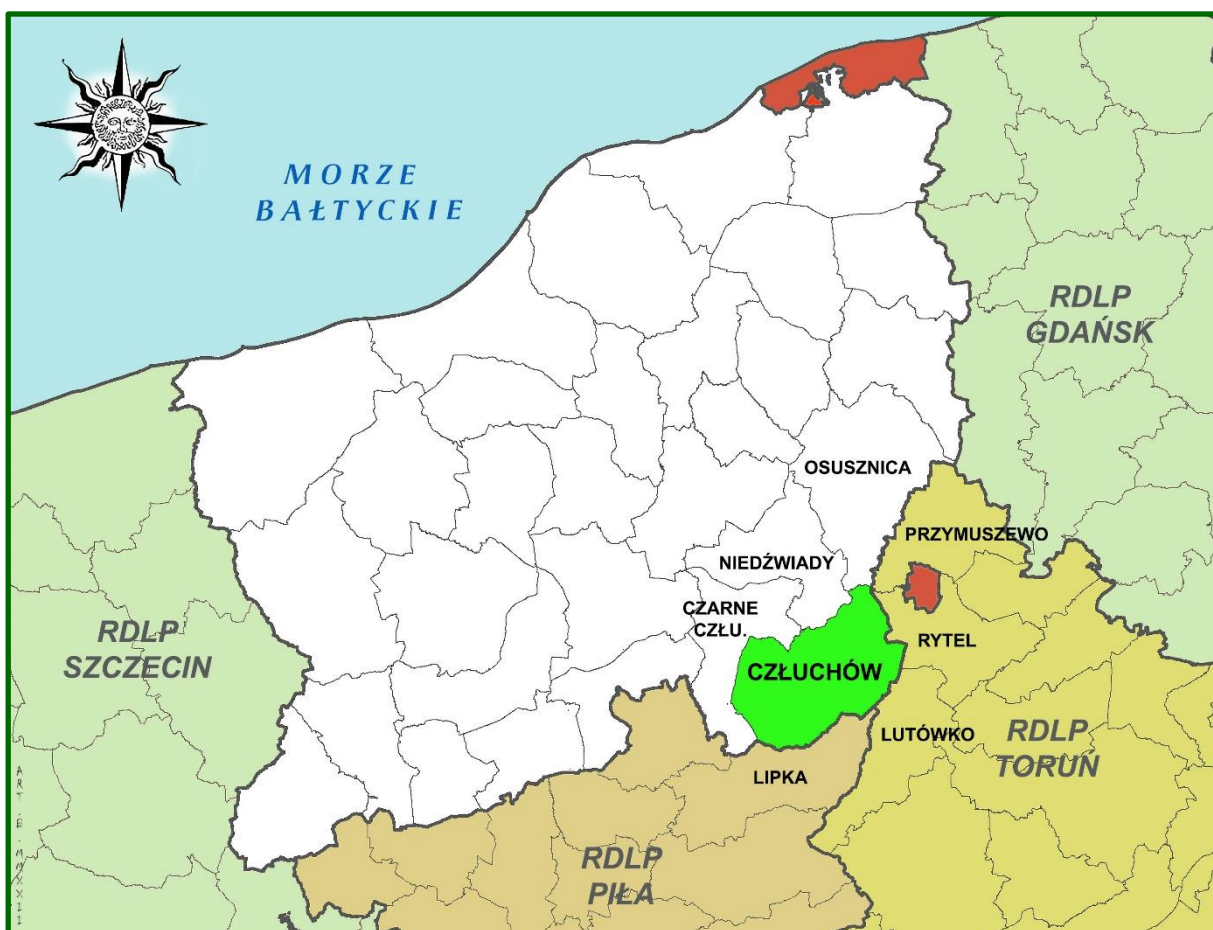
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

2.1. Położenie Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Człuchów podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. Położone jest na terenie województwa pomorskiego w powiecie człuchowskim, na terenie gmin: Czarne, Człuchów, Debrzno, Przechlewo, Rzeczenica oraz w niewielkiej części, na terenie powiatu chojnickiego w gminie Konarzyny.

Nadleśnictwo graniczy z następującymi jednostkami Lasów Państwowych:

- 1) RDLP Szczecinek - Osusznica, Niedźwiady, Czarne Człuchowskie;
- 2) RDLP Piła - Lipka;
- 3) RDLP Toruń - Lutówko, Rytel, Przymuszewo.

Ryc. 1. Położenie Nadleśnictwa w RDLP Szczecinek

Tab. 1. Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa Człuchów wg grup użytków gruntowych

Grupa użytków gruntowych	[ha]
1	2
Grunty leśne zalesione	20578,87
Grunty leśne niezalesione	443,70
Grunty związane z gosp. leśną	534,20
Lasy (razem)	21556,77
Grunty nieleśne	913,77
OGÓŁEM	22470,54

Tab. 2. Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa Człuchów wg podziału administracyjnego

Gmina Powiat Województwo	Nadleśnictwo
	[ha]
1	2
Czarne Obszar Wiejski	3324,48
Człuchów	13323,80
Debrzno Obszar Wiejski	2263,27
Przechlewo	1415,42
Rzeczenica	1524,81
Razem powiat człuchowski	21851,78
Konarzyny	618,76
Razem powiat chojnicki	618,76
Ogółem woj. pomorskie	22470,54

Grunty Nadleśnictwa Człuchów w odniesieniu do ogólnej sieci geograficznej położone są pomiędzy:

- N 53°31'45'' - 53°48'39'' szerokości geograficznej północnej;
- E 17°0'16'' - 17°30'51'' długości geograficznej wschodniej.

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Człuchów, w oddz. 360a.

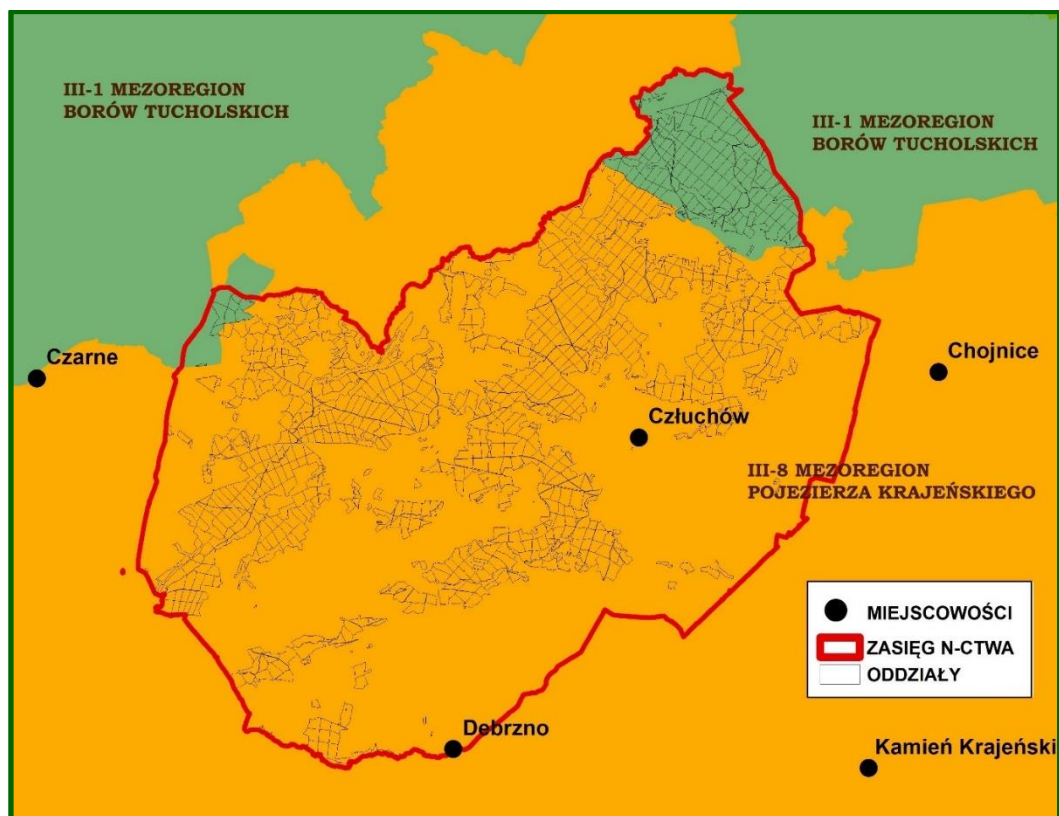
- adres: ul. Sobieskiego 3, 77-300 Człuchów;
 - tel.: +48 59 83 43 434,
 - kom.: +48 784 040 951,
- e-mail: czluchow@szczecinek.lasy.gov.pl

Fot.1. Siedziba Nadleśnictwa Człuchów (fot. N-ctwo Człuchów)

Według regionalizacji przyrodniczo - leśnej Polski (2010) obszar Nadleśnictwa Człuchów położony jest w:

- Krainie III – Wielkopolsko - Pomorskiej, mezoregionach:
 - Pojezierza Krajeńskiego (III. 8);
 - Borów Tucholskich (III.1).

Ryc. 2. Mezoregiony przyrodniczo-leśne w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów

Według fizyczno-geograficznego podziału Polski, zmodyfikowanego w 2018 roku, obszar Nadleśnictwa Człuchów leży w następujących jednostkach:

Tab. 3. Położenie Nadleśnictwa Człuchów według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne

Obszar	Mezoregion	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Nazwa jednostki fizyczno-geograficznej
1	2	3	4	5	6	7
1						Europa Zachodnia
	3					Pozaalpejska Europa Środkowa
		31				Niż Środkowoeuropejski
			314-316			Pojezierza Południowobałtyckie
				314.6-7		Pojezierze Południowopomorskie
					314.67	Równina Charzykowska
					314.69	Pojezierze Północnokrajęskie
					314.68	Dolina Gwdy

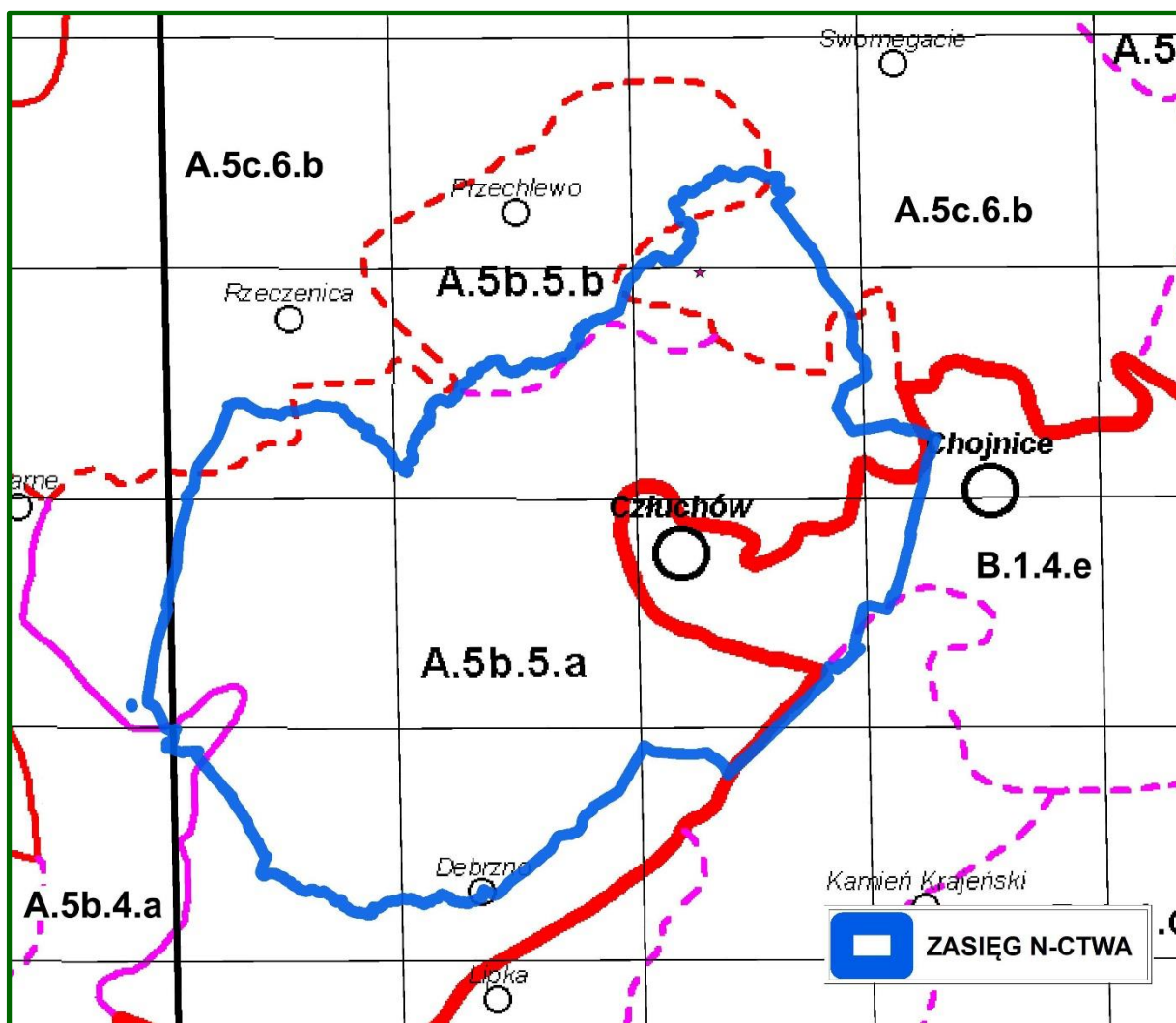

Ryc. 3. Mezoregiony fizyczno-geograficzne w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów
Źródło: opracowanie własne na podstawie warstwy „Mezoregiony fizycznogeograficzne” 2018

Nazwy i zasięgi jednostek geobotanicznych w regionalizacji geobotanicznej Polski (MATUSZKIEWICZ 2008) dla Nadleśnictwa Człuchów przedstawiają tabela i mapa.

Tab. 4. Położenie Nadleśnictwa Człuchów wg podziału na jednostki geobotaniczne (Matuszkiewicz 2008)

Działy	Krainy i podkrainy	Okręgi	Podokręgi	Nazwy jednostek	Uwagi
Symbol jednostki					
1	2	3	4	5	6
A				Dział Pomorski	
	A.5.			Kraina Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich	
		A.5b.4		Okręg Doliny Gwdy	
			A.5b.4.a	Podokręg Pilski	Zachodnia część Nadleśnictwa (nieвелиki fragment obrębu Domisław)
		A.5b.5		Okręg Człuchowski	
			A.5b.5.a	Okręg Debrznowski	Okolo 75% zasięgu Nadleśnictwa
			A.5b.5.b	Okręg Przechlewski	Północna część Nadleśnictwa (nieвелиki fragment obrębu Polnica oraz Lipie)
		A.5c.6		Okręg Borów Tucholskich	
			A.5c.6.b	Okręg Swornigacko-Koczalski	Północna część Nadleśnictwa (obręb Polnica)
B				Dział Brandenbursko-Wielkopolski	
	B.1.			Kraina Notecko - Lubuska	
		B.1.4.		Okręg Złotowsko - Chojnicki	
			B.1.4.e	Podokręg Chojnicki	Wschodnia część Nadleśnictwa (obręb Polnica)

Ryc. 4. Jednostki geobotaniczne w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów
 Źródło: Matuszkiewicz J.M., Regionalizacja geobotaniczna Polski, 2008

2.2. Lesistość

Powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Człuchów wynosi 22 470,54 ha, a powierzchnia ogólna jego zasięgu terytorialnego wynosi 61 250 ha.

Struktura własnościowa lasów przedstawia się następująco:

• Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie LP	–	21 556,77
• Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa – pozostałe	–	374,82
• Lasy stanowiące własność osób fizycznych i lasy komunalne	–	809,19
Łącznie lasy w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa	–	22 740,78

Lesistość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów wynosi 37,1%. Pozostałą powierzchnię terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa stanowią głównie użytki rolne, tereny różne, w mniejszym stopniu grunty zadrzewione i zakrzewione, grunty pod wodami oraz grunty zabudowane i zurbanizowane.

2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych

Jako kompleks leśny potraktowano zwarty obszar gruntów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa (zalesionych i niezalesionych oraz związanych z gospodarką leśną), niepodzielony obszarami bezleśnymi. Przyjęto również, że elementy liniowe, takie jak rzeki, drogi, linie kolejowe, itp. o szerokości do ok. 50 m położone między gruntami leśnymi nie dzielą kompleksów leśnych.

Tab. 5. Zestawienie liczby i wielkości kompleksów leśnych w Nadleśnictwie Człuchów

Wielkość kompleksów [ha]	Nadleśnictwo		%
	liczba	[ha]	
1	2	3	4
do 1,00	23	11,28	0,05
1,01 – 5,00	21	48,75	0,23
5,01 – 20,00	16	174,33	0,81
20,01 – 100,00	5	164,52	0,76
100,01 – 500,00	5	1370,13	6,35
pow. 2000,00	1	19787,76	91,80
OGÓŁEM	71	21556,77	100,0

* - kompleksy łączą się tworząc jeden duży kompleks

Grunty leśne Nadleśnictwa Człuchów składają się z 71 kompleksów. W strukturze powierzchniowej zdecydowanie wyróżniają się 1 główny kompleks o wielkości powyżej 2 000 ha. Kompleks ten zajmuje 19787,76 ha, czyli 91,80% powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa. Na pozostały areal gruntów leśnych składa się 5 kompleksów średniej wielkości od 100,01 ha do 500,00 ha, których łączna powierzchnia wynosi 1370,13 ha oraz 65 kompleksów o wielkości do 100,00 ha, zajmujących łącznie 1,85% powierzchni. Średnia wielkość kompleksu wynosi 303,62 ha.

Odległość między najdalej położonymi miejscami Nadleśnictwa na kierunku wschód – zachód wynosi ok. 33,9 km, a na kierunku północ – południe ok. 30,9 km.

2.4. Dominujące funkcje lasów

Lasy, z natury wielofunkcyjne, dzieli się do celów planowania urzędniowego na 3 podstawowe (główne) grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze.

W Nadleśnictwie przyjęto podział lasu na kategorie ochronności zgodnie z Decyzją Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2003 r. (znak sprawy: DL.lp-0233-JJ-9/03).

Tab. 6. Zestawienie powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa Człuchów wg grup funkcji lasu i kategorii ochronności

Grupa funkcji	Nadleśnictwo	
	[ha]	%
1	2	3
I. LASY REZERWATOWE	8,28	0,1
II. LASY OCHRONNE	4885,16	23,2
A. Lasy ochronne ogólnego przeznaczenia:	4545,69	21,6
Wodochronne	4074,88	19,4
Glebochronne	278,38	1,3
Wodochronne, glebochronne	192,43	0,9
B. Lasy ochronne specjalnego przeznaczenia:	339,47	1,6
Stałe powierzchnie doświadczalne	323,61	1,5
Stałe powierzchnie doświadczalne, wodochronne	1,25	0,0
Stałe powierzchnie doświadczalne, nasienne	4,06	0,0
Nasienne, wodochronne	10,55	0,1
III. LASY GOSPODARCZE	16129,13	76,7
OGÓŁEM	21022,57	100,00

Lasy ochronne i rezerwaty w ogólnej powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa stanowią 23,3%. Szczegółowy podział na kategorie ochronności wraz z lokalizacją, przedstawiony jest w opisanu ogólnym.

2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów wykonano na podstawie danych uzyskanych z opracowań:

- dla Nadleśnictwa Człuchów: „Plany urządzenia lasu na okres od 01.01.2013 do 31.12.2022 r. oraz od 01.01.2023 r. do 31.12.2032 r.;

- dla RDLP w Szczecinku i PGL LP: „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2021 r.”.

Tab. 7. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w Nadleśnictwie Człuchów

Obszar	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Przeciętny przyrost [m ³ /ha]	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
Nadleśnictwo (stan na 1.01.2023)	61	277	4,5	63,8	76,7
RDLP Szczecinek (stan na 1.01.2021)	60	268	4,5	61,1	76,3
PGL Lasy Państwowe (stan na 1.01.2021)	64	275	4,3	49,7	75,6
Nadleśnictwo (stan na 1.01.2013)	58	278	4,8	74,5	83,8

Średni wiek drzewostanów Nadleśnictwa Człuchów jest wyższy o 1 rok od średniego wieku drzewostanów w RDLP Szczecinek oraz o niższy o 3 lata od wieku drzewostanów zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Wyższa jest przeciętna zasobność drzewostanów Nadleśnictwa: w stosunku do RDLP o 9 m³/ha, natomiast w porównaniu z Lasami Państwowymi różnica ta wynosi 2 m³/ha.

Wyższy jest w Nadleśnictwie udział siedlisk borowych: od udziału w RDLP – o 2,7%, a od udziału w Lasach Państwowych – o 14,1%.

Udział gatunków iglastych w Nadleśnictwie wynosi 76,7% i jest wyższy odpowiednio: o 0,4% w stosunku do RDLP, oraz o 1,1% w porównaniu do Lasów Państwowych.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat wzrósł w Nadleśnictwie średni wiek drzewostanów – o 3 lata, a przeciętna zasobność zmalała – o 1 m³. Zmniejszył się udział siedlisk borowych – o 10,7% oraz zmalał udział gatunków iglastych – o 7,1%.

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Podstawowym zadaniem Polityki Ekologicznej Państwa jest ochrona różnorodności biologicznej przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Temu służy przede wszystkim ustanowienie obszarów prawnie chronionych. Obecnie około 30% terytorium Polski jest objęte różnymi formami ochrony (wg „Polityki ekologicznej państwa 2030”).

3.1. Istniejące formy ochrony przyrody

Na gruntach Nadleśnictwa Człuchów występują następujące rodzaje chronionych obiektów przestrzennych i punktowych, powołanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- 3 rezerwaty przyrody: „Jezioro Sporackie”, „Jezioro Bardze Małe”, „Sosny”;
- 3 obszary chronionego krajobrazu: „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”, „Jezior Człuchowskich”, „Doliny Rzeki Debrzynki”;
- 5 obszarów Natura 2000:
 - 1 ptasi : PLB220001 Wielki Sandr Brdy;
 - 4 siedliskowe: PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem, PLH220058 Dolina Brdy i Chociny, PLH220059 Duży Okoń, PLH220066 Dolina Szczyry, PLH300047 Dolina Debrzynki (po powiększeniu granic obszaru);
- 1 użytek ekologiczny „Mokradła żurawie”;
- 7 pomników przyrody: 7 pojedynczych drzew;
- ochrona gatunkowa: 2 strefy ochrony gatunkowej.

Tab. 8. Zestawienie form ochrony przyrody na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Rodzaj obiektu	Liczba	Powierzchnia całkowita [ha]	Powierzchnia w zasięgu N-ctwa [ha]	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa					
				las	grunty	razem	9/4		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rezerwat przyrody	3	27,53	27,53	8,28	30,1	19,25	69,9	27,53	100,0
Obszary Chronionego Krajobrazu	3	14663,45	5787,09	2851,37	95,7	128,74	4,3	2980,11	51,5
Obszary Natura 2000*	5	3566,24	860,19	593,33	74,0	208,19	26,0	801,52	93,2
Użytki ekologiczne	1	2,05	2,05	-	-	2,05	100,0	2,05	100,0
Ochrona gatunkowa – strefy ochrony	2	118,68	118,68	117,51	99,0	1,17	1,0	118,68	100,0
Pomniki przyrody	7	-	-	-	-	-	-	-	-

* razem z PLH300047 Dolina Debrzynki

3.1.1. Rezerwaty przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Człuchów zlokalizowane są 3 rezerwaty przyrody: „Jezioro Sporackie” (wraz z otuliną), „Jezioro Bardze Małe” i „Sosny”.

W poprzednim programie ochrony przyrody na lata 2012-2021 opisano jeszcze rezerwat „Michałowo”, który znajdował się w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Człuchów. Rezerwat ten nie obejmuje gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo, dlatego nie będzie opisywany w obecnym programie ochrony przyrody.

Tab. 9. Rezerwaty przyrody położone w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu Pozostałe akty prawne	Rok uznania	Powierzchnia rezerwatu [ha]	
				wg aktu prawnego	na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo
1	2	3	4	5	6
1.	„Jezioro Sporackie”	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 października 1965 r. (M.P. z 1965 r., Nr 64, poz. 360) Obwieszczenie Wojewody Pomorskiego z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wykazu rezerwatów przyrody województwa pomorskiego ustanowionych przed dniem 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2001 r. Nr 79, poz. 976) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Sporackie” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2017 r. poz. 2227)	1965	17,64	17,64
2.	„Jezioro Bardze Małe”	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 grudnia 1981 r. (M.P. z 1981 r., Nr 29, poz. 271) Obwieszczenie Wojewody Pomorskiego z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wykazu rezerwatów przyrody województwa pomorskiego ustanowionych przed dniem 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2001 r. Nr 79, poz. 976) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 3 grudnia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2021 r. ,poz. 4942)	1982	8,34	8,34

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu Pozostałe akty prawne	Rok uznania	Powierzchnia rezerwatu [ha]	
				wg aktu prawnego	na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo
1	2	3	4	5	6
		Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 28 lipca 1962 r. (M.P. z 1962 r., Nr 68, poz. 315)			
3.	„Sosny”	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 18 maja 1984 r. (M.P. z 1984 r., Nr 15, poz. 108) Obwieszczenie Wojewody Pomorskiego z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wykazu rezerwatów przyrody województwa pomorskiego ustanowionych przed dniem 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2001 r. Nr 79, poz. 976) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 17 stycznia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2018 r., poz 489)	1984	1,55	1,55

➤ Rezerwat „Jezioro Sporackie”

Rezerwat został uznany 3 stycznia 1966 roku na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 października 1965 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1965 r. nr 64 , poz. 360), potwierdzony Obwieszczeniem Wojewody Pomorskiego z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wykazu rezerwatów przyrody województwa pomorskiego ustanowionych przed dniem 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2001 r. Nr 79, poz. 976).

Aktualnym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Sporackie” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2017 r. poz. 2227).

Rezerwat zlokalizowany jest w województwie pomorskim, w powiecie człuchowskim, w gminie Człuchów. Obejmuje grunty o łącznej powierzchni 17,64 ha, położone w leśnictwie Polnica, w oddz.: 36c,d,f,g,~a, 37h,i,~a, ~c, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 5,06 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 1,65 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 10,93 ha.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ekosystemu jeziora lobeliowego oraz jego torfowiskowych i leśnych obrzeży, wraz z charakterystyczną roślinnością oraz populacjami cennych gatunków roślin i zwierząt.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - wodny (W);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - biocenotyczny i fizjocenotyczny (Pbf);

- podtyp rezerwatu - biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu - wodny (EW);

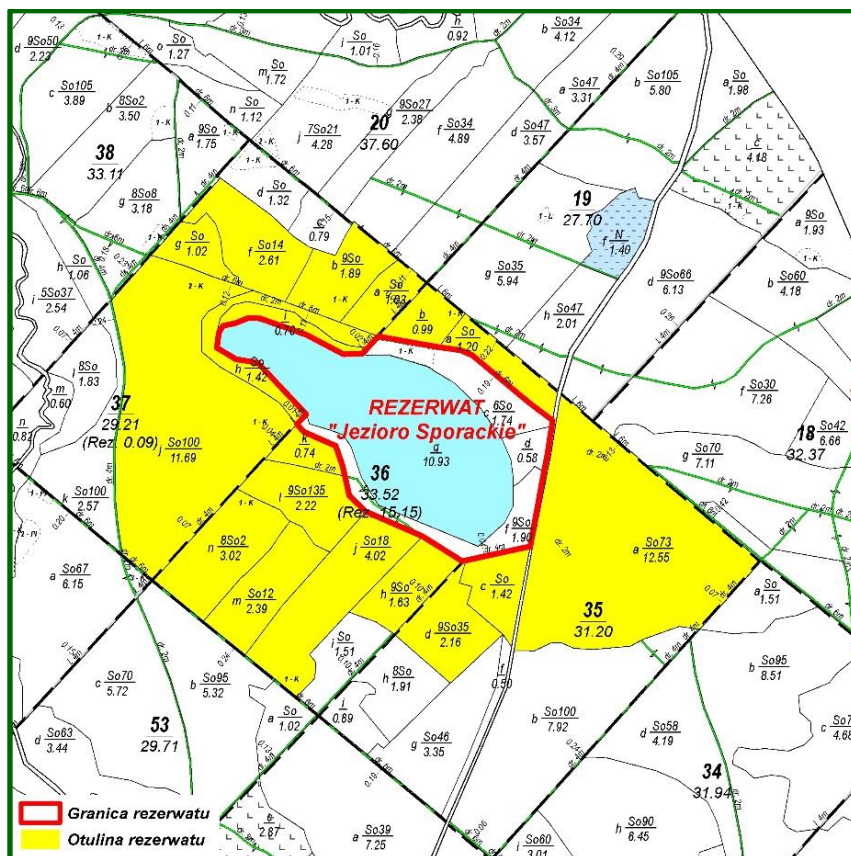
- podtyp rezerwatu - jezior oligotroficznych (jo).

Wokół rezerwatu wyznaczona została otulina obejmująca grunty o łącznej powierzchni 51,49 ha w oddz.:35a,c,d,~a,~b, 36a,b,h,j,k,l,m,n,~b,~c, 37a,b,f,g,j,~b,~d~g~h.

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Rezerwat posiada plan ochrony, ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Sporackie” (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 4953).

Rezerwat oraz część jego otuliny pokrywa się z obszarem siedliskowym Natura 2000 PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem.

Ryc. 5. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Jezioro Sporackie”

➤ **Rezerwat „Jezioro Bardze Małe”**

Rezerwat został uznany 1 stycznia 1982 roku na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 grudnia 1981 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1981 r. nr 29 , poz. 271), potwierdzony Obwieszczeniem Wojewody Pomorskiego z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wykazu rezerwatów przyrody województwa pomorskiego ustanowionych przed dniem 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2001 r. Nr 79, poz. 976).

Aktualnym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 3 grudnia 2021 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Bardze Małe” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2021 r. poz. 4942).

Rezerwat zlokalizowany jest w województwie pomorskim, w powiecie człuchowskim, w gminie Człuchów. Obejmuje grunty o łącznej powierzchni 8,34 ha, położone w leśnictwie Jeziorno w oddz. 50d,k w tym:

◆ grunty zalesione i niezalesione	-	0,97 ha,
◆ grunty związane z gospodarką leśną	-	0,00 ha,
◆ grunty nieleśne	-	7,37 ha.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie jeziora lobeliowego oraz stanowisk gatunków roślin wodnych i bagiennych.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - wodny (W);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf);

- podtyp rezerwatu - biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu - wodny (EW);

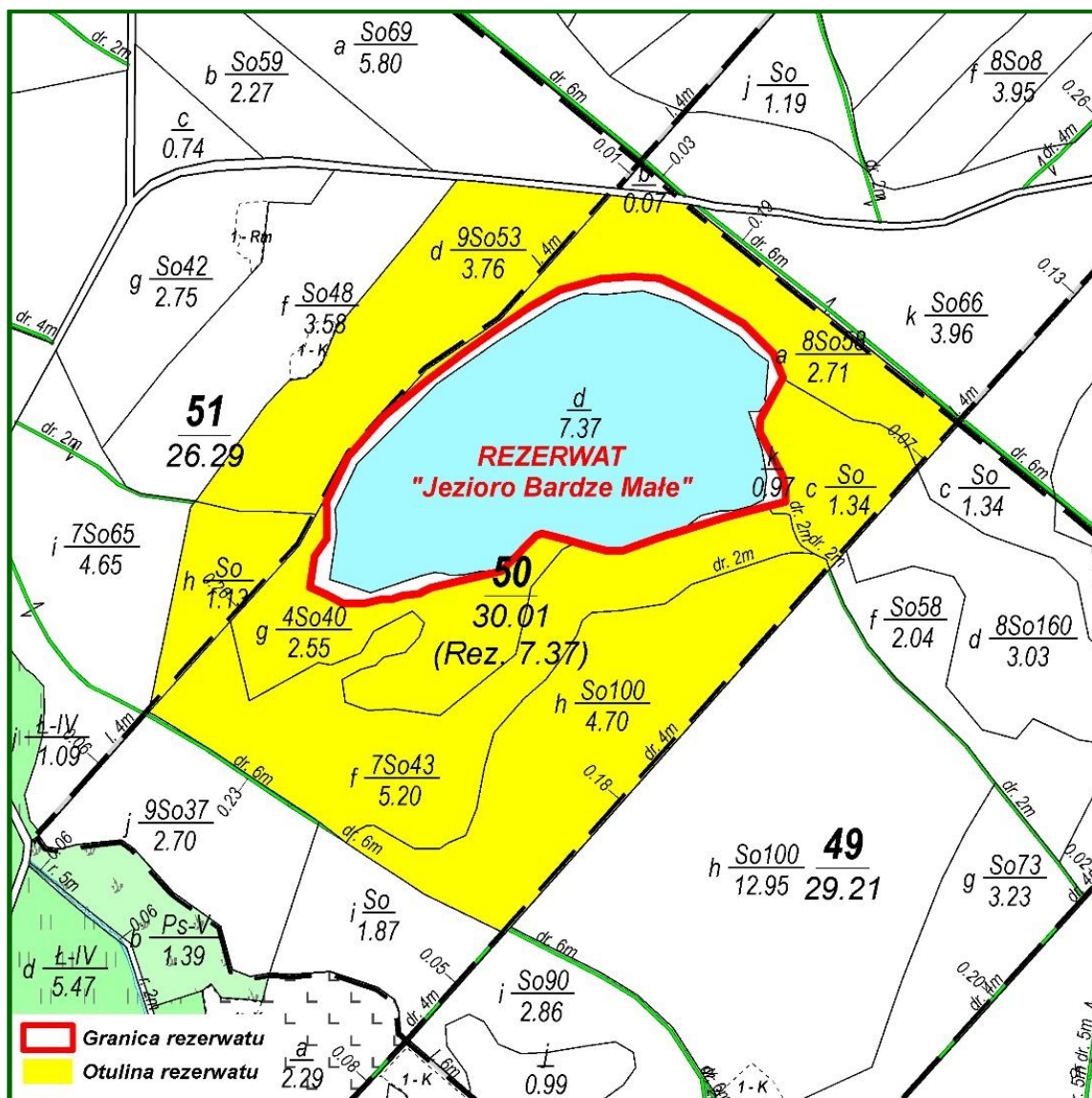
- podtyp rezerwatu - jezior oligotroficznych (jo).

Wokół rezerwatu wyznaczona została otulina obejmująca grunty o łącznej powierzchni 21,90 ha w oddz.:50a,c,f,g,h,~a,~c, 51d,h,~c.

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Rezerwat nie posiada planu ochrony. Obecnie taki plan jest w trakcie opracowywania.

Rezerwat oraz jego otulina pokrywa się z obszarem siedliskowym Natura 2000 PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem.

Ryc. 6. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Jeziro Bardze Male”

➤ Rezerwat „Sosny”

Rezerwat został uznany 1 lipca 1984 roku na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 18 maja 1984 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1984 r. nr 15, poz. 108), potwierdzony Obwieszczeniem Wojewody Pomorskiego z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wykazu rezerwatów przyrody województwa pomorskiego ustanowionych przed dniem 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. z 2001 r. Nr 79, poz. 976).

Aktualnym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 17 stycznia 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Sosny” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2018 r. poz. 489).

Rezerwat zlokalizowany jest w województwie pomorskim, w powiecie człuchowskim, w gminie Człuchów. Obejmuje grunty zalesione i niezalesione o łącznej powierzchni 1,55 ha, położone w leśnictwie Lipie w oddz. 393g.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie cennego ekosystemu leśnego wraz z jego charakterystycznymi biocenozami oraz populacjami cennych gatunków roślin, grzybów i zwierząt.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - leśny (L);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf);

- podtyp rezerwatu - biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp);

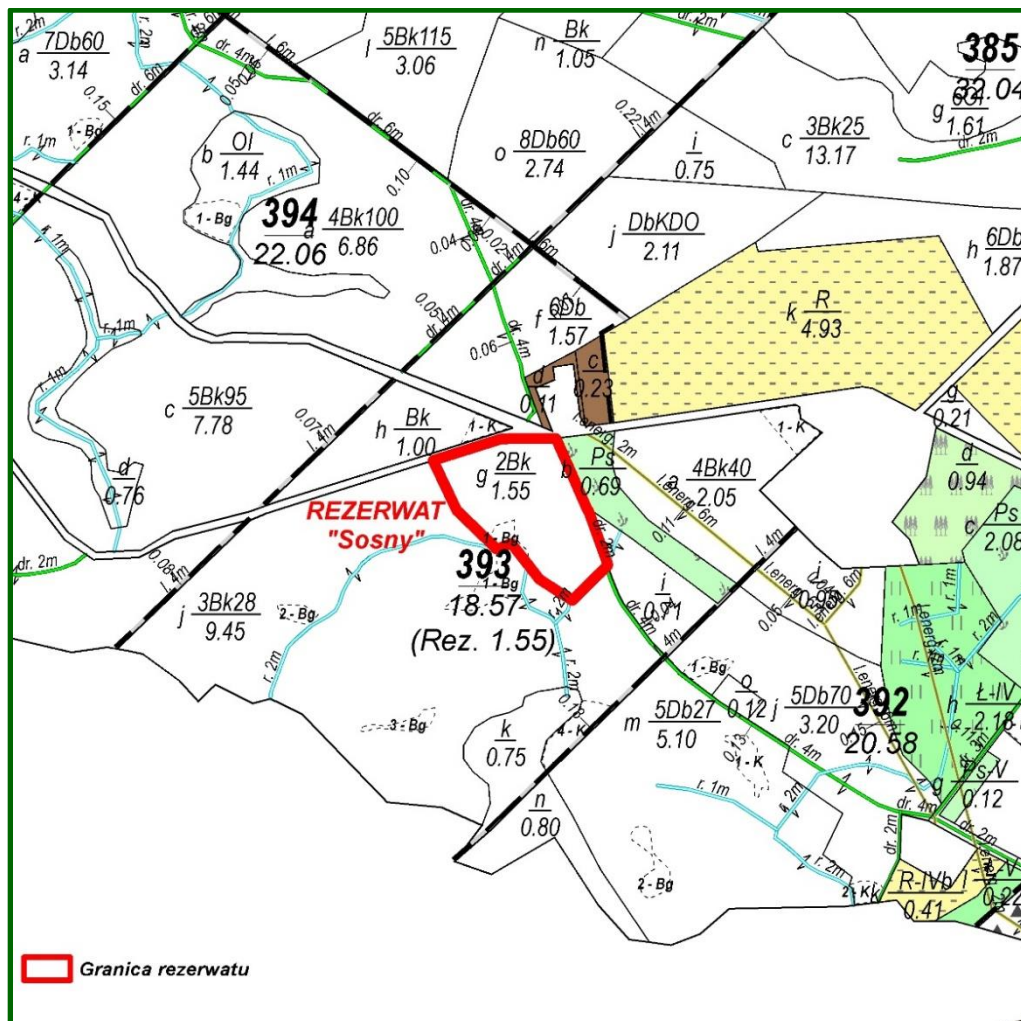
b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu - leśny i borowy (EL);

- podtyp rezerwatu - lasów nizinnych (lni).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Rezerwat nie posiada planu ochrony.

Ryc. 7. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Sosny”

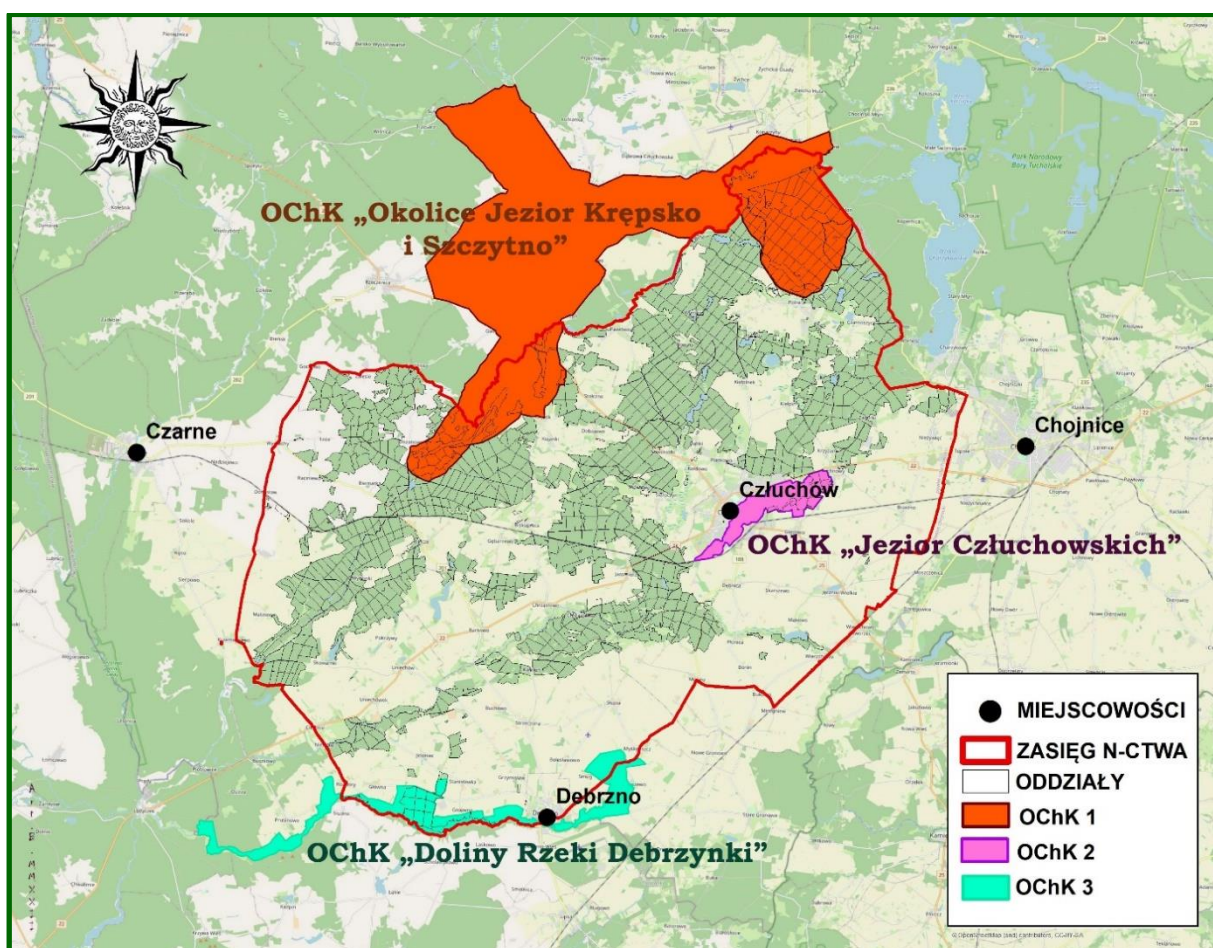
3.1.2. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

W zasięgu Nadleśnictwa Człuchów zlokalizowane są 3 obszary chronionego krajobrazu.

Tab. 10. Zestawienie obszarów chronionego krajobrazu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Nazwa obszaru	Data utworzenia	Pow. ogólna obszaru	Pow. w zasięgu N-ctwa	Grunty N-ctwa
			[ha]		
1	2	3	4	5	6
1.	Okolice Jezior Krępsko i Szczytno	01.01.1981r.	12 428,00	4 279,85	2 483,40
2.	Jezior Człuchowskich	01.01.1981r.	670,19	670,19	163,38
3.	Doliny Rzeki Debrzynki	12.11.2019 r.	1 565,26	837,05	333,33
Razem			14 663,45	5 787,09	2 980,11

Ryc. 8. Nadleśnictwo Człuchów na tle obszarów chronionego krajobrazu

➤ OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”

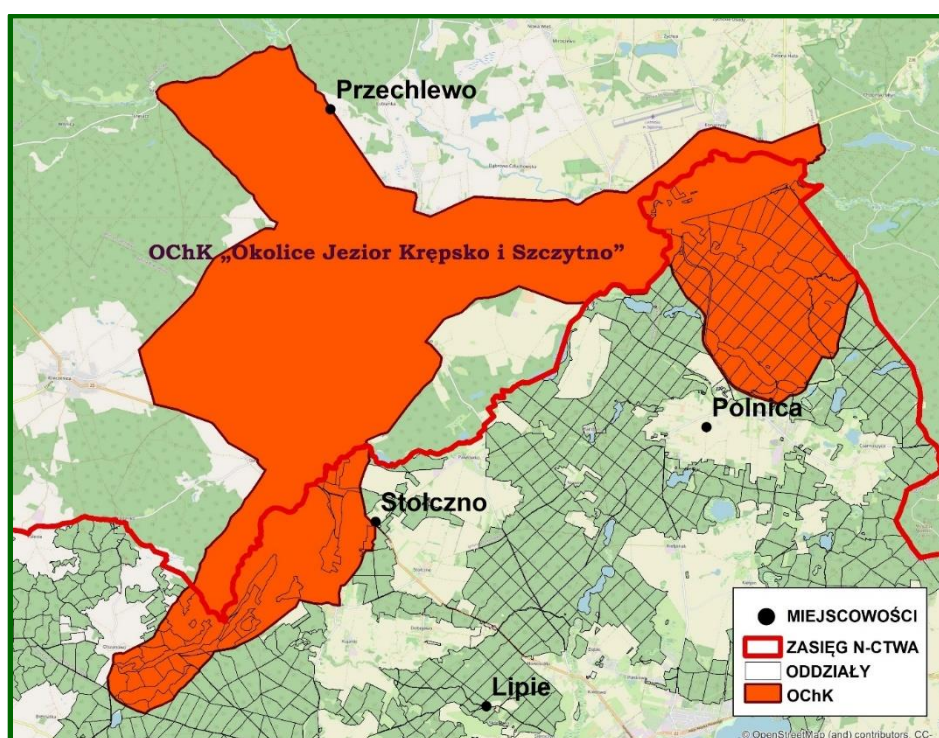
Obszar chronionego krajobrazu „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno” utworzony został Uchwałą nr X/42/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Słupsku z dnia 8 grudnia 1981 r. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim. (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2942).

Powierzchnia obszaru wynosi 12 428 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów znajduje się 34,4% powierzchni obszaru, to jest 4 279,85 ha, z czego na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo – 2 483,40 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 2 334,00 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 60,98 ha,
- grunty nieleśne - 88,42 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 1-17, 19b,f-h, 20-28, 35c-i, 36-40, 52-64, 75-87, 91-98, 99a,b, ~b-~d, 100a-c, ~a, 101a-c,~b, 102a,b~a-~c, 103a,~c, 107b-f,~b, 108-113, 352, 353, 376a-f,i,j,l-n,s-x,~a, 377, 379b,~a, 380, 405-407, 408f-j, 444, 445, 446i-k,~a, 447f-m, ~a, 454, 455, 463-471, 489, 535a-l,~a,~c, 536a-h,~a,~b, 537a,~b.

Charakterystyczne dla krajobrazu tego obszaru są południkowo usytuowane jeziora rynnowe: Długie, Szczytno, Krępsko w zachodniej części obszaru oraz dolina Brdy w północnej i wschodniej części. Kompleksy leśne występują na całym obszarze. Gatunkiem dominującym jest sosna z niewielką domieszką brzozy, dębu i buka oraz olszy w obniżeniach terenu.

Ryc. 9. Zasięg OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno” w Nadleśnictwie Człuchów

➤ OChK „Jezior Człuchowskich”

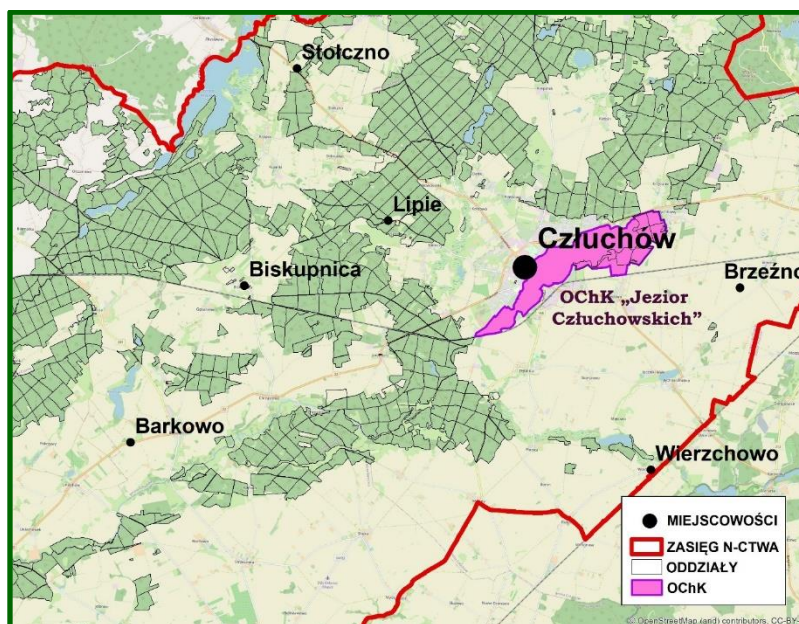
Obszar chronionego krajobrazu „Jezior Człuchowskich” utworzony został Uchwałą nr X/42/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Słupsku z dnia 8 grudnia 1981 r. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr 115/IX/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich. (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 2959) oraz Uchwała Nr 244/XIX/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 1623) - dotycząca zmiany powierzchni obszaru.

Powierzchnia obszaru wynosi 670,19 ha. Obszar znajduje się w całości w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów, z czego na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo – 163,38 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 146,33 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 4,50 ha,
- grunty nieleśne - 12,55 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 307, 308, 354-359.

Obszar obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz i walory przyrodnicze zespołu jezior polodowcowych, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz pełnione funkcje ekologiczne (siedliskowe i korytarza ekologicznego, łączącego kompleksy leśne rejonu Jezior Charzykowskich i doliny rzeki Chrzęstowy). Celem ochrony jest zachowanie w stanie niezmienionym zespołu Jezior Człuchowskich i ich ekosystemów brzegowych oraz specyfiki krajobrazowej i walorów rekreacyjnych.

Ryc. 10. Zasięg OChK „Jezior Człuchowskich” w Nadleśnictwie Człuchów

➤ OChK „Doliny Rzeki Debrzynki”

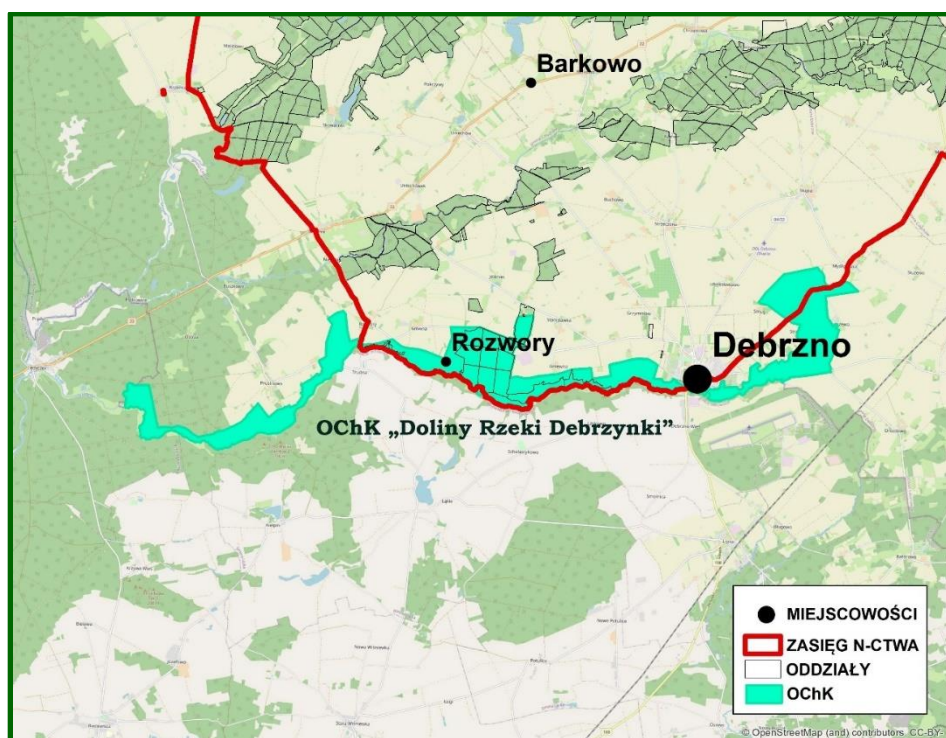
Obszar chronionego krajobrazu „Doliny Rzeki Debrzynki” utworzony został Uchwałą Nr 165/XXII/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 września 2019 r. w sprawie Obszarów Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Debrzynki (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 4711).

Powierzchnia obszaru wynosi 1 565,26 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów znajduje się 53,5% powierzchni obszaru, to jest 837,05 ha, z czego na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo – 333,33 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 297,49 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 8,07 ha,
- grunty nieleśne - 27,77 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 851h-r,~a, 853-864.

Obszar obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się naturalny krajobraz doliny rzecznej strefy pojeziernej, charakteryzujące się unikatowymi walorami przyrodniczymi i fizjonomicznymi, wartościowe ze względu na ekosystemy hydrogeniczne, walory krajobrazowe i możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz pełnią funkcję korytarza ekologicznego rangi subregionalnej – łączącego obszar Pojezierza Krajeńskiego z korytarzem ekologicznym rangi ponadregionalnej – Doliny Gwdy. Celem ochrony jest zachowanie w stanie niezmienionym naturalnych ekosystemów hydrogenicznnych dna doliny zalewowej i jej erozyjnych krawędzi oraz ich specyfiki krajobrazowej, charakterystycznej dla dolin terenu Pojezierza Południowopomorskiego.

Ryc. 11. Zasięg OChK „Doliny Rzeki Debrzynki” w Nadleśnictwie Człuchów

3.1.3. Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej. Dodatkowo państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania w razie potrzeby starań w celu zachowania ekologicznej spójności sieci Natura 2000, w celu utrzymania migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej gatunków.

Podstawą jego funkcjonowania są dwie unijne dyrektywy:

- **Dyrektywa Ptasia** (Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – wcześniej Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków) – określa kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem;
- **Dyrektywa Siedliskowa** (Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) – ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie wrażliwych przyrodniczo.

W myśl dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego (właściwego) stanu, m.in. poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) są wyznaczane do ochrony ptaków zagrożonych wyginięciem (ujętych w Załączniku 1 DP) jak również regularnie występujących ptaków wędrownych (również te niewymienione w Załączniku 1 DP), które w czasie swych corocznych wędrówek odpoczywają lub zatrzymują się w krajach Unii Europejskiej. OSO wyznaczane są

indywidualnie przez każde państwo. Komisja Europejska sprawdza, czy krajowa sieć obszarów realizuje przyjęte przez dane państwo członkowskie kryteria wyboru obszaru oraz czy zapewnia ochronę wszystkich najbardziej odpowiednich terenów dla zachowania gatunków ptaków.

W dyrektywie siedliskowej natomiast jako cele ochrony wymienione zostały wymagające działań ochronnych typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu dla całej Unii Europejskiej (naturalne oraz półnaturalne tereny lądowe i wodne wyróżniające się specyficznymi czynnikami geograficznymi, fizycznymi cechami środowiska i określonymi zbiorowiskami roślinnymi) oraz wybrane cenne gatunki roślin i zwierząt (poza ptakami). Miejsca ich ochrony wyznacza się jako specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). W przypadku SOO, każde państwo członkowskie opracowuje i przedstawia Komisji Europejskiej listę leżących na jego terytorium obszarów kwalifikujących pod względem przyrodniczym, odpowiadających gatunkowo i siedliskowo wymogom zawartym w dyrektywie siedliskowej. Po przedłożeniu listy obszary są wartościowane i selekcjonowane. Kluczowym elementem tej procedury jest seminarium biogeograficzne, podczas którego ocenia się kompletność sieci dla każdego z gatunków i siedlisk. Następnie Komisja Europejska zatwierdza te obszary w drodze decyzji jako „obszary mające znaczenie dla Wspólnoty” – OZW. Od tego momentu nabierają one statusu obszarów Natura 2000 i podlegają ochronie w ramach prawa wspólnotowego. Po wyznaczeniu ich odpowiednim aktem prawa krajowego przyjmują nazwę specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Część wymienionych w dyrektywie siedliskowej gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych oznaczono jako priorytetowe, czyli takie, za które Europa ponosi szczególną odpowiedzialność z uwagi na fakt, iż większość naturalnego zasięgu ich występowania pozostaje w granicach administracyjnych Unii Europejskiej. Ta kategoria przedmiotów ochrony jest w sposób szczególny brana pod uwagę na etapie wyznaczania obszarów Natura 2000 (każdy obszar istotny dla siedliska lub gatunku priorytetowego powinien bezwzględnie zostać wyznaczony), a także w czasie oceniania ewentualnego zezwolenia na realizację działań negatywnie wpływających na cele ochrony na takim obszarze.

W dyrektywach ptasiej i siedliskowej określono ogólnie gatunki i siedliska, dla ochrony których tworzy się obszary Natura 2000. Jednak o tym, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze decydują kryteria wyznaczania, np. wielkość populacji względem populacji krajowej. Każdy obszar Natura 2000 posiada tzw. Standardowy Formularz Danych (SDF), w którym zawarte są wszystkie najważniejsze informacje, w tym dane identyfikujące obszar (nazwa, kod), informacje przyrodnicze o gatunkach i siedliskach występujących na jego terenie, a także ocena znaczenia danego obszaru w odniesieniu do poszczególnych gatunków i siedlisk, z której wynika, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze Natura 2000, czyli:

- w obszarach ptasich – gatunki ptaków wymienione w pkt 3.2 z oceną A, B lub C oraz pectwo wodno-błotne (jeżeli tak wskazano w pkt. 4.2),
- w obszarach siedliskowych – siedliska przyrodnicze wymienione w pkt 3.1 oraz gatunki zwierząt (**bez ptaków**) i roślin wymienione w pkt. 3.2 z oceną A, B lub C.

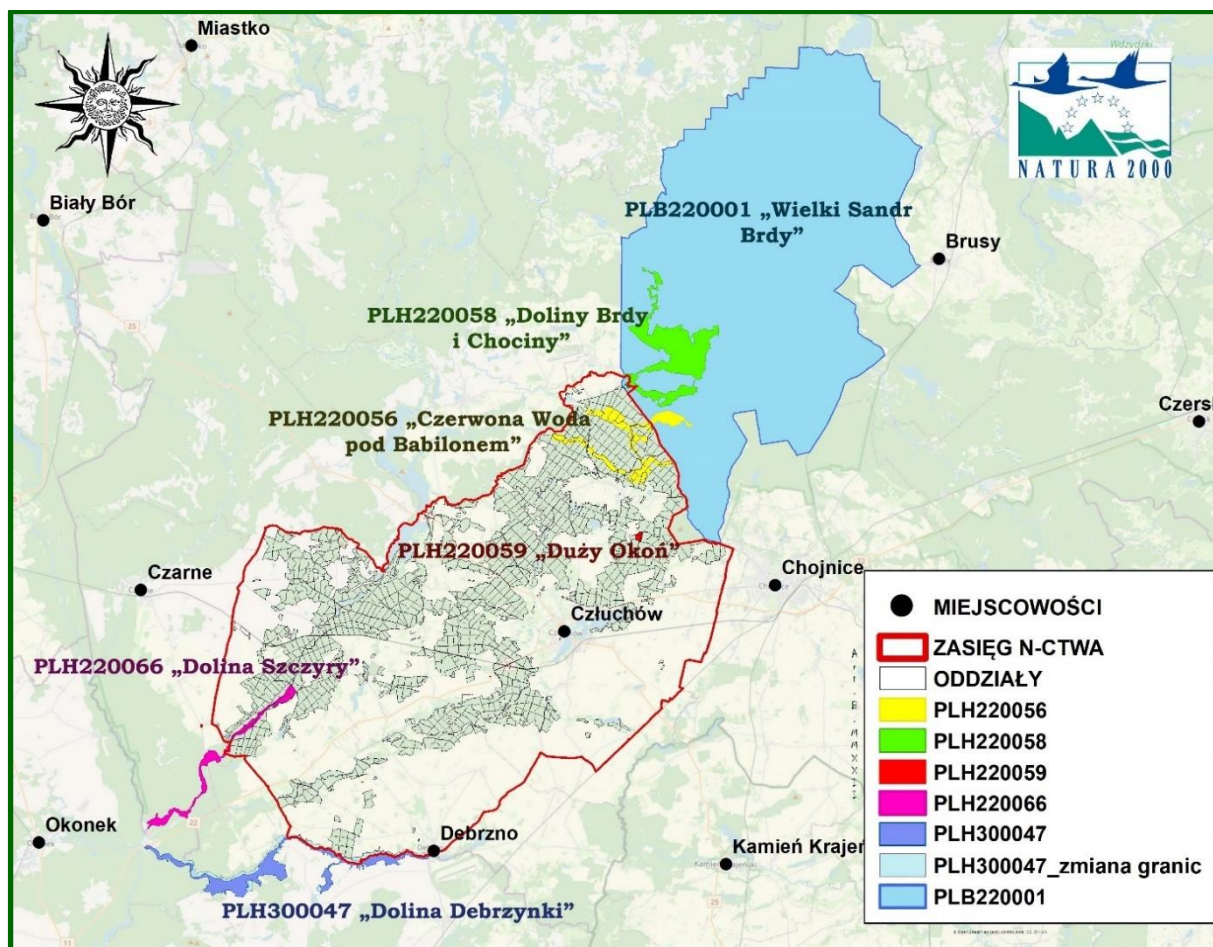
Siedliska i gatunki oznaczone w SDF jako D nie są przedmiotem ochrony danego obszaru Natura 2000, a dane ich dotyczące stanowią wartość informacyjną.

Według stanu na 01.01.2023 r. w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów występują następujące obszary Natura 2000:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO):
 - PLB220001 Wielki Sandr Brdy;
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO):
 - PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem,
 - PLH220058 Doliny Brdy i Chociny,
 - PLH220059 Duży Okoń,
 - PLH220066 Dolina Szczyry,
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW):
 - PLH300047 Dolina Debrzynki – obszar po planowanym powiększeniu granic obejmie swym zasięgiem grunty Nadleśnictwa Człuchów*.

Tab. 11. Zestawienie powierzchni obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Lp.	Kod obszaru	Nazwa obszaru	Pow. całkowita	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa		
					lasy	grunty nieleśne	razem
[ha]							
1	2	3	4	5	6	7	8
OBZARY SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW (OSO) NATURA 2000							
1.	PLB220001	Wielki Sandr Brdy	37106,25	47,10	18,02	3,62	21,64
RAZEM POWIERZCHNIA OSO			37106,25	47,10	18,02	3,62	21,64
SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK (SOO) NATURA 2000							
1.	PLH220056	Czerwona Woda pod Babilonem	821,12	681,43	449,88	109,21	559,09
2.	PLH220058	Doliny Brdy i Chociny	1455,76	13,81	2,03	2,83	4,86
3.	PLH220059	Duży Okoń	21,51	21,51	8,79	0,00	8,79
4.	PLH220066	Dolina Szczyry	346,98	143,44	69,90	71,61	141,51
RAZEM POWIERZCHNIA SOO			2645,37	860,19	530,60	183,65	714,25
OBZAR MAJĄCY ZNACZENIE DLA WSPÓLNOTY (OZW) NATURA 2000							
1.	PLH300047	Dolina Debrzynki*	920,87	197,27*	62,73	24,54	87,27
RAZEM POWIERZCHNIA OZW			920,87	197,27*	62,73	24,54	87,27

Ryc. 12. Nadleśnictwo Człuchów na tle obszarów Natura 2000

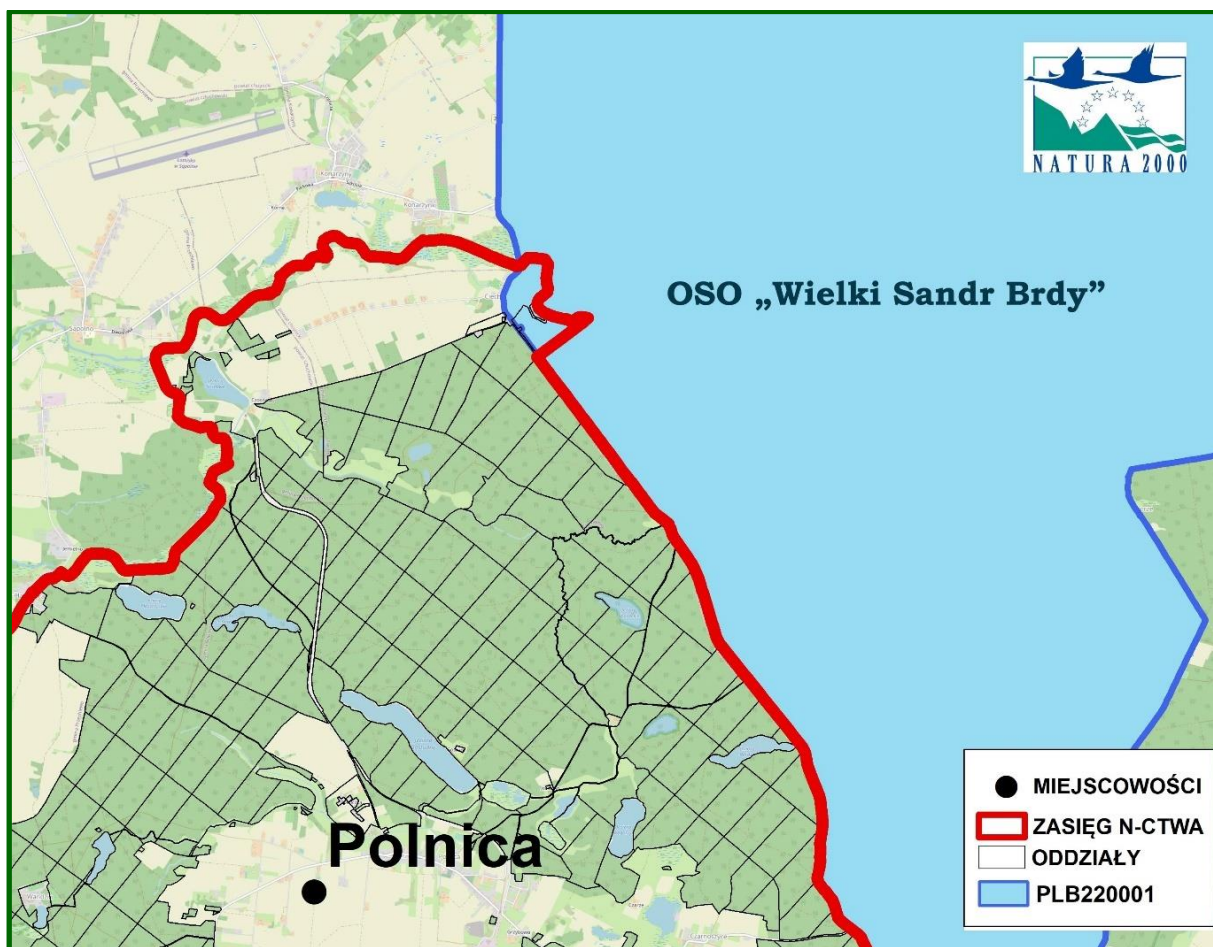
➤ PLB220001 Wielki Sandr Brdy

Obszar specjalny ochrony ptaków PLB220001 Wielki Sandr Brdy wyznaczony został w Polsce w dniu 5 listopada 2004 roku na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21.10.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. Urz. 2004 nr 229, poz. 2313).

Obszar położony jest w województwie pomorskim, powiecie chojnickim i bytowskim, gminach: Studzienice (wiejska), Konarzyny (wiejska), Chojnice (wiejska), Brusy (miejsko-wiejska), Lipnica (wiejska) i zajmuje powierzchnię 37 106,25 ha. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów zlokalizowany jest w północno-wschodniej części, zajmując powierzchnię 47,10 ha, z czego grunty zarządzane przez Nadleśnictwo stanowią 21,64 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 17,08 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 0,94 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 3,62 ha.

Obszar zlokalizowany jest w oddz. 1.

Ryc. 13. Zasięg PLB220001 „Wielki Sandr Brdy” w Nadleśnictwie Człuchów

Obszar jest fragmentem Wielkiego Sandru Tucholskiego objęty w większości granicami Zaborskiego Parku Krajobrazowego, a od południowego wschodu Parku Narodowego Bory Tucholskie oraz przylegająca do Parku Krajobrazowego od zachodu grupa jezior (jeziro Długie, jeziro Księżę, jeziro Śluza, jeziro Parczewskie), przez które przepływa rzeka Zbrzyca. Lesistość obszaru wynosi 70%. Obszar odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wśród jezior liczne są jeziora oligotroficzne (bardzo przejrzyste) i mezotroficzne oraz nieliczne eutroficzne (nieprzejrzyste). Torfowiskom wysokim towarzyszą jeziora dystroficzne (przejrzysta woda). Rzeźba terenu jest urozmaicona, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. W lasach przeważają bory sosnowe; płaszczyny sandrowe zajmują bory świeże, w obniżeniach terenu występują bory wilgotne, a torfowiska wysokie i obrzeża jezior dystroficznych zajmują bory bagienne; pagórki pokrywają bory suche. Na glebach żyznych występują grądy i lasy mieszane bukowo-dębowe, w pobliżu cieków i zbiorników wodnych rosną lasy łąkowe i olsy. Roślinność torfowiskowa występuje na torfowiskach niskich związanych z rzekami i jeziorami oraz na torfowiskach wysokich, rozwijających się w zagłębieniach terenu. Na obszarze występuje ponad 100 gatunków ptaków z czego co najmniej 22 gatunki z załącznika I Dyrektywy Ptasiej.

W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% lęgowej populacji krajowej takich gatunków jak nurogęś i puchacz, co najmniej 1% populacji krajowej kani rudej i brodziec piskliwego, w stosunkowo wysokiej liczebności obszar zasiedla bielik, samotnik, dzięcioł czarny, zimorodek i dudek.

W Standardowym Formularzu Danych (SDF) wg aktualizacji na marzec 2022 r. wyszczególniono 76 gatunków ptaków objętych art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG, w tym 13 gatunków z oceną B lub C, które stanowią przedmiot ochrony. Gatunki te w tabeli poniżej oznaczono przez zacielenie.

Tab. 12. Gatunki wymienione w SDF PLB220001 Wielki Sandr Brdy oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4	5
1.	A085	Jastrząb zwyczajny	<i>Accipiter gentilis</i>	D
2.	A086	Krogulec zwyczajny	<i>Accipiter nisus</i>	D
3.	A298	Trzciniak zwyczajny	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	D
4.	A296	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	D
5.	A297	Trzcinniczek zwyczajny	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	D
6.	A168	Brodziec piskliwy	<i>Actitis hypoleucos</i>	B
7.	A223	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>	C
8.	A229	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	C
9.	A056	Płaskonos	<i>Anas clypeata</i>	D
10.	A052	Cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	D
11.	A053	Krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	D
12.	A055	Cyranka	<i>Anas querquedula</i>	D
13.	A051	Krakwa	<i>Anas strepera</i>	D
14.	A043	Gęgawa	<i>Anser anser</i>	D
15.	A255	Świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	D
16.	A221	Uszatka	<i>Asio otus</i>	D
17.	A059	Głowienka	<i>Aythya ferina</i>	D
18.	A061	Czernica	<i>Aythya fuligula</i>	D
19.	A021	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	D
20.	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	C
21.	A067	Gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	B
22.	A087	Myszołów	<i>Buteo buteo</i>	D
23.	A224	Lelek zwyczajny	<i>Caprimulgus europaeus</i>	C
24.	A371	Dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	D
25.	A136	Sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	D

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4	5
26.	A197	Rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	D
27.	A031	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	D
28.	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	D
29.	A081	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	D
30.	A207	Siniak	<i>Columba oenas</i>	D
31.	A350	Kruk	<i>Corvus corax</i>	D
32.	A113	Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>	D
33.	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>	D
34.	A038	Łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>	B
35.	A036	Łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	D
36.	A237	Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	D
37.	A238	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	D
38.	A236	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	C
39.	A027	Czapla biała	<i>Egretta alba</i>	D
40.	A379	Otolan	<i>Emberiza hortulana</i>	D
41.	A099	Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	D
42.	A125	Łyska	<i>Fulica atra</i>	D
43.	A153	Bekas kszczyk	<i>Gallinago gallinago</i>	D
44.	A123	Kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	D
45.	A217	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>	D
46.	A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>	C
47.	A075	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	C
48.	A022	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	D
49.	A233	Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	D
50.	A338	Gąsiorzek	<i>Lanius collurio</i>	D
51.	A340	Srokosz	<i>Lanius excubitor</i>	D
52.	A177	Mewa biała	<i>Larus minutus</i>	D
53.	A291	Strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	D
54.	A292	Brzęczka	<i>Locustella luscinioides</i>	D
55.	A246	Lerka	<i>Lullula arborea</i>	C
56.	A070	Nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	C
57.	A383	Potrzeszcz	<i>Miliaria calandra</i>	D
58.	A073	Kania czarna	<i>Milvus migrans</i>	D
59.	A074	Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	C
60.	A261	Pliszka górska	<i>Motacilla cinerea</i>	D
61.	A094	Rybolów zwyczajny	<i>Pandion haliaetus</i>	D

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4	5
62.	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	D
63.	A017	Kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	D
64.	A235	Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	D
65.	A005	Perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>	D
66.	A008	Perkoz zausznik	<i>Podiceps nigricollis</i>	D
67.	A119	Kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	D
68.	A118	Wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	D
69.	A155	Słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	D
70.	A193	Rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	D
71.	A307	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>	D
72.	A004	Perkozek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	D
73.	A166	Łęczak	<i>Tringa glareola</i>	D
74.	A165	Samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	D
75.	A232	Dudek	<i>Upupa epops</i>	D
76.	A142	Czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	D

Drzewostany dojrzałe i ponad 100-letnie

Powierzchnia drzewostanów dojrzałych (rębnych i starszych) w obszarze PLB220001 Wielki Sandr Brdy na gruntach Nadleśnictwa wynosi 13,22 ha (77,4% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych). Gatunkiem panującym w tych drzewostanach jest sosna zwyczajna.

Plan zadań ochronnych

Obszar PLB220001 Wielki Sandr Brdy posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wielki Sandr Brdy PLB220001, (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2015 r., poz. 1142).

➤ **PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem**

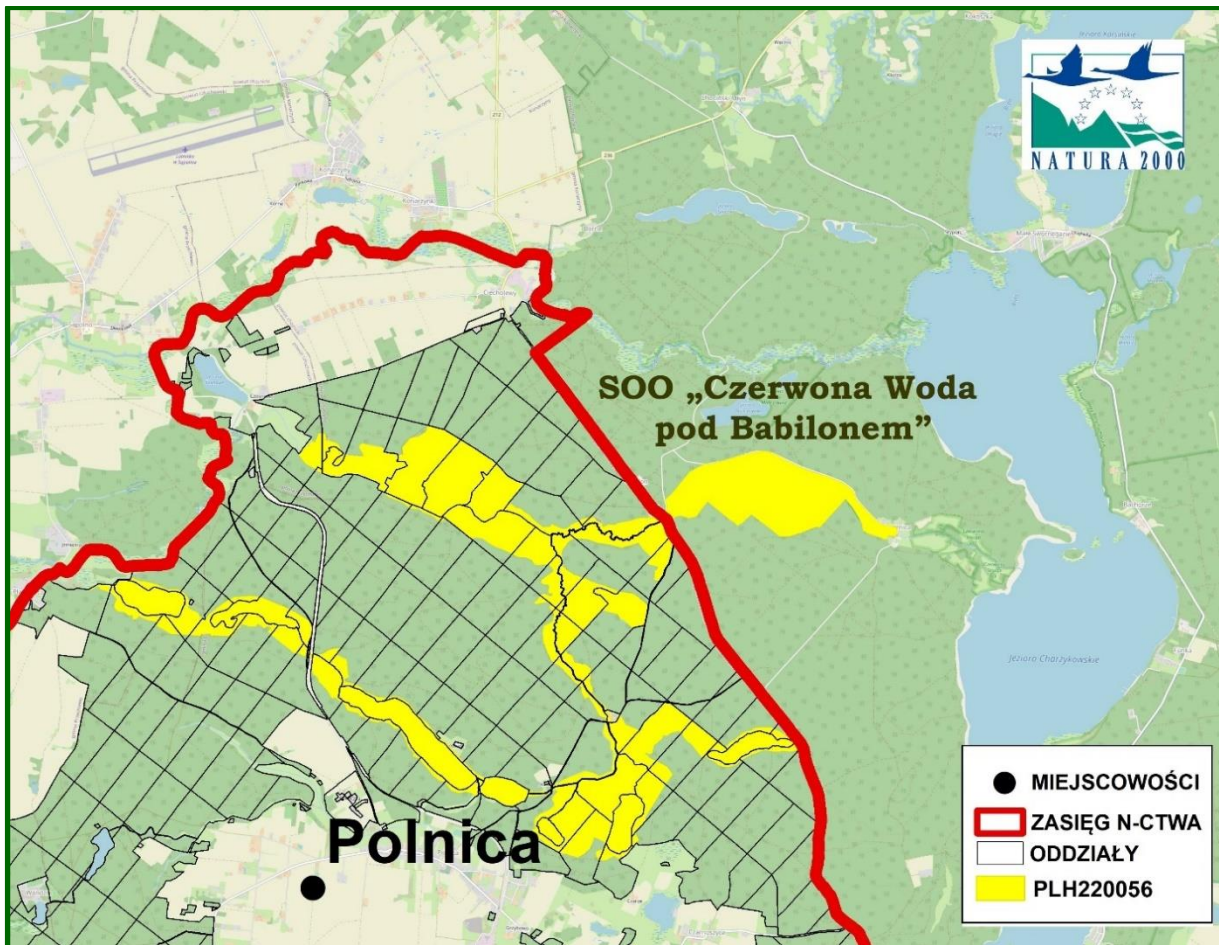
Obszar PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składający się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010)9669)(2011/64/UE) (Dz. Urz. U. E. z dnia 08-02-2011, L 33, str. 146).

W Polsce został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 lutego 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Czerwona Woda pod Babilonem PLH220056 (Dz. U. z 2021 r., poz. 295).

Obszar położony jest w województwie pomorskim, powiatach chojnickim i człuchowskim, w gminach: Człuchów (wiejska), Przechlewo (wiejska), Konarzyny (wiejska), Chojnice (wiejska), na powierzchni 821,12 ha. W zasięgu Nadleśnictwa obszar obejmuje powierzchnię 681,43 ha (82,9% ogólnej powierzchni SOO), z czego na gruntach Nadleśnictwa – 559,09 ha, w tym:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 437,21 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 12,67 ha;
- grunty nieleśne – 109,21 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddziałach: 7a,b,m-p, 8h,~b, 19b,f, 20a-c,h,i,k,l,~c, 21g-j,~b, 22, 23, 24a-c,g-y,~b~f, 25d-l, 26c-g,~b, 30b,d,g,~b, 31d,f,~b,~c, 36c-g,k,~a, 37h-n,~a,~c,~g~i, 38d,f,h-l,n,p,~b,~c,~f,~g,~i, 39a-f,~b,~d, 40a-n,r,~b,~c,~f, 48a,b,~b, 49a-f,i,j,~a,~c, 50a,c-g,i-k,~b~d, 51h-j,~a,~d,~f, 52h-j,l, 53d-h,~b,~d, 54a-h,~a,~b,~d,~f, 55a,~d,~f, 58d,~d, 59a, 60a, 62c,~d, 63c,d,g,h,~c, 71d,~c, 72b-g,~b~c, 73, 74a,g,h, 88a,c,~b, 89a-c,f-h,~c~g, 90a-l,n-r,~a,~b, 91b,c, 92g,~c, 93k,~c,~d, 94j,~d,~f, 95h,~d, 96k,~c, 97c,f,~f,~g, 98h,i,~c,~d, 99d,f,~a, 100h,i,~c,~d, 101g,~c,~d, 108a-d,~c, 109a,~c, 110a,~d, 111a,~c, 112a,~a, 113a-g,~b, 114a,b,~a,~b, 115a-d,~c,~d, 116a,b,f,~c, 117a,b,d,j,~d, 118d-h,l,~c~d, 119i,j, 124b,~b, 125a,~c,~d, 126a,~d.

Ryc. 14. Obszar siedliskowy PLH220056 „Czerwona Woda pod Babilonem” na tle gruntów Nadleśnictwa Człuchów

Obszar Czerwona Woda pod Babilonem stanowi kompleks siedlisk przyrodniczych typowy dla rynien jeziornych oligotroficznego krajobrazu sandrowego, stanowiący skupienie cennych ekosystemów wodnych i bagiennych Borów Tucholskich. Zachodnia część ostoi obejmuje dwie połączone rynny polodowcowe: północną, wypełnioną torfami, na których wykształciły się bory i brzeziny bagiennie, w części pokrytą przez łąki, oraz południową, zajęętą przez ciąg jezior lobeliowych, między innymi Jezioro Kryształowe z populacją elismy wodnej. W przedłużeniach obu rynien znajdują się jeziora: Sporackie, Bardze Małe i Bardze Duże. Wschodnia część ostoi obejmuje dolinę Czerwonej Strugi, nad którą wykształciły się płaty łągów.

Na terenie obszaru dodatkowej ochronie podlegają rezerwat przyrody Jezioro Bardze Małe i rezerwat przyrody Jezioro Sporackie. Wschodnia część ostoi (ok. 140 ha) znajduje się w granicach Zaborskiego Parku Krajobrazowego i zarazem w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków PLB220001 Wielki Sandr Brdy oraz w otulinie Parku Narodowego Bory Tucholskie.

W Standardowym Formularzu Danych (SDF) wg aktualizacji na marzec 2022 r. dla obszaru odnotowano 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I DS. Przedmioty ochrony w obszarze oznaczono w tabelach przez zacienienie.

Tab. 13. Typy siedlisk przyrodniczych i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk w PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem oraz na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdziałów	Powierzchnia pododdziałów [ha]
1	2	3	4	5	6	7
1.	3110	Jeziora lobeliowe	B	32,02	3	25,60
2.	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic Charetea	C	145,33	1	3,77
3.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	87,86	-	-
4.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	C	0,66	3	2,32
5.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	C	6,40	-	-
6.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	C	1,56	3	2,32
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	0,82	3	2,01
8.	91D0*	Bory i lasy bagienne	B	93,85	27	47,86
9.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (olsy źródłiskowe)	C	31,53	12	16,27
Razem					52	100,15

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Zestawienie siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa w zasięgu PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem znajduje się w załączniku nr 12.1.

W SDF dla obszaru wymieniono także 3 gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i 1 gatunek rośliny z Załącznika II DS, które przedmiotem ochrony.

Tab. 14. Gatunki wymienione w załączniku II DS oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków w PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ssaki			
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	C
1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	C

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Bezkřęgowce			
1042	Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	C
Rośliny			
1831	Elisma wodna	<i>Luronium natans</i>	B

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w obszarze PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem zlokalizowane na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Człuchów zajmują łącznie 59,32 ha, czyli ok. 13,6% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych obszaru. Gatunkami panującymi w tych drzewostanach są: So (49,18 ha), Ol (5,58 ha), Db (3,84 ha) oraz Św (2,35 ha).

Drzewostany ponad 100-letnie z siedliskami przyrodniczymi z Załącznika I DS zajmują 17,67 ha, w tym: 91D0 – 7,87 ha, 91E0 – 9,80 ha.

Plan zadań ochronnych

Obszar PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 19 sierpnia 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2022 r., poz. 3218).

➤ PLH220058 Doliny Brdy i Chociny

Obszar PLH220058 Doliny Brdy i Chociny został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składający się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010)9669)(2011/64/UE) (Dz. Urz. U. E. z dnia 08-02-2011, L 33, str. 146).

W Polsce został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 lutego 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Doliny Brdy i Chociny PLH220058 (Dz. U. z 2021 r., poz. 394).

Obszar położony jest w województwie pomorskim, powiecie chojnickim, w gminach: Konarzyny (wiejska), Chojnice (wiejska), na powierzchni 1 455,76 ha. W zasięgu Nadleśnictwa znajduje się niewielki fragment obszaru o powierzchni 13,81 ha (0,9% ogólnej powierzchni SOO), z czego na gruntach Nadleśnictwa – 4,86 ha, w tym:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 2,03 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 0,00 ha;
- grunty nieleśne – 2,83 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddziale 1a-f.

Ryc. 15. Obszar siedliskowy PLH220058 „Doliny Brdy i Chociny” na tle gruntów Nadleśnictwa Człuchów

Obszar Doliny Brdy i Chociny obejmuje jeziora Duże Głuche, Małe Głuche, Małe Łowno, Durze Łowno, fragment doliny Brdy i Chociny oraz fragment równiny sandrowej. Obszar ten zajmują głównie lasy iglaste (65%) oraz siedliska łąkowe i zarośla (20%). Liczne jeziora oligotroficzne, ramieniowe i eutroficzne oraz charakterystyczne dla Borów Tucholskich bory chrobotkowe podkreślają wyjątkowy charakter tego obszaru.

Obszar znajduje się w granicach Zaborskiego Parku Krajobrazowego i zarazem w granicach obszaru OSO PLB220001 Wielki Sandr Brdy oraz w otulinie Parku Narodowego Bory Tucholskie.

W Standardowym Formularzu Danych (SDF) wg aktualizacji na marzec 2022 r. dla obszaru odnotowano 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I DS., które stanowią przedmiot ochrony.

Tab. 15. Typy siedlisk przyrodniczych i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk w PLH220056 Doliny Brdy i Chociny oraz na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba poddziałów	Powierzchnia poddziałów [ha]
1	2	3	4	5	6	7
1.	3110	Jeziora lobeliowe	B	2,77	-	-
2.	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic Charetea	C	65,07	-	-
3.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	7,28	-	-
4.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	B	28,39	-	-
5.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	C	83,42	-	-
6.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	4,22	-	-
7.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	10,34	-	-
8.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (olsy źródłiskowe)	B	245,88	-	-
9.	91T0	Śródładowy bór chrobotkowy	C	60,98	-	-
Razem					-	-

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Na gruntach Nadleśnictwa Człuchów nie zidentyfikowano żadnego z tych siedlisk.

W SDF dla obszaru wymieniono także 4 gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, które są przedmiotem ochrony.

Tab. 16. Gatunki wymienione w załączniku II DS oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków w PLH220058 Doliny Brdy i Chociny

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ssaki			
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	C
1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	C
Bezkręgowce			
1083	Jelonek rogacz	<i>Lucanus cervus</i>	B
1088	Kozioróg dębosz	<i>Cerambyx cerdo</i>	B

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w obszarze PLH220058 Doliny Brdy i Chociny zlokalizowane na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Człuchów nie występują.

Plan zadań ochronnych

Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH220058 Doliny Brdy i Chociny jest w trakcie opracowywania.

➤ **PLH220059 Duży Okoń**

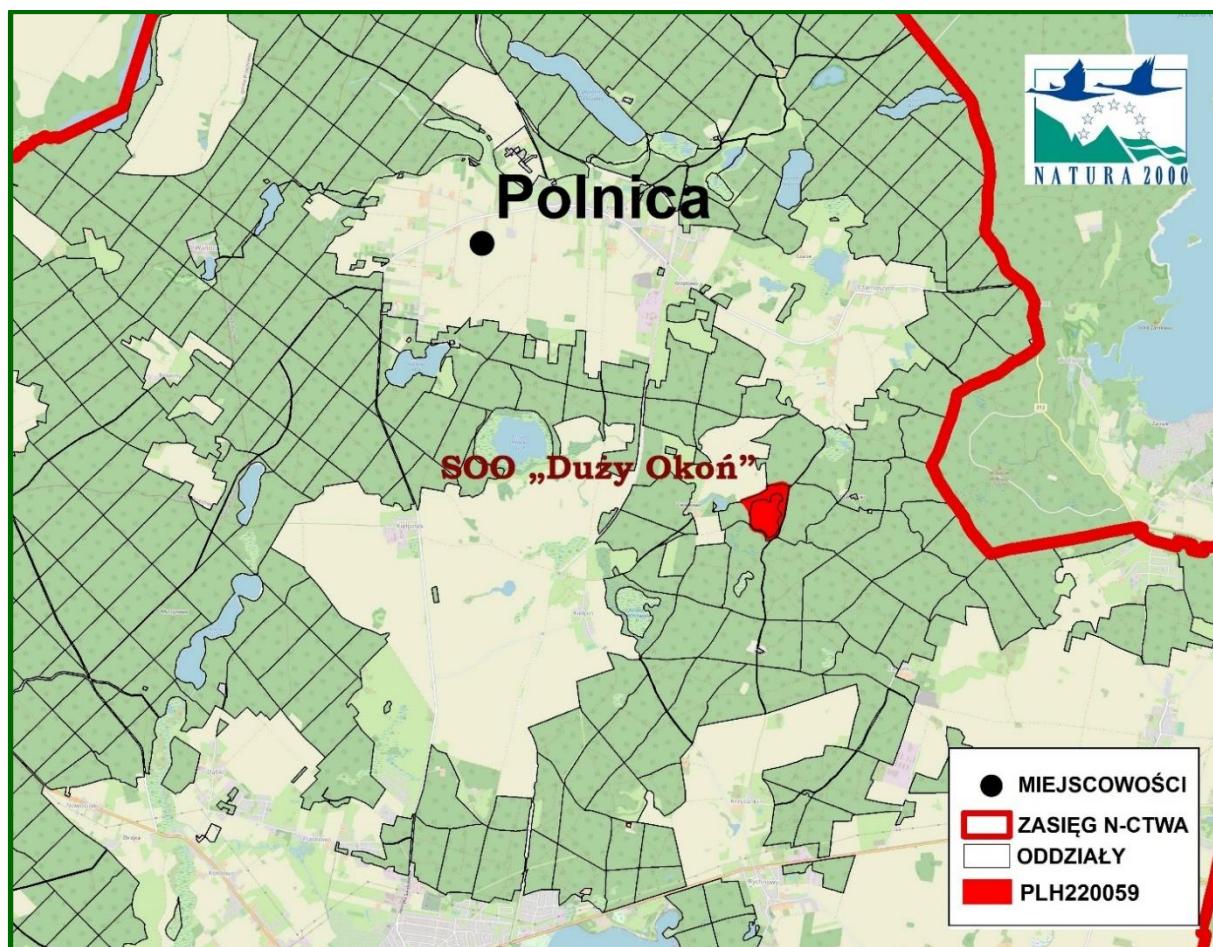
Obszar PLH220059 Duży Okoń został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składający się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010)9669)(2011/64/UE) (Dz. Urz. U. E. z dnia 08-02-2011, L 33, str. 146).

W Polsce został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 lutego 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Duży Okoń PLH220059 (Dz. U. z 2021 r., poz. 393).

Obszar położony jest w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim, gminie Człuchów (wiejska), na powierzchni 21,51 ha. Obszar znajduje się w zasięgu Nadleśnictwa, z czego na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo 8,79 ha, w tym:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 8,68 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 0,11 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 175a-c,~a.

Ryc. 16. Obszar siedliskowy PLH220059 Duży Okoń na tle gruntów Nadleśnictwa Człuchów

Obszar obejmuje śródlądowe jezioro lobeliowe Duży Okoń, zasiedlone m.in. przez elisnę wodną. Od północy do jeziora przylega płat brzozy bagiennej na torfie.

W Standardowym Formularzu Danych (SDF) wg aktualizacji na marzec 2022 r. dla obszaru odnotowano 2 rodzaje siedlisk z Załącznika I DS., które stanowią przedmiot ochrony.

Tab. 17. Typy siedlisk przyrodniczych i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk w PLH220059 Duży Okoń oraz na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba poddziałów	Powierzchnia poddziałów [ha]
1	2	3	4	5	6	7
1.	3110	Jeziora lobeliowe	B	12,57	-	-
2.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	2,65	1	2,95
Razem					1	2,95

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Zestawienie siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa w zasięgu PLH220059 Duży Okoń znajduje się w załączniku nr 12.1.

W SDF dla obszaru wymieniono także 1 gatunek rośliny z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, która jest przedmiotem ochrony.

Tab. 18. Gatunki wymienione w załączniku II DS oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków w PLH220059 Duży Okoń

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Rośliny			
1831	Elisma wodna	<i>Luronium natans</i>	B

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostan ponad 100-letni w PLH220059 Duży Okoń zlokalizowany na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Człuchów występuje w 1 drzewostanie z panującą So, na powierzchni 2,93 ha.

Plan zadań ochronnych

Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH220059 Duży Okoń jest w trakcie opracowywania.

Przy opracowywaniu danych do PUL dla Nadleśnictwa Człuchów wykorzystano projekt Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Duży Okoń PLH220059.

➤ PLH220066 Dolina Szczyry

Obszar PLH220066 Dolina Szczyry został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składający się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010)9669)(2011/64/UE) (Dz. Urz. U. E. z dnia 08-02-2011, L 33, str. 146).

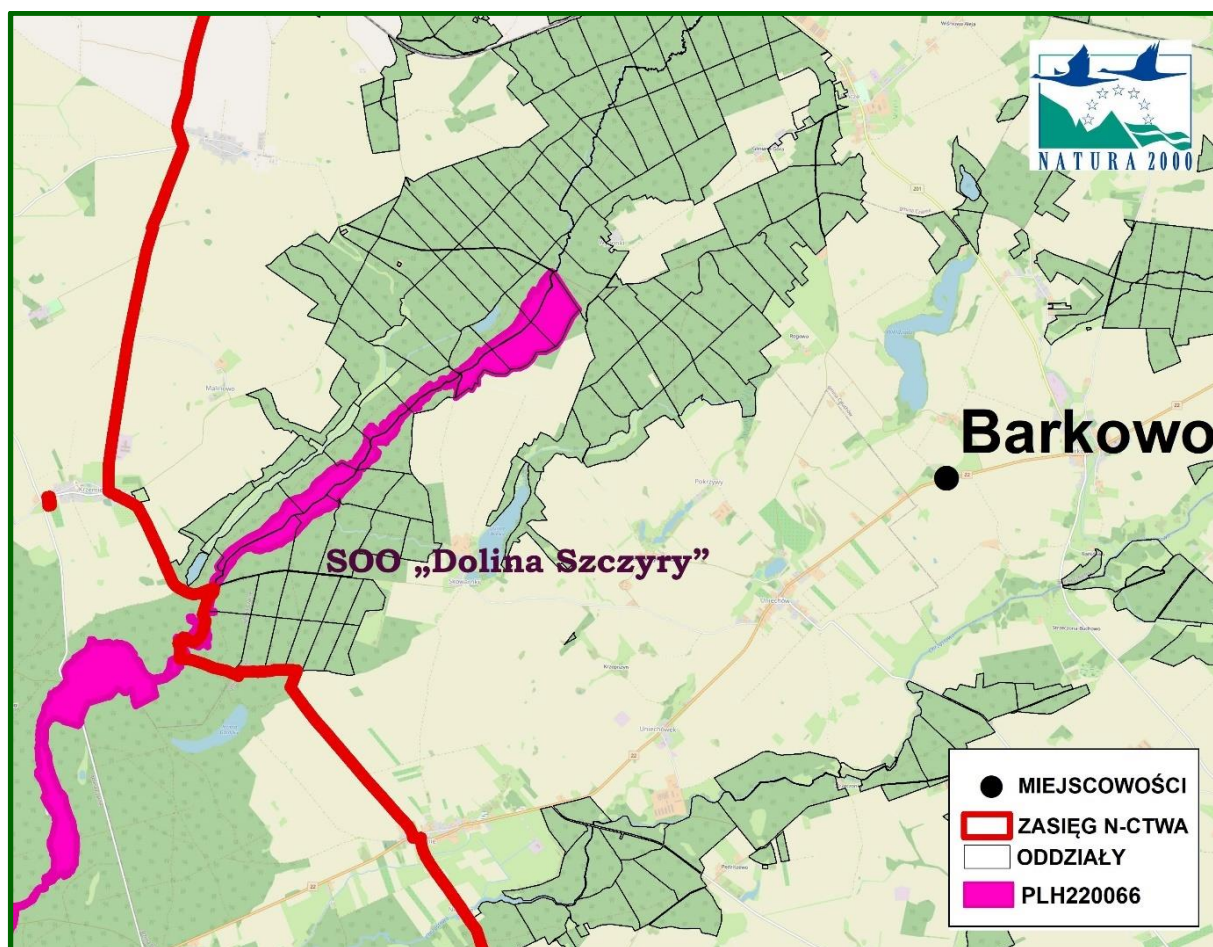
W Polsce został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 18 lutego 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Szczyry PLH220066 (Dz. U. z 2022 r., poz. 508).

Obszar położony jest w województwach pomorskim oraz wielkopolskim, powiatach: człuchowskim i złotowskim, gminach: Debrzno (miejsko-wiejska), Okonek (miejsko-wiejska), Czarne (miejsko-wiejska) i zajmuje powierzchnię 346,98 ha. W zasięgu Nadleśnictwa obszar

obejmuje powierzchnię 143,44 ha (41,3% ogólnej powierzchni SOO), z czego na gruntach Nadleśnictwa – 141,51 ha, w tym:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 68,73 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 1,17 ha;
- grunty nieleśne – 71,61 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 680g-o,~b,~c, 681g-j,~c,~d, 682f-m,~c,~d, 683i-k,o, 684j, 685d, 686d,f, 687j, 731c,g, 734c-f, 744a-c,~c, 745a-c,i,~c, 746j, 752g, 758h,n.

Ryc. 17. Obszar siedliskowy PLH220066 Dolina Szczyry na tle gruntów Nadleśnictwa Człuchów

Obszar położony jest na południowo-zachodnim skraju sandrowej równiny Borów Tucholskich. W części wschodniej dolina "wcina się" w krajobraz morenowy Pojezierza Krajeńskiego. Krajobraz ma charakter lekko falistej sandrowej równiny, ożywionej meandrującą doliną rzeki Szczyry, prawego dopływu rzeki Gwdy, należącej do zlewni Odry. Siedliska chronione skupione są w zasadzie prawie wyłącznie na dnie doliny rzecznej. Jedynie w części wschodniej na stokach doliny występuje kompleks buczyn, miejscami dobrze zachowanych. Dolina rzeki Szczyry jest istotną ostoją torfowisk zasadowych i cennej entomofauny oraz flory z nimi związanymi. Bogate populacje storczyków (*Dactylorhiza*) oraz czerwończyka nieparka

są efektem bardzo ekstensywnej gospodarki rolnej prowadzonej na tych terenach oraz w dużej mierze - niezakłóconych warunków hydrologicznych. Na każdym kroku można tu spotkać ślady obecności bobrów, które bardzo pozytywnie wpływają na dobre uwodnienie ekosystemów.

W Standardowym Formularzu Danych (SDF) wg aktualizacji na marzec 2022 r. dla obszaru odnotowano 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I DS. Przedmioty ochrony w obszarze oznaczono w tabeli przez zacienienie.

Tab. 19. Typy siedlisk przyrodniczych i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk w PLH220066 Dolina Szczyry oraz na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha]	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdz. [szt.] pow./pkt	Ogólna pow. wyłączeń [ha] pow./pkt
1	2	3	4	5	6	7
1	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	D	2,49	-	-
2	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	D	3,99	-	-
3	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	C	180,56	-	-
4	9110	Kwaśne buczyny	C	11,28	1	1,60
5	9130	Żyzne buczyny	C	32,74	6	38,76
6	9160	Grąd subatlantycki	D	2,36	-	-
7	9190	Kwaśne dąbrowy	D	1,90	1	2,19
8	91D0*	Bory i lasy bagienne	D	4,38	-	-
9	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe	C	29,66	3	5,89
Razem					11	48,44

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Zestawienie siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa w zasięgu PLH220066 Dolina Szczyry znajduje się w załączniku nr 12.1.

W SDF dla obszaru wymieniono także 2 gatunki ssaków i 4 gatunki bezkręgowców z Załącznika II DS. Przedmioty ochrony w obszarze oznaczono w tabeli przez zacienienie.

Tab. 20. Gatunki wymienione w załączniku II DS oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków w PLH220066 Dolina Szczyry

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ssaki			
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	C
1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	D
Bezkęgowce			
1014	Poczwarówka zwężona	<i>Vertigo angustior</i>	C
1037	Trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	D
1060	Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	B
4038	Czerwończyk fioletek	<i>Lycaena helle</i>	B

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w PLH220066 Dolina Szczyry zlokalizowane na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Człuchów, zajmują łącznie 10,22 ha, czyli ok. 13,5% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych obszaru. Gatunkami panującymi w tych drzewostanach są: Bk (8,03 ha) oraz Db (2,19 ha).

Drzewostany ponad 100-letnie z siedliskami przyrodniczymi z Załącznika I DS zajmują 10,22 ha, w tym: 9110 – 1,60 ha, 9130 – 6,43 ha, 9190 – 2,19 ha.

Plan zadań ochronnych

Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH220066 Dolina Szczyry jest w trakcie opracowywania.

➤ PLH300047 Dolina Debrzynki

Obszar PLH300047 Dolina Debrzynki został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składający się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010)9669)(2011/64/UE) (Dz. Urz. U. E. z dnia 08-02-2011, L 33, str. 146). Posiada status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW).

Procedowana jest zmiana granicy obszaru. W oparciu o uchwałę Nr 9 Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu "Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000" (M. P. poz. 111) propozycja zmiany

granic obszaru została przekazana do Komisji Europejskiej. Do terenów proponowanych do włączenia w granice obszaru zastosowanie ma art. 33 ustawy o ochronie przyrody

Po zatwierdzeniu powiększenia obszaru jego nowa granica obejmie swym zasięgiem grunty Nadleśnictwa Człuchów.

Obszar położony jest w województwach pomorskim oraz wielkopolskim, powiatach: człuchowskim i złotowskim, gminach: Debrzno (miejsko-wiejska), Okonek (miejsko-wiejska), Lipka (wiejska). Obecnie obszar przed zmianą granicy zajmuje powierzchnię 920,87 ha. Po zatwierdzeniu zmian granic obszaru, grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Człuchów obejmą powierzchnię 87,27 ha, w tym:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 61,37 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 1,36 ha;
- grunty nieleśne – 24,54 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo, które znajdują się na terenie obszaru po jego powiększeniu, zlokalizowane są w oddz.: 859-861, 862h,~b,~d,~f, 863d-i,~c,~d,~f, 864d-h,~f,~g,~h.

Ryc. 18. Obszar siedliskowy PLH300047 Dolina Debrzynki na tle gruntów Nadleśnictwa Człuchów

Obszar obejmuje istotny pod względem występowania siedlisk Natura 2000 odcinek niewielkiej rzeki Debrzynki, dopływu Gwdy. Krawędzie porośnięte są przeważnie starodrzewiem bukowym. Wzdłuż krawędzi doliny zachowały się także dobrze zachowane wiszące torfowiska źródłiskowe. W dolinie występują torfowiska soligeniczne przepływowe, w przeszłości użytkowane jako łąki, obecnie tylko sporadycznie koszone, zarastające szuwarami oraz ziołoroślami. Na znacznym odcinku dobrze zachowała się naturalna strefowość roślinności. Najbliżej koryta występuje pas wysokich szuwarów okresowo zalewanych i budowanych głównie przez mannę mielec i turzycę błotną. Dalej, w kierunku krawędzi mineralnych, znacznie powyżej lustra wody w rzece, pojawiają się najcenniejsze dla obszaru typowe torfowiska mechowiskowe, dobrze zachowane i charakteryzujące się występowaniem wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin.

W Standardowym Formularzu Danych (SDF) wg aktualizacji na marzec 2022 r. dla obszaru odnotowano 8 rodzajów siedlisk z Załącznika I DS, które są przedmiotami ochrony w obszarze.

Tab. 21. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Debrzynki i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha]	Na gruntach Nadleśnictwa**	
					Liczba pododdz. [szt.]	Ogólna pow. wyłączeń [ha]
1	2	3	4	5	6	7
1	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	13,81	-	-
2	6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	C	27,63	-	-
3	7220*	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	B	0,46	-	-
4	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	B	0,92	-	-
5	9110	Kwaśne buczyny	C	73,67	-	-
6	9130	Żyzne buczyny	C	230,23	7	13,80
7	9160	Grąd subatlantycki	C	92,09	1	8,12
8	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe	C	41,44	4	3,50
Razem						25,42

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Zestawienie siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa w zasięgu OZW PLH300047 Dolina Debrzynki znajduje się w załączniku nr 12.1.

W SDF dla obszaru wymieniono także 2 gatunki ssaków, 4 gatunki bezkręgowców oraz 2 rośliny z Załącznika II DS. Przedmioty ochrony w obszarze oznaczono w tabeli przez zacieńnienie.

Tab. 22. Gatunki wymienione w załączniku II DS oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków w PLH300047 Dolina Debrzynki

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ssaki			
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	C
1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	C
Bezkęrowce			
1014	Poczwarówka zwężona	<i>Vertigo angustior</i>	B
1016	Poczwarówka jajowata	<i>Vertigo moulisiana</i>	A
1042	Zalotka większa	<i>Leucorhinia pectoralis</i>	C
1060	Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	C
Rośliny			
1528	Skalnica torfowiskowa	<i>Saxifraga hirculus</i>	B
6216	Haczykowiec błyszczący	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	D

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w PLH300047 Dolina Debrzynki zlokalizowane na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Człuchów, zajmują łącznie 16,81 ha, czyli ok. 27,4% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych obszaru. Gatunkami panującymi w tych drzewostanach są: Db (8,12 ha), Bk (3,76 ha), So (3,53 ha) oraz Ol (1,40 ha).

Drzewostany ponad 100-letnie z siedliskami przyrodniczymi z Załącznika I DS zajmują 13,28 ha, w tym: 9160 – 8,12 ha, 9130 – 3,76 ha, 91E0 – 1,40 ha.

Plan zadań ochronnych

Obszar PLH300047 Dolina Debrzynki nie posiada planu zadań ochronnych.

3.1.4. Użytek ekologiczny

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie Nadleśnictwa Człuchów znajduje się 1 użytek ekologiczny.

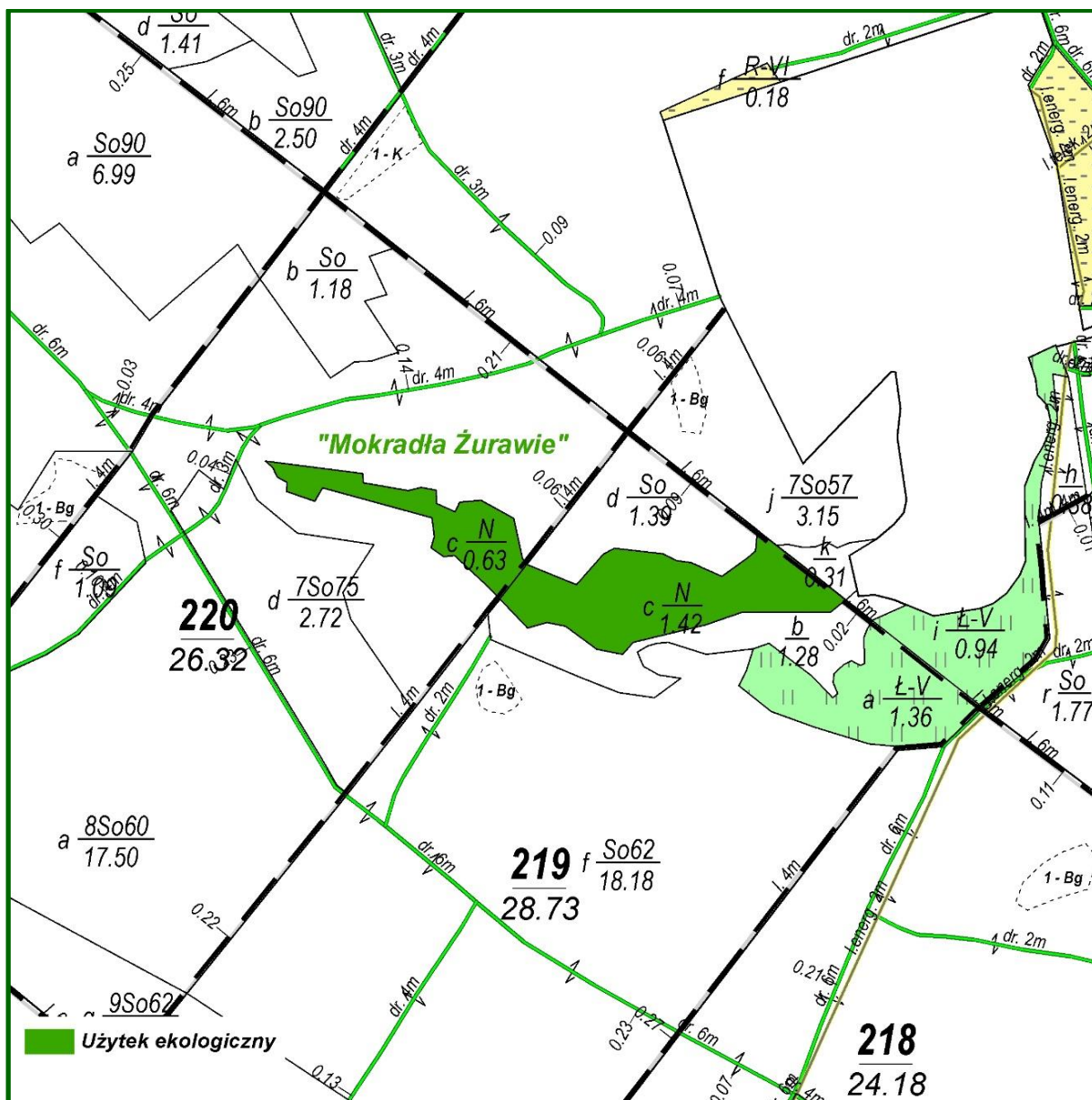
➤ „Mokradła Żurawie”

Obiekt objęty ochroną Uchwałą Nr 2491/XL/2006 Rady Gminy Przechlewo z dnia 3 kwietnia 2006 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 113, poz. 2325). Położony jest w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim, gminie Przechlewo (wiejska), w obrębie Pawłówko, na części działki nr 5162 i części działki 5163. Są to grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Człuchów, o łącznej powierzchni 2,05 ha.

Tab. 23. Wykaz pododdziałów użytku ekologicznego „Mokradła Żurawie” na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Położenie		[ha]	Rodzaj pow. w SILP	Opis
	Adres leśny	Leśnictwo Gmina			
1	2	3	4	5	6
1	219c	Leszczenica Przechlewo	1,42	N	Zadrzewienia: Brz, So III i II kl. w. Zakrzewienia: Wb na 40% Samosiew: Brz na 20%
2	220c	Kątki Przechlewo	0,63	N	Zadrzewienia: Brz IV i II kl. w. Zakrzewienia: Wb na 30% Samosiew: Brz, Ol, Os na 20%
Razem			2,05		

Celem ochrony użytku jest zachowanie cennego fragmentu środowiska przyrodniczego, mającego duże znaczenie dla różnorodności biologicznej, w szczególności ze względu na występujące tam gatunki ptaków, płazów, ssaków i owadów.

Ryc. 19. Użytek ekologiczny „Mokradla Żurawie”

3.1.5. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, glazy narzutowe oraz jaskinie.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Człuchów uznano 7 pomników przyrody. Są to pojedyncze drzewa – dęby szypułkowe.

Tab. 24. Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Podstawa prawna	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU				
		oddz. pod-oddz.	Leśnictwo Gmina	gatunek	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Ogłoszenie Wojewody Słupskiego z dnia 29.11.1980 r.	392h	Lipie Człuchów	Dąb szypułkowy	220	536	30	2
2	Uchwała nr XII//132/2004 Rady Gminy w Człuchowie z dnia 12.02.2004 r.	141a	Kątki Człuchów	Dąb szypułkowy (wywrot)	250	434	-	5
3	Uchwała nr XII//133/2004 Rady Gminy w Człuchowie z dnia 12.02.2004 r.	141a	Kątki Człuchów	Dąb szypułkowy	250	346	25	4
4	Uchwała nr XII//135/2004 Rady Gminy w Człuchowie z dnia 12.02.2004 r.	342b	Lipie Człuchów	Dąb szypułkowy	270	405	26	2
5	Uchwała nr XII//136/2004 Rady Gminy w Człuchowie z dnia 12.02.2004 r.	342b	Lipie Człuchów	Dąb szypułkowy (leżący, martwy)	270	390	-	5
6	Uchwała nr XII//134/2004 Rady Gminy w Człuchowie z dnia 12.02.2004 r.	398c	Lipie Człuchów	Dąb szypułkowy	320	480	28	4
7	Uchwała nr 332/LIV/2010 Rady Gminy w Przechlewie z dnia 03.09.2010 r.	87d	Kątki Przechlewo	Dąb szypułkowy	350	658	17	3

* Stan zdrowotny pomników przyrody ożywionej przedstawiony jest liczbowo wg uproszczonej skali Pacyniaka i Smólskiego:

- 1 – oznacza drzewo zdrowe, bez ubytków i obecności szkodników;
- 2 – oznacza drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałęziami w wierzchołkowej partii korony, z pojedynczymi szkodnikami;
- 3 – drzewo mające w 50% obumarłą koronę lub pień, w znacznym stopniu zaatakowane przez szkodniki;
- 4 – drzewo mające w 70% obumarłą koronę lub pień, z dużymi ubytkami tkanki drzewnej;
- 5 – drzewo mające w ponad 70% obumarłą koronę lub pień, z licznymi dziuplami oraz martwe.

3.1.6. Ochrona gatunkowa

1. *Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.*
2. *Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.*

Pełna lista gatunków chronionych występujących na terenie Nadleśnictwa Człuchów nie jest znana, ze względu na brak specjalistycznych opracowań florystycznych i faunistycznych, obejmujących całą powierzchnię Nadleśnictwa.

Dane przedstawione w dalszej części są wynikiem m.in. obserwacji dokonanych przez pracowników BULiGL Oddział w Szczecinku w trakcie terenowych prac urządzeniowych, danych pozyskanych od pracowników Nadleśnictwa, dokumentacji do PZO dla obszarów Natura 2000 oraz danych dotyczących terenu rezerwatu przyrody.

Tab. 25. Zestawienie gatunków podlegających ochronie gatunkowej na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Grupa organizmów	Gatunki objęte ochroną ścisłą	Gatunki objęte ochroną częściową	Razem	W tym:	
				Gatunki wymienione w załącznikach Dyrektyw EU*	Gatunki ujęte w Czerwonych Księgach lub Listach
Liczba gatunków zlokalizowanych na gruntach Nadleśnictwa					
1	2	3	4	5	6
Widłaki	1	1	2		2
Mszaki		17	17		
Rośliny naczyniowe	8	13	21		9
Owady	3	1	4	3	3
Małże	1		1	1	1
Płazy	6	4	10	10	10
Gady		5	5	2	4
Ptaki	108	4	112	32	112
Ssaki	8	14	22	7	22

*Gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej

a) Rośliny chronione

Na gruntach Nadleśnictwa Człuchów stwierdzono stanowiska **40** gatunków roślin objętych prawną ochroną, w tym: **9** – ściśłą, **31** – częściową. Wśród stwierdzonych roślin **11** gatunków jest wymienionych na czerwonych listach.

Tab. 26. Wykaz roślin chronionych występujących na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
WIDLAKI				
1.	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>	7p, 8h, 32c,j, 36g, 40b,j, 41c, 48b, 49d,j, 50d,f, 63h, 122b, 170b, 171d, 172k, 174f, 184a, 185b,c,f, 204c,f,j, 209j, 215c, 247c, 301a,g, 427s, 461a, 462i, 670b, 807c	34	PL – cz CL – NT
2.	Widłaczek torfowy <i>Lycopodiella inundata</i>	24l,n, 50d	3	PL – s CL – EN
MSZAKI				
1.	Bielistka siwa <i>Leucobryum glaucum</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
2.	Brodawkowiec czysty <i>Pseudoscleropodium purum</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
3.	Fałdownik nastroszony <i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	36g	1	PL – cz
4.	Gajnik lśniący <i>Hylocomnium splendens</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
5.	Płonnik cienki <i>Polytrichum strictum</i>	36g	1	PL – cz
6.	Próchniczek błotny <i>Aulacomnium palustre</i>	36g	1	PL – cz
7.	Rokietnik pospolity <i>Pleurozium schreberi</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
8.	Torfowiec błotny <i>Sphagnum palustre</i>	36g	1	PL – cz
9.	Torfowiec frędzlowany <i>Sphagnum fimbriatum</i>	36g	1	PL – cz

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
10.	Torfowiec Girgensohna <i>Sphagnum girgensohnii</i>	36g	1	PL – cz
11.	Torfowiec kończysty <i>Sphagnum fallax</i>	36g, 53f, 115b	3	PL – cz
12.	Torfowiec ostrolistny <i>Sphagnum capillifolium</i>	36g	1	PL – cz
13.	Torfowiec spiczastolistny <i>Sphagnum cuspidatum</i>	36g	1	PL – cz
14.	Torfowiec wąskolistny <i>Sphagnum angustifolium</i>	36g	1	PL – cz
15.	Torfowiec ząbkowany <i>Sphagnum denticulatum</i>	36g	1	PL – cz
16.	Widłoząb kędzierzawy <i>Dicranum polysetum</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
17.	Widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
ROŚLINY NACZYNIOWE				
1.	Bagnica torfowa <i>Scheuchzeria palustris</i>	161a	1	PL – s PCL – VU
2.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>	7g,n,o, 8h, 21g,h,i,j 22b,d,g, 25k, 37h,i,l, 36g, 38h,i, 40g,h,j,n, 45h, 49d,j, 50c,d,g, 53f, 68b, 90p, 115a,b, 117a, 151b, 154n, 159d, 161a, 174f, 185b,c,f, 186a,k, 198p, 219c, 239g, 265a, 288l, 265a, 415a,b, 436d, 490d,f, 518o,p, 520g, 521h, 522i,j	59	PL – cz
3.	Bażyna czarna <i>Empetrum nigrum</i>	161a, 239g	2	PL – cz
4.	Bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i>	36g, 50d	2	PL – cz
5.	Brzeżyca jednokwiatowa <i>Littorella uniflora</i>	36g	1	PL – s PCL – EN
6.	Centuria pospolita <i>Centaurium erythraea</i>	859f	1	PL – cz
7.	Dziewięciśl bezłodygowy <i>Carlina acaulis</i>	108b	1	PL – cz
8.	Elisma wodna <i>Luronium natans</i>	36g,100i, jez. Linówko	3	PL – s PCL – EN

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
9.	Grzybienie białe <i>Nymphaea alba</i>	100i	1	PL – cz
10.	Grzybienie północne <i>Nymphaea candida</i>	24m, 36g	2	PL – cz PCL – NT
11.	Jeżogłówka pokrewna <i>Sparganium angustifolium</i>	36g, 50d	2	PL – s PCL – EN
12.	Kocanki piaskowe <i>Helichrysum arenarium</i>	717m, 735b	2	PL – cz
13.	Lobelia jeziorna <i>Lobelia dortmanna</i>	36g, 50d, 100i	3	PL – s PCL – EN
14.	Modrzewnica zwyczajna <i>Andromeda polifolia</i>	24l,n, 36g,50d	4	PL – cz
15.	Mokradłoszka zaostrowana <i>Calliergonella cuspidata</i>	36g, 50d	2	PL – cz
16.	Orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>	431b	1	PL – cz
17.	Pajęcznica liliowata <i>Anthericum liliago</i>	113a	1	PL – s PCL – EN
18.	Porybin jeziorny <i>Isoëtes lacustris</i>	36g, 50d, 100i	3	PL – s PCL – EN
19.	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>	24l,n, 36g, 50d, 161a, 219c, 239g	7	PL – s PCL – NT
20.	Turówka wonna <i>Hierochloë odorata</i>	43b	1	PL – cz
21.	Wawrzynek wilczczyko <i>Daphne mezereum</i>	50k, 338i, 389j, 401c, 470a,b	5	PL – cz

Objaśnienia:

PL – Prawo krajowe:

– dla porostów – Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, Nr 1408); s – gatunek objęty ochroną ścisłą, cz – gatunek objęty ochroną częściową;

– dla widłaków, mszaków i roślin naczyniowych – Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, Nr 1409); s – gatunek objęty ochroną ścisłą, cz – gatunek objęty ochroną częściową; (1) – gatunki wymagające ochrony czynnej; (2) – gatunki, których dotyczy zakaz transportu okazów gatunków dziko żyjących, zgodnie z §6 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia oraz nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 ust. pkt 3; (3) – gatunki, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1;

PCL – Polska Czerwona Lista paprotników i roślin kwiatowych (IOP, 2016). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki zagrożone, VU – gatunki narażone na

wyginiecie, NT – gatunki bliskie zagrożenia, DD – gatunki, których stopień zagrożenia nie może być określony z powodu braku danych;

CLP – Czerwona Lista Porostów w Polsce (2006). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki wymierające, VU – gatunki narażone, NT – gatunki bliskie zagrożenia.

Z uwagi, że nie wszystkie gatunki z rodzajów chrobotków podlegają ochronie nie zamieszczono ich w tabeli gatunków chronionych. Chrobotki występują w 142 wydz., w oddz.: 3a, 4b,g, 5b, 8g, 10d, 11b, 14c,b,g, 23f, 34b,d, 35a,i, 36h,i, 38c, 51a, 56c, 58b, 59b, 60c,d, 76a,b, 82g, 85d, 87p,s,t,w, 90r, 102a, 106c, 110d, 122a, 123a, 189d, 196a, 220f, 237c, 249f, 250d, 263j, 264g,j,m, 269c, 271j, 272n, 284c, 285a,h, 286a, 294b, 297b, 305f,g, 324c, 336d, 491a,h, 492a, 497f, 498a, 500d, 520j, 521a,b, 529a,b, 532b, 548i, 549i, 551k, 552b, 561c, 562g, 563b, 568k, 572b, 577a, 579a,f,g,i,j, 633n, 642c,d,f, 666b-f, 667a,c-f, 668h,i, 675i, 688i, 689j,m, 690a-g, 691c,g,h, 702a, 716a, 758f,g,i, 759h, 768fx, 770b,c,f,g, 771b,c,d, 797d,g, 798a,b,c,d,h, 801d, 804c,d, 805b, 808i, 845b,j.

Występowanie roślin chronionych uwidocznione zostało w opisach taksacyjnych i na odpowiednich mapach tematycznych. Pospolite gatunki mszaków (bielistka siwa, brodawkowiec czysty, gajnik lśniący, rokićnik pospolity, widłoząb kędzierzawy, widłoząb miotłowy), które nie były szczegółowo zinwentaryzowane, nie oznaczano na mapach.

b) Zwierzęta chronione

Na terenie Nadleśnictwa Człuchów stwierdzono występowanie **154** gatunki zwierząt objętych prawną ochroną, w tym: **4 owady, 1 małża, 10 płazów, 5 gadów, 112 ptaków i 22 ssaki**. Dane odnośnie szczegółowej lokalizacji części gatunków zaewidencjonowanych (w tabeli wyszczególnionych kolorem) wprowadzono do opisów taksacyjnych i naniesiono na odpowiednią mapę tematyczną.

Tab. 27. Wykaz gatunków zwierząt chronionych występujących na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
BEZKRĘGOWCE			
OWADY			
1.	Kreślinek nizinny <i>Graphoderus bilineatus</i>	Występuje zazwyczaj w dużych zbiornikach wód stojących (jeziora, stawy rybne), gdzie zasiedla ich strefę przybrzeżną. Preferuje zbiorniki z bogato	PL – s, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - VU

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
		rozwinętą roślinnością wodno-błotną, różnorodnym gatunkowo szuwarem niskim i wysokim, wykształconą strefą roślinności pływającej (nymfeidy) i zanurzonej (elodeidy). Występuje w strefie płytkiej wody, często tuż przy brzegu, przebywając wśród roślinności wodnej. Unika zbiorników oligotroficznych i dystroficznych. Nie występuje na torfowiskach wysokich i w wodach płynących. Oddz.: 36g, 50d	
2.	Pływak szerokobrzeżek <i>Dytiscus latissimus</i>	Zasiedla najczęściej średniej wielkości i duże, stałe zbiorniki wodne, głównie jeziora i stawy. Preferuje zbiorniki z bogato rozwiniętą roślinnością wodno-błotną, różnorodnym gatunkowo szuwarem niskim i wysokim, wykształconą strefą roślinności pływającej (nymfeidy) i zanurzonej (elodeidy). Występuje w strefie płytkiej wody, często tuż przy brzegu, przebywając wśród roślinności wodnej. Unika zbiorników oligotroficznych i dystroficznych. Nie występuje na torfowiskach wysokich i w wodach płynących. Oddz.: 36g, 50d	PL – s, (1) PCZK - VU DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - VU
3.	Trzmieł leśny <i>Bombus pratorum</i>	Gatunek spotykany w świetlistych drzewostanach, głównie przy otwartych poboczach dróg leśnych.	PL – cz
4.	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zasiedla jeziora dystroficzne otoczone torfowiskami. Zaobserwowana w oddz.: 24h,m, 595c, 766b, 793b	PL – s, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
MAŁŻE			
1.	Skójką gruboskorupowa (1) <i>Unio crassus</i>	Czyste wody płynące o dość szybkim nurcie, z dnem piaszczystym lub żwirowym.	PL – s, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - EN
KRĘGOWCE			
PŁAZY			
1.	Grzebieszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	Gatunek rzadki. Preferuje wody stojące, okresowo zalewane łąki, głębsze rowy melioracyjne, doły po wydobyciu piasku i żwiru.	PL – s, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
2.	Ropucha paskówka <i>Epidalea calamita</i> (<i>Bufo calamita</i>)	Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – s, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
3.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	Gatunek częsty. Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych. Rez.: „Jezioro Sporackie”, „Bardze Małe”; użytek ekologiczny „Mokradła Żurawie”; stwierdzona w okolicach jezior: Kłodzko Duże, Gostyńskie, Krępsko, Tuczno, Olszanowskie, Płask, Węgorzyn.	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
4.	Rzekotka drzewna (1) <i>Hyla arborea</i>	Zajmuje różnorodne środowiska roślinne, zarówno lasy, tereny krzewiaste, jak i porośnięte niższą roślinnością. Rozmnaża się w różnorodnych zbiornikach wód stojących, w tym sztucznych.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
5.	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Gatunek rzadki. Spotyka się ją głównie w bezrybnych małych akwenach wód stojących, często śródleśnych lub częściowo ocienionych drzewami. Oddz.: 230g, 376s,x	PL – s, (1) PCZL - NT DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
6.	Żaba jeziorkowa <i>Pelophylax lessonae</i> (<i>Rana lessonae</i>)	Gatunek preferuje wody stojące i wolno płynące, także na terenach zalesionych. Rez.: „Jezioro Sporackie”, „Bardze Małe”; jeziora m.in.: Kłodzko, Gostyńskie, Krępsko.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
7.	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	Gatunek pospolity, występuje na łąkach, śródleśnych polanach. Wytrzymała na brak wody. Rez.: „Jezioro Sporackie”, „Bardze Małe”; jeziora m.in.: Kłodzko Duże, Gostudno, Krępsko, Tuczno, Olszanowskie, Płask, Węgorzyn, UE : „Mokradła Żurawie”, OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”.	PL – s, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
8.	Żaba śmieszka <i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)	Gatunek najczęściej spotykany nad dużymi zbiornikami wodnymi: jeziora, stawy, rozlewiska rzeczne, lecz również w śródleśnych stawach. Rez.: „Jezioro Sporackie”, „Bardze Małe”; jeziora m.in.: Kłodzko, Gostyńskie, Krępsko.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
9.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	Gatunek preferuje tereny podmokłe i akweny wód stojących i wolno płynących, również wilgotne i podmokłe lasy. Rez.: „Jezioro Sporackie”, „Bardze Małe”; jeziora m.in.: Kłodzko, Gostyńskie, Krępsko.	PL – cz, (1) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
10.	Żaba wodna <i>Pelophylax esculentus</i> (<i>Rana esculenta</i>)	Preferuje wody stojące i wolno płynące. Rez.: „Jezioro Sporackie”, „Bardze Małe”; jeziora m.in.: Kłodzko Duże, Go-	PL – cz, (1), (4) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
		studno, Krępsko, Tuczo, Olszanowskie, Płask, Węgorzyn, UE : „Mokradła Żurawie”, OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”, „Jezior Człuchowskich”.	
GADY			
1.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	Gatunek pospolity, występuje na skraju lasu, przy stawach, w nasłonecznionych miejscach. Rez. „Jezioro Sporackie”, rez. „Bardze Małe”, UE : „Mokradła Żurawie”, OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”.	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
2.	Jaszczurka żyworodna <i>Zootoca vivipara</i>	Występuje w pobliżu torfowisk, na skraju lasu. Zamieszkuje wilgotne siedliska leśne. OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”, „Doliny Rzeki Debrzynki”.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN - LC
3.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	Liczny w wilgotnych lasach, przy obrzeżach drzewostanów. Oddz.: 36g, 675.	PL – cz, (1)
4.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	Występuje zwykle w sąsiedztwie wód. Ściśle związany z obecnością płazów (pokarm). Oddz.: 36g, 230, 681.	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LR/LC
5.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	Spotykana na obrzeżach lasów, podmokłych łąkach i polanach leśnych. Oddz.: 641, 648, 678.	PL – cz, (1), (4) Czerwona lista IUCN - LC
PTAKI			
1.	Bąk (2) <i>Botaurus stellaris</i>	Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, glinianki, starorzecza, podmokłe trzcinowiska. Okolice jezior Kłodzko Duże, Płask, OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”, „Jezior Człuchowskich”.	PL – s DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
2.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Może występować na terenach leśnych, w sąsiedztwie zbiorników wodnych. OChK „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”. Na gruntach N-ctwa wyznaczone strefy ochrony w leśnictwie Leszczenica.	PL – s, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
3.	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	Szuwary nadwodne wód płynących i stojących. Żeruje głównie na terenach	PL – s*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
		otwartych. Zaobserwowany przy jez. Ol- szanowskim, OChK „Jezior Człuchow- skich”.	
4.	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	W pobliżu osad, na łąkach i terenach otwartych.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
5.	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Stare drzewostany, raczej w terenach mało uczęszczanych. Widwany przy jez. Krępsko, OChK „Do- liny Rzeki Debrzynki”. Na gruntach N- ctwa wyznaczone strefy ochrony w le- śnictwie Łoża.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
6.	Bogatka <i>Parus major</i>	Głównie zadrzewienia, parki, przerze- dzone lasy.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
7.	Cyraneczka (2) <i>Anas crecca</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, nie- wielkie stawy, a nawet rowy meliora- cyjne.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
8.	Cyranka (2) <i>Anas querquedula</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, nie- wielkie stawy, a nawet rowy meliora- cyjne.	PL – s*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
9.	Cierniówka <i>Curruca communis</i>	Uprawy leśne, kępy niskich krzewów w strefie ekotonu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
10.	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	Wilgotne i podmokłe łąki i pastwiska, za- stoiska śródpolne.	PL – s*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
11.	Czapla biała <i>Ardea alba</i>	Drzewostany w pobliżu akwenów wod- nych.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
12.	Czarnogłówka <i>Poecile montanus</i>	Związana z podmokłymi zadrzewie- niami, łozowiskami i zakrzewieniami li- ściastymi (zwłaszcza łęgowymi) oraz z suchymi, młodymi, niskimi lasami sosno- wymi i sosnowo-świerkowymi.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
13.	Czubatka <i>Lophophanes cristatus</i>	Bory sosnowe i świerkowe, lasy mie- szane. Częściej spotykana w głębi zwar- tych kompleksów leśnych niż na ich obrzeżach	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
14.	Derkacz <i>Crex crex</i>	Podmokłe łąki, pastwiska na wilgotnych glebach. OChk „Doliny Rzeki Debrzynki”.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
15.	Drozd śpiewak (2) <i>Turdus philomelos</i>	Drzewostany świerkowe, lasy łęgowe, o gęstym podszyciu, w pobliżu otwartych przeźrzezi.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
16.	Dudek <i>Upupa epops</i>	Obrzeża dużych lasów sąsiadujące z otwartymi terenami. Widziany przy jez. Krępsko.	PL – s* Czerwona lista IUCN – LC
17.	Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	Wszelkiego typu drzewostany powyżej 80 lat. Oddz.: 726.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
18.	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>	Wszelkiego typu drzewostany powyżej 40 lat.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
19.	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	Drzewostany liściaste, zwłaszcza z udziałem dębu, szczególnie powyżej 90 lat.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
20.	Dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>	Skraje drzewostanów liściastych, zadrzewienia w pobliżu osad ludzkich.	PL – s* Czerwona lista IUCN – LC
21.	Dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>	Rzadkie, stare lasy liściaste i mieszane (rzadziej) oraz ich obrzeża, zwłaszcza preferuje obszary, gdzie obecne są cieki wodne i wody stojące.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
22.	Dziwonia zwyczajna <i>Carpodacus erythrinus</i>	Obrzeża jezior i mokradeł, kępy zarośli w dolinach rzecznych, jez. Krępsko, OchK „Jezior Człuchowskich”.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
23.	Dzwoniec <i>Chloris chloris</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
24.	Gągoł <i>Bucephala clangula</i>	Zasiedla stare dziuplaste drzewa w pobliżu rzek i zbiorników wodnych. Rez.: „Jezioro Sporackie”, „Bardze Małe”; jez.: Kłodzko Duże, Gostudno, Krępsko, Marysińskie, Olszanowskie, Płask, węgorzyn. Okolice jez. Krępsko.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
25.	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	Uprawy leśne, kępy niskich krzewów w strefie ekotonu, wrzosowiska.	PL – s DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
26.	Gil (2) <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Wilgotne, gęste lasy iglaste i mieszane, bory świerkowe z gęstym poszyciem.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
27.	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane z udziałem grabu lub buka, w pobliżu zbiorników wodnych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
28.	Jarzębatka (2) <i>Sylvia nisoria</i>	Niewielkie skupiska krzewów i bujnej roślinności zielonej na terenach półotwartych, zadrzewienia rzeczne, jeziorne o wielowarstwowej strukturze z zaroślami, często kolczaste zakrzaczenia, młode uprawy leśne.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
29.	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>	Drzewostany starszych klas wieku, zwłaszcza wilgotne i podmokłe.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
30.	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	Stare drzewostany, w pobliżu terenów otwartych z udziałem zbiorników wodnych i łąk.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
31.	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	Stare drzewostany, w pobliżu terenów otwartych z udziałem zbiorników wodnych i łąk.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
32.	Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>	Zadrzewienia, parki, przerzedzone lasy liściaste i mieszane.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
33.	Kobuz <i>Falco subbuteo</i>	Starsze drzewostany, zwłaszcza z gniazdami kruka, w których odbywa lęgi.	PL – s*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
34.	Kokoszka <i>Gallinula chloropus</i>	Zbiorniki wodne o zróżnicowanej wielkości z gęstą roślinnością podwodną oraz nadwodną. Wokół jez.: Kłodzkie Duże, Kiepińskie, Krępsko, Tuczno.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
35.	Kormoran <i>Phalacrocorax carbo</i>	Płytkie zbiorniki wodne.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
36.	Kos <i>Turdus merula</i>	Zadrzewienia i lasy liściaste i mieszane, w borach rzadko.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
37.	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	Luźne starodrzewy liściaste i mieszane. Preferuje drzewostany z udziałem gatunków ciężkonasiennych, np. dębu i buka. Unika wnętrza lasów i suchych borów iglastych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
38.	Krakwa <i>Mareca strepera</i>	Bogato zarośnięte, nizinne zbiorniki stojącej wody o rozległej toni wodnej jak jeziora i stawy.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
39.	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>	Głównie młodniki i drągowiny.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
40.	Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	Płytkie, gęsto zarośnięte zbiorniki wodne otoczone podmokłymi łąkami.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
41.	Kruk <i>Corvus corax</i>	Drzewostany i zadrzewienia liściaste i iglaste.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
42.	Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	Podmokłe łąki i zastoiska (również bobrowe), z niewysoką roślinnością zielną.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
43.	Kukułka <i>Cuculus canorus</i>	Zadrzewienia liściaste i mieszane.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
44.	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	Zadrzewienia, aleje śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
45.	Kwiczot <i>Turdus pilaris</i>	Lasy łęgowe, olsy, lasy sosnowo-brzozowe i luźne zadrzewienia w rzecznych dolinach.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
46.	Lelek zwyczajny <i>Caprimulgus europaeus</i>	Suche, świetliste bory sosnowe w pobliżu łąk, zrębów, młodników. Spotkać go można na wrzosowiskach.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
47.	Lerka <i>Lullula arborea</i>	Otwarte tereny (zręby, uprawy) przy ścianie sosnowych, prześwietlonych borów.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
48.	Łabędź czarnodzioby <i>Cygnus columbianus bewickii</i>	Jeziora i zalewy.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
49.	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	Jeziora i zalewy.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
50.	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	Akweny wód stojących i płynących, również z niewielkim szuwarem. Jez.: Krępsko, Olszanowskie, OChk: „Doliny Rzeki Debrzynki”, „Jezior Człuchowskich”.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
51.	Makolągwa <i>Linaria cannabina</i>	Na obrzeżach lasów liściastych, parki, zadrzewienia.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
52.	Mazurek <i>Passer montanus</i>	Otwarte tereny, zakrzewienia, wrzosowiska.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
53.	Modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>	Zasiedla słoneczne lasy liściaste i mieszane, w dolinach rzek. Preferuje lasy olszowe z domieszką dębów.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
54.	Muchołówka szara <i>Muscicapa striata</i>	Obrzeża prześwietlonych lasów. Głównie stare, przerzedzone drzewostany, zwłaszcza nadrzeczne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
55.	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	Stare liściaste i mieszane lasy o bogatym podszyciu. Wymaga ponad 80–100 letnich drzewostanów, cienistych, próchniejących i z liczną entomofauną, która zapewni mu pokarm. Preferuje miejsca wilgotne i zacienione, np. zalewiska.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
56.	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>	Starsze drzewostany liściaste i iglaste.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
57.	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>	Zwarte bory iglaste i mieszane (z przewagą drzew iglastych, najlepiej luźno stojących świerków) z licznymi podrostami.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
58.	Myszołów <i>Buteo buteo</i>	Lasy liściaste i mieszane.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
59.	Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	Bieżące lub stojące wody o zadrzewionych brzegach. Preferuje lasy liściaste i	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
		mieszane, ale korzysta też z kęp i samotnych drzew. Poza okresem lęgowym przebywa nad wszelkimi płytkimi zbiornikami. Jez.: Gostudno, Płask.	
60.	Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Zwarte, stare i rozległe lasy, przeważnie mieszane i liściaste, w pobliżu pól uprawnych, dolin rzecznych, łąk i pastwisk, na obszarach obfitujących w tereny podmokłe i jeziora.	PL – s, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
61.	Ortolan <i>Emberiza hortulana</i>	Zadrzewienia, kępy i pasy drzew przy drogach, skraje większych lasów w otwartym krajobrazie rolniczym.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
62.	Orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	Rozległe drzewostany iglaste, bory głównie świerkowe (również sosnowe i mieszane).	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
63.	Pełzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	Starsze drzewostany liściaste i iglaste.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
64.	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>	Młodniki i drągowiny, szczególnie w strefie ekotonu na skraju lasu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
65.	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	Większe akweny wód stojących (ponad 2 ha), z wykształconą roślinnością wodną.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
66.	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	Płytkie, częściowo zarośnięte zbiorniki słodkowodne, starorzeczka.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
67.	Perkoz zausznik <i>Podiceps nigricollis</i>	Małe zbiorniki wodne na bagnach oraz płytkie stawy i jeziora o bujnej roślinności zanurzonej i z obszarami roślinności wystającej ponad lustro wody.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
68.	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Małe, śródlądowe, zarośnięte zbiorniki wodne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
69.	Piegża <i>Currura curruca</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
70.	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane o umiarkowanej wilgotności z bujnym runem i podszytem, młodniki, doliny rzek. Unika zwartych, jednolitych drzewostanów i dlatego preferuje ich skraje.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
71.	Pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Przerzedzone fragmenty różnorodnych lasów iglastych, mieszanych i liściastych, prześwietlone sośniny, a zwłaszcza wiatrołomy, skraje lasu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
72.	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	Sąsiedztwo wód płynących i stojących, w miejscach niepokrytych roślinnością.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
73.	Pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>	Trwałe użytki zielone (łąki, pastwiska), przesuszone torfowiska.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
74.	Pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>	Młodniki i dragowiny, szczególnie w strefie ekotonu na skraju lasu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
75.	Potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>	Tereny wilgotne i podmokłe – trzcinowiska, turzycowiska, bagna, wilgotne łąki.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
76.	Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Stare drzewostany w pobliżu terenów otwartych (zbiorniki wodne).	PL – s*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
77.	Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	W pobliżu osiedli ludzkich, zadrzewienia śródpolne. Oddz.: 275.	PL – s*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
78.	Puszczyk <i>Strix aluco</i>	Dziuple w starszych lasach liściastych i mieszanych. Oddz.: 863.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
79.	Raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>	Lasy liściaste i mieszane, bory, młodniki, skraje lasów, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
80.	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>	Łęgi, brzegi mniej uczęszczanych, zaniedbanych jezior i rzek, zarosłych trzcinami, krzewami i drzewami.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
81.	Rokitniczka <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Szuwary i trzcinowiska, rez. „Jezioro Sporackie”.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
82.	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	Wilgotne cieniste starsze lasy z obfitym podszytem.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
83.	Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	Preferuje skraje starych borów sosnowych, zadrzewione brzegi rzek i jezior oraz różnego typu rozlewiska i mokradła. Lęgnie się na obrzeżach drzewostanów w pobliżu jezior i stawów hodowlanych. Wymogiem jest obecność wysokich sosen o płaskich koronach, dogodnych do założenia gniazda.	PL – s*, o, (1), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
84.	Samotnik <i>Tringa ochropus</i>	Zadrzewione bagna, łągi, zarośnięte torfowiska, tereny podmokłe i brzegi zbiorników wodnych. OChk „Doliny Rzeki Debrzynki”.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
85.	Sikora uboga <i>Poecile palustris</i>	Lasy liściaste i mieszane.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
86.	Sosnowka <i>Periparus ater</i>	W głębi zwartych starych borów sosnowych i świerkowych, rzadko w lasach liściastych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
87.	Sowa uszata <i>Asio otus</i>	Lasy, zadrzewienia śródpolne, parki o gęstym zadrzewieniu. OChk „Doliny Rzeki Debrzynki”, oddz.: 863,	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
88.	Sójka <i>Garrulus glandarius</i>	Występuje licznie w lasach liściastych i mieszanych o bogatej strukturze (zwłaszcza z dębami). Unika obszarów bezleśnych i mocno prześwietlonych lasów.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
89.	Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	Spotykana w lasach z udziałem świerka, szczególnie przy dużym udziale w podszycie.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
90.	Sroka <i>Pica pica</i>	Nadrzeczne zarośla, szczególnie kolczaste zakrzewienia głogu, obrzeża lasów i młode drzewostany z domieszką olchy, wierzby, osiki i brzozy. Unika zwartych lasów, rozległych otwartych terenów bez krzewów i drzew.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
91.	Srokosz <i>Lanius excubitor</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
92.	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>	Porośnięte tereny wzdłuż rzek i strumieni z dużą ilością leśnej roślinności zielonej i krzewiastej, nad jeziorami i starorzeczami.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
93.	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>	Lasy i bory z bujnym podszytem, szczególnie w pobliżu cieków wodnych, terenów podmokłych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
94.	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	Unika zwartych kompleksów leśnych. Lęgnię się na obrzeżach lasów liściastych i mieszanych, nadrzeczne łągi.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
95.	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	Lasy i różne skupiska drzew z dziuplami. Różnorodne środowiska, od wrzosowisk po mokradła.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
96.	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>	Uprawy i młodniki, dobrze nasłonecznione, suche drzewostany iglaste bądź mieszane, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
97.	Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>	Tereny dobrze nasłonecznione, suche, piaszczyste, obrzeża borów, zręby i duże uprawy leśne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
98.	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>	Spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa, lasy liściaste o gęstym poszyciu, zakrzewione, wilgotne podmokłe łąki.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
99.	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Dojrzałe lasy liściaste i mieszane.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
100.	Trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Bagienne doliny rzek, obficie zarośnięte jeziora i kompleksy stawów hodowlanych. Jez.: Gostudno, Płask, OChK „Jezior Człuchowskich”.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
101.	Trzmiełojad <i>Pernis apivorus</i>	Preferuje stare, świetliste drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza przylegające do terenów otwartych, np. polan, łąk, pól lub poprzecinane zrębami, rzadziej bory.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
102.	Trznadel zwyczajny <i>Emberiza citrinella</i>	Preferuje miejsca dobrze nasłonecznione, będące mozaiką zadrzewień, krzewów i terenów otwartych, np. obrzeża widnych lasów liściastych i borów. Spotkać go można w pobliżu rzek. Nie występuje też w zwartych drzewostanach.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
103.	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>	Drzewostany liściaste i mieszane, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
104.	Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Spotykana w lasach z udziałem świerka, często w pobliżu terenów otwartych (zrębów, upraw, bagien). Do gniazdowania często wykorzystuje dziuple dzięcioła czarnego.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
105.	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	Różnorodne zbiorniki wodne od dużych jezior i bagien po brzegi stawów i starorzeczy, rowy melioracyjne. Wymaga środowisk, w których płytką wodę porasta gęsta roślinność, głównie trzciny. OChK „Jezior Człuchowskich”, oddz.: 360.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
106.	Wrona siwa <i>Corvus cornix</i>	Dawniej prawie wyłącznie doliny rzek, obrzeża jezior. Obecnie także obrzeża wszelkich lasów i zadrzewień śródpolnych, otwarte tereny z mozaiką śródpolnych lasów. Nie unika większych drzewostanów, choć lęgnie się tylko na ich skraju (w zwartych kompleksach nie występuje).	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
107.	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	Wilgotne obrzeża świetlistych lasów liściastych oraz mieszanych z dobrze rozwiniętym i niepełnym zwarciem koron	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
		drzew. Unika ciernistych krzewów, trzymając się wyłącznie górnych partii krzewów i drzew.	
108.	Zielonka <i>Porzana parva</i>	Zbiorniki z gęstym pasem trzcin, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących. Preferuje styk niewielkich obszarów wolnego lustra wody z pasem roślin lub zwałowiska trzciny.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
109.	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	Widne lasy liściaste, mieszane i iglaste, z ubogą warstwą podszytu, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
110.	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Drzewostany w najbliższym sąsiedztwie wód płynących, strome piaszczyste brzegi. Jez.: Płask, Krępsko, Rychnowskie, OChk „Doliny Rzeki Debrzynki”, oddz.: 651.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
111.	Zniczek <i>Regulus ignicapilla</i>	Gnieździ się w lasach mieszanych i liściastych, jeżeli tylko posiadają domieszkę świerka. Preferuje obrzeża drzewostanów.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
112.	Żuraw <i>Grus grus</i>	36g, 90o,p, 161a, 177b, 206c, 219c, 220c, 239g, 272c, 279h, 389n, 398f, 416g, 420c, 633l, 737j, 774i, 861n,	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
SSAKI			
1.	Badylarka pospolita <i>Micromys minutus</i>	Wilgotne łąki, o wysokiej trawie, gęsto porośnięte brzegi rzek i jezior, zarośla.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
2.	Borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i>	rez. „Bardze Małe”	PL – s*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
3.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Ślady działalności widoczne na gruntach N-ctwa w pobliżu cieków wodnych. Oddz.: 7a, 23s, 24l,n, 26d, 36g, 50d, 52i,j, 63d, 68d, 73f, 89a, 90b, 91c, 94j, 118f, 125a, 151b, 168d, 175b, 180a, 264d, 279c,l,p,r, 341d, 353a, 361a, 366c,f,h, 367g,i, 368i,j,k, 384k, 389c,g,i, 392m,n,393j, 395d, 396b,h, 403j, 404a, 405c, 407b, 408f,g, 409a,b, 414k,l, 416i, 417b,c, 420d,f,g, 423a, 434d, 456a, 463f, 468a, 474k, 479g, 501d, 504w, 515b,i, 516c, 518b, 519g,h,l,m, 586n, 595a,b, 597a, 631a, 650f, 651d, 659f,g, 660g, 661k, 678h, 679a,f, 681g, 682h,k, 683b,i,o, 684j, 686f, 687j, 689c, 737j, 761g, 764i,j, 768b, 772g, 773r, 809a, 812f, 814k, 829i, 833c, 834a, 835p, 860d	PL – cz, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
4.	Gacek brunatny (gacek wielkouch) <i>Plecotus auritus</i>	Pozostałości po budowłach poligonowych (bunkry, schrony). Sporadycznie w dziuplach drzew.	PL – s*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
5.	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	Lasy przy zbiornikach wodnych i bagnach.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
6.	Jeż wschodni <i>Erinaceus roumanicus</i>	Obrzeża borów i lasów.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
7.	Karczownik ziemnowodny <i>Arvicola amphibius</i>	Ochronie podlegają osobniki poza terenem ogrodów, szkółek leśnych, itp. Starorzeczka, bagna, nad wodami.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
8.	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Pozostałości po budowłach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – s*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
9.	Kret <i>Talpa europaea</i>	Występuje w luźnych drzewostanach, zwłaszcza liściastych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
10.	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	Lasy i zadrzewienia.	PL – cz, (1)
11.	Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód.	PL – s*, (1), (3) DS – Zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT
12.	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód.	PL – s*, (1), (3) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LC
13.	Mysz zaroślowa <i>Apodemus sylvaticus</i>	Zarośla na obrzeżach lasów.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
14.	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Dojrzałe lasy z ubogim podszytem, łąki i pastwiska. Pozostałości po budowłach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – s*, (1), (3) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
15.	Nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód. Pozostałości po budowłach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – s*, (1), (3) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LC
16.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	W lasach liściastych i mieszanych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
17.	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i>	Obrzeża podmokłych lasów, wilgotne łąki, kępy na bagnach.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
18.	Rzęsorek mniejszy <i>Neomys anomalus</i>	Okolice zbiorników wodnych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
19.	Rzęsorek rzeczek <i>Neomys fodiens</i>		PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
		Nad rzekami i strumieniami o czystym nurcie i żwirowatym dnie.	
20.	Wiewiórka <i>Sciurus vulgaris</i>	Dziuple w drzewostanach liściastych i mieszanych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
21.	Wilk <i>Canis lupus</i>	Związany z dużymi kompleksami leśnymi. W ostatnich latach coraz częściej obserwowany na terenie Nadleśnictwa.	PL – s*, o, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
22.	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Na gruntach N-ctwa spotykany w dolinach rzek i w pobliżu zbiorników wodnych. Oddz.: 7a, 40a, 52i, 73f, 89a, 92g, 95h, 97f, 100i, 108c, 113f, 118f, 119d, 125a, 766b.	PL – cz, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT

Objaśnienia:

PL – Prawo krajowe (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. Nr 2183); s – gatunek objęty ochroną ścisłą, s* – gatunki zwierząt wymagające ochrony czynnej, cz – gatunek objęty ochroną częściową; o – gatunek wymagający ustalenia strefy ochrony jego ostoi lub stanowiska; (1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w §6 ust. 2 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (2) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w §6 ust. 3 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (3) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 4 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (4) – gatunek, którego dotyczy odstępstwo, o którym mowa w §9 pkt 6 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r.;

PCzL / PCzK – Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce – (Głowaciński, 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki skrajnie zagrożone, EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone, VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, LC – gatunki na razie niezagrożone, DD – o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu, ale bliżej nieokreślonym;

DS – Dyrektywa Siedliskowa – Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory); Załącznik II – gatunki roślin i zwierząt ważne dla Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony, Załącznik IV – gatunki roślin i zwierząt ważnych dla Wspólnoty, które wymagają ścisłej ochrony;

DP – Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa; Załącznik I – gatunki objęte szczególną ochroną;

Czerwona Lista IUCN (IUCN *Red List of Threatened Species*). Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT – gatunki bliskie zagrożenia, LC – gatunki najmniejszej troski;

Nazwy łacińskie ptaków podane wg Listy awifauny krajowej wg stanu na 31.12.2020.

c) Strefa ochrony

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Podstawy prawne ochrony strefowej zawiera Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2021 poz. 1098 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. 2016, poz. 2183). W załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia wymieniono gatunki dziko występujących zwierząt, wymagające ustalenia stref ochrony, miejsc rozrodu i regularnego przebywania oraz wielkości stref ochrony. Informacje o stwierdzonych przypadkach gniazdowania zgłaszają leśnicy, ornitolodzy oraz służby konserwatorskie. Wyznaczanie granic miejsc rozrodu i regularnego przebywania oraz prowadzenie wykazu gatunków chronionych strefowo leży w gestii regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Strefy zatwierdza i likwiduje dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Granice stref ochrony oznacza się tablicami z napisem: „ostoja zwierząt” i informacją: „osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. Liczba i powierzchnia stref ulegają częstym zmianom, co związane jest z zakładaniem nowych lub opuszczaniem starych gniazd, a także w rezultacie wystąpienia przypadków losowych np. zniszczenia gniazda w wyniku huraganu, gwałtownej burzy lub uderzenia pioruna. Strefa może zostać zlikwidowana przez dyrektora RDOŚ na wniosek nadleśnictwa. Zwyczajowo jednak decyzja taka może być wydana w przypadkach, gdy gniazdo jest przez trzy kolejne sezony niezajęte. W związku z tym zaleca się, aby gromadzić informacje na temat stanu obiektu, poprzez obserwacje całoroczne, szczególnie w okresie lęgowym, które należy potwierdzić sporządzeniem notatki służbowej przez leśniczego na koniec roku (za: Instrukcja Ochrony Lasu, 2012). Osoby kontrolujące gniazda muszą posiadać pisemne upoważnienie od dyrektora RDOŚ oraz powiadomić nadleśnictwo o prowadzeniu obserwacji w obrębie stref.

Strefa ochrony całorocznej ma na celu ochronę istniejących stanowisk lęgowych ptaków. Miejsce lęgu obejmuje drzewo gniazdowe oraz cały drzewostan (lub obszar) w jego otoczeniu. Strefa stwarza ptakom możliwość odpoczynku, pilnowania lęgu, obserwacji czy noclegu, a także zbudowania nowego gniazda w przypadku utraty dotychczasowego. Obowiązują tu zakazy: „przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą; wycinania drzew lub krzewów; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą

ochrony poszczególnych gatunków; wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji”. Odstępstwo od tych zakazów możliwe jest tylko w celu wykonania niezbędnych prac sanitarnych w sytuacjach katastrofalnych. Planowane prace muszą być pisemnie zgłoszone dyrektorowi RDOŚ, który rozpatruje każdy przypadek indywidualnie (art. 60 Ustawy o ochronie przyrody).

Strefa ochrony okresowej powinna zapewniać ptakom spokój i bezpieczeństwo podczas wyprowadzania lęgów. W strefach tych, będących obszarami wyłączonymi okresowo z działalności gospodarczej, niezbędne prace związane z pozyskaniem drewna, hodowlą i ochroną lasu muszą być wykonywane poza okresowym terminem ochrony określonym ww. rozporządzeniem.

Aktualnie, na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Człuchów zatwierdzone są 2 strefy obejmujące ochroną miejsca lęgowe: bielika i bociana czarnego.

Tab. 28. Wykaz stref ochrony w Nadleśnictwie Człuchów

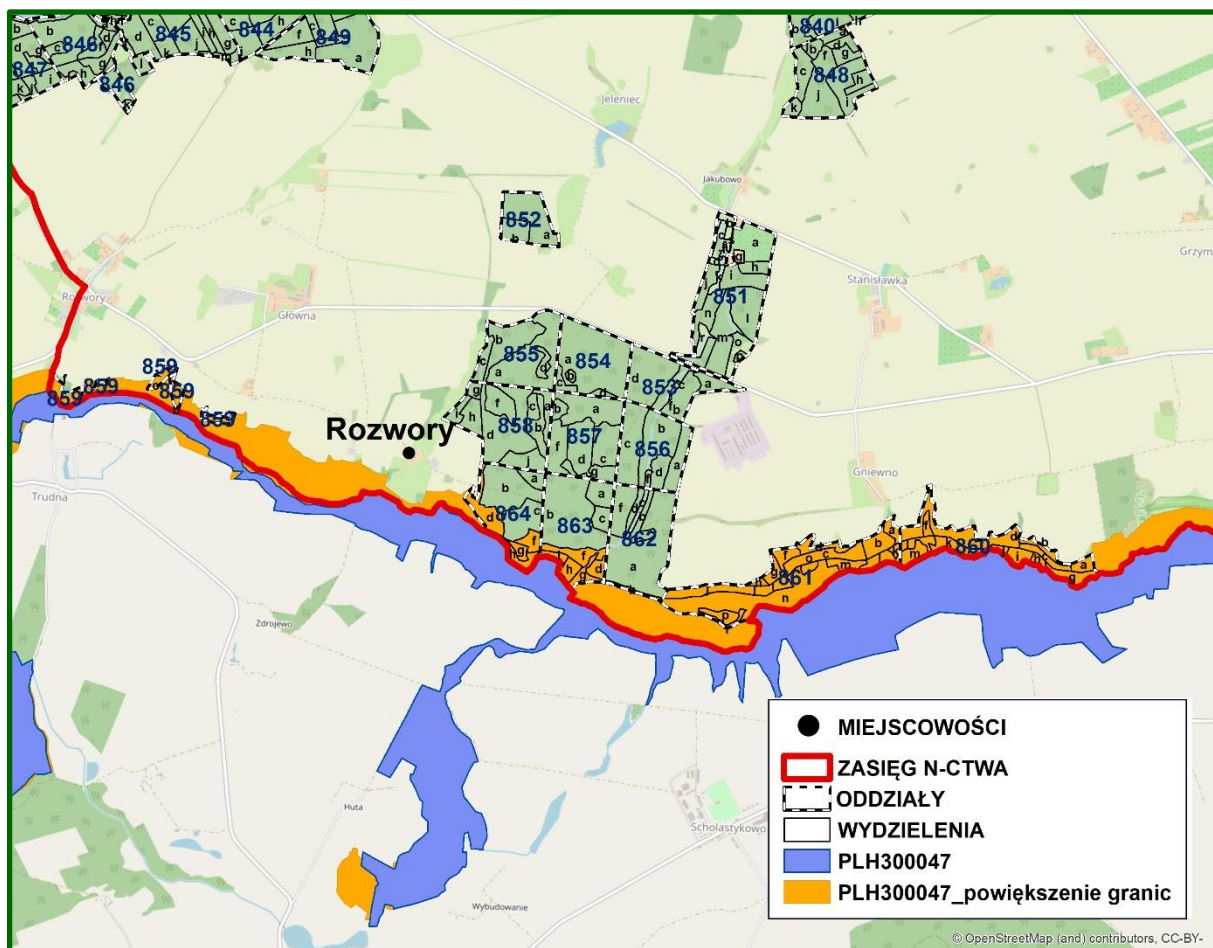
Lp.	Gatunek chroniony	Nazwa łacińska	leśnictwo	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Okresowy termin ochrony	Uwagi
				[ha]			
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Leszczenica	10,57	69,09	1.01 – 31.07	-
2	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	Łoża	10,08	28,94	15.03 – 31.08	-
RAZEM				20,65	98,03	118,68	

3.2. Proponowane powiększenie obszaru Natura 2000

W styczniu 2021 r. do Komisji Europejskiej przekazano propozycję korekty granic obszaru, zaakceptowaną uchwałą RM w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu „Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000” (M.P. z 2021 r. poz. 45). Tereny włączane w granice obszaru Natura 2000 należy traktować jak proponowane obszary Natura 2000 - są one chronione na podstawie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i powinny być brane pod uwagę m. in. w trakcie autoryzacji planów i przedsięwzięć. Zmiany są uwidocznione w Geoserwisie GDOŚ w zakładce "Zmiany granic Natura 2000 (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>).

Aktualnie procedowana jest zmiana granicy obszaru. W oparciu o uchwałę Nr 9 Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu "Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000".

Na liście przekazanej do KE figuruje obszar PLH300047 Dolina Debrzynki. Korekta granicy polegająca na powiększeniu obszaru spowoduje, iż obszar ten obejmie swym nowym zasięgiem grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Człuchów. Większe zmiany związane z powiększeniem obszaru dotyczące gruntów Nadleśnictwa zestawiono poniżej.

Ryc. 20. Powiększenie obszaru PLH300047 Dolina Debrzynki w oddz. 859, 861, 862, 863, 864

4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

4.1. Rzeźba terenu i typy gleb

Pokrywa geologiczna oraz ukształtowanie jej powierzchni jest efektem działania lądolodu i jego wód roztopowych. Jest to obszar młodoglacjalny ukształtowany przez ostatnie zlodowacenie bałtyckie, stadiał pomorski. Rzeźbę terenu urozmaica współczesna holocenińska działalność erozyjna i akumulacyjna rzek, jezior oraz działalność eoliczna.

Wysokość bezwzględna terenu Nadleśnictwa Człuchów zawiera się w przedziale od 114,5 m n.p.m.– dolina rzeki Szczyry w okolicy m. Krzemieniewo do 222,75 m n.p.m. – wzniesienie w oddz. 410j, położone ok. 1 km na południe od miejscowości Grodzisko. Różnica wzniesień wynosi 108,25 m.

W ogólnym zarysie układ rzeźby terenu pokrywa się z wydzielonymi przez J. Kondraczkiego (2002) mezoregionami: Pojezierzem Krajeńskim, Równiną Charzykowską i Doliną Gwdy.

Biorąc pod uwagę kryteria morfogenetyczne i litologiczne, wyróżniono na terenie Nadleśnictwa następujące rodzaje czwartorzędowych utworów geologiczno - glebowych:

a) Osady akumulacji bagiennej, rzecznej i jeziornej:

Qt – torfy,

Qms – mursze,

Qm – muły i gytie organiczne,

Qgyw – gytie wapienne i kredy jeziorne,

Qgyi – gytie ilaste,

Qmd – mady rzeczne,

Qhfp – piaski rzeczne holoceniskie,

Qfp – piaski rzeczne tarasów plejstoceniskich,

Qlip – piaski jeziorne.

b) Utwory akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej:

- Qp – piaski zwałowe,
 Qfgp – piaski wodnolodowcowe sandrów, ozów, kemów, moren spiętrzonych,
 Qfgp/ – piaski wodnolodowcowe na glinach zwałowych,
 Qg/fgp – piaski wodnolodowcowe z pokrywami glin morenowych,
 Qg – gliny zwałowe,
 Qgz – gliny zwałowe z piaszczysto-pyłowymi pokrywami zwietrzelinowo-eolicznymi (peryglacjalnymi) o miąższości 0,5 – 1,0 m,
 Qbpy – piaszczysto-pyłowe utwory zastoiskowe i limnoglacjalne. Utwory akumulacji eolicznej:
 Qep – piaski eoliczne,
 Qwp – piaski eoliczne na wydmach.

c) Utwory akumulacji stokowej:

Qd – deluwia (genetycznie związane z procesem spłukiwania przez wody opadowe).

d) Utwory antropogeniczne:

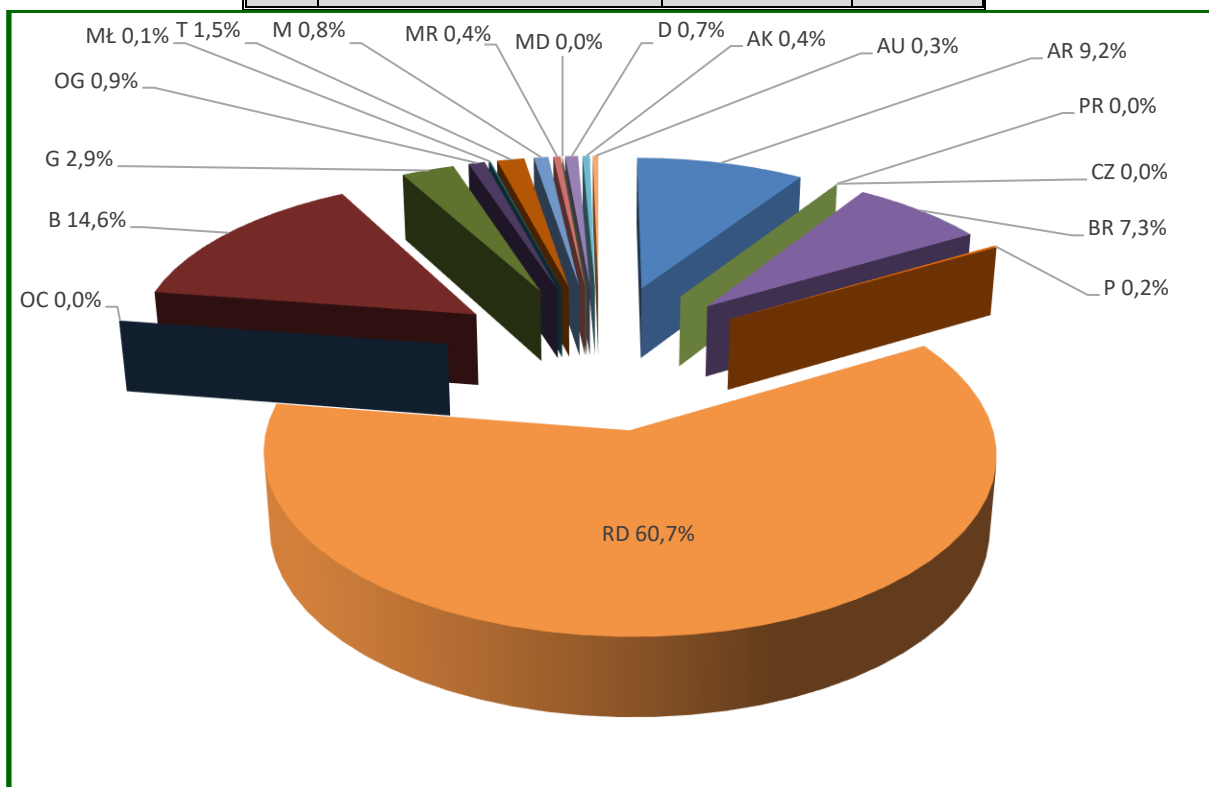
Qan – utwory antropogeniczne wypełniające wyrobiska poeksploatacyjne, nasypy, wysypiska i hałdy.

Nadleśnictwo posiada elaborat siedliskowy wykonany przez pracownię siedliskową Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku, stan na 1.01.2019 r. W Nadleśnictwie na gruntach zalesionych i niezalesionych wyróżniono 18 typów gleb.

Tab. 29. Zestawienie powierzchni typów gleb w Nadleśnictwie Człuchów

Lp.	Typ gleby	Nadleśnictwo	
		[ha]	%
1	2	3	4
1.	Arenosole - AR	1935,46	9,2
2.	Prarędziny - PR	4,06	0,0
3.	Czarne ziemie - CZ	5,81	0,0
4.	Brunatne - BR	1539,65	7,3
5.	Płowe - P	41,05	0,2
6.	Rdzawe - RD	12759,70	60,7
7.	Orchowe - OC	7,60	0,0
8.	Bielicowe - B	3051,99	14,6
9.	Gruntowoglejowe - G	608,30	2,9
10.	Opadowoglejowe - OG	190,46	0,9
11.	Mułowe - MŁ	22,82	0,1
12.	Torfowe - T	315,29	1,5
13.	Murszowe - M	167,82	0,8

14.	Murszowate - MR	75,32	0,4
15.	Mady rzeczne -MD	6,95	0,0
16.	Deluwialne - D	149,37	0,7
17.	Kulturoziemne - AK	74,60	0,4
18.	Industrioziemne - AU	66,32	0,3
	Razem	21 022,57	100,0

Wykres 1. Udział powierzchniowy typów gleb w Nadleśnictwie Człuchów

W Nadleśnictwie zdecydowanie dominującym typem gleb są gleby rdzawe, zajmujące 60,7% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych. Wykazują one zróżnicowanie cech morfologicznych i zdolności produkcyjnych, w zależności od substratu glebowego i kierunku rozwoju procesów glebotwórczych. Powstały one głównie na piaskach zwałowych, tworząc siedliska Bśw, BMśw oraz mniej żyznego LMśw. 31,1% stanowią następane znaczące typy gleb, tj.: gleby bielcowe – 14,6%, arenosole – 9,2% i gleby brunatne – 7,3%.

Gleby porolne na gruntach leśnych wyodrębniono na 11638,92 ha, to jest na 55,4% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa.

4.2. Wody

4.2.1. Wody powierzchniowe

Przez obszar Nadleśnictwa Człuchów przebiega dział wodny dwóch największych rzek Polski - Odry i Wisły.

➤ Rzeki

Sieć rzeczną w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa stanowią: dopływy Gwdy (dorzecze Odry) oraz rzeka Brda z dopływami (dorzecze Wisły). Przez obszar Nadleśnictwa przepływają 23 rzeki.

Tab. 30. Wykaz rzek w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Nr zlewni	Nazwa ciek	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4
1.	1	Odra	-
2.	18	Warta	-
3.	188	Noteć	-
4.	1886	Gwda	-
5.	188626	Dopływ z Gockowa	Granica północno-zachodniej części granicy zasięgu Nadleśnictwa.
6.	18864	Szczyra	Przy oddz.: 523, 503, 504, 505, 507, 508, 524, 525, 556, 557, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 616, 617, 618, 619, 620, 649, 650, 651, 652, 653, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 731, 685, 686, 734, 687, 744, 745, 752, 758.
7.	188641	Dopływ z Pokrzyw	Z jez. Wielkie, 741, 742, 743, 734, wpada do rzeki Szczyry.
8.	188642	Dopływ z jeziora Staruch	Z jez. Staruch, przy oddz. 682, 659, 660, 661, 662, 663, 664, przez jez. Krzemieniewko, wpada do rzeki Szczyra przy oddz. 758.
9.	1886422	Dopływ z Domisławia	Przy oddz. 611, 628, 660, w oddz. 661 wpada do rzeki Dopływ jez. Staruch.
10.	188644	Chrzastowa	Z jezior pod człuchowskich do rzeki Szczyry. Przy oddz.: 359, 631, 665, 689, 771, 772, 773, 808, 809, 810, 811, 815, 778, 711, 779, 780, 766, 791, 832, 833, 834, 835, 841, 842, 837, 838, 839, 846, 847.
11.	1886446	Dopływ z Barkowa	Przy oddz.: 636, 637, 669, 670, 694, 695, 696, 697, 698, 716, 717, przy 791 uchodzi do rzeki Chrzastowa.

Lp.	Nr zlewni	Nazwa cieku	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4
12.	1886448	Dopływ ze Strzeżony	Przy oddz.: 831, 832, 833, 834 uchodzi do rzeki Chrząstowa.
13.	18864452	Dopływ z Mosin	Przy oddz.: 812, wpada do rzeki Chrząstowa przy 808.
14.	18864454	Dopływ spod Słupi	Przy oddz.: 824, 815, 811 wpada do rzeki Chrząstowa.
15.	18864492	Dopływ z Uniechowa	Wpada do rzeki Chrząstowa przy oddz.: 837.
16.	188652	Debrzynka	Granica południowo-zachodniej części granicy zasięgu Nadleśnictwa.
17.	1886522	Dopływ z Jakubowa	Przy oddz.: 848, 851, 858, 856, 862, w 863 uchodzi do Debrzynki przy jez. Dolne.
18.	2	Wisła	-
19.	29	Wisła od Drwęcy do Ujścia	-
20.	292	Brda	Część północnej granicy zasięgu Nadleśnictwa, przy oddz.: 1, 17, 28, 119, 126.
21.	292178	Dopływ z jez. Krętek	Z jez. Krętek przy oddz. 158, następnie wpada do rzeki Brdy przy oddz. 126.
22.	292314	Czerwona Struga	Przy oddz.: 87, 64, 63, 24, 60, 23, 59, 22, 21, 40, 39, 21, 38, 7, 20.
23.	2923142	Czerwonka	Z jez. Kłodzko Duże, przy oddz.: 168, 150, 169, przez jez. Kłodzko Małe, 181, 182, 151, 152, 153, 137, 129, 128, 127, 108, 91, 73, 74, 51, 52, 53, 54, 37, 38 przy oddz. 39 uchodzi do rzeki Czerwona Struga.
24.	292158	Pawłówek	Część północnej granicy zasięgu Nadleśnictwa, przy oddz.: 330, 341, 353.
25.	2921562	Dopływ z Olszanowa	Od oddz.420 następnie przy oddz.: 455, 471, 470, 469, 468, 467, przez jez. Orzechowo, 464, przez jez. Krępsko, przy oddz. 353 wpada do rzeki Pawłówek.
26.	2921564	Silnica	Od 361, następnie przy oddz.:318, 319, 320, 321, 334, 345, 346, 368, 369, 389, 398, 402, 403, 404 przy 405 wpada do jez. Krępsko.
27.	292612	Dopływ spod Jęcznik Wielkich	Nieopodal oddz. 630 za pld-wsch granicą N-ctwa uchodzi do rzeki Kamionki.
28.	29262	Dopływ z Dębnicy (Kanał Wierzchowo)	Przy oddz.: 768, 767, 796, 795, 794, przez jez. Mąkowo, 792, 793, za miejscowością Wierzchowo do rzeki Kamionki.
29.	2926232	Dopływ z Jęcznik Małych	Z jez. Jęczniki Wielkie, przy oddz. 793 uchodzi do jez. Mąkowo.

Źródła: <https://danepubliczne.gov.pl/dataset/komputerowa-mapa-podzialu-hydrograficznego-polski>;
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmac=gpSIGW

➤ Jeziora

Obszar Nadleśnictwa Człuchów charakteryzuje się dużą liczbą jezior. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa występuje łącznie 37 jezior zajmując powierzchni 1207,98 ha. Głównie są to jeziora rynnowe, a największe z nich to Krępsko.

Do jezior szczególnie cennych pod względem przyrodniczym należą jeziora lobeliowe: Regnickie, Sporacz, Linówko i Kłodzko Małe.

Tab. 31. Wykaz jezior i zbiorników wody w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	[ha]	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
1.	2923142	Bardze (<i>Bardze Duże</i>)	13,99	Przy oddz.: 30, 31, 48, 49.
2.	1886446	Barkowo Małe	5,44	Przy oddz. 700
3.	292179	Czosnowo (<i>Sosnowe</i>)	13,90	Przy oddz.28.
4.	1886521	Dolne	20,75	Przy oddz.: 861, 862, 863.
5.	2923142	Duży Okoń	11,29	Przy oddz.: 175, 206.
6.	1886523	Główna	12,49	Przy oddz. 859.
7.	2923142	Gostudno (<i>Gostyńskie</i>)	46,55	Przy oddz.: 92, 93, 94, 95, 96, 97, 108, 709, 110, 111, 112, 113.
8.	2926232	Jęczniki Wielkie	13,55	Na płu-wsch od jez. Mąkowo. Pomiedzy miejscowościami Jęczki Małe i Jęczniki Wielkie.
9.	2923141	Karlik (<i>Karlinek</i>)	3,16	Przy oddz. 24.
10.	2923142	Kłodzko Duże (<i>Łodzińskie</i>)	28,08	Przy oddz.: 167, 168, 178, 177.
11.	2923142	Kłodzko Małe	18,74	Przy oddz.: 151, 169, 180, 181.
12.	2921569	Korby	7,32	Przy oddz. 463.
13.	2921569	Krępsko	347,05	Przy oddz.: 377, 405, 406, 407.
14.	292178	Krętek	44,50	Przy oddz.: 158, 191, 192.
15.	1886429	Krzemieniewo	3,49	Przy oddz.746
16.	292179	Linówko (<i>Linowskie</i>)	14,69	Przy oddz.: 99, 100, 101, 115, 116, 117.
17.	188641	Małe	1,90	Pod jez. Wielkie
18.	2926239	Mąkowo	28,00	Przy oddz.: 792, 793, 794.
19.	1886443	Miejskie Małe	20,10	Płu., część jeziora Miejskiego.
20.	1886443	Miejskie	34,48	Na wsch. Od miejscowości Człuchów.
21.	2921562	Olszanowskie	55,91	Przy oddz.: 467, 468, 469, 470, 471, 489, 535, 536, 537.
22.	188641	Olszanowskie Małe	8,29	Przy oddz. 536, 537, 538, 565, 566.
23.	2921562	Orzechowo	18,82	Przy oddz. 444, 464, 465.
24.	292179	Płask	19,82	Przy oddz.: 118, 119, 125.
25.	2923142	Polnickie	7,96	Przy oddz.: 154, 155.

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	[ha]	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
26.	2923142	Polne	10,88	Przy oddz.: 263, 264.
27.	2923142	Przechlewskie	13,97	Przy oddz. 230.
28.	2923142	Regnickie (<i>Bardze Małe</i>) – rezerwat	7,00	Oddz. 50.
29.	1886441	Rychnowskie	157,55	Przy oddz.: 308, 355, 356, 357, 358, 359.
30.	2923142	Sporacz (<i>Sporackie</i>) – rezerwat	10,23	Oddz. 36.
31.	1886421	Staruch	3,58	Przy oddz. 681.
32.	2921564	Tuczno (<i>Marysińskie</i>)	40,25	Przy oddz.: 262, 284, 285, 297, 298.
33.	1886443	Urzędowe	69,37	Na pld. Od miejscowości Człuchów.
34.	2923142	Węgorzyn (<i>Węgorzyńskie</i>)	16,75	Przy oddz.: 71, 72, 73, 88, 89.
35.	1886446	Wieldządz	50,11	Przy oddz. 719.
36.	188641	Wielkie	19,07	Przy oddz. 732, 740,
37.	1886443	Zb. Nierybie	8,95	Na rz. Chrzastowa, przy oddz.: 846, 847.
Razem			1207,98	-

Źródła: <https://danepubliczne.gov.pl/dataset/komputerowa-mapa-podzialu-hydrograficznego-polski>;
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpSIGW

W stanie posiadania Nadleśnictwa Człuchów jest 7 jezior i 10 zbiorników wodnych, których łączna powierzchnia wynosi 58,41 ha.

Tab. 32. Wykaz jezior i zbiorników wody w stanie posiadania Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Od- dział, poddz.	Nazwa jeziora, zbiornika wodnego, stawu rybnego	[ha]	Rodzaj powierzchni	
				SILP	Ewidencja gruntów
1	2	3	4	5	6
1.	24h	jez. Karlik (<i>Karlinek</i>)	3,77	JEZIORO	Ws
2.	24m	jez. Mały Karlinek	0,78	JEZIORO	Ws
3.	26f 63c	jez. Mosiny (<i>Mosyny</i>)	0,54 0,65	JEZIORO	Ws
4.	36g	jez. Sporacz (rez. „ <i>Jezioro Sporackie</i> ”)	10,93	JEZIORO	Ws
5.	50d	jez. Regnickie (rez. „ <i>Jezioro Bardze Małe</i> ”)	7,37	JEZIORO	Ws
6.	681b	jez. Staruch	4,10	JEZIORO	Ws
7.	90d	bez nazwy	1,76	ZBIORNIK	Ws
8.	90f	bez nazwy	3,01	ZBIORNIK	Ws
9.	90j	bez nazwy	0,13	ZBIORNIK	Ws
10.	100i	jez. Linówko (<i>Linowskie</i>)	14,67	JEZIORO	Ws
11.	160l	bez nazwy	0,27	ZBIORNIK	Ws
12.	227j	bez nazwy	0,11	ZBIORNIK	Ws
13.	666a	bez nazwy	7,34	ZBIORNIK	Ws

14.	766b	bez nazwy	0,42	ZBIORNIK	Ws
15.	768c	bez nazwy	0,94	ZBIORNIK	Ws
16.	768x	bez nazwy	1,40	ZBIORNIK	Ws
17.	851f	bez nazwy	0,22	ZBIORNIK	Ws
Łączna pow. jezior w stanie posiadania Nadleśnictwa			58,41		

Ponadto w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa występuje wiele innych, mniejszych zbiorników wodnych, najczęściej bez nazw. Są to małe oczka wytopiskowe, powstałe po bryłach „martwego lodu”, niewielkie stawy rozlokowane w obrębie lasów i pól oraz jeziora i nie-
duże zbiorniki wodne wypełnione wodą lub też w daleko posuniętym procesie tworzenia się torfowiska.

4.2.2. Wody podziemne

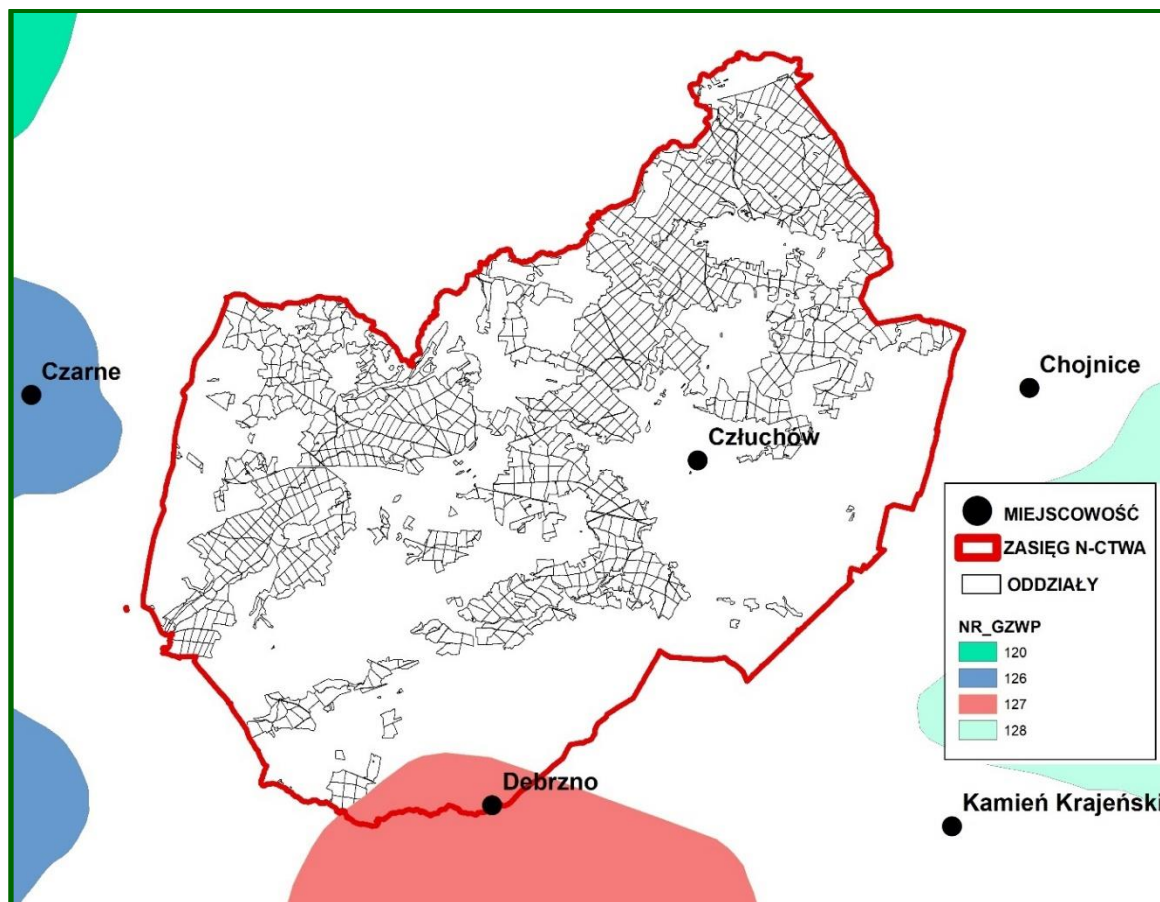
Stosunki wodne na obszarze Nadleśnictwa Człuchów kształtowane są głównie przez opady atmosferyczne i zależą od ich intensywności. Wpływ wody gruntowej, opadowej i zalewowej na siedliska leśne obrazują warianty uwilgotnienia siedlisk.

Tab. 33. Wpływ wody gruntowej na siedliska leśne w Nadleśnictwie Człuchów

Wpływ wody gruntowej, opadowej lub zalewowej na siedlisko	Typ Siedliskowy Lasu i wariant uwilgotnienia	Nadleśnictwo	
		[ha]	%
1	2	3	4
bez wyraźnego wpływu	Bśw 1, BMśw 1, LMśw 1, Lśw 1	15960,92	75,9
słaby	Bśw 2, BMśw 2, LMśw 2, Lśw 2	2777,69	13,2
umiarkowany	BMw 1, LMw 1, Lw 1	104,25	0,5
dość silny	BMw 2, LMw 2, Lw 2, BMb 1, LMb 1, OI 1,	1877,32	8,9
silny	Bb 2, BMb 2, LMb 2, OI 2, OIJ 1	225,10	1,1
bardzo silny	BMb 3, LMb 3, OI 3	77,29	0,4
RAZEM		21022,57	100,0

W Nadleśnictwie Człuchów zdecydowanie przeważają siedliska bez wyraźnego wpływu wód gruntowych, gdzie o warunkach wilgotnościowych decyduje woda opadowa. Zajmują one 75,9% powierzchni gruntów leśnych. Siedliska świeże w drugim wariantcie uwilgotnienia, czyli pod słabym wpływem wody gruntowej stanowią 13,2%, siedliska wilgotne, różnej żyzności, o umiarkowanym i dość silnym wpływie wód gruntowych – 9,4%, resztę, to jest 1,5% zajmują siedliska silnie i bardzo silnie związane z wodą gruntową, czyli siedliska bagienne.

W zasięgu Nadleśnictwa zlokalizowany jest fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 127. Subzbiornik Złotów-Piła-Strzelce Krajeńskie nr 127, jest to paleo-geńsko-neogeński zbiornik o powierzchni 3876 km² oraz szacunkowej zasobności dyspozycyjnej 186000 m³/d; wiek utworów to trzeciorzęd - Tr, średnia głębokość ujęć 100m.

Ryc. 21. GZWP w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów
 Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/>

4.3. Ekosystemy wodno-błotne

Ekosystemy wodno-błotne to wszelkiego rodzaju mokradła, na których występuje roślinność wilgociolubna (higrofilna) lub utwory powierzchniowe, akumulowane w efekcie oddziaływania wody (torfy, muły, namuły). Integralną częścią mokradeł są cieki i zbiorniki wodne.

Ekosystemy wodno-błotne odgrywają szczególną rolę w kształtowaniu środowiska przyrodniczego, polegającą np. na:

- regulowaniu stosunków wodnych;
- retencjonowaniu wód;
- ograniczaniu pożarów;

- magazynowaniu dużej ilości węgla i azotu, ograniczając przez to np. skutki efektu cieplarnianego;
- uczestniczeniu w obiegu pierwiastków, dzięki czemu poprawiają również jakość wód;
- zwiększaniu różnorodności biologicznej;
- zwiększaniu zróżnicowania siedlisk istotnych dla wielu zagrożonych gatunków.

4.3.1. Obszary hydrogeniczne

Tab. 34. Zestawienie obszarów hydrogenicznych w Nadleśnictwie Człuchów

Rodzaj powierzchni	Nadleśnictwo	
	szt.	[ha]
1	2	3
Bagna niestanowiące wyłączeń (PNSW)	503	59,22
Bagna stanowiące wyłączenia	307	435,88
Siedliska bagienne (Bb, BMb, LMb)	160	273,67
Siedliska olsowe (Ol, OIJ)	166	244,66
Jeziora, zbiorniki wody	18	58,41
Razem	1154	1071,84

4.3.2. Źródłiska

Ważną rolę w biocenozach mokradłowych odgrywają również źródłiska. Przyjmują one różną postać: od niewidocznych, podziemnych wypływów, przez wolno sączące się wysięki, po żywe, obficie bijące źródła i rozmyte wodami siedliska olsowe. Źródła stanowią unikalne biotopy, charakteryzujące się stabilnością temperatury w okresie rocznym i występowaniem specyficznych organizmów roślinnych i zwierzęcych. Ze względu na szczególną rolę ekosystemy źródłiskowe zasługują na ochronę.

Na gruntach Nadleśnictwa Człuchów źródłiska wyszczególniono w 25 wyłączeniach o powierzchni 67,53 ha, są to oddz.: 125a, 158a, 405a, 410l, 416a, 425c, 463g, 471b, 617f, 652i, 664c, 678c,g, 683i,k,p,740d, 746a, 767g, 792a, 834a, 841b, 860d,f, 861a.

Wszystkie pododdziały pozostawiono bez wskazówek gospodarczych, wyjątek stanowi jedno wyłączenie 683p, w którym ze względu na potrzeby hodowlane młodego drzewostanu zaplanowano TW. Należy pamiętać, ażeby w sąsiedztwie źródłiska pozostawić bez użytkowania rębego pasy drzewostanów (ekotony, biogrupy) o szerokości około jednej wysokości drzew.

4.3.3. Program małej retencji

Lasy wpływają korzystnie na stabilność układu hydrograficznego. Powodują zatrzymanie wód opadowych w ściółce i próchnicy nawet na długie okresy.

W trosce o ochronę wód i o stabilność bilansu wodnego uznano lasy wodochronne o łącznej powierzchni 4279,11 ha. Obejmują one ciągi mokradeł (siedlisk bagiennych i podmokłych), tereny w sąsiedztwie cieków, źródeł wodnych oraz naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Gospodarka leśna na tych terenach powinna być podporządkowana celowi ochronnemu i odnosić się głównie do zachowania cieków wodnych w ich naturalnych korytach, ochrony śródleśnych bagien, drobnych zbiorników wodnych oraz utrzymywania w sprawności przepustów pod drogami. Sposobem gospodarczym można wykonać małe zbiorniki zasilane wodami gruntowymi w bezodpływowych zagłębieniach i obniżeniach terenu, położone poza istniejącą siecią hydrograficzną oraz instalować urządzenia melioracji wodnych niezwiązane z poborem wody (np. odpływ regulowany). Wykonanie innych urządzeń małej retencji wymaga sporządzenia dokumentacji technicznej obejmującej m. in. operat wodnoprawny.

4.4. Roślinność

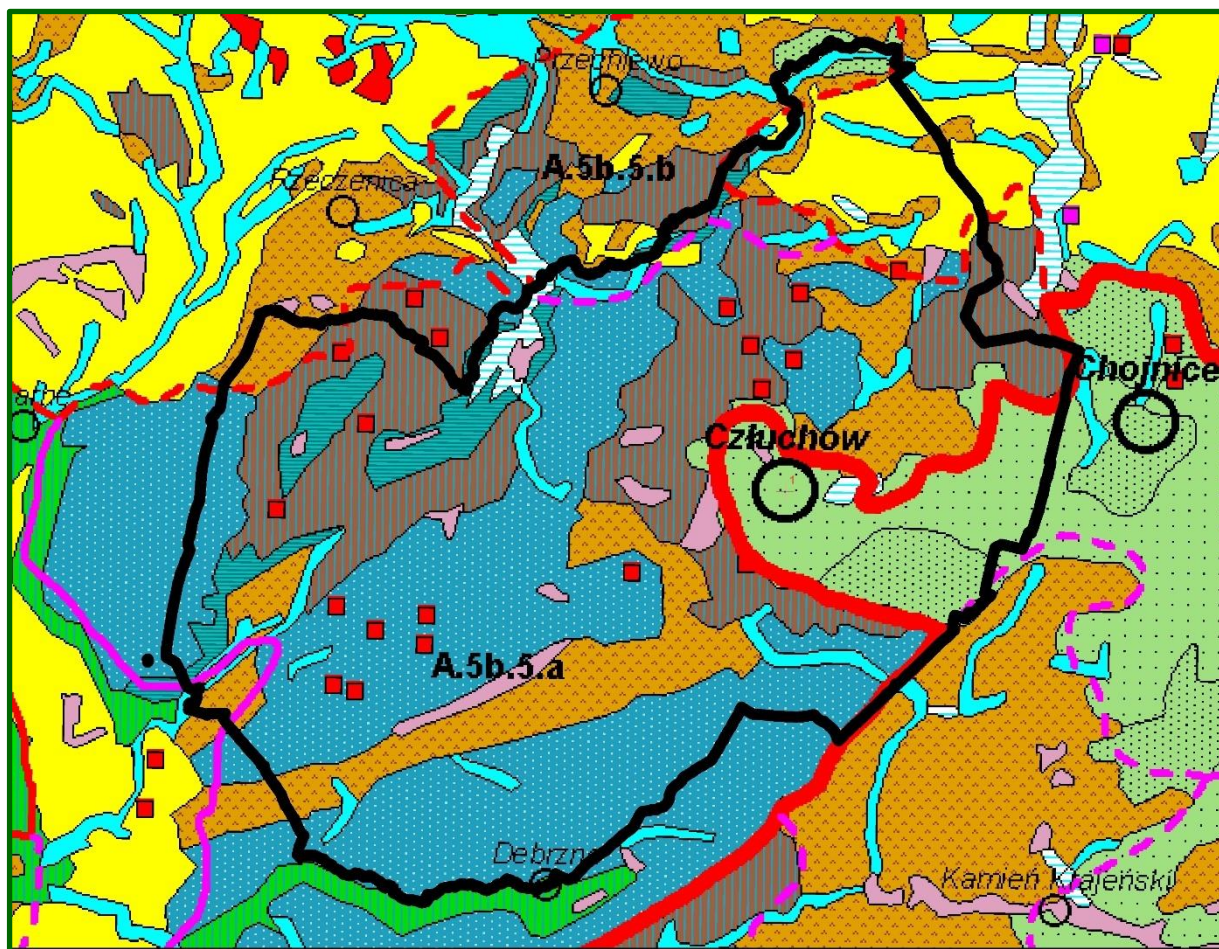
4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna

Potencjalna roślinność naturalna (wg Tüxena) jest hipotetycznym stanem roślinności, opisanym fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, który zostałyby osiągnięty, gdyby tendencje rozwojowe aktualnie istniejącej roślinności mogły się zrealizować natychmiast i bez ograniczeń. Stan ten wystąpiłby jedynie w przypadku, gdyby działalność człowieka zmieniającego roślinność całkowicie ustała, a także gdyby nie zachodziły inne zakłócenia zewnętrzne. Mapa potencjalnej roślinności naturalnej nie jest więc mapą rekonstruującą roślinność pierwotną ani mapą prognostyczną, lecz mapą dzisiejszego potencjału ekologicznego środowiska fizycznogeograficznego.

W wyniku wieloletnich prac zespołu geobotaników polskich powstała mapa potencjalnej roślinności naturalnej. Druk mapy (w skali 1:300 000), pod kierownictwem Jana Marka Matuszkiewicza, zrealizowano w 1995 roku, w ramach projektu finansowanego przez Komitet Badań Naukowych.

W 2008 r. mapa źródłowa (12 wydrukowanych arkuszy) została, na drodze szeregu działań, przetworzona do postaci plików rastrowych. Opracowano nową legendę barwną oraz nowy podział arkuszowy (16 arkuszy).

Zróznicowanie potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów obrazuje fragment arkusza A2.

Ryc. 22. Układ potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów
 Źródło: Jan Marek Matuszkiewicz, *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa 2008

Tab. 35. Legenda mapy potencjalnej roślinności naturalnej

Lp.	Symbol	Kod	Nazwa polska typu zbiorowiska potencjalnego	Nazwa łacińska
1	2	3	4	5
1.		01	Olsy środkowoeuropejskie	<i>Carici elongatae-Alnetum</i>
2.		05	Niżowy łąg jesionowo-olszowy	<i>Fraxino-Alnetum (Circaeo-Alnetum)</i>
3.		09	Grąd subatlantycki, seria żyzna	<i>Stellario - Carpinetum, rich</i>
4.		10	Grąd środkowoeuropejski, odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria uboga	<i>Galio - Carpinetum, poor</i>
5.		11	Grąd środkowoeuropejski, odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria żyzna	<i>Galio - Carpinetum, rich</i>
6.		29	Żyzna buczyna niżowa	<i>Melico-Fagetum</i>
7.		37	Uboga buczyna niżowa	<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>
8.		44	Acydofilny pomorski las bukowo-dębowy	<i>Fago-Quercetum petraeae</i>
9.		47	Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe	<i>Quercu-Pinetum</i>
10.		49	Suboceaniczny bór sosnowy	<i>Leucobryo-Pinetum</i>
11.		53	Kontynentalny bór bagienny	<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>
12.		64	Mszary wysokotorfowiskowe	<i>Sphagnetalia magellanici</i>

4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze to obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Na podstawie Art. 13 ust. 1 Ustawy o lasach wydane zostało Zarządzenie nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie ustalenia systemu okresowej powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych (znak: ZO-732-2-18/2006). Następnie, 25 lipca 2006 roku Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał Decyzję nr 61 w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 – 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (znak: ZO-732-2-19/2006), a 7 sierpnia 2006 r. Decyzję nr 63 wprowadzającą jednolity tekst Decyzji 61.

Celem inwentaryzacji było uzyskanie możliwie wiarygodnych danych o występowaniu na całym terenie Lasów Państwowych siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i oszacowanie ich stanu.

Metodyka przyjęta podczas inwentaryzacji dopuszczała dwojaki sposób przedstawiania wyników:

- powierzchniowy, gdy siedlisko dominuje w wyłączeniu (zajmuje więcej niż 50% jego powierzchni),
- punktowy, gdy siedlisko zajmuje mniej niż 50% powierzchni w wyłączeniu.

Taki sposób inwentaryzacji dopuszczał występowanie w pododdziale (wyłączeniu) więcej niż jednego siedliska.

Wyniki uzyskane w 2007 r. były kilkakrotnie korygowane. Podczas prac nad PUL uwzględniono weryfikację siedlisk przyrodniczych wykonaną przez BULiGL Oddział Szczecinku (2018) oraz dokumentację do planów zadań ochronnych dla obszarów PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem oraz PLH220059 Duży Okoń.

Aktualny obraz występowania siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa przedstawiono w tabeli.

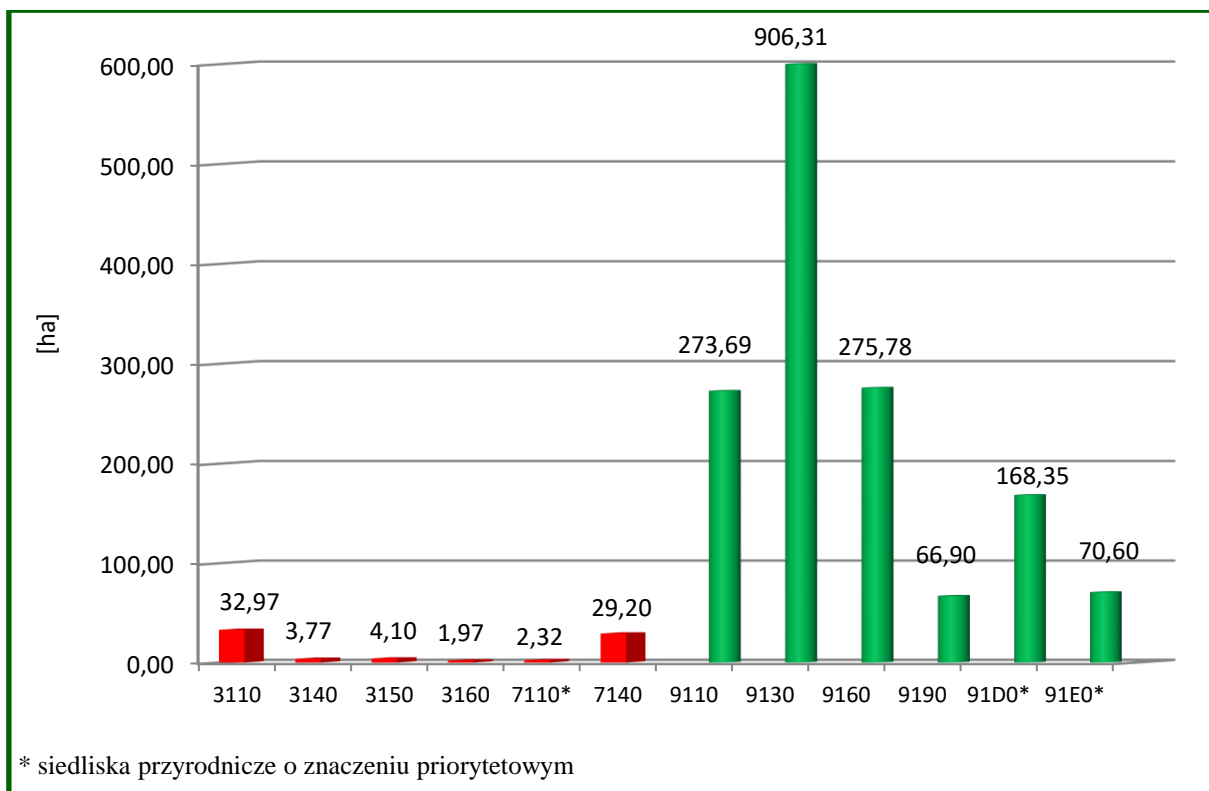
Lokalizacja siedlisk przyrodniczych została odnotowana w opisach taksacyjnych oraz przedstawiona na „Mapie siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000”.

Tab. 36. Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych Natura2000 na gruntach Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Siedlisko		Wyłączenia z siedliskiem poza granicami SOO i OZW		Wyłączenia z siedliskiem w granicach SOO i OZW		Łącznie	
	Kod	Nazwa	Liczba wydz.	[ha]	Liczba wydz.	[ha]	Liczba wydz.	[ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
SIEDLISKA NIELEŚNE								
1.	3110	Jeziora lobeliowe	-	-	3	32,97	3	32,97
2.	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic	-	-	1	3,77	1	3,77
3.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	1	4,10	-	-	1	4,10
4.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	-	-	3	1,97	3	1,97
5.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	-	-	3	2,32	3	2,32
6.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	13	27,19	3	2,01	16	29,20
RAZEM SIEDLISKA NIELEŚNE			14	31,29	13	43,04	27	74,33
SIEDLISKA LEŚNE								
1.	9110	Kwaśne buczyny	70	272,09	1	1,60	71	273,69
2.	9130	Żyzne buczyny	176	853,75	13	52,56	189	906,31
3.	9160	Grądy subatlantyckie	90	267,66	1	8,12	91	275,78
4.	9190	Kwaśne dąbrowy	21	64,71	1	2,19	22	66,90
5.	91D0*	Bory i lasy bagienne	74	117,54	28	50,81	102	168,35
6.	91E0*	Łęgi olszowe i jesionowe	23	44,94	19	25,66	42	70,60
RAZEM SIEDLISKA LEŚNE			454	1620,69	63	140,94	517	1761,63
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO			468	1651,98	76	183,98	544	1835,96

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** siedliska ujęte razem z planowanym do powiększenia PLH300047 „Dolina Debrzynki”

Wykres 2. Zestawienie siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Nadleśnictwie Człuchów

Siedliska przyrodnicze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo zajmują 1835,96 ha, czyli 8,2% powierzchni ogólnej. Większość siedlisk (1651,98 ha – 90,0%) znajduje się poza granicami obszarów siedliskowych. Wyróżniono 6 typów nieleśnych siedlisk (4 wodne, 2 torfowiskowe) oraz 6 typów siedlisk leśnych. Największą powierzchnię zajmują żyzne buczyny (9130) – 51,5% wszystkich siedlisk Natura 2000.

4.5. Drzewostany

Drzewostany są najważniejszym elementem ekosystemu leśnego, dlatego też w programie poświęcono im stosunkowo dużo uwagi. Tradycyjne charakterystyki i opisy poszczególnych elementów taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa znajdują się w opisanii ogólnym.

W programie podjęto próbę ich oceny i interpretacji pod kątem:

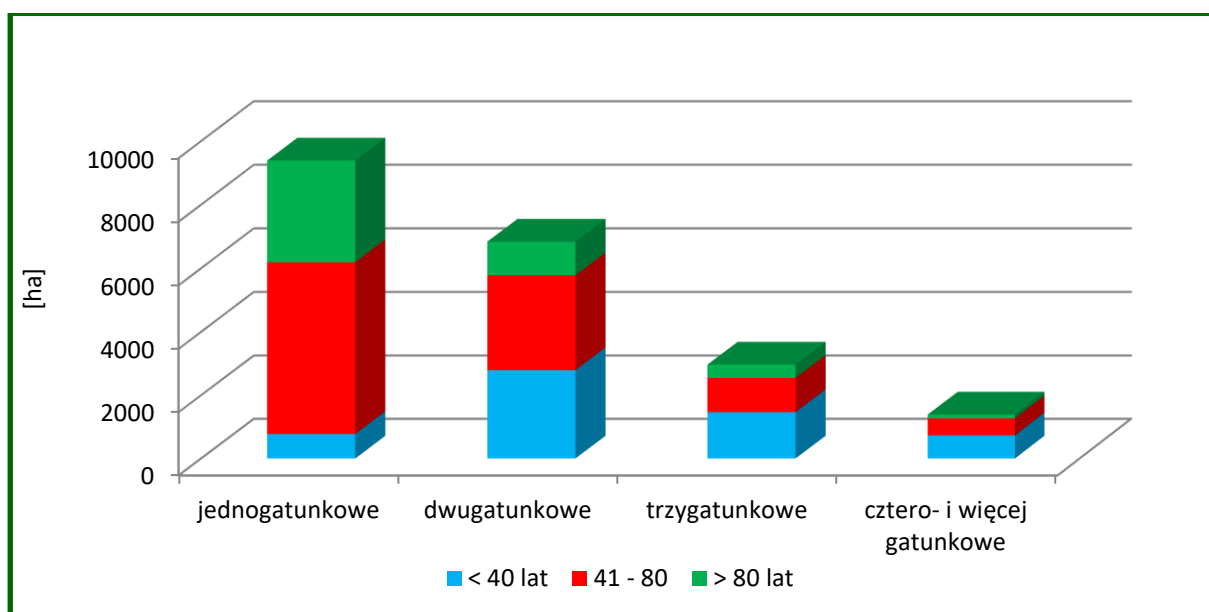
- bogactwa gatunkowego,
- struktury pionowej,
- pochodzenia,
- zgodności składu gatunkowego z warunkami siedliskowymi,
- form aktualnego stanu siedliska,
- form degeneracji ekosystemu leśnego.

4.5.1. Bogactwo gatunkowe

W analizie uwzględniono tylko gatunki występujące w górnej warstwie drzew, określone w opisach taksacyjnych jako skład I piętra.

Tab. 37. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie Człuchów

Bogactwo gatunkowe, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
jednogatunkowe	772,85	5419,00	3196,39	9388,24	45,6
dwugatunkowe	2787,55	2988,11	1059,12	6834,78	33,2
trzygatunkowe	1462,80	1080,84	422,55	2966,19	14,4
cztero- i więcej gatunkowe	730,84	537,78	121,04	1389,66	6,8
RAZEM	5754,04	10025,73	4799,10	20578,87	100,0

Wykres 3. Charakterystyka bogactwa gatunkowego Nadleśnictwa Człuchów wg grup wiekowych

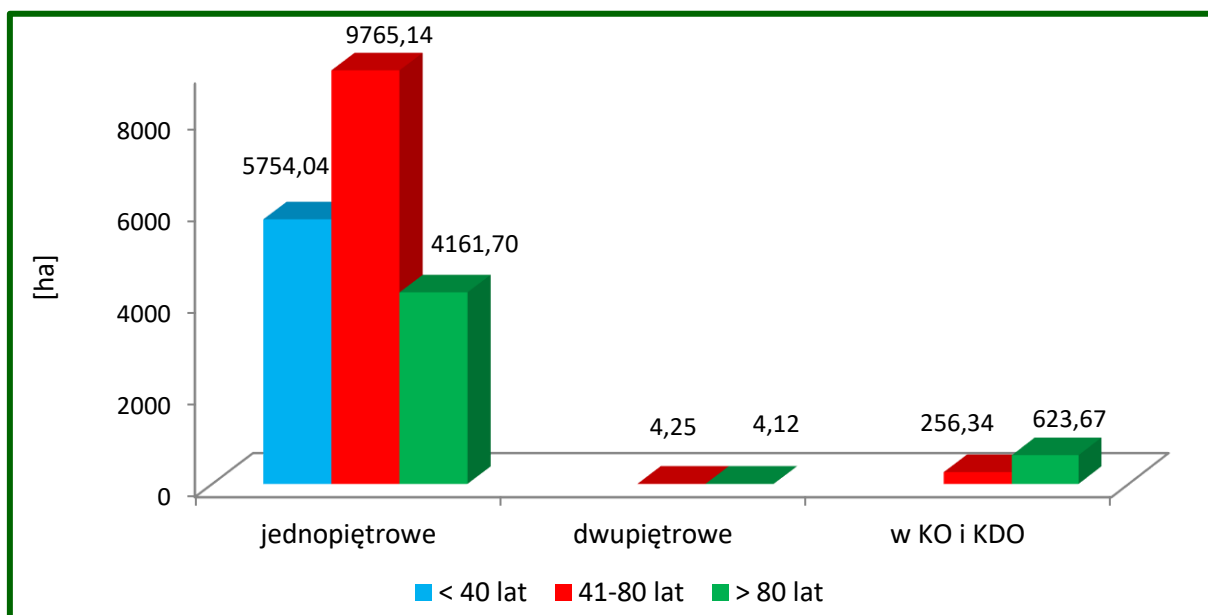
Drzewostany Nadleśnictwa są średnio zróżnicowane pod względem składu gatunkowego. Dominują drzewostany jednogatunkowe – 45,6%. Następne pod względem zajmowanej powierzchni, są drzewostany dwugatunkowe, zajmujące 33,2%. Znacznie mniej jest drzewostanów trzygatunkowych (14,4%) oraz drzewostanów cztero- i więcej gatunkowych (6,8% powierzchni gruntów zalesionych). W drzewostanach jednogatunkowych zauważa się dominację drzewostanów w grupie wiekowej „41-80 lat”, natomiast w drzewostanach dwu-, trzy- oraz cztero- i więcej gatunkowych – drzewostanów młodszych, do 40 lat.

4.5.2. Struktura pionowa

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, zajmujące 95,7% powierzchni gruntów zalesionych. Pozostałą powierzchnię stanowią drzewostany w KO i KDO – 4,3% oraz drzewostany dwupiętrowe. Drzewostany wielopiętrowe i o budowie przerebowej nie występują.

Tab. 38. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury pionowej w Nadleśnictwie Człuchów

Struktura drzewostanów, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
jednopiętrowe	5754,04	9765,14	4161,70	19680,88	95,6
dwupiętrowe		4,25	4,12	8,37	0,1
w KO i KDO		256,34	633,28	889,62	4,3
RAZEM	5755,07	10024,70	4799,10	20578,87	100,0

Wykres 4. Struktura pionowa drzewostanów wg grup wiekowych w Nadleśnictwie Człuchów

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano (o różnym stopniu pokrycia) 221,36 ha drzewostanów z nalotami, 212,43 ha drzewostanów z podsadzeniami oraz 1816,22 ha drzewostanów z podrostami i podrostami o charakterze dolnego piętra.

4.5.3. Pochodzenie

Dla większości drzewostanów Nadleśnictwa, z uwagi na brak informacji, trudno jednoznacznie określić ich pochodzenie. Można jedynie przypuszczać, że drzewostany iglaste pochodzą głównie z odnowień sztucznych, a liściaste oprócz sadzenia bądź siewu odnawiano również sposobem naturalnym przez samosiew lub odrośla. Jednakże wszystkie te drzewostany przy ocenie pochodzenia zaliczono do grupy „z odnowienia sztucznego + brak informacji”. Grupę drzewostanów pochodzących z odnowienia naturalnego stanowią więc drzewostany młodsze, powstałe najczęściej po rębni częściowej oraz samosiewy brzozone, bukowe i świerkowe, co do których nie było wątpliwości o ich naturalnym pochodzeniu.

Tab. 39. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg ich pochodzenia i grup wiekowych w Nadleśnictwie Człuchów

Pochodzenie drzewostanów	W i e k			Ogółem	Ogółem
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
odroślowe	5,98	3,56		9,54	0,0
z samosiewu	372,13	507,86	138,47	1018,46	4,9
z odnowienia sztucznego + brak informacji	5375,93	9514,31	4660,63	19550,87	95,1
RAZEM	5754,04	10025,73	4799,10	20578,87	100,0
w tym:					
- z panującym gatunkiem obcym			4,99	4,99	0,0

W lasach Nadleśnictwa, oprócz drzewostanów występujących od setek lat na gruntach leśnych, są także takie, które powstały w wyniku zalesienia powierzchni będącej okresowo w użytkowaniu rolniczym. W całym Nadleśnictwie zinwentaryzowano 7449,95 ha zalesień porolnych, co stanowi 36,2% powierzchni gruntów leśnych zalesionych.

Porolność zalesień wyszczególniona jest w opisach taksacyjnych drzewostanów oraz uwidoczniła na mapie przeglądowej ochrony lasu.

4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typami drzewostanów (o kierunku gospodarczym lub ochronnym) jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk leśnych. Pozwala ona na formułowanie wielu wniosków

w zakresie hodowli lasu. Jest to także interesujący wskaźnik bogactwa przyrodniczego, a głównie stopnia naturalności ekosystemów leśnych.

Stopnie zgodności przyjęto wg „Instrukcji urządzania lasu” z 2011 r. (§40, pkt. 1-5).

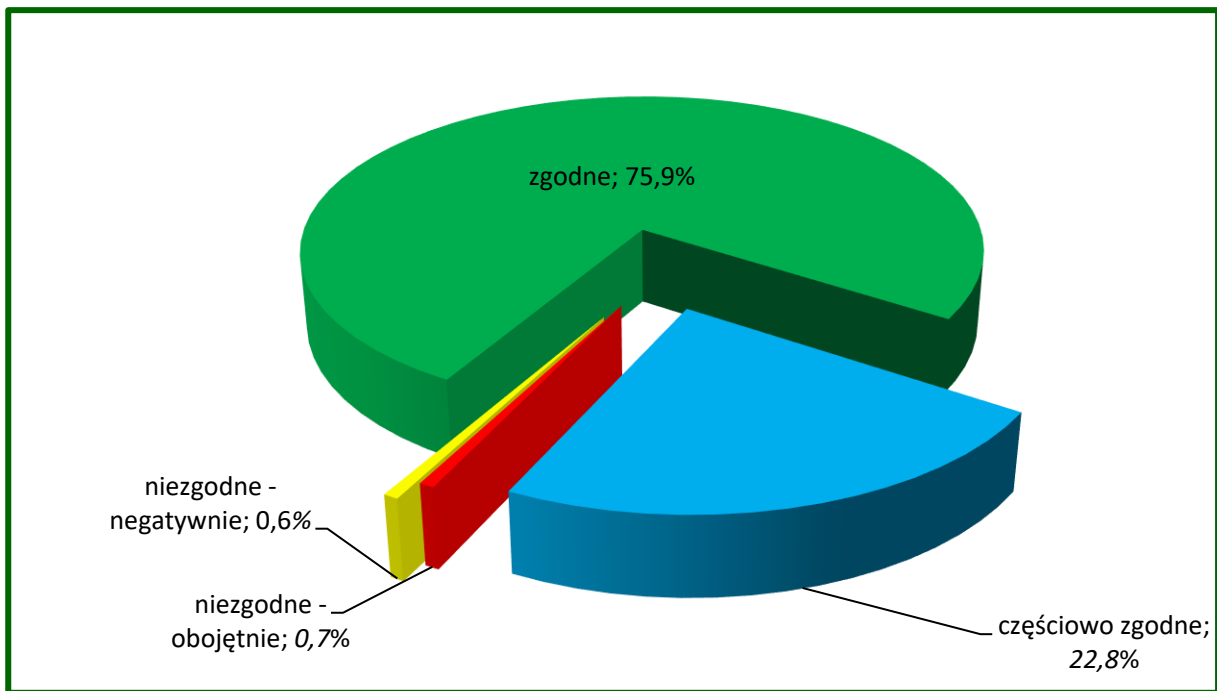
W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo:

- niezgodność obojętną - *gdy zamiast zalecanego gatunku liściastego występuje inny gatunek liściasty,*
- niezgodność negatywną - *gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerka.*

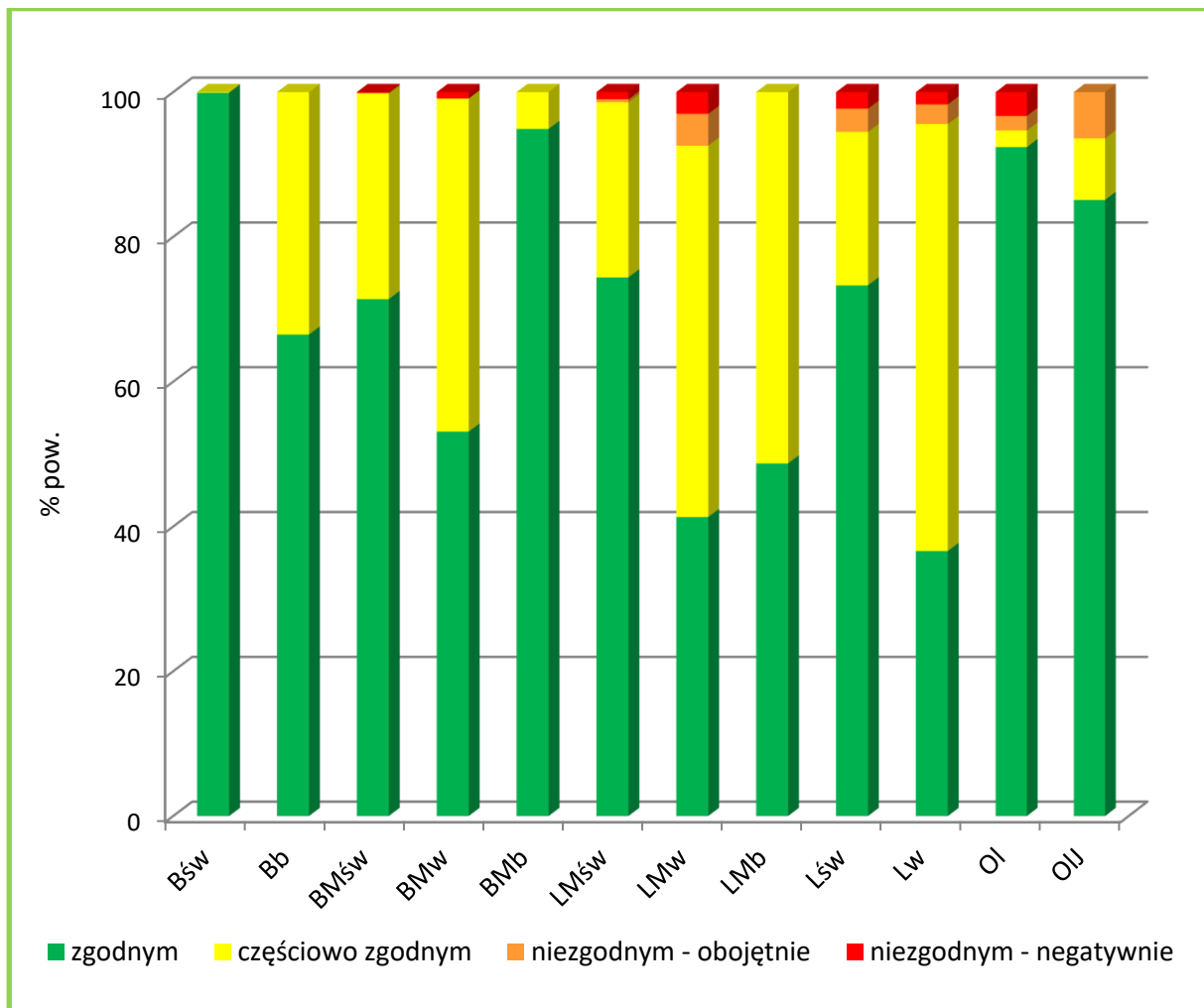
Otrzymane wyniki przedstawiono w tabeli i na diagramach.

Tab. 40. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg zgodności składu gatunkowego z typami drzewostanów w Nadleśnictwie Człuchów

TSL	Drzewostany o składzie :								Razem
	zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym -negatywnie		niezgodnym - obojętnie		
	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%	ha
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Bśw	3 992,66	99,9	2,96	0,1					3 995,62
Bb	4,88	66,5	2,46	33,5					7,34
BMśw	5 933,56	71,4	2 362,31	28,4	6,68	0,1	4,79	0,1	8 307,34
BMw	349,98	53,0	303,86	46,0			6,17	0,9	660,01
BMb	150,32	94,9	8,04	5,1					158,36
LMśw	3 320,81	74,3	1 083,49	24,2	19,85	0,4	46,67	1,0	4 470,82
LMw	343,39	41,3	425,78	51,2	36,67	4,4	24,97	3,0	830,81
LMb	38,67	48,0	41,95	52,0					80,62
Lśw	1 221,44	73,3	352,49	21,2	53,20	3,2	38,78	2,3	1 665,91
Lw	63,73	36,6	102,78	59,0	4,73	2,7	2,97	1,7	174,21
OI	138,51	92,4	3,46	2,3	2,96	2,0	4,93	3,3	149,86
OIJ	66,41	85,2	6,59	8,5	4,97	6,4			77,97
RAZEM	15 624,36	75,9	4 696,17	22,8	129,06	0,6	129,28	0,7	20 578,87

Wykres 5. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z typami drzewostanów w Nadleśnictwie Człuchów

Wykres 6. Udział stopni zgodności składu gatunkowego drzewostanów w typach siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Człuchów

Generalnie można stwierdzić, że :

- drzewostany Nadleśnictwa są bardzo dobrze dostosowane do warunków siedliskowych;
- łącznie drzewostanów niezgodnych z typami drzewostanów jest 258,34 ha, czyli 1,2% powierzchni gruntów zalesionych, w tym 129,06 ha wykazuje niezgodność negatywną;
- zakładane w ubiegłym okresie uprawy są w 99,8% – zgodne. oraz 0,2% – częściowo zgodne ze składem pożądanym.

Gatunkami panującymi w drzewostanach niezgodnych z siedliskiem są:

Brz	na powierzchni	-	123,72	(47,9%)
Św	- „ -	-	85,96	(33,3%)
So	- „ -	-	43,10	(16,7%)
Ol	- „ -	-	2,05	(0,8%)
Md	- „ -	-	1,95	(0,7%)
Tp	- „ -	-	1,56	(0,6%)

Spośród 119 drzewostanów niezgodnych do przebudowy zakwalifikowano 22 na łącznej powierzchni 48,92 ha.

Dostosowywanie składu gatunkowego do warunków siedliskowych powinno ponadto odbywać się poprzez:

- szeroko rozumianą przebudowę drzewostanów niezgodnych z siedliskiem,
- odnawianie i zalesianie gatunkami zgodnymi z typem drzewostanu,
- preferowanie w poprawkach i uzupełnieniach gatunków będących w niedoborze w stosunku do typu drzewostanu,
- wykonywanie czyszczeń i trzebieży ukierunkowanych na eliminację gatunków niezgodnych z siedliskiem i poprawienie warunków wzrostu gatunkom zgodnym.

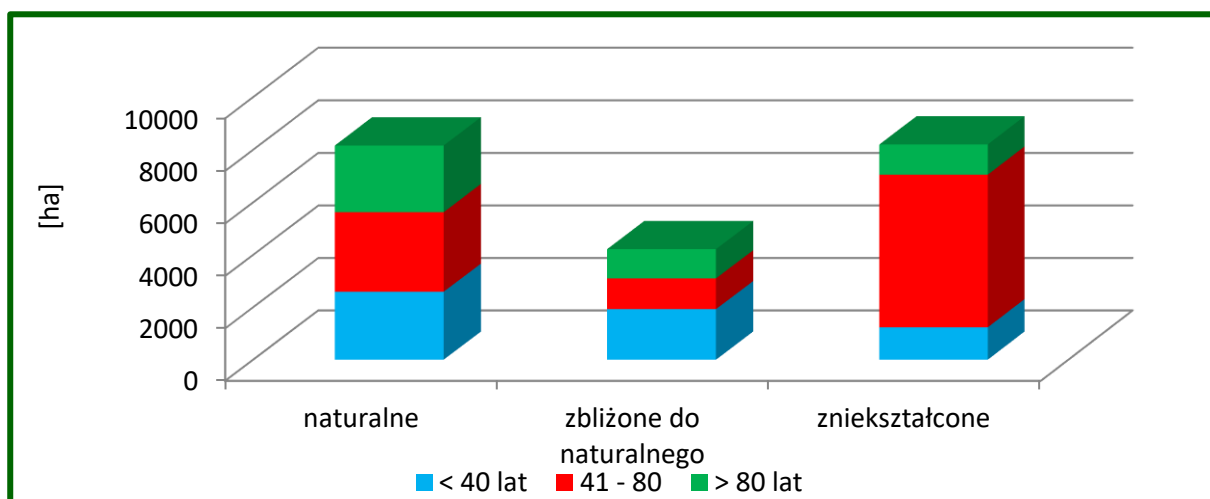
4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska

Aktualne stany siedlisk określono na podstawie zapisów w operacie siedliskowym.

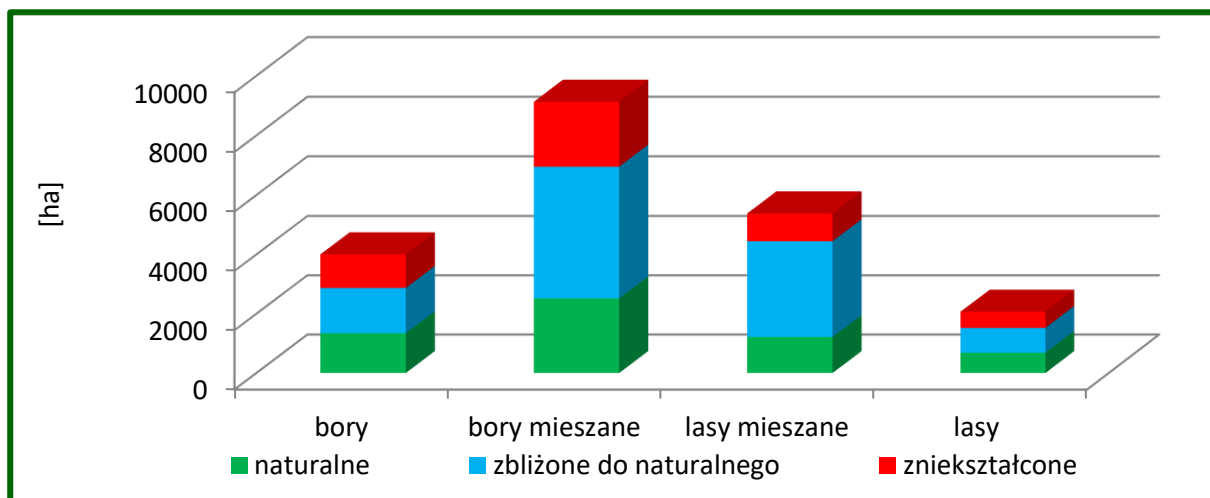
Tab. 41. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych w Nadleśnictwie Człuchów

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6	7
bory	naturalne	758,14	859,96	672,08	2290,18	57,2
	zbliżone do naturalnego	574,85	335,62	340,34	1250,81	31,2
	znieskształcone	10,02	328,49	123,46	461,97	11,5

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6	7
bory mieszane	naturalne	1032,48	1303,37	871,87	3207,72	35,2
	zbliżone do naturalnego	996,23	415,56	571,93	1983,72	21,7
	znikształcone	483,73	2714,00	736,54	3934,27	43,1
las mieszane	naturalne	382,29	488,04	527,87	1398,20	25,9
	zbliżone do naturalnego	276,74	281,27	157,46	715,47	13,3
	znikształcone	555,86	2462,46	250,26	3268,58	60,8
las	naturalne	418,91	384,05	462,03	1264,99	61,2
	zbliżone do naturalnego	79,11	140,87	47,10	267,08	12,9
	znikształcone	185,68	312,04	38,16	535,88	25,9
Ogółem N-ctwo	naturalne	2591,82	3035,42	2533,85	8161,09	39,7
	zbliżone do naturalnego	1926,93	1173,32	1116,83	4217,08	20,5
	znikształcone	1235,29	5816,99	1148,42	8200,70	39,8

Wykres 7. Stan siedlisk wg grup wiekowych w Nadleśnictwie Człuchów

Wykres 8. Charakterystyka siedlisk wg ich stanu w Nadleśnictwie Człuchów

Zauważyć można, że na gruntach zalesionych:

- 60,2% siedlisk (12378,17 ha) jest w stanie naturalnym lub zbliżonym do naturalnego;
- siedliska zniekształcone zajmują w Nadleśnictwie 39,8% (8200,70 ha);
- najczęściej siedlisk zniekształconych jest w grupie borów mieszanych (3934,27 ha) i lasów mieszanych (3268,58 ha);
- siedliska przekształcone zajmują powierzchnie – 147,57 ha;
- siedliska zdegradowane i zdewastowane nie występują.

Zdecydowaną większość siedlisk zniekształconych (93,1% – 7637,62 ha) zajmują siedliska na glebach porolnych.

Regeneracja siedlisk Nadleśnictwa powinna dokonywać się głównie poprzez właściwe wykonywanie prac hodowlanych, prowadzące do polepszenia stopnia zgodności składów gatunkowych drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

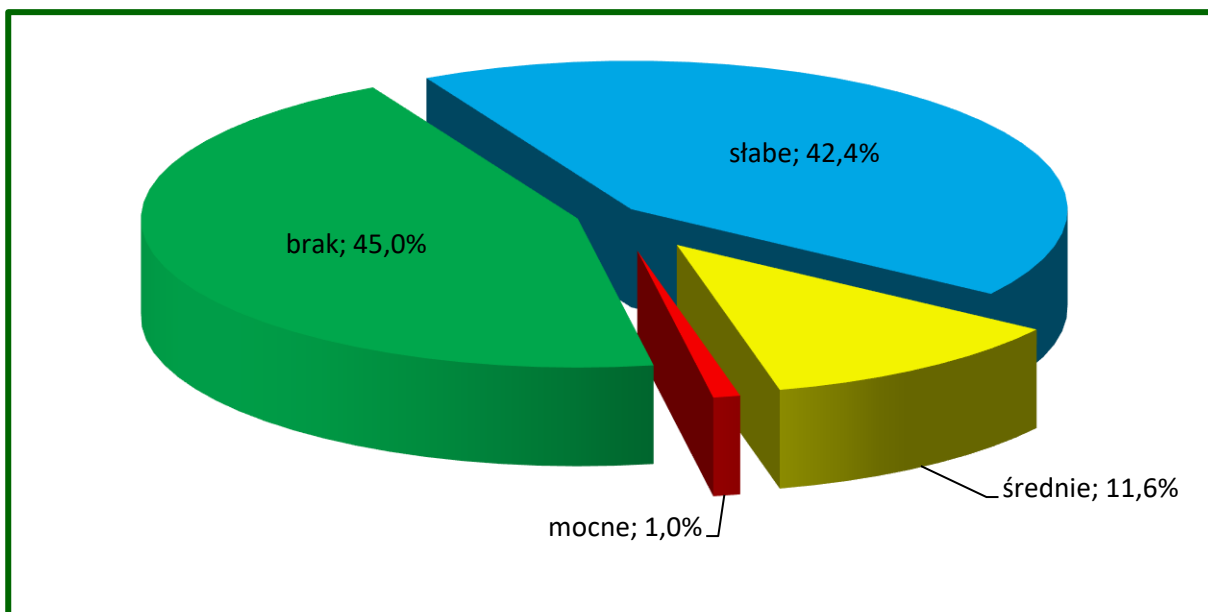
a) Borowacenie (pinetyzacja)

W zależności od udziału So lub Św (Jd i Md traktowane są jako gatunki właściwe dla siedlisk żyznych) w górnej warstwie drzew wyróżnia się borowacenia:

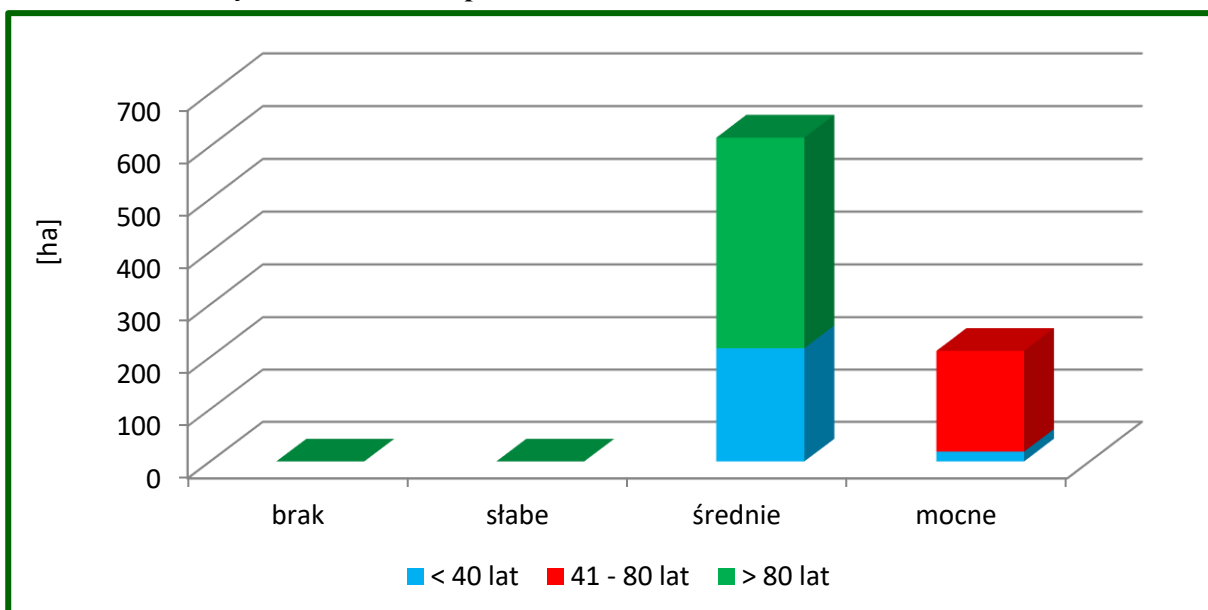
- słabe - jeżeli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym drzewostanu na siedliskach borów mieszanych wynosi ponad 80% powierzchni, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych i do 30% na siedliskach lasowych,
- średnie - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym przekracza 80% na siedliskach lasów mieszanych i wynosi 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym na siedliskach lasowych wynosi ponad 60%.

Tab. 42. Zestawienie powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa Człuchów wg stopni borowacenia

Stopień borowacenia	Wiek			RAZEM	%
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				
1	2	3	4	5	6
brak	3 938,94	3 212,91	2 093,15	9 245,00	45,0
słabe	1 579,42	4 871,91	2 277,59	8 728,92	42,4
średnie	216,95	1 778,94	397,21	2 393,10	11,6
mocne	18,73	161,97	31,15	211,85	1,0
Razem	5 754,04	10 025,73	4 799,10	20 578,87	100,0

Wykres 9. Udział stopni borowacenia w Nadleśnictwie Człuchów

Wykres 10. Stopnie borowacenia wg grup wiekowych w Nadleśnictwie Człuchów

Ogólnie można stwierdzić, że :

- borowacenie występuje na powierzchni 11333,87 ha, czyli w 55,0% drzewostanów, przy czym zdecydowanie przeważa borowacenie słabe – 8728,92 ha (42,4%); wskazuje to na niedostateczną ilość liściastych gatunków domieszkowych w składach drzewostanów;
- borowacenie średnie występuje na powierzchni 2393,10 ha (11,6%), na siedliskach lasów mieszanych i lasów;
- borowacenie mocne, występuje na siedliskach lasowych, obejmuje powierzchnię 211,85 ha, co stanowi 1,0% powierzchni gruntów zalesionych.

Stopień borowacenia jest ściśle związany z udziałem w drzewostanach sosny i świerka, w związku z tym powierzchnia drzewostanów objętych borowaceniem powinna maleć wraz z postępem dostosowywania do siedlisk składów gatunkowych drzewostanów, głównie w wyniku prac odnowieniowych i zalesieniowych.

b) Monotypizacja (ujednolicenie składu gatunkowego i wiekowego)

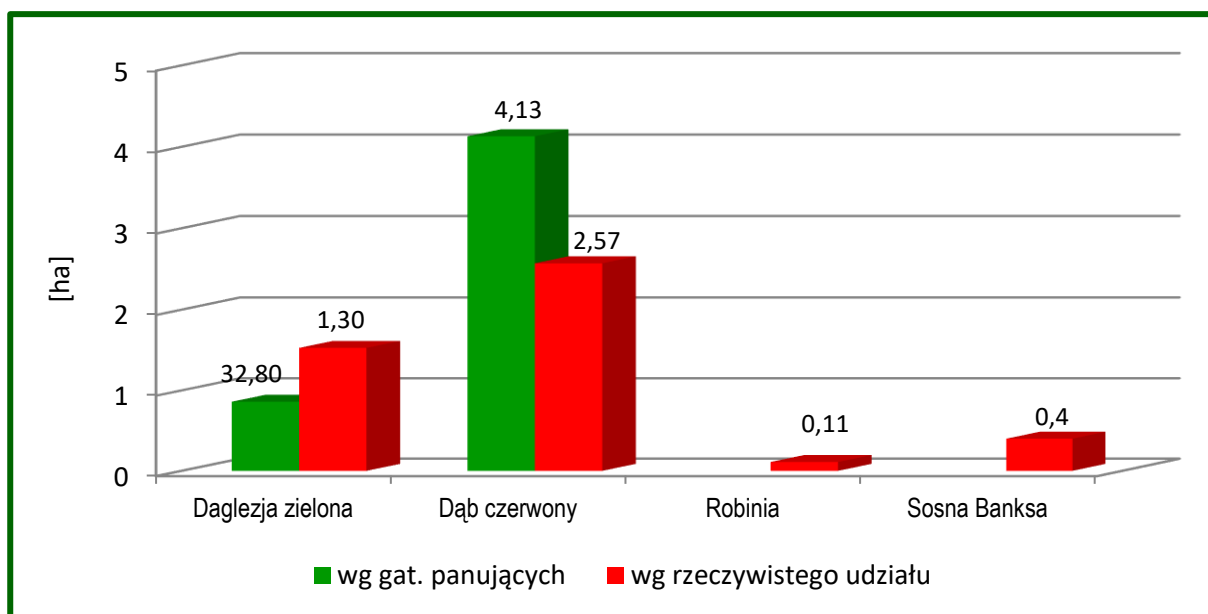
Jedną z form degeneracji ekosystemów leśnych jest monotypizacja. Wyróżnia się ją wówczas, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi 50-80% powierzchni kompleksu leśnego (monotypizacja częściowa) lub ponad 80% (monotypizacja pełna). Biorąc pod uwagę te kryteria, należy stwierdzić, że w warunkach Nadleśnictwa Człuchów monotypizacja nie występuje.

c) Neofityzacja

Neofityzacja jest formą degeneracji fitocenozy leśnej polegającą na występowaniu gatunków obcego pochodzenia (tzw. neofitów) w zbiorowiskach leśnych wskutek ich samoistnego wnikania (synantropizacji) lub celowego wprowadzania ze względów gospodarczych.

Tab. 43. Powierzchnia drzewostanów z gatunkami obcego pochodzenia w Nadleśnictwie Człuchów

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Wg gatunków panujących	Wg rzeczywistego udziału gatunków drzew
		[ha] / liczba wydzieleń	
1	2	3	4
1.	Daglezja zielona	0,86/1	1,53/8
2.	Dąb czerwony	4,13/1	2,57/6
3.	Robinia akacyjowa	-	0,11/1
4.	Sosna wejmutka	-	0,40/1
Ogółem Nadleśnictwo		4,99/2	4,61/16

Wykres 11. Występowanie gatunków obcego pochodzenia w drzewostanach Nadleśnictwa Człuchów

Tab. 44. Zestawienie liczby wyłączeń wg form występowania gatunków obcych w Nadleśnictwie Człuchów

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d-stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalotu, podrostu i podsadzeń	w warstwie podszytu i zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień
		Liczba wyłączeń				
1	2	3	4	5	6	7
1.	Cyprysik groszkowy				2	
2.	Czeremcha późna				228	
3.	Daglezja zielona	8	59	1		7
4.	Dąb czerwony	6	66		4	4
5.	Kasztanowiec biały		14			7
6.	Orzech czarny				1	2
7.	Robinia akacyjowa	1	36		34	3
8.	Sosna Banksa		4		1	
9.	Sosna wejmutka	1	12			2
10.	Śnieguliczka biała				14	
11.	Żywotnik olbrzymi				2	
Ogółem Nadleśnictwo		16	191	1	286	25

W Nadleśnictwie Człuchów problem neofityzacji ma bardzo niewielkie znaczenie. Wyróżniono 2 drzewostany (4,99 ha) z panującymi daglezią i dębem czerwonym. Ponadto w 16 drzewostanach gatunki obce: daglezja zielona, dąb, robinia i sosna wejmutka są gatunkami domieszkowymi. W sumie gatunki obce według rzeczywistego udziału zajmują 4,61 ha, co w skali Nadleśnictwa stanowi 0,02% powierzchni gruntów zalesionych.

Zinventaryzowano również 191 wyłączenia, w których gatunki obce występują pojedynczo lub miejscami oraz 287 wyłączenia, gdzie gatunki obce wyróżniono w warstwach: nalotu, podrostu, podszytu, zakrzewień, przestoi lub zadrzewień. Głównym gatunkiem inwazyjnym obcego pochodzenia występującym w podszytu jest czeremcha amerykańska.

4.5.7. Drzewostany ponad 100-letnie

W Nadleśnictwie Człuchów drzewostany ponad 100-letnie zajmują łącznie 2182,89 ha, co stanowi 10,6% powierzchni gruntów zalesionych.

Tab. 45. Zestawienie powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich wg gospodarstw i gatunków panujących w Nadleśnictwie Człuchów

Gospodarstwo	Gat. pan.	Pow. zalesiona	Razem	[%]
		[ha]		
1	2	3	4	5
Specjalne (S)	So	147,00	364,99	16,7
	Św	0,69		
	Dg	0,86		
	Bk	142,82		
	Db	58,69		
	Brz	5,24		
	Ol	9,69		
Ochronne (O)	So	247,96	351,87	16,1
	Bk	71,69		
	Db	23,50		
	Św	0,72		
Zrębowe (GZ)	So	780,05	782,15	35,9
	Św	2,10		
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	362,91	683,88	31,3
	Bk	147,94		
	Db	172,84		
	Kl	0,19		
Ogółem Nadleśnictwo	So	1537,92	2182,89	70,5

Gospodarstwo	Gat. pan.	Pow. zalesiona	Razem	[%]
		[ha]		
1	2	3	4	5
	Św	3,51		0,2
	Dg	0,86		0,0
	Bk	370,45		17,0
	Db	255,03		11,7
	Brz	5,24		0,2
	OI	9,69		0,4
	KI	0,19		0,0

Głównym gatunkiem panującym w drzewostanach ponad 100-letnich jest sosna zwyczajna (70,5%), należy też wymienić buka (17,0%) oraz dęby – (11,7%). Pozostałe drzewostany ponad 100-letnie zajmują niewielkie powierzchnie i nie mają większego znaczenia. Ważnymi, z uwagi na duży stopień naturalności i wysoki wskaźnik różnorodności biologicznej są szczególnie drzewostany z panującym bukciem oraz dębem.

Pod względem podziału na gospodarstwa można stwierdzić, że 67,2% powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich znajduje się w gospodarstwach przerębowo-zrębowym i zrębowym.

4.5.8. Ostoje różnorodności biologicznej

Zarządzenie nr 7 Dyrektora RDLP z dnia 31.01.2014 r. wprowadziło do stosowania „Wytyczne w sprawie ochrony różnorodności biologicznej, w tym zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku”. Celem wytycznych w tym zakresie jest:

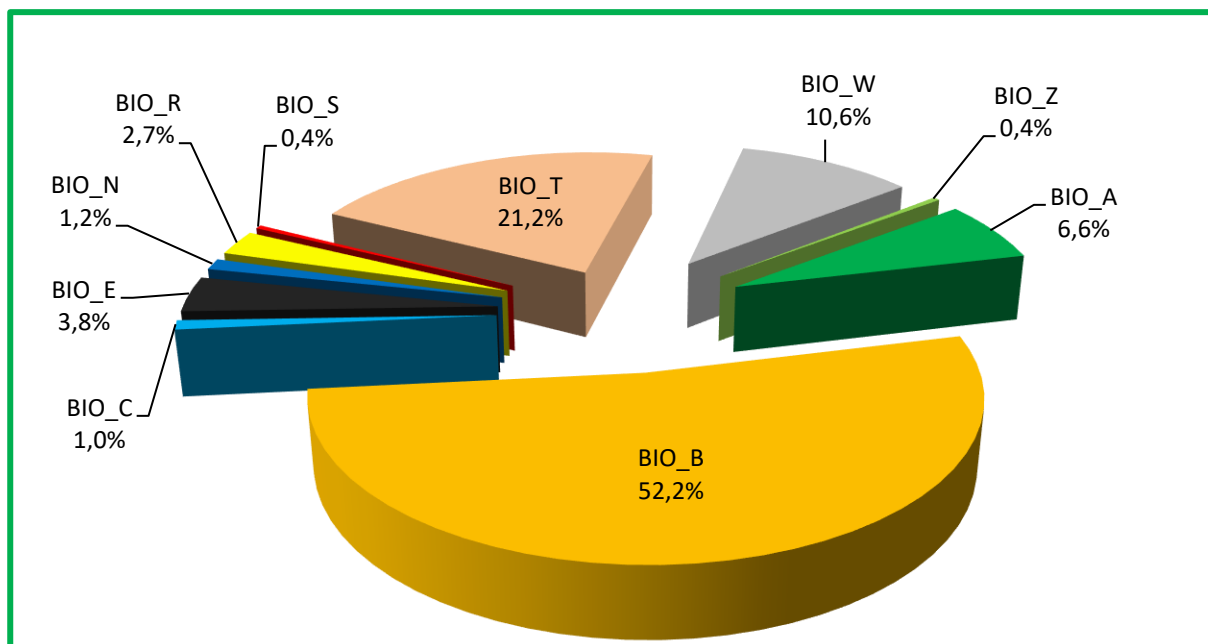
- zwiększenie różnorodności biologicznej o organizmy związane ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna oraz zwiększenie tzw. oporu środowiska, poprzez poprawę warunków bytowania i rozwoju organizmów związanych z rozkładającym się drewnem;
- ochrona najlepiej zachowanych płatów siedlisk chronionych, zwłaszcza priorytetowych na podstawie załącznika Dyrektywy Siedliskowej;
- podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu siedlisk chronionych na podstawie załącznika Dyrektywy Siedliskowej;

- wdrożenie we wszystkich nadleśnictwach z terenu RDLP w Szczecinku jasnych i precyzyjnych procedur służących pozostawianiu w lesie posuszu i rozkładającego się martwego drewna w postaci grubizny i drzew dziuplastych;
- wyznaczenie ostoi różnorodności biologicznej, stanowiących równocześnie „ekosystemy reprezentatywne” wg definicji zawartej w „Zasadach, kryteriach i wskaźnikach dobrej gospodarki leśnej w Polsce” wg FSC.

Należy zaznaczyć, że podczas prac nad PUL Nadleśnictwo powinno dokonać aktualizacji istniejącego zarządzenia Nadleśniczego o wyznaczeniu Ostoi Różnorodności Biologicznej, weryfikując przede wszystkim adresy leśne oraz aktualną powierzchnię wydzieleń. W przypadku zaliczenia nowych wyłączeń lub likwidacji wcześniej zaliczonych do BIO, nadleśniczy powinien wystąpić do RDLP w Szczecinku z wnioskiem wraz z uzasadnieniem o dokonanie odpowiednich zmian.

Tab. 46. Zestawienie powierzchni wg kategorii ostoi różnorodności biologicznej w Nadleśnictwie Człuchów

Lp.	Kod ostoi	Nazwa kategorii	Liczba wydz.	[ha]	[%]
1	2	3	4	5	6
1	A	Strefy ochrony całorocznej ptaków	9	20,03	6,6
2	B	Drzewostany na siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb)	89	159,70	52,1
3	C	Drzewostany na obszarach ze szkodami powodowanymi przez bobry	2	3,10	1,00
4	E	Drzewostany stanowiące enklawy wśród pól, szczególnie przy braku dróg dojazdowych	7	11,47	3,8
5	N	Drzewostany o cechach zbliżonych do naturalnych (np. d-stany przeszłorębne w stanie a lub B wg inwentaryzacji przyrodniczej) oraz d-stany zachowawcze	4	3,75	1,2
6	R	Rezerваты przyrody	6	8,28	2,7
7	S	Stanowiska dokumentacyjne	1	1,13	0,4
8	T	Drzewostany na obszarach o zwiększonej trudności przy pozyskaniu i zrywce (zbocza, wąwozy, tereny podtopione i zalewowe)	29	64,87	21,2
9	W	Drzewostany na nadbrzeżnych strefach ekotonowych (przy bagnach, jeziorach, rzekach, torfowiskach, innych zbiornikach wodnych, np. p-poż.)	20	32,35	10,6
10	Z	Drzewostany na źródłiskach i strefach wysięków	1	1,22	0,4
RAZEM			168	305,90	100,00

Wykres 12. Udział kategorii w powierzchni ostoi różnorodności biologicznej w Nadleśnictwie Człuchów

W lasach Nadleśnictwa Człuchów ostoje różnorodności biologicznej obejmują 168 pododdziałów (305,90 ha). Stanowią łącznie 1,5% powierzchni gruntów zalesionych. Największą powierzchnię zajmują drzewostany na siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb) – 159,70 ha (52,1%), a także kategoria drzewostany na obszarach o zwiększonej trudności przy pozyskaniu i zrywce (zbocza, wąwozy, tereny podtopione i zalewowe) – 64,87 ha (21,2%).

Wyznaczenie ostoi powinno pozytywnie wpłynąć m.in. na rozwój populacji organizmów związanych ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych oraz poprawić stan siedlisk chronionych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej.

4.5.9. Drewno martwe

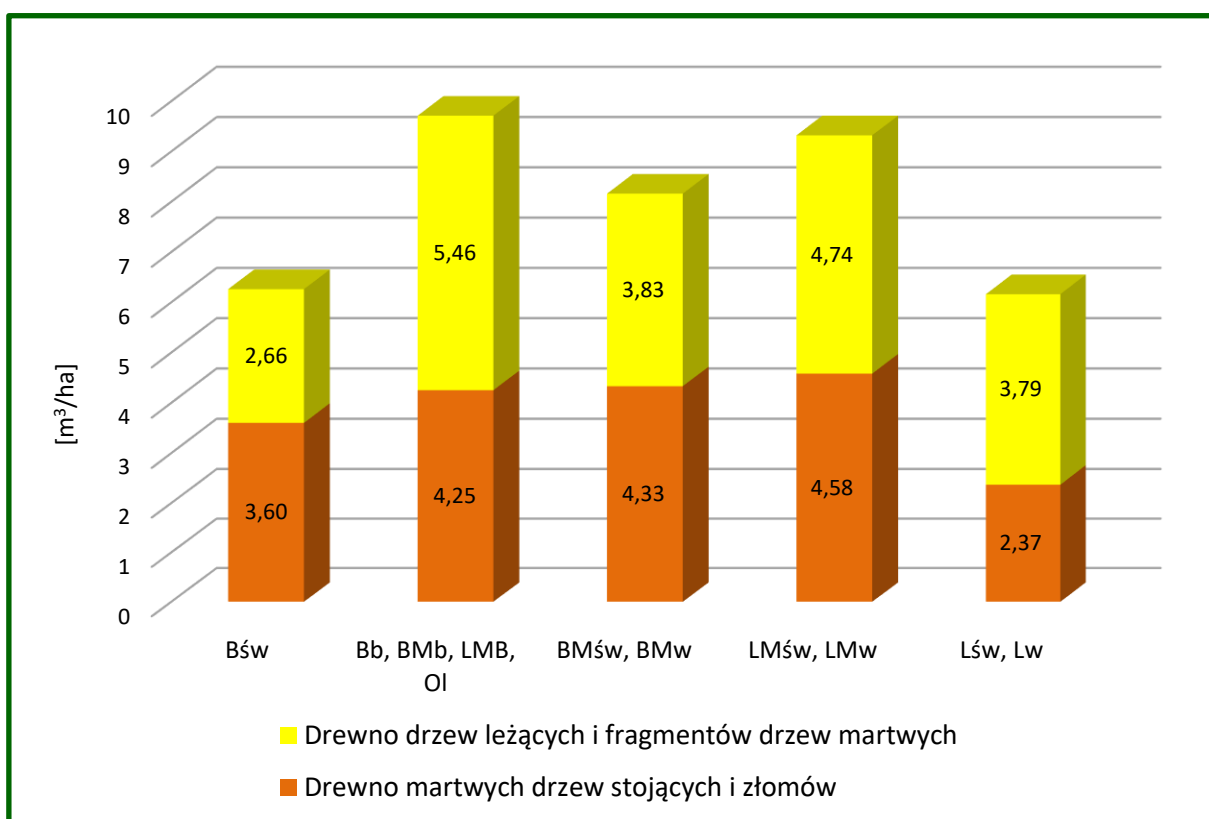
Martwe drewno w lesie jest środowiskiem życia wielu gatunków organizmów, zwłaszcza saprotroficznych grzybów i saproksylicznych owadów oraz gniazdujących w dziuplach ptaków. Zawarte w martwym drewnie substancje odżywcze wracają powoli do obiegu dzięki działalności reducentów i powiązanych z nimi zależnościami pokarmowymi innych organizmów.

W Nadleśnictwie Człuchów zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, wykonano dodatkowy pomiar drewna martwego na wybranych powierzchniach próbnych, w oparciu o § 62 IUL, tj. na co dziesiątej powierzchni próbnej zakładanej do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną w każdej warstwie gatunkowo-wiekowej,

Miąższość drewna martwego określono z podziałem na drewno: martwych drzew stojących i złomów; drzew ściętych i wyróconych oraz stanowiące fragmenty drzew martwych.

Tab. 47. Zestawienie zasobów drewna martwego w Nadleśnictwie Człuchów

Grupy typów siedliskowych lasu	Powierzchnia [ha]	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		[m ³ /ha]	[m ³]	[m ³ /ha]	[m ³]	[m ³ /ha]	[m ³]
1	2	3	4	5	6	7	8
Bory świeże i wilgotne	3188,39	3,60	11484,34	2,66	8465,54	6,26	19949,88
Bory i lasy bagienne	460,90	4,25	1957,78	5,46	2515,69	9,71	4473,47
Bory mieszane świeże i wilgotne	7542,52	4,33	32638,80	3,83	28856,19	8,15	61494,99
Lasy mieszane świeże i wilgotne	4663,00	4,58	21347,27	4,74	22107,33	9,32	43454,60
Lasy świeże i wilgotne	1497,39	2,37	3555,68	3,79	5678,66	6,17	9234,34
Ogółem Nadleśnictwo	17352,20	4,09	70983,87	3,90	67623,41	7,99	138607,28

Wykres 13. Zestawienie miąższości drewna martwego w m³/ha według drzew stojących i martwych i grup TSL w Nadleśnictwie Człuchów (na podstawie pomiarów na pow. próbnych)

Na podstawie pomiarów drewna martwego wykonanych w ramach inwentaryzacji miąższości w Nadleśnictwie Człuchów zinwentaryzowano łącznie 138607,28 m³ drewna martwego. W przeliczeniu na ha powierzchni leśnej daje to 7,99 m³/ha ogółem w Nadleśnictwie, w tym: drzew stojących – 4,09 m³/ha; drzew leżących – 3,90 m³/ha. Najwięcej martwego drewna jest w grupie bory i lasy bagienne – 9,71 m³/ha.

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE

5.1. Stanowiska archeologiczne

Na gruntach Nadleśnictwa Człuchów występują stanowiska archeologiczne objęte ochroną archeologiczno-konserwatorską. Są to: grodziska, cmentarzyska, ślady osadnictwa, osady i obozowiska z dawnych epok. Ze względu na charakter tej ochrony wyróżnia się następujące strefy:

- **Strefa „W. I” – pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – obejmuje stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej wraz ze strefą ochrony krajobrazowej; są to stanowiska wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w ewidencji konserwatorskiej;

w strefie tej obowiązują następujące rygory:

- zakaz lokalizacji wszelkich inwestycji na terenach stanowisk o własnej formie krajobrazowej (cmentarzyska płaskie, osady, cmentarzyska kurhanowe) i na obszarach bezpośrednio do nich przylegających,
 - zachowanie formy krajobrazowej i topograficznej,
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
 - w szczególnych przypadkach (np. nierozpoznany stan zachowania stanowiska, badania naukowe) dopuszcza się prowadzenie działalności związanej z pracami ziemnymi i przekształceniami krajobrazu tylko po przeprowadzeniu w zasięgu obszaru stanowiska archeologicznych badań ratowniczych – tylko za zezwoleniem i w zakresie określonym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- **Strefa „W. II” – częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie pozostałości pradziejowej i średnio-wiecznej działalności człowieka poprzez prowadzenie archeologicznych badań wykopaliskowych wyprzedzających inwestycję na danym terenie; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - wymóg przeprowadzenia na obszarach płaskich stanowisk (w zasięgu ich występowania) archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających proces zainwestowania terenu związanej z pracami ziemnymi (takich jak: lokalizacja zabudowy, zmiana funkcji i podziały terenu, melioracje, budowa systemów infrastruktury

technicznej i dróg, zalesienia, itd.), w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi;

- zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym na jego wniosek pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany;
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- **Strefa „W. III” – ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie pozostałości pradziejowej i średniowiecznej działalności człowieka poprzez prowadzenie archeologicznych badań interwencyjnych w formie nadzoru archeologicznego realizowanego w trakcie prowadzenia procesu inwestycyjnego; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
- wymóg przeprowadzenia na obszarach stanowisk archeologicznych badań inwestycyjnych o charakterze nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi realizowanego w trakcie procesu inwestycyjnego;
 - zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym na jego wniosek pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowisk archeologicznych na podstawie wyników archeologicznych badań inwestycyjnych; w szczególnych przypadkach, może być niezbędne przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych, w zakresie określonym inwestorowi pozwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany;
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Łącznie w Nadleśnictwie Człuchów zainwentaryzowano 76 stanowisk archeologicznych, o łącznej powierzchni wyłączeń taksacyjnych, w których wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej – 268,46 ha, w tym:

- 12 stanowisk wpisanych do rejestru zabytków, w strefie W, o łącznej powierzchni wyłączeń, w których wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej 96,61 ha ;
- 16 stanowisk w strefie W-I, o łącznej powierzchni wyłączeń, w których wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej 53,21 ha;
- 18 stanowisk w strefie W-II, o łącznej powierzchni wyłączeń, w których wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej 37,55 ha;
- 30 stanowisk w strefie W-III, o łącznej wyłączeń, w których wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej 81,09 ha.

Tab. 48. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa Człuchów wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Gmina Obręb ewi- dencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	6	7	8
1.	Człuchów Krępsk	11-06-1-09-406 -a -00	0,94	25-30/91	Krępsk st.1 Nr rej. zab. A-a-13/36/K, Decyzja WKZ w Koszalinie nr KLIV.Oa/54/66 z dn. 11-03-1966 r. Grodzisko wczesnośrednio- wieczne, VIII - IX w.	W
		11-06-1-09-406 -d -00	1,58			
2.	Człuchów Krępsk	11-06-1-09-406 -b -00	1,40	25-30/92	Nr rej. zab. A-a-13/36/K, Decyzja WKZ w Koszalinie nr KLIV.Oa/54/66 z dn. 11-03-1966 r. Osada wczesnośredniowieczna VIII-IX w.	W
		11-06-1-09-406 -c -00	1,37			
		11-06-1-09-406 -d -00	(1,58)			
		11-06-1-09-406 -f -00	1,04			
3.	Czarne Biernatka	11-06-1-11-537 -f -00	3,36	26-30/27	Biernatka, st. 1-2-3 Nr rej. zab. A-a-115, Decyzja WKZ w Słupsku nr KL.II-5350/12/87 z dn. 24-07-1987 r. Zespół trzech cmentarzyisk kultury pomorskiej	W
4.		11-06-1-11-536 -l -00	1,60	26-30/28		
5.		11-06-1-11-536 -k -00	2,64	26-30/29		
		11-06-1-11-536 -m -00	0,81			
		11-06-1-11-537 -d -00	1,31			
6.	Człuchów Biskupnica	11-06-1-10-642 -i -00	1,92	26-30/2	Biskupnica, st. 2, Nr rej. zab. A-a-123/S, Decyzja WKZ w Słupsku nr POSOZ-VI-5350/5/96 z dn. 21-02-1966 r. Grobowiec megalityczny kultury pucharów lejkowatych	W
7.	Człuchów Biskupnica	11-06-1-10-642 -d -00	2,82	26-30/7	Biskupnica, st. 7, Nr rej. zab. A-a-124/S, Decyzja WKZ	W
		11-06-1-10-642 -f -00	5,62			

Lp.	Gmina Obręb ewi- dencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	6	7	8
					w Słupsku nr POSOZ-VI-5350/6/96 z dn. 21-02-1966 r. Cmentarzysko kurhanowe	
8.	Człuchów Chrząstowo	11-06-1-10-697 -h -00	1,31	26-30/11	Chrząstowo, st. 10, Nr rej. zab. A-a-121/S, Decyzja WKZ w Słupsku nr POSOZ-VI-5350/3/96 z dn. 21-02-1966 r. Cmentarzysko kurhanowe	W
		11-06-1-10-697 -k -00	(3,67)			
		11-06-1-10-698 -g -00	1,19			
9.	Człuchów Chrząstowo	11-06-1-10-696 -h -00	1,80	26-30/12	Chrząstowo, st. 11, Nr rej. zab. A-a-121/S, Decyzja WKZ w Słupsku nr POSOZ-VI-5350/2/96 z dn. 20-02-1966 r. Cmentarzysko kurhanowe wcze- snośredniowieczne	W
		11-06-1-10-696 -i -00	1,31			
10.	Człuchów Chrząstowo	11-06-1-10-694 -k -00	0,55	26-30/13	Chrząstowo, st. 12, Nr rej. zab. A-a-122/S, Decyzja WKZ w Słupsku nr POSOZ-VI-5350/4/96 z dn. 21-02-1966 r. Cmentarzysko kurhanowe	W
11.	Człuchów Sieroczyn	11-06-1-08-513 -b -00	1,13	26-31/2	Sieroczyn, st. 2, Nr rej. zab. A-a-116/S, Decyzja WKZ w Słupsku nr KLII/5350/1/88 z dn. 11-07-1988 r. Grodzisko wczesnośredniowieczne VIII-IX w.	W
12.	Człuchów Chrząstowo	11-06-1-10-696 -j -00	8,11	27-30/87	Chrząstowo, st. 20, Nr rej. zab. A-a-114/S, Decyzja WKZ w Słupsku nr KLII/5350/1/87 z dn. 02-06-1987 r. Cmentarzysko kurhanowe wcze- snośredniowieczne	W
		11-06-1-10-697 -k -00	3,67			
		11-06-1-10-697 -l -00	3,10			
		11-06-1-10-698 -l -00	0,66			
		11-06-1-10-713 -b -00	1,90			
		11-06-1-10-714 -a -00	4,39			
		11-06-1-10-714 -b -00	2,78			
		11-06-1-10-714 -c -00	7,51			
		11-06-1-10-714 -d -00	2,04			
		11-06-1-10-714 -f -00	2,70			
		11-06-1-10-715 -a -00	2,60			
		11-06-1-10-715 -b -00	4,45			
		11-06-1-10-715 -c -00	5,22			
		11-06-1-10-715 -d -00	2,96			
		11-06-1-10-715 -f -00	2,21			
11-06-1-10-716 -a -00	8,61					
Razem			96,61			

Tab. 49. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa Człuchów według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-I

Lp.	Gmina Obręb ewiden- cyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	6	7	8
1.	Przechlewo Płaszczycza	11-06-1-05-87 -b -00	1,81	23-32/35	Osada kultury pomorskiej, wczesno- średniowieczna, późnośrednio- wieczna, cmentarzysko kultury po- morskiej	W-I
2.	Człuchów Krępsk	11-06-1-09-404 -j -00	1,18	25-30/103	Cmentarzysko kultury pomorskiej	W-I
3.	Czarne Bińcze	11-06-1-11-559 -f -00	1,35	26-30/15	Miejsce kultu lub cmentarzysko kur- hanowe kultury wielbarskiej	W-I
4.	Czarne Bińcze	11-06-1-14-701 -g -00	1,94	26-30/19	Cmentarzysko kurhanowe	W-I
5.	Czarne Bińcze	11-06-1-14-700 -h -00	2,52	26-30/26	Cmentarzysko kurhanowe	W-I
6.	Człuchów Barkowo	11-06-1-14-721 -g -00	1,46	26-30/18	Cmentarzysko? obiekty kultowe?	W-I
		11-06-1-14-721 -i -00	1,19			
		11-06-1-14-722 -c -00	1,31			
		11-06-1-14-722 -f -00	1,36			
		11-06-1-14-722 -g -00	1,46			
7.	Debrzno Uniechów	11-06-1-04-736 -i -00	5,78	27-30/35	Cmentarzysko kurhanowe, brak chronologii	W-I
		11-06-1-04-736 -j -00	0,60			
8.	Debrzno Strieczona	11-06-1-13-791 -n -00	0,77	27-30/50	Osada kultury pucharów lejkowatych, kultury łużyckiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna	W-I
9.	Debrzno Strieczona	11-06-1-13-832 -b -00	1,31	27-30/111	Cmentarzysko kurhanowe	W-I
		11-06-1-13-832 -c -00	2,72			
		11-06-1-13-832 -f -00	1,41			
		11-06-1-13-832 -g -00	1,29			
10.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-842 -h -00	3,89	28-29/8	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej	W-I
11.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-842 -k -00	1,97	28-29/10	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej	W-I
12.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-852 -b -00	2,78	28-30/26	Cmentarzysko kurhanowe	W-I
13.	Debrzno Strieczona	11-06-1-13-833 -h -00	4,28	28-30/38	Cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	W-I
14.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-841 -g -00	2,14	28-30/43	Osada kultury łużycko-pomorskiej	W-I
		11-06-1-13-841 -h -00	3,15			
15.	Człuchów Sieroczyn	11-06-1-08-512 -b -00	2,33	26-31/3	Osada wczesnośredniowieczna VIII- IX w.	W-I
		11-06-1-08-512 -c -00	0,39			
16.	Człuchów Sieroczyn	11-06-1-08-383 -i -00	2,82	26-31/57	Cmentarzysko kurhanowe	W-I
Razem			53,21			

Tab. 50. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa Człuchów według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-II

Lp.	Gmina Obręb ewiden- cyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	6	7	8
1.	Człuchów Krępsk	11-06-1-09-380 -i -00	0,72	25-30/47	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej	W-II
2.	Człuchów Krępsk	11-06-1-09-404 -f -00	1,79	25-30/104	Osada wczesnośredniowieczna	W-II
3.	Człuchów Krępsk	11-06-1-09-404 -f -00	0,55	25-30/105	Osada kultury pucharów lejkowatych, łużycko-pomorskiej, wczesnośrednio- wieczna	W-II
4.	Rzeczennica Olszanowo	11-06-1-09-444 -f -00	0,28	25-30/22	Osada pradziejowa	W-II
5.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-837 -h -00	1,91	28-29/5	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej	W-II
		11-06-1-13-837 -d -00	1,05			
6.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-837 -b -00	0,77	28-29/6	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej	W-II
7.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-842 -c -00	1,77	28-29/9	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej;	W-II
8.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-842 -g -00	1,84	28-29/11	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej	W-II
		11-06-1-13-842 -l -00	2,49			
9.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-841 -n -00	3,11	28-29/14	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej	W-II
10.	Debrzno Grzymisław	11-06-1-13-859 -f -00	2,25	28-29/85	Obozowisko mezolityczne, grupa choj- nicko-pieńkowska osada wielokultu- rowa	W-I
11.	Debrzno Grzymisław	11-06-1-13-850 -b -00	0,73	28-30/1	Osada kultury wielbarskiej	W-II
12.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-841 -d -00	4,97	28-30/35	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna	W-II
13.	Debrzno Strzeczone	11-06-1-13-791 -g -00	0,91	27-30/46	Osada schyłkowoneolityczna, wczesnośredniowieczna	W-II
		11-06-1-13-791 -h -00	2,64			
14.	Debrzno Strzeczone	11-06-1-13-790 -a -00	0,96	27-30/48	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, kultury pucharów lejko- waty	W-II
		11-06-1-13-790 -b -00	3,51			
15.	Człuchów Wierzchowo	11-06-1-07-793 -i -00	0,74	27-32/75	Osada schyłkowoneolityczna – wczesno- brązowa, kultury łużyckiej, wczesno- średniowieczna, późnośrednio- wieczna	W-II
16.	Człuchów Wierzchowo	11-06-1-07-793 -k -00	1,41	27-32/76	Osada wczesnośredniowieczna VIII-IX w.	W-II
17.	Przechlewo Płaszczycza	11-06-1-05-158 -b -00	2,16	24-31/127	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, nowożytna	W-II
18.	Człuchów Polnica	11-06-1-13-108 -l -00	0,99	24-32/9	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, późnośre- dniowieczna	W-II
Razem			37,55			

Tab. 51. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa Człuchów według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-III

Lp.	Gmina Obręb ewiden- cyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na ob- szarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	6	7	8
1.	Rzeczenica Olszanowo	11-06-1-12-456 -c -00	0,25	25-30/14	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
2.	Człuchów Krępsk	11-06-1-09-380 -f -00	6,00	25-30/50	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
3.	Człuchów Krępsk	11-06-1-09-405 -i -00	0,50	25-30/89	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna	W-III
4.	Czarne Biernatka	11-06-1-11-566 -b -00	2,06	26-30/14	Osada kultury łużycko-pomorskiej	W-III
5.	Czarne Domisław	11-06-1-15-601 -b -00	5,31	26-29/3	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
6.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-842 -b -00	2,48	28-29/12	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej	W-III
		11-06-1-13-842 -d -00	3,08			
7.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-841 -l -00	0,55	28-29/13	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej;	W-III
8.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-843 -c -00	1,57	28-29/19	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej	W-III
9.	Debrzno Rozwory	11-06-1-13-847 -c -00	0,91	28-29/47	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej, wczesnośre- dniowieczna	W-III
10.	Człuchów Stołczno	11-06-1-09-376 -a -00	0,70	25-31/4	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
		11-06-1-09-376 -b -00	0,85			
		11-06-1-09-376 -d -00	0,71			
11.	Człuchów Sieroczyn	11-06-1-08-391 -l -00	2,77	26-31/6	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
12.	Człuchów Sieroczyn	11-06-1-10-510 -d -00	1,38	26-31/31	Osada kultury pucharów lejkowa- tych	W-III
13.	Człuchów Chrząstowo	11-06-1-10-637 -b -00	1,18	26-31/36	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
14.	Debrzno Strieczona	11-06-1-13-789 -a -00	2,65	27-30/67	Ślad osadnictwa okres wpływów rzymskich, kultura przeworska, późne średniowiecze	W-III
15.	Debrzno Strieczona	11-06-1-13-829 -j -00	1,75	27-30/102	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej	W-III
16.	Człuchów Chrząstowo	11-06-1-07-712 -a -00	1,86	27-31/7	Osada kultury łużycko-pomorskiej	W-III
		11-06-1-07-712 -c -00	2,46			
17.	Człuchów Chrząstowo	11-06-1-07-712 -f -00	5,71	27-31/16	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
18.	Człuchów Dębica	11-06-1-07-768 -a -00	3,73	27-32/10	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna	W-III
		11-06-1-07-768 -f -00	0,27			
19.	Człuchów Płonica	11-06-1-07-796 -g -00	2,41	27-32/58	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
20.	Człuchów Wierzchowo	11-06-1-07-793 -j -00	9,54	27-32/77	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna	W-III
21.	Przechlewo Sąpolno	11-06-1-01-28 -b -00	1,30	23-32/30	Osada kultury łużycko-pomorskiej	W-III
22.	Przechlewo Sąpolno	11-06-1-01-17 -c -00	2,71	23-32/31	Osada późnośredniowieczna	W-III
23.	Przechlewo Płaszczycza	11-06-1-05-87 -k -00	1,15	23-32/82	Osada kultury łużyckiej	W-III
		11-06-1-05-87 -p -00	0,78			

Lp.	Gmina Obręb ewiden- cyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na ob- szarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	6	7	8
24.	Przechlewo Piaszczyca	11-06-1-05-87 -ax -00	0,96	23-32/83	Osada kultury łużyckiej	W-III
25.	Człuchów Polnica	11-06-1-02-127 -j -00	2,01	24-32/2	Osada kultury łużycko-pomorskiej	W-III
26.	Człuchów Polnica	11-06-1-02-127 -x -00	7,41	24-32/5	Osada kultury łużycko-pomorskiej	W-III
27.				24-32/6	Osada kultury łużycko-pomorskiej	
28.	Człuchów Polnica	11-06-1-04-152 -c -00	1,09	24-32/39	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
29.	Człuchów Kołdowo	11-06-1-06-317 -b -00	1,53	25-31/26	Osada wczesnośredniowieczna	W-III
		11-06-1-06-317 -c -00	0,75			
30.	Człuchów Głędowo	11-06-1-03-357 -m -00	0,72	26-32/34	Osada kultury łużycko-pomorskiej	W-III
Razem			81,09			

W 2019 r. Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku wykonało opracowanie „Zasób archeologiczny dziedzictwa kulturowego Nadleśnictwa Człuchów”. Celem prac było m.in. wskazanie potencjalnych niezaewidencjonowanych obiektów archeologicznych stwierdzonych na podstawie danych ze skaningu laserowego LiDAR (ISOK). Wśród obiektów antropogenicznych wytypowano 29 potencjalne niezaewidencjonowane obiekty archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, które mogą być cmentarzyskami kurhanowymi bądź innymi obiektami.

Tab. 52. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa Człuchów według danych źródłowych z arkuszy AZP – bez wyznaczonej strefy ochrony konserwatorskiej (stanowiska potencjalne)

Lp.	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Rodzaj obiektu
1	2	3	4	5
1.	11-06-1-01-20 -a -00	3,31	23-32/N1	Potencjalne grodzisko
	11-06-1-01-20 -b -00	4,12		
2.	11-06-1-12-440 -r -00	0,51	25-29/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (12 szt.)
3.	11-06-1-11-467 -d -00	3,51	25-30/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (4 szt.)
4.	11-06-1-09-497 -l -00	0,53	25-30/N2	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (6 szt.)
	11-06-1-09-497 -n -00	1,32		
5.	11-06-1-08-367 -l -00	0,70	25-31/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (15 szt.)
6.	11-06-1-09-372 -g -00	0,99	25-31/N2	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (6 szt.)
	11-06-1-09-372 -h -00	0,27		
7.	11-06-1-06-261 -d -00	3,68	25-32/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (4 szt.)
	11-06-1-06-261 -i -00	3,08		
8.	11-06-1-03-278 -p -00	1,03	25-32/N2	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (8 szt.)
9.	11-06-1-11-568 -j -00	2,26	26-30/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (8 szt.)
10.	11-06-1-10-579 -j -00	0,78	26-31/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (16 szt.)
	11-06-1-10-580 -d -00	4,67		

Lp.	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Rodzaj obiektu
1	2	3	4	5
11.	11-06-1-10-580 -c -00	1,39	26-31/N2	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (4 szt.)
12.	11-06-1-10-573 -f -00	1,94	26-31/N3	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (4 szt.)
	11-06-1-10-573 -h -00	1,87		
13.	11-06-1-15-612 -h -00	1,91	27-29/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (8 szt.)
14.	11-06-1-15-612 -f -00	1,27	27-29/N2	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (10 szt.)
	11-06-1-15-612 -i -00	1,92		
15.	11-06-1-15-682 -m -00	2,77	27-29/N3	Potencjalne grodzisko
16.	11-06-1-14-706 -a -00	1,47	27-29/N4	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (6 szt.)
	11-06-1-14-679 -h -00	2,38		
17.	11-06-1-14-706 -g -00	0,86	27-29/N5	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (1 szt.)
18.	11-06-1-14-726 -c -00	1,32	27-29/N6	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (1 szt.)
19.	11-06-1-14-727 -a -00	0,81	27-29/N7	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (4 szt.)
20.	11-06-1-14-707 -h -00	2,39	27-29/N8	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (1 szt.)
21.	11-06-1-14-738 -a -00	1,67	27-29/N9	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (2 szt.)
22.	11-06-1-14-738 -g -00	1,62	27-29/N10	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (5 szt.)
	11-06-1-14-738 -l -00	0,67		
23.	11-06-1-14-727 -f -00	1,63	27-29/N11	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (1 szt.)
24.	11-06-1-14-739 -l -00	0,12	27-29/N12	Potencjalne grodzisko
25.	11-06-1-14-730 -p -00	1,66	27-29/N13	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (9 szt.)
	11-06-1-14-740 -b -00	0,25		
26.	11-06-1-13-790 -k -00	2,29	27-30/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (6 szt.)
	11-06-1-13-790 -j -00	0,69		
27.	11-06-1-13-848 -k -00	1,22	28-30/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (5 szt.)
28.	11-06-1-13-848 -g -00	1,74	28-30/N2	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (4 szt.)
29.	11-06-1-13-863 -a -00	2,75	28-30/N3	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (4 szt.)
	Razem	69,37		

Dodatkowo, podczas inwentaryzacji potencjalnych stanowisk archeologicznych, wskazano również wyłączenia, w których stwierdzono pozostałości tzw. mielerzy, które posiadają własną formę terenową w postaci niewielkiego nasypu ziemnego o średnicy 8-10 m oraz wysokości około 0,5 m. Występują w skupiskach o dość regularnym rozplanowaniu. Podczas procesu weryfikacji Numerycznego Modelu Terenu takie miejsca wyznaczono w 21 wyłączeniach na łącznej powierzchni 81,05 ha.

Tab. 53. Wykaz pododdziałów z pozostałościami mielerzy w Nadleśnictwie Człuchów

Lp.	Adres leśny	Rodzaj pow.	[ha]	NR AZP
1	2	3	4	5
1.	15-682 -c	D-STAN	4,00	27-29
2.	15-682 -d	D-STAN	3,30	
3.	15-683 -d	D-STAN	1,20	

Lp.	Adres leśny	Rodzaj pow.	[ha]	NR AZP
1	2	3	4	5
4.	15-683 -f	D-STAN	8,99	
5.	15-684 -b	D-STAN	2,92	
6.	15-684 -d	D-STAN	3,07	
7.	15-684 -h	D-STAN	0,87	
8.	15-685 -a	D-STAN	10,44	
9.	15-685 -b	D-STAN	1,74	
10.	15-686 -a	D-STAN	6,00	
11.	15-686 -b	D-STAN	7,46	
12.	15-686 -c	D-STAN	2,74	
13.	15-687 -a	D-STAN	1,52	
14.	15-687 -b	D-STAN	1,39	
15.	15-687 -c	D-STAN	2,79	
16.	15-687 -d	D-STAN	2,45	
17.	15-687 -f	D-STAN	2,14	
18.	15-687 -g	D-STAN	3,81	
19.	15-687 -h	D-STAN	2,33	
20.	15-687 -i	D-STAN	7,01	
21.	15-746 -i	D-STAN	4,88	
Razem Mielerze			81,05	

Podstawowe zagrożenia dla obiektów archeologicznych stanowią prace ziemne, w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi. Są to np. takie prace, jak: karczowanie drzew, orka leśna przed przygotowaniem gleby pod zalesienia i odnowienia, prowadzenie inwestycji drogowych, melioracje, lokalizowanie nowej zabudowy, kładzenie wodociągów, gazociągów, linii energetycznych, zamiana funkcji terenu, ingerencja w krajobraz poprzez zabudowę terenów otaczających obiekt archeologiczny, np. w przypadku cmentarzysk kurhanowych.

Prowadzenie jakichkolwiek działań inwestycyjnych na terenach występowania stanowisk archeologicznych wymaga uzgodnienia z odpowiednim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

5.2. Cmentarze

W trakcie prac urządzeniowych wyłączono 2 stare cmentarze w oddz.: 372h, 392o. Zinventaryzowano również pozostałości 2 cmentarzy, które nie stanowią odrębnych wyłączeń, zlokalizowane są w kępach w oddz.: 724c, 852a.

6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Stan lasów jest miernikiem zagrożeń całego środowiska przyrodniczego. Las jest najbardziej czułym wskaźnikiem negatywnych zmian, a jednocześnie najtrudniejszym do odtworzenia ekosystemem.

Spośród wielu groźnych dla lasów czynników tylko część może je zniszczyć w ciągu bardzo krótkiego czasu. Taki typ działania wykazują np.: pożary, huragany, powodzie, itp. Pozostałe powodują najczęściej różnorakie uszkodzenia, w wyniku których rozwijają się mniej lub bardziej przewlekłe procesy chorobowe.

Wzajemne powiązanie kilku czynników, polegające na jednoczesnym lub następującym po sobie występowaniu powoduje, że ich oddziaływanie jest silniejsze, a niszczący efekt końcowy większy niż zwykła suma efektów poszczególnych czynników.

Lasy Nadleśnictwa Człuchów narażone mogą być na oddziaływanie następujących czynników:

- abiotycznych:
 - wiatry,
 - opady i osady atmosferyczne,
 - wyładowania atmosferyczne,
 - wahania temperatur;
 - zaburzenia gospodarki wodnej;
- biotycznych:
 - szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne),
 - grzybowe choroby infekcyjne (korzeni, pędów, liści),
 - nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych;
- antropogenicznych:
 - zanieczyszczenie powietrza,
 - zanieczyszczenie wód i gleb,
 - pożary lasu,
 - szkodnictwo leśne.

6.1. Zagrożenia abiotyczne

Wśród zagrożeń abiotycznych w lasach Nadleśnictwa Człuchów najważniejsze znaczenie mają: wiatry, opady i osady atmosferyczne, wyładowania atmosferyczne, wahania temperatury, w tym przymrozki późne i wczesne oraz zaburzenia gospodarki wodnej, w tym długotrwałe i okresowe susze.

6.1.1. Wiatry

Wiatr jest jednym z czynników przyrody nieożywionej mający duże znaczenie dla prowadzenia gospodarki leśnej. Powoduje przesychnanie gleby, jej zubożanie, utratę ciepła i wilgoci oraz głównie uszkodzenia mechaniczne: obłamywanie gałęzi, naruszanie systemu korzeniowego, pęknięcie strzał, wywracanie drzew z korzeniami lub łamanie drzew grupowo, gniazdowo, pasowo i powierzchniowo. Czasem szkody mogą przyjmować rozmiary klęskowe. Największe szkody powstają w miejscach narażonych na działanie panujących wiatrów: na skrajach drzewostanów, w gniazdach, w lukach. Najbardziej wrażliwe na wiatr są gatunki iglaste, zwłaszcza świerk, a z gatunków liściastych – buk. Stopień odporności drzew zależy od rozwoju systemu korzeniowego, budowy strzały, uformowania korony. O odporności drzewostanów decyduje także skład gatunkowy, zwarcie, struktura i ściany ochronne. Najodporniejsze są drzewostany różnowiekowe, wielogatunkowe, wyhodowane w luźnym zwarcu, z nisko osadzonymi koronami, mogące wykształcić silny system korzeniowy. Znaczny wpływ na wielkość szkód ma rodzaj stosowanej rębni. Największe zniszczenia wiatry wyrządzają w jednogatunkowych drzewostanach o złym stanie zdrowotnym, zwłaszcza porażonym przez opieńkę i hubę korzeni oraz spalowane przez zwierzynę. Przeciwdziałać szkodom od wiatru można za pomocą czynności gospodarczych korzeniowy. Znaczny wpływ na wielkość szkód ma rodzaj stosowanej rębni. Największe zniszczenia wiatry wyrządzają w jednogatunkowych drzewostanach o złym stanie zdrowotnym, zwłaszcza porażonym przez opieńkę i hubę korzeni oraz spalowane przez zwierzynę. Przeciwdziałać szkodom od wiatru można za pomocą czynności gospodarczych z zakresu urządzania i hodowli lasu. Podstawowe czynności to:

- zachowanie ładu przestrzennego,
- zaplanowanie właściwego składu drzewostanów,
- planowanie rębni i bezpiecznego kierunku cięć,
- tworzenie ścian ochronnych,
- rozluźnienie więzby sadzenia na terenach zagrożonych,
- właściwe prowadzenie cięć pielęgnacyjnych,

- ograniczanie rozwoju szkodników wtórnych,
- prawidłowe zwalczanie masowych pojawów owadów,
- usuwanie wywrotów i złomów, przestrzeganie zasad higieny lasu,
- utrzymywanie odpowiedniego stanu zwierzyny łownej.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2012-2021) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Człuchów odnotowano uszkodzenia od wiatru na łącznej powierzchni 27,75 ha (największe uszkodzenia wystąpiły w roku 2018 na powierzchni 20,74 ha). Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.1.2. Opady i osady atmosferyczne

Latem występują niekiedy dłuższe okresy bezdeszczowe (1-2 miesięczne), które w połączeniu z wysokimi temperaturami (+30°C i wyżej) mogą spowodować znaczne osłabienie drzewostanów. Małą ilością opadów charakteryzuje się również początek wiosny. Powstają wtedy szkody w uprawach, głównie sosnowych, świerkowych i bukowych, gdyż sadzonki w takich warunkach słabną i zamierają. W starszych drzewostanach podczas długotrwałych susz cierpi głównie świerk i buk, szczególnie w przypadku gwałtownego odsłonięcia pni. Zjawiskiem wtórnym mogą być martwice, pęknięcie i odpadanie kory.

Nadmierne opady atmosferyczne mogą stanowić zagrożenie dla lasu. Mogą wystąpić w postaci deszczu, gradu, okiści, gołoledzi i szadzi. Bardzo silne deszcze mogą powodować mechaniczne uszkodzenia roślin. Szkody wywołane gradem mogą być bardzo duże zwłaszcza w młodych drzewostanach do 15 roku życia: sadzonki na uprawach mogą być całkowicie zniszczone. W starszych drzewostanach szkody polegają na uszkodzeniu liści, kwiatów, owoców, pędów i kory. Następstwem uszkodzeń mogą być choroby drzew, wzrost podatności na zasiedlenie przez szkodniki wtórne.

Śnieg przy bezwietrznej pogodzie i temperaturze ok. 0°C może powodować okiść. Pod ciężarem śniegu łamią się gałęzie i wierzchołki, przeginają, łamią i wywalają drzewa. Zapobieganie szkodom polega na doborze odpowiedniego składu gatunkowego oraz wykonywaniu odnowień (rozrzedzaniu więźby) i zabiegów pielęgnacyjnych tak, aby drzewostany były odporne na okiść.

Gołoledź powstaje, gdy na zmrożone kory i pnie drzew pada deszcz. Powstająca warstwa lodu może powodować nadmierne obciążenie drzew i ich uszkodzenia. Wrażliwe gatunki to sosna, olsza i buk. Mało wrażliwe są modrzew i brzoza.

Szadź powstaje w wyniku zetknięcia oziębionej mgły z gałązkami korony drzew. Powoduje szkody podobne do tych od gołoledzi.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2012-2021) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Człuchów odnotowano podtopienia i zalania na szkółce leśnej na łącznej powierzchni 2,62 ha (największe uszkodzenia wystąpiły w 2017 roku – 0,96 ha) w uprawach i młodnikach na powierzchni 11,82 ha (największe uszkodzenia wystąpiły w 2018 roku – 10,27 ha) oraz w drzewostanach na łącznej powierzchni 22,47 ha (największe uszkodzenia wystąpiły w 2019 roku – 16,29 ha). W 2012 roku stwierdzono uszkodzenia od śniegu na 0,03 ha, natomiast w 2018 roku odnotowano uszkodzenia od gradu na 0,03 ha. Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.1.3. Wyładowania atmosferyczne

Na pioruny najbardziej narażone są wysokie drzewa rosnące na wilgotnych glebach, dobrze zakorzenione. Szkody mają charakter mechaniczny i fizjologiczny. Uszkodzenia polegają na powstawaniu rysy, obłamywaniu wierzchołków, rozłupaniu lub powalaniu pni. Szkodliwe jest zamieranie grup drzew stojących wokół drzewa rażonego piorunem, zwłaszcza w drzewostanach świerkowych. Porażone kępy mogą stwarzać zagrożenie rozwojem szkodników wtórnych. Pioruny mogą być także przyczyną powstawania pożarów, zwłaszcza przy braku opadów. W latach 2012 – 2021 nie odnotowano jednak z tego powodu żadnych pożarów na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Człuchów.

6.1.4. Wahania temperatur

Na Pomorzu częstym zjawiskiem są późne przymrozki wiosenne, występujące w maju i na początku czerwca. Obejmują z reguły duże obszary, zmrażając wiosenne pędy buka, dębu i świerka. Zjawiska te szczególnie dotkliwe są w szkółkach i na uprawach. Znacznie mniejsze szkody wyrządzają wczesne przymrozki jesienne, uszkadzające czasami niezdrewniałe jeszcze pędy dębów. Niekiedy w młodszych (1-2 letnich) uprawach obserwuje się zjawisko tzw. gołomrozu, polegające na „wysadzaniu” młodych sadzonek, które następnie usychają.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2012-2021) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Człuchów odnotowano uszkodzenia związane z niskimi i wysokimi temperaturami, oparzeniami, zgorzelą słoneczną, więdnieniem, zmrożeniem bądź zwarzeniem na uprawach o łącznej powierzchni 19,83 ha, uszkodzenia te odnotowano w 2018 roku. W Nadleśnictwie wystąpiły także uszkodzenia od zmrożeń i zwarzenia na szkółkach – 1,61 ha (największe uszkodzenia wystąpiły w 2019 roku – 0,55 ha) oraz uprawach – 68,15 ha (uszkodzenia odnotowano

w 2019 roku – 51,40 ha i 2020 roku – 16,75 ha). Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.1.5. Zaburzenia gospodarki wodnej

Poważnym zagrożeniem, zaznaczającym się w ostatnich latach, jest spadek poziomu wód gruntowych, powodujący m.in. wysychanie i degradację śródleśnych bagien oraz związany z tym zanik części cennych siedlisk przyrodniczych.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2012-2021) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Człuchów odnotowano uszkodzenia związane z obniżeniem poziomu wód i suszą, w uprawach na powierzchni 12,70 ha (największe uszkodzenia w 2018 roku – 6,80 ha) oraz w drzewostanach na łącznej powierzchni 154,45 ha (największe uszkodzenia to lata 2020 r. – 100,12 ha i 2021 r. – 53,63 ha). Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.2. Zagrożenia biotyczne

Czynniki biotyczne zagrażające lasom są na bieżąco monitorowane przez Nadleśnictwo i analizowane przez specjalistów z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.2.1. Szkodniki owadzie

Szkodliwe owady na terenie Nadleśnictwa występowały i występują w różnym nasileniu. W Polsce okresy między gradacjami najgroźniejszych, od dawna występujących szkodników owadzych wyraźnie się skracają, powstają nowe i poszerzają się stare ogniska gradacyjne. Pogarsza się stan zdrowotny drzew gatunków liściastych, uważanych dotychczas za bardziej odporne.

W ubiegłym okresie w Nadleśnictwie największe znaczenie miały szkody powodowane przez: strzygonię choinówkę, zwójki sosnowe, brudnicę mniszkę, przyplaszczka granatka oraz smoliki.

Tab. 54. Zestawienie powierzchni występowania i zwalczania szkodników owadzych w Nadleśnictwie Człuchów

Gatunek	Rok	Występowanie	Zwalczanie
		[ha]	
1	2	3	4
Szkodniki pierwotne			
Boreczniki sosnowe	2013	33	
Borecznik rudy	2019	34,28	
Brudnica mniszka	2012		1739

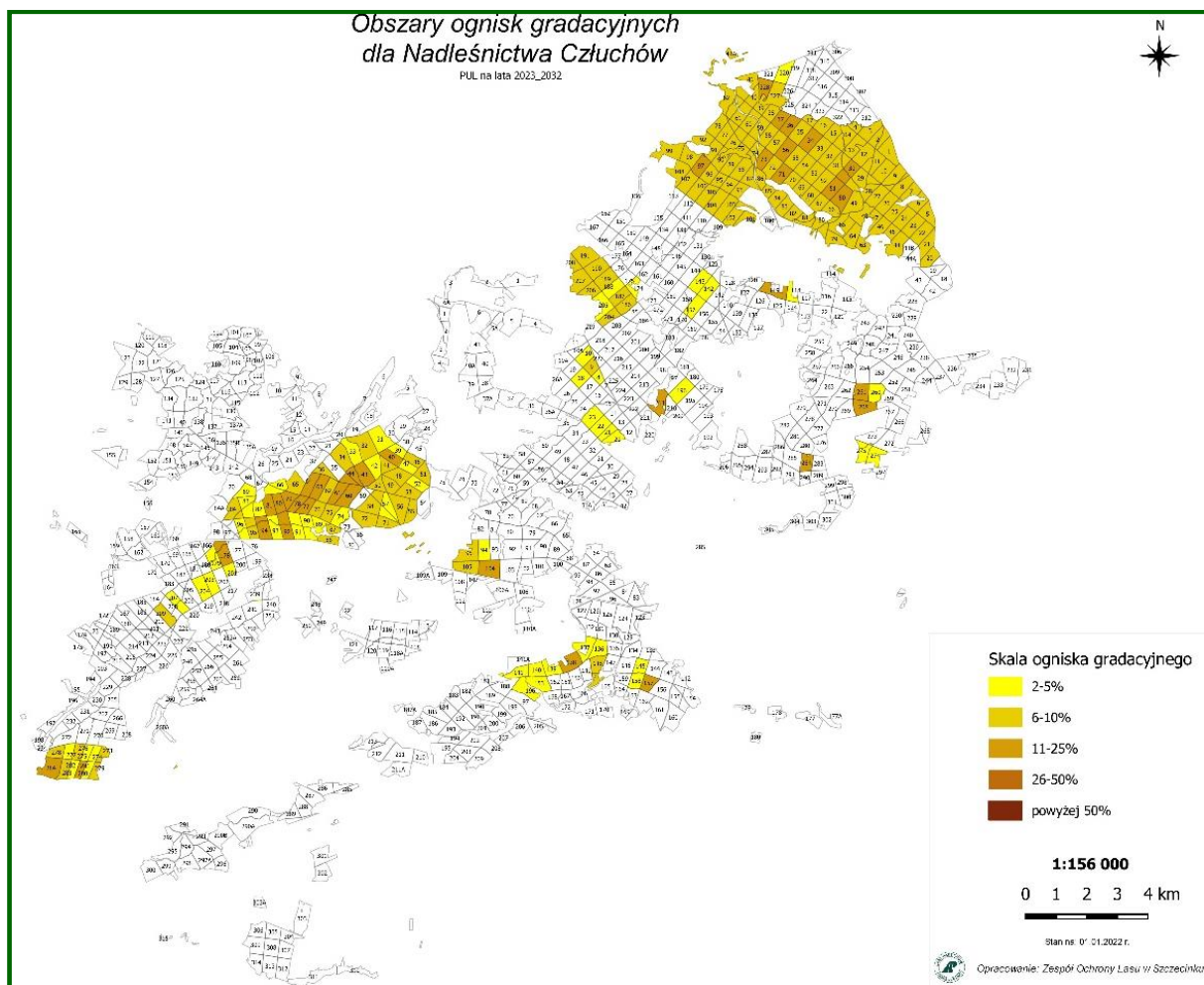
Gatunek	Rok	Występowanie	Zwalczanie
		[ha]	
1	2	3	4
	2014	31,74	
	2017	119,83	
	2018	69,44	
	2019	34,28	
	2020	40,37	
	2021	34,87	
Hurmak olchowiec	2016	0,13	0,13
Strzygonia choinówka	2016	124,41	
	2017	671,95	
Zwójki	2013	9,75	
Miernikowce dębu	2014	25,51	20
Szkodniki wtórne			
Cetyniec większy	2018	2,23	2,23
Kornik drukarz	2013	4,25	4,25
	2014	6,52	6,52
	2015	25,9	25,9
	2016	73,85	73,85
	2017	65,01	65,01
	2018	58,96	58,96
	2019	59,37	59,37
	2020	48,25	48,25
	2021	157,24	157,24
Przypłaszczek grana-tek	2015	4,14	4,14
	2016	137,48	137,48
	2017	158,89	158,89
	2018	161,86	161,86
	2019	3,79	3,79
	2020	1,6	1,6
	2021	25,82	25,82
Smolik drągowinowiec	2021	17	17
Szkodniki nękające			
Mszyca bukowa	2017	0,45	0,45
	2019	0,65	0,65
	2021	0,27	0,27
Mszyce inne	2013	2,6	2,6
	2014	0,76	0,76
	2015	1,27	1,27
	2017	0,18	0,18
	2018	0,03	0,03
	2019	0,33	0,33

Gatunek	Rok	Występowanie	Zwalczanie
		[ha]	
1	2	3	4
	2021	0,25	0,25
Skoczogonki	2019	0,66	0,66
	2020	0,95	0,95
	2021	0,57	0,57
Zakorki	2021	0,5	0,5
Szkodniki upraw i młodników			
Pędraki i rolnice	2013	0,13	
	2014	0,07	
	2015	0,16	
	2016	0,3	
	2017	0,42	
	2018	0,52	
	2019	0,24	
	2021	0,27	
Smolik znaczony	2018	41,15	41,15
	2019	29,61	29,61
	2020	14,19	14,19

Źródło: ZOL Szczecinek

Po analizie wieloletnich danych w zakresie ilości wystąpień, zsumowanej wartości zagrożeń oraz ilości przeprowadzonych zabiegów zwalczania foliofagów (strzygoni choinówki, poprocha cetyniaka, boreczników, barczatki sosnowki, brudnicy mniszki), Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku, określił zasięg ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny.

W Nadleśnictwie Człuchów ogniska gradacyjne zajmują łącznie 4932,40 ha (powierzchnię oddziałów przyjęto wg stanu na 1.01.2022 r.) i obejmują oddz.: 15, 17-20, 25-40, 43-64, 69-103, 105-126, 128-135, 148, 149, 182, 183, 214, 226, 227, 237, 244, 253, 254, 274, 267-272, 283, 291-295, 297, 324 (część), 325 (część), 326 (część), 337, 342-345, 483-486, 488, 491-495, 497-500, 506-508, 525-528, 530-536, 538, 552-556, 558-568, 579, 580, 583-592, 616, 617, 645, 647, 648, 651, 653, 691, 692, 708-711, 747-758, 770, 773, 778, 779, 799, 800.

Ryc. 23. Obszary ognisk gradacyjnych w Nadleśnictwie Człuchów
Źródło: ZOL w Szczecinku

Obecny stan sanitarny lasów jest dość dobry, posusz występuje pojedynczo i nie wpływa znacząco na obniżenie odporności drzewostanów.

Powierzchnia drzewostanów z zinwentaryzowanymi w trakcie taksacji uszkodzeniami od owadów (w różnym stopniu) wynosi 125,52 ha.

Zasady profilaktyki i ochrony przed szkodliwymi owadami przedstawiono w opisie ogólnym.

6.2.2. Grzybowe choroby infekcyjne

Najgroźniejszym dla lasów patogenem grzybowym jest korzeniowiec wieloletni (*Heterobasidion annosum*), powodujący hubę korzeni, występujący szczególnie w drzewostanach na gruntach porolnych. Dość często korzeniowcowi wieloletniemu towarzyszy opieńka miodowa, powodująca opieńkową zgniliznę korzeni. W Nadleśnictwie Człuchów zalesienia porolne występują na powierzchni 7449,95 ha, to jest na 36,2% powierzchni gruntów zalesionych.

Tab. 55. Zestawienie występowania ważniejszych chorób grzybowych w Nadleśnictwie Człuchów

Nazwa choroby		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
		[ha]									
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Huba korzeni	wyst.	1472,34	1320,24	1334,68	1153,26	1313,77	1337,62	1223,76	1358,65	1373,39	1410,72
	zwalcz.	349,65	333,07	366,59	177,55	178,95	162,94	69,41		29,02	76,77
Mączniak dębu	wyst.	0,51	0,47	0,58	0,71	1,07	1,33	1,10	0,81	0,57	0,66
	zwalcz.	0,51	0,47	0,58	0,71	1,07	1,33	1,10	0,81	0,57	0,66
Opieńkowa zgnilizna korzeni	wyst.	7,96	69,16	71,29	8,65	6,52	6,52	12,06	6,52	6,52	
Osutki sosny	wyst.	0,63	0,81	1,07	1,14		0,83	20,54	1,73	1,95	18,64
	zwalcz.	0,63	0,81	1,07	1,14	1,01	0,83	1,38	1,38	0,95	0,63
Osutki innych gat.	wyst.					0,01			0,20		
	zwalcz.					0,34			0,20		
Rdze na igłach	wyst.	0,52	0,76	0,35	0,52		0,49	0,20	0,33	0,35	0,40
	zwalcz.	0,52	0,76	0,35	0,52		0,49	0,20	0,33	0,35	0,40
Szara pleśń	wyst.										0,13
	zwalcz.										0,13
Zamieranie pędów	wyst.	1,08				0,36	0,17				
	zwalcz.					0,35					
Zgorzel sievek igł.	wyst.	0,57	0,73	0,78	0,97	0,30	0,66	1,33	0,66	0,82	0,58
	zwalcz.	0,57	0,73	0,78	0,97	0,70	0,66	1,33	0,66	0,82	0,58
Zgorzel sievek liść.	wyst.	0,22	1,74	0,32	0,21	0,02	0,58	0,45	0,75	0,96	0,61
	zwalcz.	0,22	1,74	0,32	0,21	0,02	0,58	0,45	0,75	0,96	0,61
Plamistości liści	wyst.	0,01							0,07	0,83	0,80
	zwalcz.								0,07	0,83	0,80
Inne	wyst.		0,01		0,02	0,02	0,27	0,64			
	zwalcz.					0,02	0,27	0,64			

Źródło: ZOL Szczecinek

Powierzchnia drzewostanów z wyraźnie widocznymi zinwentaryzowanymi w trakcie taksacji uszkodzeniami od grzybów (w różnym stopniu) wynosi 269,03 ha.

Środki zaradcze przed chorobami grzybowymi wymienione są w opisanii ogólnym.

6.2.3. Zwierzęta roślinożerne

a) Zwierzęta łowne

Najistotniejszymi dla hodowli lasu zwierzętami łownymi na terenie Nadleśnictwa są: jelenie i sarny. Zagrożają one uprawom i młodnikom głównie poprzez zgryzanie i spałowanie. Największe nasilenie spałowania występuje zwykle, gdy młodnik sosnowy ma 1,5 do 2,5 m wysokości.

W Nadleśnictwie Człuchów wg wyników inwentaryzacji zwierzyny łownej na dzień 15.03.2022 r. występuje: 714 szt. jeleni, 1817 szt. saren i 230 szt. dzików.

Określoną w trakcie taksacji powierzchnię ogólną drzewostanów z zinwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny płowej, bez względu na stopień uszkodzeń, w rozbiciu na podklasy wieku i procentowe przedziały uszkodzeń ilustruje tabela.

Tab. 56. Powierzchnia drzewostanów z zinwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny według podklas wieku i przedziałów uszkodzeń w Nadleśnictwie Człuchów

Klasa wieku	Przedział uszkodzeń w %			Razem
	10-20	30-40	>40	
	[ha]			
1	2	3	4	5
Ia	354,50	52,53		407,03
Ib	537,51	40,89		578,40
IIa	194,58	2,79		197,37
IIb	37,29	14,96	4,93	57,18
III i starsze	23,53	24,58	7,61	55,72
RAZEM	1147,41	135,75	12,54	1295,70

Drzewostany ze stwierdzonymi uszkodzeniami spowodowanymi przez zwierzynę zajmują łącznie 1295,70 ha, czyli ok. 6,3% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa, w tym z uszkodzeniami powyżej 20% – 148,29 ha. Wśród drzewostanów I klasy wieku, najbardziej wrażliwych na uszkodzenia, uprawy i młodniki uszkodzone powyżej 20% zajmują powierzchnię 93,42 ha (ok. 9,5% powierzchni I kl. w.). Uszkodzenia w II i starszych klasach wieku, to w zasadzie zablizniające się ślady po spałowaniu. Około 88,6% wszystkich uszkodzeń od zwierzyny przypada na przedział „10 – 20%”.

Celem minimalizacji szkód należy:

- utrzymywać stan zwierzyny na poziomie niezagrażającym celom hodowli,
- kształtować optymalną strukturę płci i wieku populacji jeleniowatych,
- stosować środki odstraszające,
- egzekwować prawidłowe zagospodarowanie łowisk (np. koszenie łąk),

- udostępniać żer włóknisty jeleniowatym w okresie niedoborów pokarmowych,
- wzbogacać naturalną bazę żerową,
- grodzić najbardziej zagrożone powierzchnie.

b) Zwierzęta objęte ochroną

Ochrona bobra w Polsce, to dobry przykład aktywnej ochrony gatunkowej. Zwierzę to do niedawna jeszcze zagrożone, wymieniane w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, obecnie znajduje się już tylko na liście gatunków objętych ochroną częściową. Dzięki intensywnej ochronie udało się zahamować proces jego ginięcia i spowodować znaczny wzrost liczebności tego gatunku. Obecnie ślady bytowania bobrów i ich „działalności inżynierskiej” widoczne są prawie na każdym zbiorniku i cieku wodnym. Odnotowany w ostatnich latach rozwój populacji objął również część wód powierzchniowych w Nadleśnictwie. Jego szkodliwa działalność polega m.in. na „ścianianiu” drzew, głównie miękkich i budowaniu tam. Z tego tytułu wystąpić mogą szkody polegające na zalaniu przylegających upraw, młodników i starszych drzewostanów.

Powierzchnia ogólna drzewostanów z opisanymi w trakcie taksacji uszkodzeniami spowodowanymi przez bobry wynosi 90,47 ha. Szkody odnotowano w oddz.: 52i, 168d, 405c, 408f, 414k, 417b,c, 420f,g, 423a, 597a, 659f,g, 660g, 661k, 829i, 833c, 835p, 860d, Skala zainwentaryzowanych uszkodzeń od bobra w warunkach Nadleśnictwa Człuchów nie ma znaczenia gospodarczego.

6.3. Zagrożenia antropogeniczne

6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza

Emisją zanieczyszczeń nazywamy zjawisko przedostawania się do atmosfery substancji i pyłów z powierzchni ziemi. Rozróżniamy emisje naturalne oraz antropogeniczne – będące wynikiem różnorodnej działalności człowieka. Z punktu widzenia źródeł emisji wyróżnia się emisje: punktowe (sektor energetyczny i przemysłowy), powierzchniowe (sektor komunalno-bytowy i stacje paliw), liniowe (z oddziaływania transportu samochodowego).

Aktualnie obowiązujące przepisy prawne system oceny jakości powietrza opierają na klasyfikacji stref w województwie pomorskim. Dla oceny powietrza pod kątem zawartości dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu, jak również dla oceny

powietrza pod kątem występujących stężeń ozonu przytoczone zostały dane odnoszące się do strefy pomorskiej (PL2202).

Według kryteriów ustanowionych dla **ochrony zdrowia** („Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2021 – GIOŚ Gdańsk”), strefę zachodniopomorską pod kątem zawartości w powietrzu dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5}, metali w pyłe PM₁₀ (ołowiu, arsenu, kadmu, niklu) i ozonu zaliczono do **klasy A**, w której poziom zanieczyszczeń nie przekroczył wartości dopuszczalnych. Natomiast pod kątem zanieczyszczeń benzo(a)pirenem w pyłe PM₁₀ – do **klasy C** wskazującej na przekroczenie poziomu docelowego i długoterminowego.

Według parametrów kryterialnych ustanowionych dla **ochrony roślin** (zanieczyszczenie dwutlenkiem siarki i tlenkami azotu oraz zawartość ozonu) obszar ten zaliczono do **klasy A**.

6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód

Na jakość wód ma wpływ wiele czynników, do których należą między innymi: rodzaj i jakość zanieczyszczeń wprowadzanych do wód, podatność danej kategorii wód na degradację oraz zdolność jej do samooczyszczania.

Instytucją, która prowadzi badania czystości wód jezior i rzek na terenie Nadleśnictwa Człuchów jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Gdańsku.

a) Monitoring rzek

W publikacjach „Stan środowiska w województwie pomorskim. Raporty 2014 - 2019” przedstawiono szczegółową ocenę jakości badanych wód. W minionym okresie dla rzek znajdujących się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa badanie takie było przeprowadzone dla rzeki Brdy.

Tab. 57. Klasy czystości rzek w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów

Rok badania	Nazwa rzeki	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
2	3	4	5	6
2017	Brda	umiarkowany	poniżej dobrego	zły

Źródło: „Stan środowiska w województwie pomorskim. Raporty 2016 - 2020”

b) Monitoring jezior

Wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej nakłada obowiązek kontroli stanu czystości jezior o powierzchni większej od 50 ha. W zasięgu Nadleśnictwa Człuchów występuje kilka takich zbiorników, są to jeziora: Krępsko (347,05 ha), Rychnowskie (157,55 ha), Urzędowe (69,37 ha), Olszanowskie (55,91 ha) oraz Wielządz (50,11 ha). Ocenę stanu czystości jezior można wykonać także dla zbiorników wodnych mniejszych niż 50 ha, lecz ważnych ze względów gospodarczych lub ekologicznych.

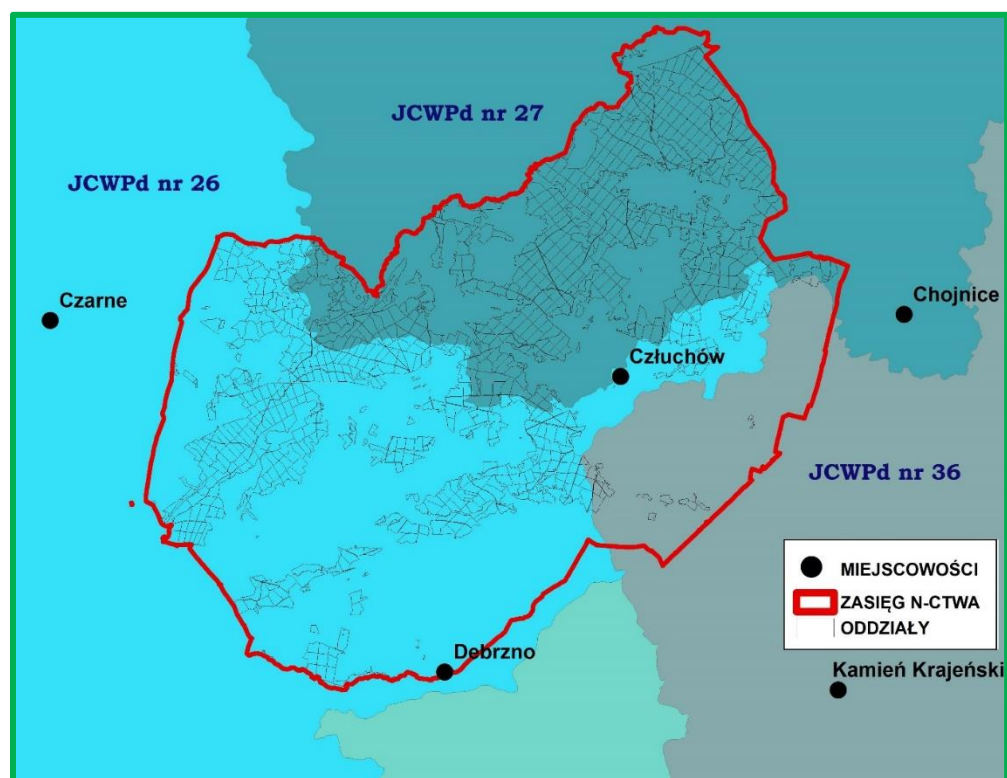
Tab. 58. Stan czystości jezior w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Człuchów

Rok badania	Nazwa jeziora	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
1	2	3	4	5
2017	Krępsko	dobry	poniżej dobrego	zły

Źródło: „Stan środowiska w województwie pomorskim. Raporty 2016 - 2020”.

c) Monitoring wód podziemnych

Ocena jakości wód podziemnych prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Polskę podzielono na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd). Nadleśnictwo Człuchów znajduje się w zasięgu JCWPd nr 26, nr 27 i nr 36. Według oceny wód podziemnych prowadzonego przez WIOŚ, stan wód podziemnych w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów w roku 2016 otrzymał ocenę dobrą, zarówno pod względem ilościowym jak i chemicznym.

Ryc. 24. JCWPd w zasięgu Nadleśnictwa Człuchów

d) Źródła zanieczyszczeń ekosystemów wodnych

Na czystość wód powierzchniowych i podziemnych duży wpływ ma gospodarka ściekowa, prowadzona przez gminy z terenu Nadleśnictwa Człuchów. Unieszkodliwianie ścieków komunalnych realizowane jest przez różnorodne systemy kanalizacyjne, tj. systemy kanalizacji grupowej, systemy zakładowe oraz indywidualne. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa największa oczyszczalnia ścieków znajduje się w Człuchowie.

Znaczący wpływ na stan środowiska, w tym na stan ekosystemów wodnych, mają również składowiska odpadów komunalnych, zwłaszcza w przypadku niewłaściwego ich zabezpieczenia i użytkowania. Najbliższe składowiska odpadów znajdują się w Nowym Dworze oraz w Kiełpinie.

Ochrona i właściwe zagospodarowanie zasobów wodnych powinno się odbywać poprzez:

- realizację zbiorczych i indywidualnych systemów oczyszczania w jednostkach osadniczych i produkcyjnych oraz udoskonalanie systemów już istniejących;
- wykluczenie z zabudowy krawędzi, zboczy i den dolin rzecznych;
- tworzenie wzdłuż cieków tzw. pasów ekologicznych poprzez zalesianie, zadrzewianie, nasadzanie krzewów oraz przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone;
- ustanawianie lasów wodochronnych w bezpośrednim sąsiedztwie wód;
- likwidację dzikich wysypisk odpadów, a wobec planowanych w przyszłości wysypisk - przyjęcie i zrealizowanie zabezpieczeń ochraniających użytkowy poziom wodonośny;
- objęcie szczególną kontrolą obiektów hodowli ryb; potencjalne obiekty hodowlane wymagają nowoczesnych rozwiązań minimalizujących ujemny wpływ na środowisko wodne; wskazana jest ekspertyza ekologiczna przed wydaniem zgody na zlokalizowanie nowych obiektów wzdłuż rzek;
- realizowanie obiektów małej retencji wodnej (jazy, zastawki, zbiorniki).

6.3.3. Pożary lasu

Największe zagrożenie obszaru leśnego nadleśnictwa występuje wczesną wiosną, po stopnieniu śniegu - przed rozwojem roślinności, oraz w okresie letnim, w przypadku wystąpienia długotrwałych okresów z brakiem opadów atmosferycznych przy równocześnie utrzymującej się wysokiej temperatury powietrza. Okres jesienny z uwagi na niższe temperatury i większą wilgotność stanowi mniejsze zagrożenia pożarowe.

Dominujące na gruntach Nadleśnictwa drzewostany iglaste, z panującą sosną, z występującym łąnowo w runie śmiałkiem pogiętym, sprzyjają szybkiemu rozprzestrzenianiu się ognia, ale w normalnych warunkach temperatura palącego się runa jest na tyle niska, że nie zagraża starszym drzewostanom.

W latach 2012-2021 na terenie Nadleśnictwa Człuchów odnotowano 23 pożary, na łącznej powierzchni 1,90 ha, 17 z nich to pożary nieustalone i pozostałe, 4 to używanie ognia i nieostrożność dorosłych, po jednym to podpalenia i energia elektryczna. Średnia wielkość powierzchni objętej pożarem wynosiła 0,08 ha.

6.3.4. Szkodnictwo leśne

Z innych zagrożeń, które mogą wystąpić w warunkach Nadleśnictwa Człuchów wymienić należy:

- wywożenie do lasu śmieci przez okolicznych mieszkańców,
- nadmierna penetracja lasów w okresie zbioru jagód i grzybów,
- zaśmiecanie lasów przez turystów i grzybiarzy,
- wyrzucanie śmieci z pojazdów w trakcie przejazdu przez lasy,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- nielegalne pozyskiwanie choinek i stroiszu,
- kradzieże drewna,
- niszczenie urządzeń turystycznych, tablic informacyjnych i ostrzegawczych,
- płoszenie zwierzyny,
- zagrożenie zaprószenia ognia w lesie.

7. TURYSTYKA I EDUKACJA

7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa

Racjonalna ochrona przyrody jest ściśle związana z problematyką rekreacji i turystyki. Dotyczy to zarówno udostępniania niektórych danych przyrodniczych w celu promocji ochrony przyrody, jak i nieujawniania części informacji, w przypadku, gdy groziłoby to zniszczeniem lub dewastacją obiektów chronionych.

Większość obszaru Nadleśnictwa Człuchów z uwagi na duże kompleksy leśne, liczne jeziora oraz formy ochrony przyrody, charakteryzują się wysokimi walorami przyrodniczymi, turystycznymi i rekreacyjno – wypoczynkowymi. Tereny leśne o stosunkowo dobrej dostępności, są znakomitą bazą dla amatorów czynnego wypoczynku na łonie natury. Penetracja tego obszaru znacznie wzrasta w okresie zbioru jagód i grzybów. Urozmaicone drzewostany i duże obszary porośnięte borówką czernicą i brusznicą oraz dobre urodzaje grzybów powodują, że lasy te są chętnie odwiedzane przez ludność miejscową i przyjezdną. Przepływające przez teren Nadleśnictwa rzeki Brda, Szczyra oraz Silnica ściągają wędkarzy i przyciągają swoim urokiem miłośników aktywnego wypoczynku nad wodą. Dużym zainteresowaniem cieszą się również liczne, czyste i zasobne w ryby jeziora. Największe z nich to: Krępsko, Szczytno Wielkie, Rychnowskie, Olszanowskie oraz Wieldządz. Na turystów czeka wiele miejsc noclegowych w ośrodkach wypoczynkowych, gospodarstwach agroturystycznych, na polach biwakowych położonych głównie nad jeziorami: Olszanowskim i Gostudno. Jako jedną z atrakcji należy też zaliczyć mini zoo Canpol przy drodze nr E22 Człuchów-Jastrowie.

Dużą atrakcją Nadleśnictwa są również rezerваты przyrody z pomnikowymi sosnami (rez. „Sosny”) oraz jeziorami lobeliowymi z rzadką roślinnością słodkowodną (rez. „Jezioro Sporackie” oraz „Bardze Małe”).

Na terenie Nadleśnictwa Człuchów znajduje się również wiele ciekawostek archeologicznych takich jak: grodzisko nizinne w Krępsku, grodzisko wyżynne w Krępsku, cmentarzysko kurhanowe w Chrząstowie, zespół cmentarzysk ludności kultury pomorskiej w Biernatce oraz grodzisko wczesnośredniowieczne w Sieroczynie. Atrakcyjność omawianego terenu podnoszą zabytki architektoniczne do których należą pozostałości zamku krzyżackiego w Człuchowie oraz drewniane kościoły w Kiełpinie, Krępsku i Polnicy.

Obecność nieskażonego środowiska naturalnego stwarza potencjalne możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz rozwoju agroturystyki, jako alternatywnych źródeł

dochodów dla mieszkańców okolicznych wsi. Konsekwentnie realizowany rozwój bazy agroturystycznej, zarówno dla turystów krajowych, jak również zagranicznych, stwarza szansę na zmianę dotychczasowego, rolniczego wizerunku okolicznych gmin na turystyczno-rolniczy.

Penetracja lasu przez człowieka wyłania jednak potrzebę stworzenia warunków ochrony środowiska leśnego oraz pogodzenia różnorodnych funkcji lasu, to jest gospodarczych i ochronnych, z udostępnieniem terenów leśnych dla celów rekreacyjnych. Wszelkie działania w tym zakresie winny wyprzedzać masowy i żywiołowy napływ ludności do lasu.

Bieżące wypełnianie przez lasy funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej Nadleśnictwo winno realizować poprzez:

- umożliwienie wstępu do lasu z zachowaniem zasad z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej,
- współpracę z Konserwatorami Przyrody i Zabytków oraz z władzami samorządowymi w zakresie: organizacji ruchu turystycznego, ochrony przyrody i zabytków,
- oznaczenie osobliwości przyrodniczych i miejsc historycznych, jeżeli nie zagraża to dewastacją obiektów chronionych,
- pozostawianie otulin wokół zbiorników wodnych i tras turystycznych,
- śledzenie rozwoju ruchu turystycznego i dostosowywanie liczby i rodzaju urządzeń turystycznych do aktualnych potrzeb.

7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa

Na terenie Nadleśnictwa Człuchów wytyczono różnego rodzaju szlaki turystyczne przechodzące przez kompleksy leśne. Są to:

Szlaki piesze

1. **Szlak Zielony „Południowy”** (długość 15,0 km) – od oddz. 32 (przystanek PKS) – Dębica–Kiełpin–Zielątkowo–Jez. Duży Okoń (Grodzińskie)–Rychnowy– oddz.: 354 – 359 –Człuchów–Słupia–Myśligoszcz–Debrzno– przez oddz. 855, 858, 864 – Rozwory–Cierznie.
2. **Szlak Granatowy „Szlak Brdy”** (długość 1,6 km) – po granicy Nadleśnictwa Rytel – od oddz. 1 do Konarzynek;
3. **Szlak Czerwony** (długość 12,0 km) – od oddz. 20 – przez oddz. 107 – Polnica–Płaszczyca–Jemielno;

4. **Szlak Pomarańczowy „Józefa Bruskiego”** (długość 7,7 km) – od oddz. 20 – Czarnoszyce–Wzgórze Wolność (206 m n.p.m.) Charzykowy;
5. **Szlak Żółty** (długość 12,6 km) – od oddz. 118 – przez oddz.: 123, 132, 139, 155, 184-187, 216 –Murzynowo–Nowosiółki–Człuchów.

Szlaki rowerowe

1. **Trasa rowerowa nr 1 „Szlakiem komturów człuchowskich”** (długość 25,8 km) – Człuchów–Skórzewo–Biskupnica–Chrzastowo–Chrzastówko–Słupia–Myśligoszcz–Debrzno;
2. **Trasa rowerowa nr 2 „Szlak margrabiów”** (długość 31,0 km) –Debrzno–Gniewno–Rozwory–Cierznie–Skowarnki–Domisław–Czarne;
3. **Trasa rowerowa nr 5 „Chrobotkowa”** (długość 20,3 km) –Przechlewo– emielno – Płaszczycza–Polnica–Człuchów;
4. **Trasa rowerowa nr 6 „Szlakiem głazów narzutowych”** (długość 37,2 km) – Przechlewo–Dolinka–Rzeczenica–Grodzisko–Olszanowo–Biskupnica–Skórzewo–Człuchów;
5. **Trasa rowerowa nr 8 „Dwóch Serc”** (długość 24,0 km) –Człuchów–Skórzewo–Biskupnica–Chrzastowo–Chrzastówko–Człuchów;
6. **Trasa rowerowa nr 9 „Niedzielną”** (długość 36,8 km) –Człuchów–Polnica–Czarnoszyce Charzykowy–Nieżywieć–Krzyżanki–Człuchów;
7. **Trasa rowerowa nr 10 „Szlak Jagodowy”** (długość 41,4 km) –Człuchów–Skórzewo–Nowosiółki–Marysin–Wandzin–Płaszczycza–Lisewo–Dobrzyń–Rybakówka –Krępsk–Skórzewo–Człuchów;
8. **Trasa rowerowa nr 11 „Wokół jezior”** (długość 51,2 km) –Człuchów–Skórzewo – Krępsk–Rybakówka–Szczytno–Dolinka–Koprzywnica–Rzewnica–Gwieździn–Garsk–Krępsk–Człuchów;
9. **Trasa rowerowa nr 13 „Trasa hetmana Koniecpolskiego”** (długość 40,0 km) – Człuchów–Skórzewo–Krępsk–Olszanowo–Łoża–Raciniewo–Domisław–Czarne;
10. **Trasa rowerowa nr 14 „Trasa morenowa”** (długość 11,6 km) –Breńsk–Gockowo–Grodzisko–Gwieździn;
11. **Trasa rowerowa „Greenway Naszyjnik Północy”** (długość 35,0 km) –Debrzno–Boboszewo–Myśligoszcz–Stare Gronowo–Buka Drozdowo–Debrzno.
12. **Przechlewo wschód „Runda trzech dużych jezior”** (długość 23,1 km) –Sąpolno –Czosnowo– przez oddz.: 87, 102, 103, 117, 118, 124, 125 –Płaszczycza.

13. **Przechlewo południe „Architektoniczny szlak”** (długość 1,2 km) –Płaszczyca– przy oddz. 126 – przy jeziorze Krętek–Lisewo.

Szlaki kajakowe

1. **Rzeka Brda (górny bieg)** – jest to szlak o średnim stopniu trudności liczący ok. 13 km, rozpoczyna się od oddz. 1 i prowadzi poniżej miejscowości Konarzyny i Sapolno, a kończy przy oddz. 119. Brda należy do najpiękniejszych szlaków kajakowych południowych Kaszub. Urozmaicony, kręty bieg rzeki, rozległe łąki, malownicze lasy, pierwotna przyroda, liczne zwalone drzewa zmuszające do ominięcia przeszkód, bystrza i progi wodne podnoszące jej atrakcyjność od lat ściągają na Brdę licznych turystów wodnych.

W poniższej tabeli wymieniono miejsca do celów udostępniania lasów dla potrzeb turystyki i wypoczynku.

Tab. 59. Lokalizacja miejsc związanych z turystyką i rekreacją w Nadleśnictwie Człuchów

Lp.	Rodzaj miejsca	Oddz., pododdz.	Uwagi
1	2	3	4
1.	Miejsce postoju	30a	przy jez. Bardze
2.	Miejsce postoju	31a	przy jez. Bardze
3.	Miejsce postoju	36d	przy jez. Sporacz
4.	Miejsce postoju	108a	przy jez. Gostudno (Gostyńskie)
5.	Miejsce postoju	151b	przy jez. Kłodzko Małe
6.	Miejsce postoju	154c	przy jez. Polnickie
7.	Miejsce postoju	181h	śródleśne
8.	Miejsce postoju	215k	śródleśne
9.	Miejsce postoju	309i	śródleśne
10.	Miejsce postoju	334a	śródleśne
11.	Miejsce postoju	346j	śródleśne
12.	Miejsce postoju	537a	przy jez. Olszanowskie
13.	Miejsce postoju	543f	śródleśne
14.	Miejsce postoju	566a	przy jez. Olszanowskie Małe
15.	Miejsce postoju	593b	śródleśne
16.	Miejsce postoju	718a	śródleśne
17.	Miejsce biwakowe	95h	przy jez. Gostudno (Gostyńskie)
18.	Miejsce biwakowe	489g	przy jez. Olszanowskie
19.	Miejsce obozowe	30g	przy jez. Bardze
20.	Miejsce obozowe	94d	przy jez. Gostudno (Gostyńskie)

Lp.	Rodzaj miejsca	Oddz., pododdz.	Uwagi
1	2	3	4
21.	Miejsce obozowe	94i	przy jez. Gostudno (Gostyńskie)
22.	Miejsce obozowe	535d	przy jez. Olszanowskie
23.	Miejsce obozowe	535f	przy jez. Olszanowskie
24.	Miejsce obozowe	535g	przy jez. Olszanowskie
25.	Miejsce obozowe	535l	przy jez. Olszanowskie
26.	Miejsce odpoczynku	297i	przy jez. Tuczo (Marysińskie – Tuczo)
27.	Miejsce edukacyjne	544f	śródleśne
28.	Miejsce turystyczne	28d	przy jez. Czosnowo (Sosnowe)
29.	Miejsce turystyczne	355f	przy jez. Rychnowskie
30.	Miejsce turystyczne	358f	przy jez. Rychnowskie
31.	Miejsce turystyczne	700g	przy jez. Barkowo Małe
32.	Miejsce turystyczne	746f	przy jez. Krzemieniewo

Dla potrzeb turystyki i rekreacji Nadleśnictwo wyznaczyło miejsca turystyczne (wyodrębnione wyłączenia), zlokalizowane w następujących oddz.: 28d – plaża przy jez. Czosnowo (Sosnowe); 36d – przy jez. Sporacz; 108a – przy jez. Gostudno (Gostyńskie); 215k – śródeśne; 355f – przy jez. Rychnowskie; 358f – przy jez. Rychnowskie; 700g – przy jez. Barkowo Małe; 746f – przy jez. Krzemieniewo.

7.3. Edukacja przyrodnicza na terenie Nadleśnictwa

Edukacja ekologiczna prowadzona w Polsce jest wyrazem ogólnych tendencji a także porozumień międzynarodowych. W zakres edukacji ekologicznej wchodzi m.in. edukacja leśna społeczeństwa. Od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku edukacja leśna społeczeństwa jest obowiązkiem Lasów Państwowych. Wynika to m.in. z następujących dokumentów:

- „Polityka ekologiczna państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, maj 1991 r.);
- Porozumienie Ministrów Edukacji Narodowej oraz Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19 kwietnia 1995 r. w sprawie opracowania i wdrożenia narodowej strategii edukacji przyrodniczej;
- Zarządzenie nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 grudnia 1994 r. w sprawie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP);

- „Polityka leśna państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, marzec 1997 r.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (z późniejszymi zmianami);
- Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku, w sprawie kierunków rozwoju edukacji leśnej w Lasach Państwowych oraz wytycznych do tworzenia programu edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie.

Wspomniane Zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej Lasów Państwowych dokument zatytułowany „Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie”. Dokument ten, obowiązujący od 1 stycznia 2004 roku, nadaje działalności edukacyjnej charakter planowy. Wynikają z niego kierunki rozwoju, zakres i zadania realizowane przez nadleśnictwa w ramach edukacji. Celem edukacji powinien być systematyczny rozwój świadomości społecznej na temat lasów, zrównoważonej gospodarki leśnej, a przede wszystkim powinno się uczyć, jak racjonalnie i odpowiedzialnie należy korzystać ze wszystkich walorów lasu. Nadleśnictwo będzie prowadziło edukację leśną wykorzystując naturalne walory przyrodnicze terenu (miejscowy rezerwat przyrody, pomniki przyrody, ścieżkę przyrodniczą, ciekawe przyrodniczo lokalizacje).

Miejscami do realizacji zadań w zakresie edukacji w Nadleśnictwa m.in. są:

- Gozdnicza – teren edukacyjny (oddz. 544f), była osada leśna nieopodal Canpol;
- ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna w leśnictwie Wałdowo (oddz.: 298a,b, 299a,f,g, 300d,f,g,k,m, 301i);
- szkółka leśna “Gospodarstwo nasienne-szkółkarskie Marysin” w leśnictwie Wałdowo (oddz. 301).

Wzdłuż tras rozmieszczone są liczne tablice o tematyce leśnej, przedstawiające budowę i funkcjonowanie ekosystemów leśnych, produkcyjne i pozaprodukcyjne znaczenie lasu, hodowlę i ochronę lasu, a także rolę leśnika w gospodarowaniu zasobami przyrody.

Partnerami w edukacji leśnej mają być m.in. lokalne przedszkola i szkoły, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, urzędy Miast i Gmin, organizacje i stowarzyszenia pozarządowe. Nadleśnictwo powinno prowadzić edukację leśną wykorzystując walory przyrodnicze terenu do przybliżenia problematyki leśnej i ochrony przyrody. Innym celem edukacji przyrodniczo-leśnej w Nadleśnictwie jest zachęcenie wypoczywających gości i miejscowej ludności do uprawiania aktywnego wypoczynku, pokazanie różnorodności występującej tu przyrody oraz przybliżenie problematyki gospodarki leśnej i ochrony przyrody. Odbywać się

to może poprzez różne formy edukacji oraz promocji. Ważne jest, by podejmowane przez Nadleśnictwo działania edukacyjne i propagandowe nie ograniczały się wyłącznie do środowiska leśnego, ale by w jak najszerszym zakresie miały miejsce na terenach szkół, urzędów, ośrodków wypoczynkowych, itp. Wszystkie informacje prezentowane na tablicach, w folderach, itp. powinny być napisane językiem przystępnym i powinny zawierać jak najmniej terminów fachowych.

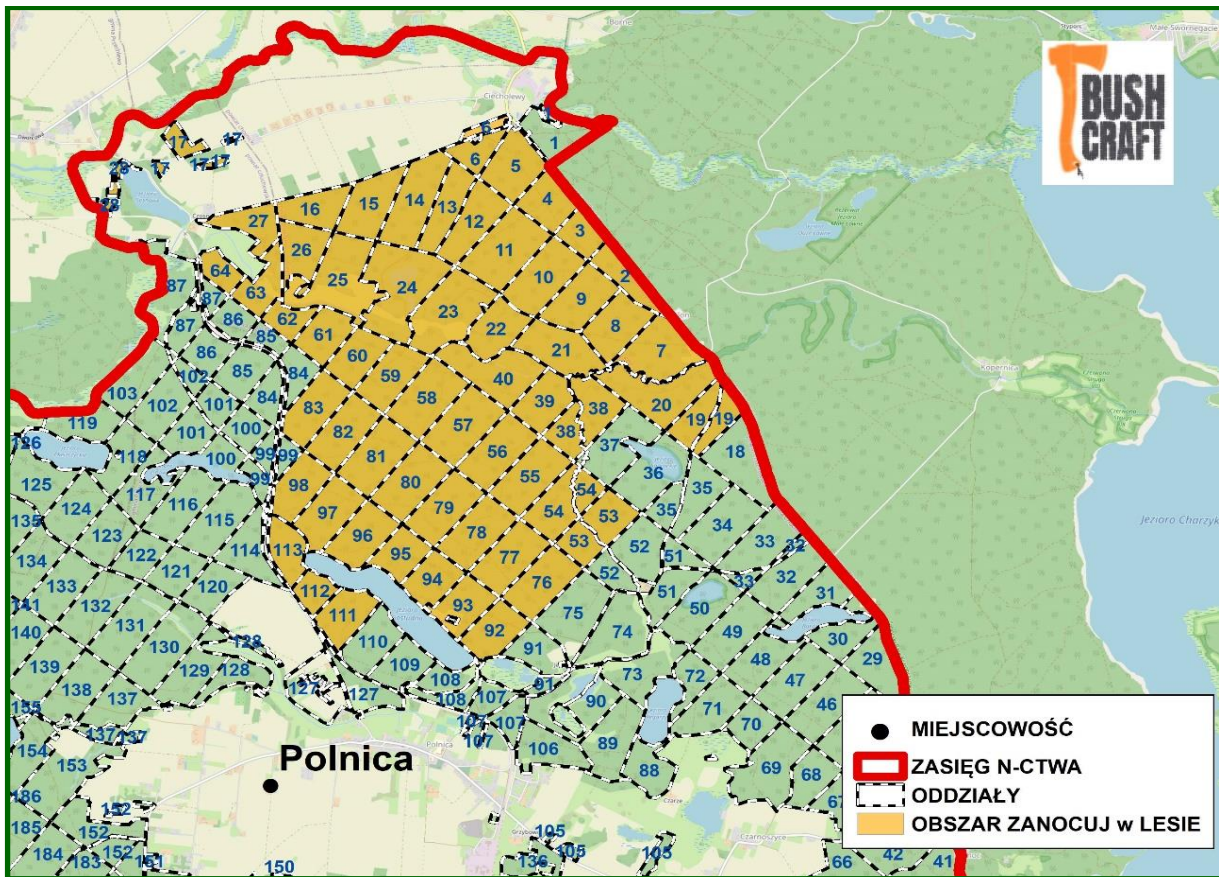
Do najważniejszych zadań z tego zakresu należy zaliczyć:

- ustawianie tablic objaśniających poszczególne zagadnienia z ochrony przyrody i w razie potrzeby z zakresu gospodarki leśnej,
- informować gdzie można wejść, gdzie wjechać i pozostawić bezpiecznie samochód,
- wyraźne oznaczanie granic obiektów szczególnie cennych,
- zajęcia kameralne oraz terenowe z dziećmi i młodzieżą,
- komunikaty w lokalnych środkach masowego przekazu,
- działalność wydawnicza (foldery, informatory, mapy, filmy video itp.),
- okresowe wystawy i konkursy o tematyce leśnej,
- prezentowanie walorów Nadleśnictwa i zagadnień związanych z ochroną przyrody poprzez internet.

Od 1 maja 2021 r. wszedł w Lasach Państwowych nowy program pod nazwą „Zanocuj w lesie”. Na terenie 430 nadleśnictw w Lasach Państwowych zostały wyznaczone specjalne obszary leśne, gdzie miłośnicy nocowania w lesie, będą mogli uprawiać swoje hobby (bushcraf, survival) bez obaw o naruszenie ustawy o lasach.

Wyznaczona przez Nadleśnictwo strefa to obszar przeznaczony dla ludzi, którzy chcą przenoć w lesie "na dziko" bez specjalnej infrastruktury. Osoby udające się na wyprawę powinny zapoznać się z regulaminem korzystania z obszaru, który zawarty jest na w załączniku na stronie internetowej Nadleśnictwa. Osoby korzystające z programu „Zanocuj w lesie” powinny także zapoznać się, czy obszar nie podlega okresowemu zakazowi wstępu do lasu, a także czy na wyznaczonym obszarze są prowadzone prace gospodarcze lub czy odbywają się polowania zbiorowe.

Osoby nocujące w lesie powinny po biwaku przywrócić miejsce swojego pobytu do stanu wyjściowego. Filozofia „Leave no trace” głosi, że nasz biwak musi być zorganizowany w taki sposób, aby po naszym pobycie nie pozostał żaden ślad. Nocleg w udostępnionym miejscu będzie możliwy dla dziewięciu osób na dwie noce. Lokalizacja takich miejsc przedstawiono na mapce poglądowej zamieszczonej poniżej.

Ryc. 25. Mapa obszaru leśnego programu „Zanocuj w lesie” w Nadleśnictwie Człuchów
 Źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

Omówienie zagadnień z zakresu rekreacji i turystyki przedstawione jest także w opisanii ogólnym.

8. PLAN DZIAŁAŃ

8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej

8.1.1. Podział na gospodarstwa

Zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu przyjęto następujący podział na gospodarstwa:

- a) Specjalne - (S) - obejmujące obszary funkcjonalne pełniące funkcje specyficzne w nadleśnictwie, których realizacja wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych. Zaliczyć tu należy::
- rezerwaty przyrody wraz z ich otuliną;
 - projektowane i proponowane (z opracowaną dokumentacją) rezerwaty;
 - lasy glebochronne na stokach o nachyleniu powyżej 45⁰ oraz na stromych zboczach jarów, wąwozów i wzgórz;
 - lasy stanowiące wyłączone drzewostany nasienne i drzewostany zachowawcze;
 - lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;
 - lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć wody i źródeł wody;
 - lasy na gruntach wpisanych do rejestru zabytków i ze stanowiskami arch. w strefie „W”;
 - lasy na terenie ośrodków wypoczynkowych i w ich najbliższym otoczeniu;
 - lasy, na których zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze Natura 2000 o znaczeniu priorytetowym;
 - lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć wody i źródeł wody;
 - ostoje różnorodności biologicznej;
 - lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych;
 - lasy na siedliskach bagiennych: Bb, BMb, LMb, Lł oraz na siedlisku Bs;
- b) Wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O) - obejmujące obszary uznanych lasów ochronnych z wiodącą funkcją ochronną (środowiskotwórczą), której realizacja nie wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych;
- c) Wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G) - obejmujących pozostałe obszary z wiodącą funkcją produkcyjną, której realizacja powinna uwzględnić wymogi ochrony przyrody. W gospodarstwie tym, dla potrzeb obliczenia etatów cząstkowych wyodrębnić należy obszary kwalifikujące się do jednolitych sposobów zagospodarowania. W

warunkach nadleśnictwa będzie to: zrębowy (GZ) lub przerębowo-zrębowy (GPZ) sposób zagospodarowania – zależnie od rębni, w tym:

- obszary o zrębowym sposobie zagospodarowania (GZ) – w odniesieniu do drzewostanów w lasach gospodarczych, w których ze względu na typ siedliskowy lasu, typ drzewostanu (TD) i aktualny skład gatunkowy przewidziane jest stosowanie rębni zupełnej; dotyczy to głównie drzewostanów na siedliskach: Bśw, BMśw (z wyjątkiem KO i KDO), BMw i Ol;
- obszary o przerębowo-zrębowym sposobie zagospodarowania (GPZ) – w odniesieniu do drzewostanów w lasach gospodarczych, w których stosowane będą rębnie częściowa, gniazdowa lub stopniowa; są to głównie drzewostany na siedliskach: LMśw, LMw, Lśw, Lw oraz KO i KDO bez względu na siedlisko.

8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego

Projektowane sposoby użytkowania rębego i rodzaje rębni przyjęto zgodnie z protokołem KZP. Uwzględniają one aktualny stan lasu i jego specyfikę lokalną.

Podczas planowania cięć rębnych kierowano się wytycznymi zawartymi w „Zasadach hodowli lasu”, instrukcjami i wytycznymi obowiązującymi aktualnie w Lasach Państwowych oraz zaleceniami KZP, w szczególności:

- podczas planowania procesów odnowieniowych, bez względu na przynależność drzewostanów do poszczególnych gospodarstw, należy uwzględnić:
 - przyjęty cel hodowlany (TD),
 - ograniczenia i nakazy prawne wynikające z funkcji pełnionych przez poszczególne drzewostany,
 - zasady i wytyczne zawarte w aktach normalizacji wewnętrznej w PGL LP;
- priorytetowo, w pierwszej kolejności inicjować i kształtować naturalne procesy odnowieniowe, oraz wykorzystywać istniejące już odnowienie naturalne;
- w gospodarstwie specjalnym i lasów ochronnych projektowane użytkowanie rębne będzie wynikało ze stwierdzonych na gruncie potrzeb ochronnych i hodowlanych, co nie może zakłócić pełnienia przez te drzewostany funkcji, dla których zostały włączone do tych gospodarstw;
- na siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb, Lł) oraz Bs należy zrezygnować z użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz za wyjątkiem sytuacji klęskowych;

- w celu pozostawienia fragmentów starodrzewu (do 5% powierzchni manipulacyjnej) wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi aż do naturalnego ich rozpadu, należy planować schematycznie 95% miąższości do pozyskania przy projektowaniu rębni I oraz przy projektowaniu usunięcia drzewostanu z powierzchni międzygniazdowej w rębniach IIIa i IIb;
- bezpośrednio przy źródłiskach, rzekach i jeziorach pozostawia się strefy ochronne bez stosowania cięć zupełnych. W drzewostanach takich na etapie planowania należy wydzielić pas o szerokości zbliżonej do wysokości gatunku panującego w drzewostanie, w którym kształtować się będzie strefę przejściową innym sposobem zagospodarowania. Dopuszcza się projektowanie cięć zupełnych (zrębów zupełnych i usuwanie drzewostanu z powierzchni międzygniazdowej w rębniach IIIa i IIb) w sytuacjach gdy ekoton taki można kształtować w ramach 5% powierzchni pozostawionych fragmentów starodrzewu;
- działki manipulacyjne (działki zrębowe, pasy, smugi itp.) należy schematycznie planować w postaci pasów o prostych liniach. Wskazanie z § 31 ust.6 zasad hodowli lasu, że zalecany jest zatokowy lub schodkowy przebieg linii zrębowej należy traktować jako wytyczne techniczne dla realizującego plan. Natomiast w celu urozmaicenia przebiegu działek manipulacyjnych, należy na etapie planowania wykorzystać naturalne granice wyłączeń, drogi, rowy itp. szczegóły terenowe.

8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego

Biorąc pod uwagę regionalizację przyrodniczo-leśną oraz lokalne warunki siedliskowe, KZP ustaliła dla poszczególnych typów siedliskowych lasu typy drzewostanów (TD) oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw. Określając TD dla konkretnego wyłączenia uwzględniano stan siedliska, rzeczywisty skład gatunkowy drzewostanu, stopień uwilgotnienia, występujące mikrosiedliska. KZP przyjęła również typy drzewostanów i orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla siedlisk przyrodniczych Natura 2000.

8.2. Ochrona różnorodności biologicznej

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa zaleca się:

a) dla zachowania różnorodności gatunkowej:

- zwracać uwagę na skład gatunkowy nie tylko upraw i warstwy drzewiastej, ale również podszytów,

- chronić cenne przyrodniczo gatunki roślin podczas prowadzenia zabiegów, np. poprzez pozostawianie biogrup i kęp oraz omijanie ich przy wyznaczaniu szlaków operacyjnych,
- stwarzać warunki dla rozwoju wszystkich warstw lasu;

b) w celu zachowania różnorodności genowej należy:

- chronić populacje rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
- zwracać uwagę, ażeby pozyskiwanie materiału siewnego (głównie drzew i krzewów leśnych) odbywało się z jak największej liczby osobników oraz z różnych miejsc Nadleśnictwa;

c) w celu zachowania bogactwa i różnorodności ekosystemów należy dążyć do:

- wykorzystania zmienności w ramach mikrosiedlisk, wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki,
- zachowania w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzania śródleśnych cieków i zbiorników wodnych,
- pozostawiania w stanie nienaruszonym nisz źródliskowych, bagien, trzęsawisk i torfowisk z ich charakterystyczną florą i fauną,
- zachowania olsów i innych naturalnych zbiorowisk jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
- indywidualizowania zasad postępowania gospodarczego,
- popierania mechanizmów samoregulacji w przyrodzie (o ile nie zagraża to trwałości lasów),
- zwiększania udziału starych drzew w lasach oraz związanych z nimi roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- wyznaczania i pozostawiania drzew dziuplastych do ich naturalnego rozkładu,
- preferowania odnowień naturalnych,
- pozostawianie drewna martwego,
- kształtowania strefy ekotonowej, bogatej w gatunki stykowe, szczególnie na siedliskach porolnych,
- zagospodarowania lasu w sposób zapewniający maksymalizację korzystnego ich wpływu na klimat, wodę, glebę i warunki życia człowieka,
- czynnej ochrony ekosystemów łąkowych poprzez regularne wykaszanie, a tam, gdzie jest to konieczne – zbiór siana.

8.3. Kształtowanie stref ekotonowych

Biocenozy mogą mieć w przyrodzie wyraźnie wykształcone granice lub przechodzić jedna w drugą stopniowo, szerszym lub węższym pasem przejściowym. Ta strefa przejściowa, zwana inaczej ekotonem, odznacza się zazwyczaj większym bogactwem flory i fauny, niż podstawowe, graniczące ze sobą ekosystemy. Szczególnie korzystne są szerokie strefy ekotonowe, będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

W celu kształtowania korzystnej strefy ekotonowej w Nadleśnictwie należy:

- dążyć do tego, by zewnętrzne obrzeże lasu oraz lasy wzdłuż dróg, cieków wodnych, szlaków turystycznych, itp., były maksymalnie wypełnione; by tworzyła się „ściana lasu” ograniczająca wnikanie i penetrację czynników szkodliwych; ściana ta winna składać się z wielu warstw roślinnych, obejmujących roślinność drzewiastą, krzewiastą i runo;
- stosować na obrzeżach lasu silniejsze cięcia pielęgnacyjne, umożliwiając w ten sposób wnikanie światła do wnętrza lasu i powstawanie fragmentów lasu charakteryzujących się możliwie dużym zwarcim pionowym drzewostanów;
- w cięciach pielęgnacyjnych preferować drzewa i krzewy silnie korzeniące się oraz drzewa silnie ugałęzione;
- przy sztucznym kształtowaniu tej strefy stosować luźniejszą więźbę sadzenia, wprowadzać możliwie dużą gamę gatunków o wysokich walorach estetycznych,
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół hydrogenicznym siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (3150, 3160, 7110, 7140, 91D0, 91E0) należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

Realizacja powyższych zaleceń powinna odbywać się etapami, przy okazji wykonywania bieżących zadań gospodarczych w poszczególnych drzewostanach.

8.4. Kształtowanie stosunków wodnych

Zagadnienia gospodarki wodnej są niezmiernie istotne na znacznym obszarze Nadleśnictwa. Wiele hektarów lasów prawidłowo rozwijać się będzie jedynie w przypadku utrzymania obecnego poziomu wód gruntowych.

Realizacji tego celu ma służyć przestrzeganie następujących zasad:

- należy chronić brzegi zbiorników wodnych przed dewastacją;
- wokół jezior, których brzegi stwarzają korzystne warunki dla rozwoju rekreacji, powinny być wyznaczone strefy ochronne;
- należy utrzymywać w stanie zbliżonym do naturalnego śródlądne zbiorniki i oczka wodne;
- pozwolić na naturalne kształtowanie się koryt rzek;
- nie można osuszać i zalesiać torfowisk;
- melioracje odwadniające powinny być ograniczone do niezbędnego minimum;
- zaleca się lokalne zbieranie wód, np. w rowach bez odpływu, zbiornikach retencyjnych;
- podmokłe, trudne do odnowienia grunty można odnawiać samosiewem lub wieloletnikami, bez przygotowania gleby ciężkim sprzętem i bez stosowania rabatowałków; dopuszczalne są tu również odstępstwa od zalecanego składu gatunkowego;
- nie można zalesiać tych łąk i pastwisk, na których zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze;
- wskazana jest likwidacja gruntów ornych dochodzących do zbiorników wodnych i koryt rzek; należałoby je przekształcać na trwałe użytki zielone lub pozostawić do sukcesji leśnej;
- należy rozważyć potrzebę budowy obiektów małej retencji.

8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną

Nadleśnictwo wykonuje zadania z zakresu ochrony przyrody na podstawie planów ochrony, planów zadań ochronnych lub zaleceń wydanych przez organ właściwy do sprawowania ochrony przyrody i po zapewnieniu środków finansowych na ochronę.

Postępowanie w obiektach chronionych, wyszczególnionych w rozdziale „Formy ochrony przyrody”, powinno uwzględniać:

- **odnośnie rezerwatu przyrody „Sosny”**

Rezerwat nie posiada planu ochrony. Nadleśnictwo powinno:

- przestrzegać zakazów wymienionych w Art. 15, ust.1 ustawy o ochronie przyrody;
- służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć przy tworzeniu projektu planu ochrony dla rezerwatów przyrody;
- przestrzegać zapisów planu, gdy taki dokument zostanie zatwierdzony.

➤ **odnośnie rezerwatu przyrody „Jezioro Sporackie”**

Rezerwat posiada plan ochrony, ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Sporackie” (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 4953).

Poniższa tabela przedstawia obowiązujące działania ochronne na obszarze rezerwatu z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji.

Tab. 60. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony w rezerwacie „Jezioro Sporackie” (literacja wyłączeń wg stanu na 1.01.2023 r.)

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1	2	3	4
1.	Instalacja dodatkowych tablic rezerwatowych i informacyjnych, uzupełnienie infrastruktury ograniczającej niekontrolowany ruch turystyczny w rejonie miejsca postoju pojazdów.	Ustawienie dodatkowych tablic urzędowych – wg potrzeb;	Na granicy rezerwatu.
		ustawienie w rejonie miejsca postoju pojazdów tablicy informacyjnej zawierającej treści dotyczące walorów rezerwatu oraz zakazów obowiązujących na jego terenie;	oddz.: 36c/36d.
		ustawienie przynajmniej 3 tabliczek z piktogramami informującymi o zasadach obowiązujących w rezerwacie oraz wskazywaniem lokalizacji miejsca w rezerwacie udostępnionego do celów edukacji;	oddz.: 36c, 36f, 37i,h.
		budowa drewnianej barierki wskazującej dojście z miejsca postoju pojazdów do punktu edukacyjnego nad brzegiem jeziora oraz ustawienie podobnej barierki odgradzającej ten punkt od pozostałej części litoralu; na łącznej długości około 70 m.	oddz.: 36c, 36d.
		utrzymanie w dobrym stanie drewnianych barierek otaczających miejsce postoju pojazdów oraz infrastruktury turystycznej (stół, ławki).	oddz. 36c, 36d, 36f, 37i,h
2.	Usunięcie świerka z fitocenozy leśnych i nieleśnych.	1) Usunięcie osobników generatywnych i juvenilnych świerka w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu; 2) powstałe luki pozostawić do naturalnej sukcesji i nie usuwać odnowienia naturalnego innego, niż świerkowe; 3) usunięty świerk pozostawić jako martwe drewno do naturalnego rozkładu (poza obrzeżem jeziora).	Oddziały: 36c (część), 36d (część), 36f, 36g (część), 37i,h (część), biochory: 3, 4, 5, 6, 7a.
3.	Niedopuszczenie do rozwoju świerka w obrębie rezerwatu.	1) Ocena obsiewu świerka w obrębie fitocenozy rezerwatu; 2) usuwanie juvenilnych osobników świerka wg potrzeb wykazanych w czasie oceny.	Fitocenozy w obrębie całego rezerwatu; oddziały: 36c, 36d (część), 36f,

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1	2	3	4
			36g (część), 37i,h; biochory: 1 (część), 2, 3, 4, 5, 6, 7a, 7b, 7c, 7d, 7e, 7f, 8b.
4.	Przebudowa leśnych zbiorowisk zastępczych na siedlisku kwaśnej dąbrowy i boru świeżego.	Monokultury świerkowe (0,43 ha): a) usunięcie świerka, w tym osobników juwenilnych i nalotów; b) powstałe luki pozostawić do naturalnej sukcesji i nie usuwać odnowienia naturalnego innego, niż świerkowe; c) biomasę usunąć poza teren rezerwatu; d) działania wykonać w pierwszym 5-leciu obowiązywania planu.	Oddział: 36c (część), 37i,h (część), biochory nr 7c, 7d, 7f.
		Drzewostany sosnowe o charakterze drągowiny (0,71 ha): a) usunięcie świerka, w tym osobników juwenilnych i nalotów; b) rozluźnienie drzewostanu sosnowego do 40%, usunięcie wyciętych drzew z rezerwatu; c) powstałe luki pozostawić do naturalnej sukcesji.	Oddział: 36c (część), biochory nr 7b, 7e.
5.	Zapewnienie dodatkowych miejsc lęgowych (budek lęgowych) dla gąsienic <i>Bucephala clangula</i> .	1) Powieszenie przynajmniej dwóch budek lęgowych dla gąsienic; 2) ocena wykorzystania budek lęgowych przez gąsienic - dwukrotnie (dwa kolejne sezony lęgowe), od następnego sezonu po zawieszeniu budek lęgowych; kontrola w drugiej połowie maja.	Oddział: 37i,h; biochora: 2, 3.
6.	Polepszenie warunków ekologicznych dla boru chrobotkowego (ograniczenie użytkowania siedliska).	Usuwanie martwego drewna (chrustu i świeżych wywrotów) z powierzchni 0,39 ha.	Oddział: 36c (część), 36g (część), 37i,h (część), biochora: 2.
7.	Zmniejszenie nadmiernego zwarcia drzewostanu w borze chrobotkowym (poprawa warunków ekologicznych dla porostów).	Monitorowanie zwarcia drzewostanu w borze chrobotkowym, w razie stwierdzenia zbyt dużego zwarcia - rozrzedzenie drzewostanu do zwarcia przerywanego (pionowego).	Oddział: 36c (część), 36g (część), 37i,h (część), biochora: 2.
8.	Monitoring ichtiofauny.	1) Ocena składu gatunkowego ichtiofauny, struktury wielkościowej oraz zagęszczenia poszczególnych gatunków; co 5-10 lat, miejsce pomiaru wybrane zgodnie z metodą PN-EN 14757: 2005; 2) w przypadku stwierdzenia w jeziorze gatunków obcych/inwazyjnych należy wykonać ich odłowienie z jeziora: co 5-10 lat, w okresie od lipca do października, z wykorzystaniem sieci nordyckich.	Oddział: 36g biochora: 1.
9.	Monitoring hydrologiczny i hydrochemiczny cech jakościowych wody jeziora.	1) Określenie poziomu wody w jeziorze (łata wodowskazową lub względem wybranego punktu odniesienia), przynajmniej 2 razy w roku;	Oddział: 36g, biochora:1.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1	2	3	4
		2) pomiary: pionowych rozkładów temperatury, stężeń tlenu rozpuszczonego, przewodności właściwej, odczynu pH, potencjału redox, stężeń chlorofilu α oraz przezroczystości (krążek Secchiego) i zasięgu strefy świetlnej; 3) analiza wody przy powierzchni i przydennej pod względem następujących cech: barwa, stężenia fosforanów, fosforu i azotu ogólnego, wapnia; 4) pomiary (wskazane w pkt 2 i 3) wykonywać co 5-10 lat, w roku pomiarowym dwukrotnie (wiosną III-IV i latem VI-VIII).	
10.	Monitoring populacji poryblina jeziornego <i>Isoetes lacustris</i> , brzeżycy jednokwiatowej <i>Littorella uniflora</i> , elismy wodnej <i>Luronium natans</i> oraz zespołu poryblina jeziornego <i>Isoëtetum lacustris</i> oraz zespołu brzeżycy jeziornej i wywłócznika skrętoległego <i>Myriophyllo-Littorelletum</i> .	Ocena: 1) maksymalnej głębokości występowania populacji każdego z ww. gatunków i każdego zbiorowiska, 2) skład fitocenozy; 3) pokrywanie w płatach; 4) w trzech transektach; obserwacje podwodne, zdjęcia fitosocjologiczne w reprezentatywnych płatach fitocenozy, z uwzględnieniem gradientu głębokości; 5) co 10 lat, w okresie letnim, wraz z monitoringiem hydrochemicznym, z wykorzystaniem techniki nurkowania.	Oddział: 36g biochora:1.

3) odnośnie rezerwatu przyrody „Jezioro Bardze Małe”

Rezerwat nie posiada planu ochrony. Obecnie taki plan jest w trakcie opracowywania. Nadleśnictwo powinno:

- przestrzegać zakazów wymienionych w Art. 15, ust.1 ustawy o ochronie przyrody;
- służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć przy tworzeniu projektu planu ochrony dla rezerwatów przyrody;
- przestrzegać zapisów planu, gdy taki dokument zostanie zatwierdzony.

➤ odnośnie obszaru chronionego krajobrazu: „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”

W Uchwale Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim. (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2942) zawarto następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych:

- 1) utrzymanie spójności przestrzennej i trwałości ekosystemów leśnych poprzez ograniczanie ich fragmentacji, zwłaszcza wzdłuż korytarzy ekologicznych rangi ponadregionalnej i regionalnej oraz przeznaczania na cele nieleśne, oraz niedopuszczanie do przeeksplotowania ich zasobów;

- 2) zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej, wprowadzanie zalesień w szczególności na takich terenach, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe np. korytarze ekologiczne;
- 3) wspieranie procesów naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie jest to możliwe używanie do odnowień gatunków właściwych siedliskowo z materiału miejscowego pochodzenia;
- 4) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie stref ekotonowych z tych gatunków;
- 5) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych, części obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;
- 6) podejmowanie działań w celu ustabilizowania stosunków wodnych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych, (tj. w borach i brzezinach bagiennych, olsach i łągach) przez budowę obiektów małej retencji, zgodnie z programami małej retencji województwa pomorskiego;
- 7) zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich uproduktywnienia i sukcesji;
- 8) zwalczanie szkodników owadzych i patogenów grzybowych, a także ograniczanie szkód łowieckich poprzez zastosowanie metod mechanicznych lub biologicznych; stosowanie środków chemicznych dopuszczalne tylko przy braku alternatywnych metod;
- 9) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska roślin, zwierząt, grzybów rzadkich, chronionych itp. oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ich ochroną;
- 10) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz restytucji gatunków rzadkich i zagrożonych;
- 11) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych winno odbywać się w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne (zintegrowane i komplementarne ze szlakami turystycznymi, o których mowa w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego) oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem;

- 12) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych;
- 13) zwiększanie przez służby leśne i inne straże nadzoru nad lasami stanowiącymi i nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych, legalności pozyskania surowca drzewnego, kłusownictwa, a także przestrzegania przepisów dotyczących zachowania się w lesie.

➤ **odnośnie obszaru chronionego krajobrazu „Jezior Człuchowskich”**

W Uchwale Nr 115/IX/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich. (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 2959) zawarto następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych:

- 1) wspieranie procesów naturalnego odnowienia drzewostanów, o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku, a tam gdzie nie jest to możliwe używanie do odnowień gatunków właściwych siedliskowo, z materiału miejscowego pochodzenia;
- 2) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych, tworzenie ekotonów brzegowych z tych gatunków;
- 3) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych, drzew obumarłych lub ich części aż do całkowitego ich rozkładu;
- 4) zachowanie drzew w sąsiedztwie stref brzegowych jezior (stanowiących miejsce bytowania i odpoczynku ptactwa), przez niedopuszczenie do ich usuwania.

➤ **odnośnie obszaru chronionego krajobrazu „Doliny Rzeki Debrzynki”**

W Uchwale Nr 165/XXII/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 września 2019 r. w sprawie Obszarów Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Debrzynki. (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 4711) zawarto następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych:

- 1) utrzymanie spójności przestrzennej i trwałości ekosystemów leśnych poprzez ograniczanie ich fragmentacji, zwłaszcza wzdłuż krawędzi doliny w ciągu korytarza ekologicznego rangi subregionalnej Doliny Debrzynki oraz nieprzeznaczanie ich na cele nieleśne;

- 2) wzmocnienie działań zapobiegających: wycinkom (w tym nielegalnym) i pozyskiwaniu surowca drzewnego, niszczeniu ściółki, runa i podszytu leśnego, kłusownictwu, a także działań w zakresie prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych w strefie krawędziowej doliny, w zasięgu korytarza ekologicznego;
- 3) dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedlisk poprzez stopniowe usuwanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie;
- 4) wspieranie procesów naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie jest to możliwe używanie do odnowień gatunków właściwych siedliskowo z materiału miejscowego pochodzenia;
- 5) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie ekotonów brzegowych z tych gatunków;
- 6) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych, części obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;
- 7) prowadzenie działań stabilizujących stosunki wodne, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych (m.in.: w olsach i łęgach, brzezinach bagiennych i zapustach osikowych oraz na torfowiskach);
- 8) zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk;
- 9) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz restytucji gatunków rzadkich i zagrożonych;
- 10) udostępnienie lasów do celów: rekreacyjnych, krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjno-przyrodnicze, wyposażenie ich w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej.

Należy także zwrócić uwagę na zapisy dotyczące hydrogenicznych nieleśnych ekosystemów lądowych, m.in.:

- 1) zachowanie torfowisk, bagien, oczek wodnych i innych podmokłości;
- 2) wprowadzanie trwałej zabudowy biologicznej zadarniania, zakrzewiania na obszarach użytków rolnych narażonych na rozwój procesów denudacyjnych i erozyjnych oraz na nieużytkach;
- 3) zachowanie trwałych użytków zielonych, w tym zbiorowisk łąk i pastwisk hydro- i litogenicznych;

➤ **odnośnie obszaru specjalnego ochrony ptaków PLB220001 Wielki Sandr Brdy**

Obszar PLB220001 Wielki Sandr Brdy posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wielki Sandr Brdy PLB220001, (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2015 r., poz. 1142). W załączniku Nr 5 określono zadania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie.

Tab. 61. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania dla obszaru PLB220001 Wielki Sandr Brdy

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4
A224 Lelek Caprimulgus europaeus	Wykonywanie prac związanych z czyszczeniami drzewostanów w młodnikach do 10 lat oraz w pasie drzewostanu wokół nich o szerokości 1 wysokości drzew panujących w tym pasie poza okresem maj-lipiec (okres lęgowy lelka).	Cały obszar objęty planem z wyłączeniem Parku Narodowego „Bory Tucholskie”	Nadleśnictwo Człuchów

➤ **odnośnie specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem**

Obszar PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 19 sierpnia 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2022 r., poz. 3218). W załączniku Nr 5 określono zadania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie.

Tab. 62. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania PLH220056 Czerwona Woda pod Babilonem

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
Dotyczące ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków				
1.	3110 Jeziora lobeliowe	Dostosowanie obecnej gospodarki rybackiej do wymogów ochrony siedliska poprzez zapewnienie: - wędkowania bez zanęcania (dopuszczalne może być stosowanie zanęt w formie gliny wędkarskiej i larw bezkręgowców (ochotkowate i tzw. „dzikuny”). - nie zarybiania gatunkami obcymi (w tym karpem). Realizacja działania wymaga zmiany regulaminu amatorskiego połowu ryb, zmiany warunków dzierżawy jeziora oraz egzekwowania ww. zaleceń. Działanie priorytetowe.	Jezioro Linowskie PLH220056_3110_1 Oddz.: 100i	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
	3110 Jeziora lobeliowe	<p>Kontynuowanie gospodarki rybackiej dostosowanej do wymogów ochrony siedliska poprzez zapewnienie w przyszłych umowach dzierżawy następujących zapisów regulujących gospodarkę rybacką:</p> <p>1) rozpoznanie oraz ewentualna przebudowa struktury ichtiofauny zgodnie z charakterem siedliska we wszystkich zbiornikach wodnych przewidzianych do wykorzystania w myśl właściwych przepisów o rybactwie śródlądowym;</p> <p>2) gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków krytycznie zagrożonych i zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb właściwej dla danego typu wód;</p> <p>3) modyfikacja zasad gospodarki rybackiej poprzez wyłączenia z odłowów gospodarczych narzędziami ciągnionymi, dopuszczenie odłowów narzędziami stawnymi;</p> <p>4) modyfikacja zasad gospodarki rybackiej poprzez zarybienia wyłącznie gatunkami rodzimymi ryb pochodzącymi z dorzecza Brdy lub innych rzek pomorskich uchodzących do Bałtyku oraz wykluczenie zarybień gatunkami obcymi;</p> <p>5) modyfikacja zasad gospodarki rybackiej dotyczącej amatorskich połowów ryb poprzez zakaz zanęcania ryb z wyjątkiem zanęt przygotowanych z gliny wędkarskiej i larw bezkręgowców</p> <p>Działanie priorytetowe.</p>	<p>Jezioro Linowskie PLH220056_3110_1 Oddz.: 100i</p>	<p>Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów</p>
	3110 Jeziora lobeliowe	<p>Przeciwdziałanie kłusownictwu rybackiemu i wędkarskiemu</p>	<p>Jezioro Linowskie PLH220056_3110_1 Oddz.: 100i Jezioro Regnickie PLH220056_3110_2 Oddz.: 50d</p>	<p>Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów Uprawniony do rybactwa Straż Rybacka</p>
	3110 Jeziora lobeliowe	<p>Dostosowanie sposobów zagospodarowania i użytkowania terenu do wymogów ochrony siedliska poprzez:</p> <p>1) nielokalizowanie nowych pomostów, zorganizowanych kąpielisk, miejsc przeznaczonych do kąpieli, oraz innych obiektów i urządzeń służących rekreacji i wypoczynkowi w strefie brzegowej jezior lobeliowych;</p> <p>2) nielokalizowanie pól namiotowych, miejsc do biwakowania, nielokalizowanie nowych obiektów budowlanych (w tym tymczasowych, również nie związanych trwale z gruntem, za wyjątkiem obiektów małej architektury drewnianej) w strefie o szerokości 100 m wokół jeziora;</p> <p>Działanie priorytetowe.</p>	<p>Jezioro Linowskie PLH220056_3110_1 Oddz.: 100i</p>	<p>Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów</p>
	3110 Jeziora lobeliowe	<p>Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez:</p>	<p>strefa 100 m wokół: Jezioro Linowskie PLH220056_3110_1 Jezioro Regnickie PLH220056_3110_2</p>	<p>Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów</p>
	3110 Jeziora lobeliowe	<p>Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez:</p>	<p>strefa 50 m wokół: Jezioro Linowskiego PLH220056_3110_1</p>	<p>Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów</p>

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
		<p>-pozostawienie drzewostanu w pasie o szerokości ok. dwóch wysokości drzewostanu od brzegu jeziora w większości do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie oraz ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębowych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć w inny sposób.</p> <p>Działanie priorytetowe.</p>	<p>Jezioro Regnickie PLH220056_3110_2</p>	
2.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	<p>Dostosowanie obecnej gospodarki rybackiej do wymogów ochrony siedliska poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> -niezarybianie jezior ramienicowych gatunkami obcymi (w tym karpem) - wędkowanie bez zanęcania (dopuszczalne może być stosowanie zanęt w formie gliny wędkarskiej i larw bezkręgowców (ochotkowate i tzw. „dzikuny”)) - niewypuszczanie po odłowieniu gatunków obcych (karpia, amura i karasia srebrzystego) <p>Realizacja działania wymaga wprowadzenia odpowiednich zapisów do regulaminów amatorskiego połowu ryb, zmiany warunków dzierżawy oraz egzekwowania ww. zaleceń.</p> <p>Działanie priorytetowe.</p>	<p>PLH220056_3140_1 Jezioro Bardze Duże dz.ewid.220303_2.00 17.605 PLH220056_3140_2 Jezioro Karlinek Oddz.: 24h</p>	<p>Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów Uprawniony do rybactwa na podstawie umowy z Nadleśniczym Nadleśnictwa Człuchów</p>
	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	<p>Realizacja gospodarki rybackiej dostosowanej do wymogów ochrony siedliska poprzez zapewnienie w przyszłych umowach dzierżawy następujących zapisów regulujących gospodarkę rybacką:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspierać ochronę gatunków krytycznie zagrożonych i zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb właściwej dla danego typu wód; 2) modyfikacja zasad gospodarki rybackiej zgodnie ze wskazaniami wynikającymi z ekspertyzy określającej strukturę ilościową i skład gatunkowy ichtiofauny w jeziorach ramienicowych. 3) modyfikacja zasad gospodarki rybackiej poprzez wyłączenia z odłowów gospodarczych narzędziami ciągnionymi, dopuszczenie odłowów narzędziami stawnymi; 4) modyfikacja zasad gospodarki rybackiej poprzez zarybienia wyłącznie gatunkami rodzimymi ryb pochodzącymi z dorzecza Brdy lub innych rzek pomorskich uchodzących do Bałtyku oraz wykluczenie zarybień gatunkami obcymi; 5) modyfikacja zasad gospodarki rybackiej dotyczącej amatorskich połowów ryb poprzez zakaz zanęcania ryb 	<p>PLH220056_3140_1 Jezioro Bardze Duże dz.ewid.220303_2.00 17.605 PLH220056_3140_2 Jezioro Karlinek Oddz.: 24h</p>	<p>Starosta Powiatu Człuchowskiego Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów</p>

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
		z wyjątkiem zanęt przygotowanych z gliny wędkarskiej i larw bezkręgowców Działanie priorytetowe.		
	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	Przeciwdziałanie kłusownictwu rybackiemu i wędkarskiemu	PLH220056_3140_1 Jezioro Bardze Duże dz.ewid.220303_2.00 17.605 PLH220056_3140_2 Jezioro Karlinek Oddz.: 24h	Starosta Powiatu Człuchowskiego Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów Uprawnieni do rybactwa Straż Rybacka
	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	Dostosowanie sposobów zagospodarowania i użytkowania terenu do wymogów ochrony siedliska poprzez: 1) nielokalizowanie nowych pomostów, zorganizowanych kąpielisk, miejsc przeznaczonych do kąpieli, oraz innych obiektów i urządzeń służących rekreacji i wypoczynkowi w strefie brzegowej jezior ramienicowych; 2) nielokalizowanie pól namiotowych, miejsc do biwakowania, nielokalizowanie nowych obiektów budowlanych (w tym tymczasowych, również nie związanych trwale z gruntem, za wyjątkiem obiektów małej architektury drewnianej) w strefie o szerokości 100 m wokół jeziora; Działanie priorytetowe.	PLH220056_3140_1 Jezioro Bardze Duże dz.ewid.220303_2.00 17.605 PLH220056_3140_2 Jezioro Karlinek Oddz.: 24h	Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
			strefa 100 m wokół jezior: PLH220056_3140_1 Jezioro Bardze Duże dz.ewid.220303_2.00 17.605 PLH220056_3140_2 Jezioro Karlinek Oddz.: 24h	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	Organizacja obszaru użytkowanego jako miejsce wypoczynku i kąpieli nad jeziorem Bardze Duże w sposób zapewniających zminimalizowanie wpływu presji rekreacyjnej na siedlisko: wygradzenie terenu udostępnionego do wypoczynku i rekreacji, ustawienie tablic informacyjnych dotyczących zasad korzystania z tego miejsca oraz tabliczek informacyjnych wskazujących na zakaz korzystania z obrzeży jeziora i kąpieli poza rejonem udostępnionym. Egzekwowanie wprowadzonych ograniczeń. Zapewnienie toalet przenośnych w miejscu postoju pojazdów w okresie lipiec-sierpień, a optymalnie od czerwca do września. Działanie priorytetowe.	PLH220056_3140_1 Jezioro Bardze Duże	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: Pozostawienie drzewostanu w pasie o szerokości ok. dwóch wysokości drzewostanu od brzegu jeziora w większości do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie oraz ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębowych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć w inny sposób.	Pas szerokości ok. dwóch wysokości drzewostanu wokół jezior PLH220056_3140_1 Jezioro Bardze Duże PLH220056_3140_2 Jezioro Karlinek Oddz.: 24h	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
3.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamnion</i>	Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: niestosowanie cięć zupełnych w drzewostanach tworzących pas bezpośrednio przyległy do brzegu jeziora o szer. ok dwóch wysokości drzewostanu	Pas szerokości ok. dwóch wysokości drzewostanu wokół jezior PLH220056_3150_1 Jezioro Węgorzyn PLH220056_3150_2 Jezioro Gostudno PLH220056_3150_3 Jezioro Płaszczycie	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
4.	3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	Zapewnienie wyłączenia jezior dystroficznych z użytkowania rybackiego, w tym z amatorskiego połowu ryb. Działanie priorytetowe.	PLH220056_3160_1 Jezioro Mosyny Oddz.:26f, 63c PLH220056_3160_2 Mały Karlinek Oddz.:24m	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
	3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	Przeciwdziałanie kłusownictwu rybackiemu i wędkarskiemu	PLH220056_3160_1 Jezioro Mosyny Oddz.:26f, 63c PLH220056_3160_2 Mały Karlinek Oddz.:24m	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów Straż Rybacka
	3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	Niekonserwowanie/nieodnawianie istniejących rowów melioracyjnych, wprowadzających i wyprowadzających wodę do/zbiorników dystroficznych. Działanie priorytetowe.	PLH220056_3160_1 Jezioro Mosyny Oddz.:26f, 63c PLH220056_3160_2 Mały Karlinek Oddz.:24m	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
	3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	Budowa piętrzeń na rowach włączających jeziora dystroficzne w sieć melioracyjną 1.Zatamowanie drożności rowu melioracyjnego 2. Zatamowanie drożności rowów melioracyjnych w 4 miejscach.	PLH220056_3160_1 Jezioro Mosyny Oddz.:63d (współrzędne 17,376106 53,794676)	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku w porozumieniu z Nadleśniczym Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
		Przegrody drewniane, drewniano-ziemne, z przelewem -5 cm, wysokość piętrzenia -10 względem gruntu lub zasypiania ziemne. Do budowy przegród drewnianych lub drewniano-ziemnych należy używać drewna dębowego. W przypadku przegród ziemnych lub drewniano-ziemnych należy użyć torfu, można przyjąć rozwiązanie umieszczenia go i układania w workach (z naturalnego włókna; np. worki jutowe; min. 2 rzędy worków, układanych „na zakładkę”). działanie priorytetowe.	PLH220056_3160_2 Mały Karlinek Oddz.:24k,l,n	
	3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: Pozostawienie drzewostanu w pasie o szerokości ok. dwóch wysokości drzewostanu od brzegu jeziora w większości do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie oraz ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębnych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć w inny sposób.	Pas o szerokości ok. dwóch wysokości drzewostanu wokół jezior dystroficznych: PLH220056_3160_1 Jezioro Mosyny PLH220056_3160_2 Mały Karlinek	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
	3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	Dostosowanie sposobów zagospodarowania i użytkowania terenu do wymogów ochrony siedliska poprzez: 1) nielocalizowanie pomostów, oraz innych obiektów i urządzeń służących rekreacji i wypoczynkowi w strefie brzegowej jezior dystroficznych; 2) nielocalizowanie pól namiotowych, miejsc do biwakowania w strefie 100 m od linii brzegowej 3) nielocalizowanie nowych obiektów budowlanych (w tym tymczasowych, również nie związanych trwale z gruntem, za wyjątkiem obiektów małej architektury drewnianej) w strefie o szerokości 100 m wokół jezior. Działanie priorytetowe.	PLH220056_3160_1 Jezioro Mosyny PLH220056_3160_2 Mały Karlinek Pas o szerokości ok. 100 m wokół jezior dystroficznych: PLH220056_3160_1 Jezioro Mosyny PLH220056_3160_2 Mały Karlinek	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
5.	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: pozostawienie drzewostanu w pasie o szerokości ok. jednej wysokości drzewostanu od skraju roślinności bagiennej w większości do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie oraz ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębnych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć w inny sposób.	Nadleśnictwo Człuchów, części wydz.: Oddz.: 23g,h - dotyczy płatu PLH220056_7110_4 Oddz.: 53d,f - dotyczy płatu PLH220056_7110_2 Oddz.:115b - dotyczy płatu PLH220056_7110_3	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
		Zatamowanie drożności rowu melioracyjnego z użyciem materiałów występujących w sąsiedztwie (ziemi z wykopu) lub worków jutowych wypełnionych ziemią	Nadleśnictwo Człuchów, rejon rowu w wydz. Oddz.:23g - (współrzędne 17,399232; 53,791125) - dotyczy płatu PLH220056_7110_4	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku w porozumieniu z Nadleśniczym Nadleśnictwa Człuchów
		Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez nie wykonywanie działań prowadzących do obniżania poziomu wody gruntowej: - odwadniania, - konserwowania, pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych - tworzenia nowych rowów melioracyjnych wpływających na siedlisko, - pozyskiwania torfu i innych działań naruszających powierzchnię gruntu. Działanie priorytetowe.	Wszystkie płaty siedliska w obszarze.	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
6.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria Caricetea nigrae</i>)	Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: pozostawienie drzewostanu w pasie o szerokości ok. jednej wysokości drzewostanu od skraju roślinności bagiennej w większości do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie oraz ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębowych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć w inny sposób.	Nadleśnictwo Człuchów, części oddz.: Oddz.:99f, 115a - dotyczy płatu PLH220056_7140_2 Oddz.: 117a - dotyczy płatu PLH220056_7140_3 i PLH220056_7140_4 Oddz.: 19f - dotyczy płatu PLH220056_7140_5 Oddz.: 23i, 24l,n - dotyczy płatu PLH220056_7140_6 Oddz.: 63c, 26f - dotyczy płatu PLH220056_7140_7	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
		Budowa piętrzeń na rowach melioracyjnych odwadniających płaty siedliska 1. Zatamowanie drożności rowów melioracyjnych w 4 miejscach. Działanie tożsame z działaniem dla siedliska 3160 i 91D0. Przegrody drewniane, drewniano-ziemne, z przelewem -5 cm, wysokość piętrzenia -10 względem gruntu lub zasypiania ziemne	Ad. 1. Nadleśnictwo Człuchów, rejon rowu w wydz.: Oddz.: 24k - (współrzędne: 17,393468; 53,793026)	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku w porozumieniu z Nadleśniczym Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
		<p>Do budowy przegród drewnianych lub drewniano-ziemnych należy używać drewna dębowego. W przypadku przegród ziemnych lub drewniano-ziemnych należy użyć torfu, można przyjąć rozwiązanie umieszczenia go i układania w workach (z naturalnego włókna; np. worki jutowe; min. 2 rzędy worków, układanych „na zakładkę”).</p> <p>2. Zatamowanie drożności rowu melioracyjnego z użyciem materiałów występujących w sąsiedztwie (ziemi z wykopu) lub worków jutowych wypełnionych ziemią. Działanie tożsame z działaniem dla siedliska 91D0.</p> <p>Działanie priorytetowe.</p>	<p>Oddz.: 23i -(współrzędne: 17,396196; 53,791664)</p> <p>Oddz.: 24k - (współrzędne 17,394778; 53,790895 oraz 17,395058; 53,791351) - dotyczy płatu PLH220056_7140_6</p> <p>Ad. 2.</p> <p>Nadleśnictwo Człuchów,</p> <p>rejon rowu w wydz.: Oddz.: 19f -(współrzędne 17,437311; 53,783005) - dotyczy płatu PLH220056_7140_5</p>	
		<p>Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez nie wykonywanie działań prowadzących do obniżania poziomu wody gruntowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odwadniania, - konserwowania, - pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, - tworzenia nowych rowów melioracyjnych wpływających na siedlisko, - pozyskiwania torfu i innych działań naruszających powierzchnię gruntu. <p>Działanie priorytetowe.</p>	<p>Nadleśnictwo Człuchów,</p> <p>części wydz.: Oddz.: 115a, 99f - dotyczy płatu; Oddz.: 19f, - dotyczy płatu PLH220056_7140_5</p> <p>Oddz.: 24k,l,n - dotyczy płatu PLH220056_7140_6</p> <p>Oddz.: 63c - dotyczy płatu PLH220056_7140_7</p>	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
7.	91D0 Bory i lasy bagienne i brzożowo-sosnowe lasy borealne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceeteum</i>)	<p>Umożliwienie kształtowania płatów siedliska przez naturalne procesy, poprzez pozostawienie bez użytkowania w granicach zatorfienia (zabagnienia)</p> <p>Działanie priorytetowe.</p>	<p>Oddz.: 50g - dotyczy płatu PLH220056_91D0_5</p> <p>Oddz.: 49d - dotyczy płatu PLH220056_91D0_7</p> <p>Oddz.: 99f - dotyczy płatu PLH220056_91D0_8</p> <p>Oddz.: 115d - dotyczy płatu PLH220056_91D0_9</p> <p>Oddz.: 115a,b - dotyczy płatu PLH220056_91D0_10</p>	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
			<p>Oddz.: 24p,s, 25k - dotyczy płatu PLH220056_91D0_11</p> <p>Oddz.: 63h - dotyczy płatu PLH220056_91D0_12</p> <p>Oddz.: 40j - dotyczy płatu PLH220056_91D0_13</p> <p>Oddz.: 40n - dotyczy płatu PLH220056_91D0_14</p> <p>Oddz.: 22b - dotyczy płatu PLH220056_91D0_15</p> <p>22g, 23a - dotyczy płatu PLH220056_91D0_16</p> <p>Oddz.: 39a,b,c 38k,j - dotyczy płatu PLH220056_91D0_17</p> <p>Oddz.: 38f - dotyczy płatu - PLH220056_91D0_18</p> <p>Oddz.: 39c,d - dotyczy płatu PLH220056_91D0_19</p> <p>Oddz.: 21i - dotyczy płatu PLH220056_91D0_20</p> <p>Oddz.: 19b - dotyczy płatu PLH220056_91D0_21</p> <p>Oddz.: 21g - dotyczy płatu PLH220056_91D0_22</p> <p>Oddz.: 37l - dotyczy płatu PLH220056_91D0_24</p> <p>Oddz.: 19bb,,f- dotyczy płatu PLH220056_91D0_25</p> <p>Oddz.: 24k,p - dotyczy płatu PLH220056_91D0_26</p>	
		Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: rozluźnienie drzewostanu sosnowego (do zwarcia koron <50%), z jednoczesnym usunięciem świerka, w płatach zniekształconego boru bagienno.	<p>Nadleśnictwo Człuchów, części wydz.: Oddz.: 50k - dotyczy płatu PLH220056_91D0_4,</p>	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
		Działanie tożsame ze wskazaniem zawartym w projekcie planu ochrony Rezerwatu Przyrody „Jezioro Bardze Małe”.	Oddz.: 50k - dotyczy płatu PLH220056_91D0_6	
		<p>Budowa piętrzeń na rowach odwadniających płaty siedliska</p> <p>1. Zatomowanie rowów melioracyjnych w 4 miejscach. Działanie tożsame z działaniem dla siedliska 3160 i 7140. Przegrody drewniane, drewniano-ziemne, z przelewem -5 cm, wysokość piętrzenia -10 względem gruntu lub zasypiania ziemne. Do budowy przegród drewnianych lub drewniano-ziemnych należy używać drewna dębowego. W przypadku przegród ziemnych lub drewniano-ziemnych należy użyć torfu, można przyjąć rozwiązanie umieszczenia go i układania w workach (z naturalnego włókna; np. worki jutowe; min. 2 rzędy worków, układanych „na zakładkę”).</p> <p>2. Zatomowanie rowu melioracyjnego z użyciem materiałów występujących w sąsiedztwie (ziemi z wykopu) lub worków jutowych wypełnionych ziemią. Działanie tożsame z działaniem dla siedliska 7140.</p>	<p>Ad. 1. Nadleśnictwo Człuchów, rejon rowu w wydz.: Oddz.: 24k - (współrzędne: 17,393468; 53,793026) Oddz.: 23i - (współrzędne: 17,396196; 53,791664) Oddz.: 24k - (współrzędne 17,394778; 53,790895 oraz 17,395058; 53,791351) - dotyczy płatu PLH220056_91D0_26</p> <p>Ad. 2. Nadleśnictwo Człuchów, rejon rowu w wydz.: Oddz.: 19b,f - (współrzędne 17,437311; 53,783005) - dotyczy płatu PLH220056_91D0_25</p>	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku w porozumieniu z Nadleśniczym Nadleśnictwa Człuchów
		<p>Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez nie wykonywanie działań prowadzących do obniżania poziomu wody gruntowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odwadniania, - konserwowania, pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, - tworzenia nowych rowów melioracyjnych wpływających na siedlisko, - pozyskiwania torfu i innych działań naruszających powierzchnię gruntu. <p>Działanie priorytetowe.</p>	Wszystkie płaty siedliska w obszarze.	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
		Zachowanie naturalności koryta, strefy brzegowej i doliny rzecznej Czerwonej Wody i Czerwonki w granicach obszaru poprzez nietworzenie barier, pozostawienie bez jakichkolwiek form zainwestowania, nienaruszanie warunków wodnych. Działanie tożsame z działaniem dla siedliska 91E0.	Doliny rzeczne Czerwonej Wody i Czerwonki na całej długości w obszarze Natura 2000.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
		Dopuszcza się prace związane z utrzymaniem istniejących mostów. Działanie priorytetowe.		Wodnej w Gdańsku Nadleśniczy Nadleśnictwa Rytel Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
8.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>)	Umożliwienie kształtowania płatów siedliska przez naturalne procesy, poprzez pozostawienie bez użytkowania Działanie priorytetowe.	Nadleśnictwo Człuchów, części wydz.: Oddz.: 20c,h,i,k,l, 37l,m, 38f,i,j,k, 39a, 54b,f, 7a,n,o,p, 21h, 118d,f,, 124b, 125a, 126a, 39a, 7a -dotyczy płatów w rejonie Czerwonej Strugi i Czerwonki : PLH220056_91E0_1 PLH220056_91E0_2 PLH220056_91E0_4 PLH220056_91E0_3 PLH220056_91E0_5 PLH220056_91E0_6 PLH220056_91E0_7 PLH220056_91E0_8 PLH220056_91E0_9 PLH220056_91E0_10 PLH220056_91E0_11 oraz Jez. Płaszczyckiego (Płask): PLH220056_91E0_12 PLH220056_91E0_13 PLH220056_91E0_14 PLH220056_91E0_15	Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów
	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>)	Zachowanie naturalności koryta, strefy brzegowej i doliny rzecznej Czerwonej Wody i Czerwonki w granicach obszaru poprzez nietworzenie barier, pozostawienie bez jakichkolwiek form zainwestowania, nienaruszanie warunków wodnych. Działanie tożsame z działaniem dla siedliska 91D0. Dopuszcza się prace związane z utrzymaniem istniejących mostów. Działanie priorytetowe.	Doliny rzeczne Czerwonej Wody i Czerwonki na całej długości w obszarze Natura 2000	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku Nadleśniczy Nadleśnictwa Rytel

Lp	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
				Nadleśniczy Nadleśnictwa Człuchów

* adresy leśne zgodnie z PUL na lata 2023-2032.

➤ **odnośnie specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH220058 Dolina Brdy i Chociny**

Obszar PLH220058 Doliny Brdy i Chociny nie posiada planu zadań ochronnych, plan taki jest przygotowywany do opracowania. Służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć w pracach nad sporządzaniem planów zadań ochronnych, a następnie przestrzegać zapisów planu, gdy taki dokument zostanie zatwierdzony.

➤ **odnośnie specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH220059 Duży Okoń**

Obszar PLH220059 Duży Okoń nie posiada planu zadań ochronnych, obecnie taki plan dla obszaru jest w trakcie opracowywania. Służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć w pracach nad sporządzaniem planów zadań ochronnych, a następnie przestrzegać zapisów planu, gdy taki dokument zostanie zatwierdzony.

W dokumentacji projektu Planu Zadań Ochronnych dla obszaru PLH220059 Duży Okoń w województwie pomorskim, znalazły się zapisy co do zadań ochronnych dotyczące Nadleśnictwa Człuchów.

Tab. 63. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania PLH220059 Duży Okoń

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
1.	3110 jeziora lobeliowe i 1831 elisma wodna <i>Luronium natans</i>	Ograniczenie kłusownictwa ryb, egzekwowanie wyłączenie jeziora z użytkowania wędkarskiego i rybackiego. Jest to działanie priorytetowe, polegające na: – prowadzeniu kontroli doraźnych egzekwowania zakazów.	Jezioro Okoń Duży (dz. nr 220303_2.0011.353 obr. Kiełpin, gm. Człuchów)	Spółeczna Straż Rybacka, Nadleśnictwo Człuchów
		Ograniczenie presji rekreacyjnej w obrębie jeziora poprzez: – pozostawienie, liczonego od brzegu Jeziora Duży Okoń, pasa o szerokości co	Nadleśnictwo Człuchów, Oddz.: 175a,b,c,d	Nadleśnictwo Człuchów; Starostwo Powiatowe

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
		najmniej 100 metrów bez pomostów, kąpielisk, miejsc przeznaczonych do kąpeli i wypoczynku; – nielokowanie pomostów, kąpielisk, miejsc przeznaczonych do kąpeli, miejsc do wypoczynku.		w Człuchowie
		Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: – pozostawienie, liczonego od brzegu Jeziora Duży Okoń, pasa o szerokości 2 wysokości drzewostanu (około 50 m), bez cięć zupełnych.	Nadleśnictwo Człuchów, Oddz.: 175a,b,c,d	Nadleśnictwo Człuchów

*adresy leśne zgodnie z PUL na lata 2023-2032.

➤ **odnośnie specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH220066 Dolina Szczyry**

Obszar PLH220066 Dolina Szczyry nie posiada planu zadań ochronnych, plan taki jest przygotowywany do opracowania. Służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć w pracach nad sporządzaniem planów zadań ochronnych, a następnie przestrzegać zapisów planu, gdy taki dokument zostanie zatwierdzony.

➤ **odnośnie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH300047 Dolina Debrzynki**

Aktualnie OZW (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty) „Dolina Debrzynki” nie posiada planu zadań ochronnych, plan taki jest przygotowywany do opracowania. Służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć w pracach nad sporządzaniem planów zadań ochronnych, a następnie przestrzegać zapisów planu, gdy taki dokument zostanie zatwierdzony.

Obecnie procedowana jest zmiana granicy obszaru w oparciu o uchwałę Nr 9 Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu „Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000” propozycja zmiany granic obszaru została przekazana do Komisji Europejskiej. Po zatwierdzeniu powiększenia obszaru jego nowa granica obejmie swym zasięgiem grunty Nadleśnictwa Człuchów.

➤ **odnośnie użytku ekologicznego „Mokradła Żurawie”**

W odniesieniu do ustanowionego użytku ekologicznego wprowadza się następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych;
- 6) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 7) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 8) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 9) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;

➤ **odnośnie pomników przyrody:**

- przestrzeganie zakazów wprowadzonych rozporządzeniami wojewody lub uchwałami rad gmin w sprawie ustanowienia odpowiedniego obiektu;
- właściwe oznakowanie obiektów w terenie;
- uzgodnienia ewentualnych działań z właściwym organem (Radą Gminy lub Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska).

8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków

W celu ochrony rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk należy:

a) w stosunku do roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową:

- stanowiska cennych gatunków nanieść na odpowiednie mapy (np. szkice powierzchni manipulacyjnej), a w razie potrzeby zaznaczyć w terenie,
- działania gospodarcze na stanowiskach cennych gatunków lub w ich bezpośrednim otoczeniu prowadzić w sposób niezagrażający trwaniu populacji (np. poprzez pozostawianie biogrup na zrębach, wytyczenie szlaków operacyjnych z ominięciem występujących płatów cennej flory),
- nowe stanowiska cennej roślinności w odpowiedni sposób katalogować i kartować (np. uzupełniając kronikę w programie ochrony przyrody),
- przeprowadzać szkolenia pracowników z rozpoznawania cennych gatunków;

b) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową:

- przestrzegać zasad podanych w rozdziale „Kształtowanie stosunków wodnych”, które pozwolą zachować we właściwym stanie zbiorniki będące miejscem rozrodu płazów i gadów,
- przestrzegać sposobów gospodarowania w pobliżu zbiorników wodnych, stanowiących potencjalne miejsca bytowania wielu gatunków ptaków,
- pozostawiać w starszych drzewostanach drzewa martwe i obumierające, które będą stanowić potencjalne miejsca gniazdowania ptaków dziuplastych,
- w drzewostanach stanowiących miejsca bytowania żurawia wszelkie prace gospodarcze wykonywać poza okresem lęgowym (tj. z wyłączeniem miesięcy III-VII);
- przestrzegać zaleceń mających na celu zapobieganie lub ograniczenie niektórych negatywnych oddziaływań w stosunku do wybranych gatunków fauny, wymagających wyznaczenia obszarów Natura 2000 (SOO lub OSO):
 - **kreślinek nizinny, pływak szerokobrzeżek** - objęcie ochroną obszarową miejsca ich występowania z dobrze zachowanymi populacjami;

- **zalotka większa** – stanowiska tych ważek zlokalizowano na terenach bagiennych w pobliżu cieków wodnych, dlatego też ochrona powinna dotyczyć nieużytków i ich otoczenia; należy wprowadzić zakaz zmiany stosunków wodnych, tzn. np. niepogłębiania rowów itp.;
- **skójką gruboskorupowa** – objęcie ochroną obszarową rzek lub ich odcinków z dobrze zachowanymi populacjami;
- **kumak nizinny** – zachowanie niewielkich bagienek, na których stwierdzono stanowiska, zapobieganie ich dewastacji i wysychania, powstrzymanie spontanicznych niekorzystnych zmian powodowanych naturalną sukcesją i zarastaniem;
- **traszka grzebieniasta** – zachowanie niewielkich bagienek, na których stwierdzono stanowiska, utrzymanie właściwych stosunków wodnych, aby nie doprowadzić do odwodnienia;
- **żmija zygzakowata** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **wodnik** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na rozległych, ale też mniejszych trzcinowiskach, okolicach stawów, bagien i starorzeczy lub w wiklinie nadrzecznych brzegów;
- **bąk** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie z rozległymi płacami trzciny lub pałki oraz silnie zarośniętych wysoką roślinnością szuwarową okolic stawów, bagien i starorzeczy;
- **blotniak stawowy** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **bocian biały** – ochrona gniazd oraz minimalizacja najczęstszych przyczyn śmierci, zachowanie siedlisk i miejsc żerowania;
- **cyraneczka, cyranka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, szczególnie gęsto zarośniętych zbiorników wodnych; często są to niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne;
- **derkacz** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie wilgotnych łąk, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **dzięcioł czarny** – pozostawianie drzew dziuplastych i obumierających w drzewostanach, głównie iglastych, wieszanie odpowiednich skrzynek lęgowych w miejscach występowania;

- **dzięciol średni** – pozostawianie drzew dziuplastych i obumierających w świetlistych, starych drzewostanach głównie liściastych, a także mniejszych zadrzewieniach śródpolnych, starych parkach, sadach i alejach;
- **gągoł** – pozostawianie starych dziuplastych drzew nad brzegami jezior, rzek, starorzeczy i innych zbiorników wodnych;
- **gąsiorek** – zachowanie istniejących lub zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych i utrzymywanie w nich kolczastych krzewów;
- **jarzębatka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie krzewów i bujnej roślinności zielnej na terenach półotwartych, nadrzecznych łąk, zadrzewień śródpolnych, rzecznych, jeziornych, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **lelek** – ochrona miejsc występowania, głównie suchych, świetlistych borów sosnowych w pobliżu łąk, pól, polan, zrębów, młodników;
- **lerka** – objęcie specyficznych, suchych gruntów z rzadką roślinnością murawową, sąsiadujące z kompleksami leśnymi, programami rolnośrodowiskowymi promującymi utrzymanie takich siedlisk w stanie niezmienionym;
- **łabędź czarnodzioby, łabędź krzykliwy, łabędź niemy** – objęcie ochroną obszarów zatrzymywania się łabędzi w czasie wędrówki i zimowania;
- **mucholówka mała** – ochrona zachowawcza jak największej powierzchni starych drzewostanów liściastych;
- **nurogęś** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie starodrzewu w pobliżu jezior i rzek;
- **perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkoz zausznik, perkozek** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie jezior i stawów, rzadziej wolno płynących rzek, z pasem przybrzeżnych trzin, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **świergotek polny** – zachowanie specyficznych, suchych gruntów z rzadką roślinnością murawową i objęcie ich programami rolno-środowiskowymi;
- **trzmiełojad** – zachowanie różnego rodzaju starych drzewostanów liściastych i mieszanych, również borów;
- **zielonka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie zbiorników z gęstym pasem trzin, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących, na których stwierdzono występowanie gatunku;

- **zimirdek** – zachowanie miejsc przebywania, którymi najczęściej są czyste, śródlądowe wody (rzeki i strumienie oraz brzegi jezior i stawów) o stromych brzegach;
- **żuraw** – zachowanie miejsc rozrodu, którymi najczęściej w warunkach Nadleśnictwa są bagna i torfowiska; nie należy zmieniać stosunków wodnych w miejscach występowania gatunku;
- **bóbr europejski i wydra** – na terenie Nadleśnictwa występują w jeziorach i rzekach, a więc nie wymagają szczególnych działań ochronnych ze strony Nadleśnictwa.

c) odnośnie stref ochrony:

- dla gatunków ptaków, które gniazdują na terenach leśnych zarządzanych przez Nadleśnictwo:
 - **bielik** – przestrzegać zakazu przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony, osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarem objętym strefą ochrony oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą; należy przestrzegać terminu ochrony (1.01 – 31.07), niezbędne prace wykonywać poza tym okresem;
 - **bocian czarny** – przestrzegać zakazu przebywania osób, z wyjątkiem osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (15.03 – 31.08), niezbędne prace wykonywać poza tym okresem;
- dla gatunków, które prawdopodobnie występują na terenach zarządzanych przez Nadleśnictwo:
 - **kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy, puchacz, rybołów, sóweczka** – po zlokalizowaniu gniazda wyznaczyć strefy ochrony, w jego sąsiedztwie wyłączyć drzewostany z użytkowania;
 - **nietoperze** – wyznaczyć strefy ochronne zimowisk (pomieszczenia i kryjówki), w których w ciągu 3 kolejnych lat choć raz stwierdzono występowanie ponad 200 osobników;
 - **wilk** – po zlokalizowaniu miejsca rozrodu (nory) wyznaczyć strefę ochronną; w strefie konieczne jest ograniczenie wstępu ludzi i zakaz prowadzenia prac

leśnych od 1 kwietnia do 31 sierpnia; właściwa gospodarka populacjami kopytnych w łowieckich planach hodowlanych.

8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych

8.7.1. Chronione siedliska leśne

Główne zasady postępowania na siedliskach chronionych, to:

- zrównoważenie funkcji gospodarczej lasu z funkcją przyrodniczą,
- wszelkie działania na siedliskach w „stanie uprzywilejowanym/wzorcowym – A” powinny zmierzać do zachowania tego stanu,
- podniesienie w trakcie kształtowania kolejnego pokolenia drzew stopnia zachowania siedlisk przynajmniej o jeden stopień (dotyczy to szczególnie siedlisk w stanie silnie zniekształconym „C”, których renaturyzacja bez interwencji człowieka może trwać bardzo długo),
- całkowita rezygnacja z celowego użytkowania lasu na siedliskach skrajnie ubogich pod względem troficznym, których ilość i powierzchnia w danym Nadleśnictwie jest niewielka lub bardzo mała; pozyskanie drewna może być prowadzone przy zabiegach ochronnych (np. usuwanie nadmiaru osobników brzoźowych w Bb), czy cięciach rozluźniających lub sanitarnych (w borach chrobotkowych).

Celem zabiegów pielęgnacyjnych powinno być:

- stworzenie najodpowiedniejszych dla danych warunków siedliskowych:
 - struktury drzewostanu,
 - składu gatunkowego,
 - zróżnicowania wieku,
 - ukształtowania koron,
 - budowy warstwowej drzewostanu;
- poprawa stanu zdrowotnego i sanitarnego drzewostanów, zwłaszcza o niewłaściwym składzie gatunkowym (monokultury).

Cięcia rębne

Cięcia rębne powinny wynikać z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych, z uwzględnieniem ładu przestrzennego i czasowego. Głównym zadaniem cięć rębnych jest stworzenie odpowiednich warunków do powstania i rozwoju młodego pokolenia lub wprowadzenia pożądanego gatunku drzew i krzewów. Należy dobrać rodzaj rębni najbardziej zbliżonej do naturalnych procesów rozwojowych drzewostanu w danych warunkach siedliskowych

i klimatycznych. Użytkowanie nie może spowodować zaniku określonego typu siedliska i zmniejszenia jego powierzchni.

Trzebieże

Podczas wykonywania trzebieży należy odsłaniać powstające stożki odnowieniowe. Niektóre zabiegi trzebieżowe należy wykonywać pod kątem ochrony gatunków runa leśnego. Stopniowo eliminować gatunki niezgodne z siedliskiem i obce geograficznie.

Odnowienia, zalesienia, poprawki, uzupełnienia i dolesienia

Podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek, uzupełnień i dolesień powinien być przyjęty przez Komisję Założeń Planu docelowy skład gatunkowy drzewostanów dojrzałych (typ drzewostanu) oraz wyjściowy, orientacyjny skład gatunkowy upraw.

Tab. 64. Typy drzewostanów i orientacyjne składy gatunkowe upraw dla poszczególnych typów siedliskowych lasu i chronionych siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Człuchów

TSL	Kod Natura 2000	TD	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia
		gatunki główne	uszlachetniające (produkcyjne)	pomocnicze (pielęgnacyjne, biocenotyczne)	
1	2	3	4	5	6
Bs	-	So	Brz		So 90, Brz 10
	91T0	So	Brz		So 90, Brz 10
Bśw		So	Brz	Jrz	So 80-90, Brz i in. 10-20
	91T0	So	Brz		So 80-90, Brz i in. 10-20
Bw	-	So	Św, Brz	OI	So 80, Św i in. 20
		ŚwSo	Brz	OI	So 60, Św 30, Brz i in. 10
		ŚwBrz	So	OL	Brz 50, Św 30, So i in. 20
		SoŚw	Brz	OI	Św 40-50, So 40-50, Brz i in. 10
	2180	SoBrz		OI, Jrz, Czm	Brz 70, So 30
Bb	-	So	Brz	OI	So 80-90, Brz i in. 10-20
	91D0*	So	Brz		So 90, Brz 10
BMśw	-	So	Bk, Db, Św, Md, Brz	KI, Lp, Jrz, Gb	So 80, Bk i in. 20
		Jd So	Db, Bk, Św, Md, Brz	KI, Lp, Jrz, Gb	So 60, Jd 30, Db i in. 10
		BkSo	Db, Św, Md, Brz	KI, Lp, Os, Jrz, Gb	So 60-70, Bk 20-30, Db i in. 10-20
		BkSo #	Db, Św, Md, Brz	KI, Lp, Os, Jrz, Gb	So 80-90, Db i in. 10-20
		ŚwSo	Db, Md, Brz	KI, Lp, Jrz, Gb	So 60, Św 30, Db i in. 10
		DbSo	Bk, Św, Md, Brz	KI, Lp, Os, Jrz, Gb	So 60-70, Db 20-30, Bk i in. 10-20
	9110	SoBk	Db	KI, Os, Jrz	Bk 60, So 30, Db i in. 10
	9130	SoBk	Db	KI, Lp, Jrz, Gb	Bk 60, So 30, Db i in. 10
	9190	Db	So, Brz	Bk, Os	Db 80, So i in. 20
9190	BkDb	So, Brz	KI, Os, Jrz	Db 40, Bk 30, So i in. 30	
BMw	-	ŚwSo	Db, Brz	KI, Lp, OI	So 50, Św 30, Db i in. 20
		SoŚw	Db, Brz	KI, Lp, OI	Św 40, So 40, Db i in. 20

TSL	Kod Natura 2000	TD			Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia
		gatunki główne	uszlachetniające (produkcyjne)	pomocnicze (pielęgnacyjne, biocenotyczne)	
1	2	3	4	5	6
		DbSo	Św, Brz	Kl, Lp, Ol	So 60-70, Db 20-30, Św i in. 10-20
		So	Db, Św, Brz	Kl, Lp, Ol	So 70, Db i in. 30
		BrzSo	Db, Św	Kl, Lp, Ol	So 50, Brz 30, Św i in. 20
		ŚwBrz	So, Db	Kl, Lp, Ol	Brz 50, Św 30, So i in. 20
	9190	SoDb	Brz, Bk	Kl, Ol, Os, Jrz	Db 50, So 30, Bk i in.20
	9190	Db	So, Brz	Ol, Os	Db 80, So i in. 20
	9190	BkDb	So, Brz	Kl, Os, Jrz	Db 40, Bk 30, So i in. 30
BMb	-	So	Brz, Św	Ol	So 80, Brz 10, Św 10
		SoŚw	Brz, Db	Ol	Św 50, So 30, Brz i in. 20
		ŚwSo	Brz		So 50, Św 30, Brz i in. 20
		BrzSo	Św	Ol	So 50, Brz 30, Św i in. 20
		SoBrz	Św	Ol	Brz 60, So 30, Św i in. 10
	91D0*	SoBrz	Św	Ol	Brz 60, So 30, Św i in. 10
	91D0*	So	Brz		So 90, Brz 10
	91D0*	Brz	So		Brz 90, So 10
LMśw	-	Bk	Db, Md, Dg, Św, Lp, Brz, Jw	Kl, Gb, Os	Bk 80, Db i in. 20
		SoBk	Db, Md, Dg, Św, Lp, Brz, Jw	Kl, Gb, Os	Bk 50, So 40, Db i in. 10
		BkSo	Db, Md, Dg, Św, Lp, Brz, Jw	Kl, Gb, Os	So 60, Bk 30, Db i in. 10
		BkSo #	Db, Md, Dg, Św, Lp, Brz, Jw	Kl, Gb, Os	So 90, Db i in. 10
		DbSo	Bk, Md, Dg, Św, Lp, Brz, Jw	Kl, Gb, Os	So 60, Db 30, Bk i in. 10
		SoDb	Bk, Md, Dg, Św, Lp, Brz, Jw	Kl, Gb, Os	Db 50, So 30, Bk i in. 20
		SoJd	Db, Bk, Md, Dg, Św, Lp, Brz, Jw	Kl, Gb, Os	Jd 40, So 30, Db i in.30
		ŚwDb	So, Md, Dg, Brz, Lp, Jw	Kl, Gb, Os	Db 50, Św 30, Bk i in. 20
		BkŚw	Db, So, Md, Dg, Brz, Lp, Jw	Kl, Gb, Os	Św 50, Bk 30, Db i in. 20
		ŚwBk	Db, So, Md, Dg, Brz, Lp, Jw	Kl, Gb, Os	Bk 50, Św 30, Db i in. 20
	9110	Bk	Db, So, Brz	Kl, Jw., Os	Bk 80, Db i in. 20
	9130	Bk	Db, Lp, Gb, Brz	Kl, Jw, Os	Bk 80, Db i in. 20
	9160	GbDb	Bk, So, Lp, Brz, Jw	Kl, Os	Db 50, Gb 30, Bk i in. 20
	9160	BkDb	Gb, So, Lp, Brz, Jw	Kl, Os	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20
	9160	Db	Bk, So, Gb, Lp, Brz, Jw	Kl, Os	Db 70, Bk i in. 30
	9190	Db	Bk, So, Brz, Os	Gb, Lp, Kl	Db 80, So i in. 20
	9190	BkDb	So, Brz, Os	Kl, Gb	Db 50, Bk 30, So i in. 20

TSL	Kod Natura 2000	TD	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia
		gatunki główne	uszlachetniające (produkcyjne)	pomocnicze (pielęgnacyjne, biocenotyczne)	
1	2	3	4	5	6
LMw	-	SoDb	Św, Bk, Brz	Jw, Kl, Lp, Os	Db 50, So 30, Św i in. 20
		DbSo	Św, Brz, Bk	Jw, Kl, Lp, Os	So 50, Db 30, Św i in. 20
		BrzOl	Św	Jw, Kl, Lp, Os	Ol 60, Brz 30, Św i in. 10
		OlBrz	Św	Jw, Kl, Lp, Os	Brz 50, Ol 30, Św i in. 20
		ŚwSo	Db, Bk, Brz	Jw, Kl, Lp, Os	So 40, Św 30, Db 20, Bk i in.10
		SoŚw	Db, Ol	Jw, Kl, Lp, Os	Św 50, So 30, Db i in. 20
		ŚwDb	So, Md, Dg, Brz, Ol, Lp, Jw	Kl, Gb, Os	Db 60, Św 30, So i in. 10
		DbŚw	So, Md, Dg, Brz, Ol, Lp, Jw	Kl, Gb, Os	Św 60, Db 30, So i in. 10
	9110	Bk	Db, So, Ol	Jw, Kl, Lp	Bk 80, Db i in. 20
	9130	Bk	Db, Gb, Brz, Ol	Jw, Kl, Lp	Bk 80, Db i in. 20
	9160	GbDb	Bk, Brz, Os	Kl, Gb, Lp, Os	Db 60, Gb 30, Bk i in. 10
	9160	BkDb	Gb, Lp, Brz, Jw	Kl, Os	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20
	9160	Db	Gb, Bk, Brz, Ol, Os	Lp, Kl	Db 80, Gb i in. 20
	9190	BkDb	So, Brz, Os	Kl, Gb	Db 50, Bk 30, So i in. 20
	9190	Db	So, Brz, Ol	Kl, Os	Db 80, So i in. 20
LMb	-	Ol	Brz, So, Św		Ol 70-80, Brz i in. 20-30
		BrzOl	Św, So	Wb	Ol 50, Brz 30, Św i in. 20
	91D0*	SoBrz	Ol	Ol	Brz 60, So 30, Ol i in. 10
	91D0*	Brz	So		Brz 90, So 10
Lśw	-	Bk	Db, Md, So, Św, Dg	Jw, Lp, Czr, Jb, Gr	Bk 90, Db i in. 10
		Db	Bk, Md, So, Św, Dg	Jw, Lp, Czr, Jb, Gr	Db 80, Bk i in. 20
		DbBk	Md, Js, Św, So, Lp, Dg	Jw, Czr, Jb, Gr	Bk 60, Db 30, Md i in. 10
		BkJd	Db, Md, Js, Św, So, Lp, Dg	Jw, Czr, Jb, Gr	Jd 50, Bk 30, Db i in. 20
		JdBk	Db, Md, Js, Św, So, Lp, Dg	Jw, Czr, Jb, Gr	Bk 50, Jd 30, Db i in. 20
		BkDb	Md, Js, Św, So, Lp, Dg	Jw, Czr, Jb, Gr	Db 60, Bk 30, Md i in. 10
	9110	Bk	Db, So, Md	Jw, Kl, Lp	Bk 90, Db i in. 10
	9110	DbBk	So, Lp, Md	Jw, Czr, Jb, Gr	Bk 70, Db i in.30
	9130	Bk	Db, Gb, Md	Jw, Lp, Czr, Jb, Gr	Bk 80-90, Db i in. 10-20
	9160	GbDb	Bk, Lp, Md	Jw, Czr, Gr, Jb	Db 50, Gb 30, Lp i in. 20
	9160	Db	Gb, Bk, Lp, Md	Jw, Czr, Jb, Gr	Db 80, Gb i in. 20
	9160	GbBk	Db, Lp, Md	Jw, Czr, Jb, Gr	Bk 50, Gb 30, Lp i in. 20
	9160	BkDb	Gb, Lp, Md	Jw, Czr, Jb, Gr	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20
	9160	LpDb	Gb, Bk, Md	Jw, Czr, Jb, Gr	Db 50, Lp 30, Gb i in. 20
	9190	BkDb	So, Brz, Os, Md	Kl, Gb	Db 60, Bk 30, Jw. i in. 10
	9190	Db	Bk, So, Brz, Os, Md	Gb, Lp, Kl	Db 80, Bk i in. 20

TSL	Kod Natura 2000	TD	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia
		gatunki główne	uszlachetniające (produkcyjne)	pomocnicze (pielęgnacyjne, biocenotyczne)	
1	2	3	4	5	6
	9190	DbBk	Gb, Lp, Md	Jw, Czur, Jb, Gr	Bk 50, Db 30, Jw. i in. 20
Lw	-	JsDb	Św, Wz, Jw	Kl, Lp, Czur, Brz	Db 70, Js 20, Św i in. 10
		Db	Św, Js, Wz, Jw	Kl, Lp, Czur, Brz	Db 80-90, Św i in. 10-20
	9130	Bk	Db, Gb	Jw, Lp, Czur, Jb, Gr	Bk 90, Db i in. 10
	9160	BkDb	Gb Jw, Lp	Czur, Jb, Gr	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20
	9160	Db	Gb, Bk, Jw	Lp, Czur, Jb, Gr	Db 80, Gb i in. 20
	9160	GbDb	Bk, Lp, Jw	Kl, Gr, Jb	Db 50, Gb 30, Bk i in. 20
	91E0*	OI	Js, Wz, Gb	Kl, Lp	OI 80, Js i in. 20
	91E0*	JsOI	Wz, Gb	Kl, Lp	OI 60, Js 30, Brz i in. 10
	91F0	JsWzDb	Lp, Gb	Kl, OI, Tp, Czm	Db 40, Wz 30, Js i in. 30
	91F0	JsWz	Db, OI	Kl, Gb, Czm	Wz 40, Js 30, Db i in. 30
	91F0	Db	Wz, Js	Kl, Gb, Czm	Db 80, Wz i in. 20
Lł	-	JsDb	Wz, Gb, Jw, Kl, Lp	Św, OI, Tp, Wb	Db 60, Js 30, Wz i in. 10
		Db	Js, Wz	Św, Lp, OI	Db 70, Js i in. 30
	91F0	Db	Js, Wz	Lp, OI	Db 70, Js i in. 30
	91F0	JsWz	Db, OI	Kl, Gb, Czm	Wz 40, Js 30, Db i in. 30
	91F0	JsWzDb	Lp, Gb	OI, Kl, Tp, Wb	Db 40, Wz 30, Js 20, Lp i in. 10
	91E0*	JsOI	Brz, Wz	Kl, Lp	OI 60, Js 30, Brz i in. 10
	91E0*	OIJ	Brz, Św, Db, Wz	Kl, Lp	Js 40, OI 40, Brz i in. 20
OI	-	OI	Js, Brz, Wz, Św		OI 90, Js i in. 10
	91E0*	OI	Js, Wz, Gb	Kl, Lp	OI 90, Js i in. 10
	91E0*	OI**	Js	Kl, Lp	OI 90, Js i in. 10
OIJ	-	OI	Js, Wz	Kl, Lp	OI 80, Js i in. 20
		DbOI	Brz, Św, Js, Wz	Kl, Lp	OI 60, Db 30, Brz i in. 10
		OIJ	Brz, Św, Db, Wz	Kl, Lp	Js 40, OI 40, Brz i in. 20
	91E0*	OIJ	Brz, Św, Db, Wz	Kl, Lp	Js 40, OI 40, Brz i in. 20
	91E0*	JsOI	Brz, Wz	Kl, Lp	OI 60, Js 30, Brz i in. 10
	91E0*	OI	Js, Wz	Kl, Lp	OI 80, Js i in. 20

9160 - Grab należy wprowadzić w zmieszaniu grupowym i kępowym.

Dopuszcza się wprowadzenie grabu w późniejszych fazach rozwojowych drzewostanu.

* - siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** - źródliskowe lasy olszowe na niżu

- drzewostan sosnowy z dolnym piętrzem bukowym, które przewiduje się wprowadzić gdy sosna osiągnie wiek 30-40 lat (po pierwszej prawidłowo przeprowadzonej TW). Liczba wprowadzanych sadzonek buka 3-5 tys. szt./ha (ZHL 2012). Jeżeli dolne piętro ma w przyszłości ukształtować następną generację drzewostanu należy wprowadzać buk w formie grup i kęp o więźbie odpowiedniej dla gatunku.

W odnowieniach przyjmować następującą kolejność postępowania: samosiew, siew, sadzenie. Może zachodzić potrzeba wykorzystania w jednym drzewostanie wszystkich wymienionych sposobów. Należy zwrócić uwagę na wykorzystanie mikrosiedlisk i odpowiedni do nich dobór gatunków.

We wszystkich fazach rozwojowych drzewostanu, przy wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych, starać się stwarzać korzystne warunki do odnowienia naturalnego.

Wykonując prace hodowlane na leśnych siedliskach chronionych należy kierować się następującymi zasadami:

- podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek i uzupełnień jest określony dla każdego siedliska przyrodniczego docelowy skład gatunkowy;
- w pielęgnacji upraw należy preferować gatunki właściwe dla siedliska;
- chronić i pielęgnować odnowienia naturalne;
- charakter i intensywność zabiegów pielęgnacyjnych powinny wynikać z potrzeby ochrony siedliska i dążenia do ukształtowania struktury i składu drzewostanu zgodnego z siedliskiem, charakterystycznego dla danego zespołu leśnego;
- powstające luki i przerzedzenia należy wykorzystywać dla odnowienia naturalnego lub sztucznego gatunków charakterystycznych i typowych dla danego zespołu leśnego;
- preferować odnowienie naturalne gatunków domieszkowych;
- chronić cenne domieszki;
- cięcia odnowieniowe wykonywać tylko w przypadku koniecznej przebudowy, konieczności odsłaniania istniejących, wartościowych i zgodnych z siedliskiem odnowień naturalnych lub starości drzewostanu;
- starać się o zachowanie dłuższego okresu przebudowy drzewostanu;
- w odniesieniu do lasów bukowych o uproszczonej strukturze wiekowo-gatunkowej należy wprowadzać naturalne gatunki domieszkowe (w zależności od żyzności gleb): grab, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, jawor, lipa drobnolistna, czereśnia ptasia;
- z uwagi na niszczenie runa nie stosować kruszarek do gałęzi;
- realizując ogólną zasadę trwałości szaty leśnej należy dążyć do wytworzenia dolnego piętra lub podszytu (z wyjątkiem siedlisk ubogich), o ile nie występują one naturalnie.

Postępowanie z gatunkami obcego pochodzenia

Z ekologicznego punktu widzenia obecność w lasach gatunków obcych nie jest pożądana, chociaż nie zawsze jednoznacznie szkodliwa, mając na myśli produkcyjny aspekt gospodarki leśnej. Jednak gospodarka leśna ma również na celu zrównoważone zarządzanie środowiskiem, co przy wprowadzaniu gatunków obcego pochodzenia nie jest realizowane.

Obce, ekspansywne gatunki drzew (robinia akacja, dąb czerwony, czeremcha amerykańska) powinny być stopniowo eliminowane z drzewostanów.

Zalecenia do prowadzenia działań hodowlanych na leśnych siedliskach przyrodniczych

Zalecenia dla siedlisk leśnych opracowano na podstawie analizy zaplanowanych działań w dokumentach Planów Zadań Ochronnych (PZO), przedstawionych m.in. w Priorytetowych Ramach Działań (PAF) dla Sieci Natura 2000 w Polsce na lata 2021-2027 (GDOŚ, 2021). Działania na siedliskach przyrodniczych zawarte w tej publikacji poddano niewielkim modyfikacjom, dostosowując je do warunków siedliskowych Nadleśnictwa.

- **kwaśne buczyny (9110), żyzne buczyny niżowe (9130), grąd subatlantycki (9160), kwaśne dąbrowy (9190):**
 - przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją);
 - usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska;
 - pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu;
 - pozostawianie martwego drewna;
 - zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych;

- **brzezina bagienna (91D0-1) i sosnowy bór bagienny (91D0-2):**
 - wyłączenie z użytkowania rębego;
 - usuwanie gatunków drzew niepożądanych (ekspansywnych lub obcych, w tym inwazyjnych);
 - usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska;
 - zmiana stosunków wodnych (budowa zastawek);
 - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;

- **łągi wierzbowe, topolowe, olszowe, jesionowe i olsy źródliskowe (91E0):**
 - podtyp „olsy źródliskowe” należy wyłączyć z użytkowania rębego;

- przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją).
- pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu;
- pozostawianie martwego drewna;
- zmiana stosunków wodnych (budowa zastawek, montaż rur przelewowych w tamach bobrowych);
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odślaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

8.7.2. Chronione siedliska nieleśne

Zalecenia dla siedlisk nieleśnych opracowano na podstawie analizy zaplanowanych działań w dokumentach Planów Zadań Ochronnych (PZO), przedstawionych m.in. w Priorytetowych Ramach Działań (PAF) dla Sieci Natura 2000 w Polsce na lata 2021-2027 (GDOŚ, 2021). Działania na siedliskach przyrodniczych zawarte w tej publikacji poddano niewielkim modyfikacjom, dostosowując je do warunków siedliskowych Nadleśnictwa.

➤ **jeziora lobeliowe (3110), twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (3140), starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne (3150), jeziora dystroficzne (3160):**

- prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej poprzez jej dostosowanie do wymogów siedliska przyrodniczego,
- wzmocnienie populacji gatunków ryb właściwych dla siedliska corocznym zarybieniem narybkiem jesiennym,
- renaturyzacja starorzeczy obejmująca m. in. usuwanie osadów z dna oraz odtworzenie połączenia ze starorzeczem (naturalne zalewy),
- ręczne wykaszanie brzegów zbiorników,
- zmniejszenie zacienienia lustra wody - usuwanie drzew i krzewów,
- zmiana stosunków wodnych - budowa zastawki,

- usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego,
 - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;
- **torfowiska wysokie (7110), przejściowe i trzęsawiska (7140):**
- poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych,
 - usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy);
 - usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych,
 - wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy,
 - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY

W związku z koniecznością prowadzenia przez Nadleśnictwo wielu uzgodnień, konsultacji i korespondencji związanej z szeroko pojętą problematyką ochrony przyrody, poniżej zamieszczono pomocniczy wykaz instytucji i organizacji zajmujących się tą tematyką na terenie województwa pomorskiego:

1. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku,
ul. Chmielna 54/57, 80-748 Gdańsk;
2. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku, Wydział Spraw Terenowych
ul. Jana Pawła II 1, 76-200 Słupsk;
3. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku, Wydział Spraw Terenowych
w Złocieniu ul. Dworcowa 13, 78-520 Złocieniec;
4. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie,
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa;
5. Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku,
ul. Polanki 51, 80-308 Gdańsk;
6. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego,
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk;
7. Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Słupsku,
ul. Al. Sienkiewicza 19/25, 76-200 Słupsk;
8. Klub Przyrodników, ul. 1 Maja 22, 66-200 Świebodzin;
9. Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych,
ul. Poniatowskiego 4A, 76-200 Słupsk;
10. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Gdańsku, ul. Rybaki Górne 8, 80-861 Gdańsk;
11. Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
w Gdańsku, ul. Trakt Św. Wojciecha 293, 80-001 Gdańsk - Lipce;
12. Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
w Gdańsku, Delegatura w Słupsku, ul. Karola Kniaziewicza 30, 76-200 Słupsk;
13. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku
ul. Dyrekcyjna 2-4, 80-852 Gdańsk;

14. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku, Delegatura w Słupsku
ul. Stefana Jaracza 6, 76-200 Słupsk;
15. Starostwo Powiatowe w Człuchowie, Wydział Ochrony Środowiska Naturalnego,
ul. Wojska Polskiego 1, 77-300 Człuchów;
16. Starostwo powiatowe w Chojnicach, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnic-
stwa,
ul. 31 Stycznia 56, 89-600 Chojnice;
17. Zespół Zamiejscowy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego,
Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Ochrony Środowiska,
ul. Stefana Jaracza 18a, 76-200 Słupsk;

10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

W ramach „Programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Człuchów” opracowano mapy przeglądowe:

- walorów przyrodniczo-kulturowych,
- siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000.

11. LITERATURA

1. Kapuściński R., Zadura J.: Edukacja przyrodnicza i leśna w Lasach Państwowych, GDLP, Warszawa 2007.
2. Kaźmierczakowa R. (red.). Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych, IOP, 2016.
3. „Informacja o wynikach pomiaru miąższości martwego drewna (MD) wykonanego w roku 2019 na 300 pozycjach ostoi bioróżnorodności w nadleśnictwach RDLP w Szczecinku”. – RDLP Szczecinek, Szczecinek 2020.
4. Matuszkiewicz J.M.: Regionalizacja geobotaniczna Polski, IGiPZ PAN, Warszawa 2008.
5. Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T.: Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300 000, Arkusz A1, IGiPZ PAN, Warszawa 1995.
6. Elaborat siedliskowy dla Nadleśnictwa Człuchów – BULiGL O/Szczecinek, Szczecinek 2019.
7. Plan ochrony dla rezerwatu „Jezioro Sporackie”.
8. Projekt planu ochrony dla rezerwatu „Jezioro Bardze Małe”.
9. Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru PLH220056 „Czerwona Woda Pod Babilonem” .
10. Plan zadań ochronnych dla obszaru PLB220001 „Wielki Sandr Brdy”.
11. „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” – MŚ, Warszawa 2019.
12. „Program Ochrony Środowiska (POŚ) Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do roku 2024”.
13. Stan środowiska w województwie pomorskim. Raporty 2016 – 2020, WIOŚ, Gdańsk 2020.
14. Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie pomorskim. Raport wojewódzki za rok 2020, GIOŚ, Gdańsk 2021.
15. Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Człuchów na okres od 01.01.2013 do 31.12.2022 r., BULiGL O/Szczecinek 2012.
16. Światowa Czerwona Lista Gatunków Zagrożonych (Red List of Threatened Species) – IUCN 2012.
17. „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2021 r.” – BULiGL, Warszawa 2022.

18. Zasady hodowli lasu – Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, Warszawa 2011.
19. Zestawienie występowania i zwalczania szkodników lasu w Nadleśnictwie Człuchów – Zespół Ochrony Lasu, Szczecinek 2022.
20. Zestawienie inwentaryzacji zwierzyny łownej wg stanu na 10.03.2022 r. – Nadleśnictwo Człuchów 2022.
21. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Czerwona Woda pod Babilonem PLH220056 w województwie pomorskim – Pro Natura Pro Homini - pracownia przyrodnicza; Gdańsk, Olsztyn, Poznań 2020-2021.
22. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Duży Okoń PLH220059 w województwie pomorskim – ESKADA Analizy Środowiskowe, Wejherowo 2019/2020/2021.

12. ZAŁĄCZNIKI

12.1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
REZERWATY PRZYRODY							
„Jezioro Sporackie”							
1.	11-06-1-01-36 -c -00	1,74	D-STAN	-	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH220056	
2.	11-06-1-01-36 -d -00	0,58	TURYST	-		PLH220056	
3.	11-06-1-01-36 -f -00	1,90	D-STAN	-		PLH220056	
4.	11-06-1-01-36 -g -00	10,93	JEZIORO	-		PLH220056	
5.	11-06-1-01-36 --a -00	0,23	DROGI L	-		PLH220056	
6.	11-06-1-01-37 -h -00	1,42	D-STAN	-		PLH220056	
7.	11-06-1-01-37 -i -00	0,70	SUKCESJA	-		PLH220056	
8.	11-06-1-01-37 --a -00	0,11	DROGI L	-		PLH220056	
9.	11-06-1-01-37 --c -00	0,03	LINIE	-		PLH220056	
Razem		17,64					
„Jezioro Bardze Małe”							
1.	11-06-1-02-50 -d -00	7,37	JEZIORO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH220056	
2.	11-06-1-02-50 -k -00	0,97	D-STAN	-		PLH220056	
Razem		8,34					
„Sosny”							
1.	11-06-1-08-393 -g -00	1,55	D-STAN	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody		
Razem		1,55					
Rezerwaty razem		27,53					
OBSZARY CHRONIONEG KRAJOBRAZU							
„Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”							
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2.	2483,40	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urządzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220056 PLH220058	PLB220001
„Jezior Człuchowskich”							
2.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2.	163,38	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urządzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
„Doliny Rzeki Debrzynki”							
3.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2.	333,33	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urzędzenia lasu		PLH300047	-
OBSZARY NATURA 2000							
OSO „Wielki Sandr Brdy”							
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3.	21,64	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urzędzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220058	-
SOO „Czerwona Woda pod Babilonem”							
2.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3.	559,09	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urzędzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
SOO „Doliny Brdy i Chociny”							
3.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3.	4,86	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urzędzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	PLB220001
SOO „Duży Okoń”							
4.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3.	8,79	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urzędzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
SOO „Dolina Szczyry”							
5.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3.	141,51	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urzędzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
OZW „Dolina Debrzynki” <i>(po powiększeniu granic obszar swoim zasięgiem obejmie grunty Nadleśnictwa Człuchów)</i>							
6.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3.	87,27	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urzędzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
UŻYTEK EKOLOGICZNY							
„Mokradła Żurawie”							
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.4.	2,05	Grunty nieleśne	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody		
POMNIKI PRZYRODY							
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.5.	-	7 pomników przyrody – 7 pojedynczych drzew	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
STREFY OCHRONY							
1.	Lokalizacja stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania bielika - zastrzeżona	79,66	Bielik – A075	W strefie ochrony całorocznej (10,57 ha) - brak wskazań gospodarczych; w strefie ochrony okresowej (69,09 ha) - zabiegi pielęgnacyjne (PIEL, CP, TW, TP-24,48 ha), rębnie (IIIA, IIIB - 25,52 ha), na pozostałej powierzchni zabiegów nie planowano	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	Lokalizacja stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania bielika - zastrzeżona	39,02	Bocian czarny – A030	W strefie ochrony całorocznej (10,08 ha) - brak wskazań gospodarczych; w strefie ochrony okresowej (28,94 ha) - zabiegi pielęgnacyjne (TP-10,98 ha), rębnia IIA- 5,88 ha, na pozostałej powierzchni zabiegów nie planowano	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7

NIELEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Jeziora lobeliowe - 3110

1.	11-06-1-01-36 -g -00	10,93	JEZIORO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220056
2.	11-06-1-02-50 -d -00	7,37	JEZIORO			PLH220056
3.	11-06-1-05-100 -i -00	14,67	JEZIORO			PLH220056
Razem 3110		32,97				

- prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej poprzez jej dostosowanie do wymogów siedliska przyrodniczego,
- wzmocnienie populacji gatunków ryb właściwych dla siedliska corocznym zarybianiem narybkiem jesiennym,
- renaturyzacja starorzeczy obejmująca m. in. usuwanie osadów z dna oraz odtworzenie połączenia ze starorzeczem (naturalne zalewy),

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
<ul style="list-style-type: none"> - ręczne wykaszanie brzegów zbiorników, - zmniejszenie zacielenia lustra wody - usuwanie drzew i krzewów, - przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; - zmiana stosunków wodnych - budowa zastawki, - usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego, - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 						
Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic - 3140						
1.	11-06-1-01-24 -h -00	3,77	JEZIORO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220056
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej poprzez jej dostosowanie do wymogów siedliska przyrodniczego, - wzmocnienie populacji gatunków ryb właściwych dla siedliska corocznym zarybieniem narybkiem jesiennym, - renaturyzacja starorzeczy obejmująca m. in. usuwanie osadów z dna oraz odtworzenie połączenia ze starorzeczem (naturalne zalewy), - ręczne wykaszanie brzegów zbiorników, - zmniejszenie zacielenia lustra wody - usuwanie drzew i krzewów, - przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; - zmiana stosunków wodnych - budowa zastawki, - usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego, - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 						
Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne - 3150						
1.	11-06-1-15-681 -b -00	4,10	JEZIORO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220056
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej poprzez jej dostosowanie do wymogów siedliska przyrodniczego, - wzmocnienie populacji gatunków ryb właściwych dla siedliska corocznym zarybieniem narybkiem jesiennym, - renaturyzacja starorzeczy obejmująca m. in. usuwanie osadów z dna oraz odtworzenie połączenia ze starorzeczem (naturalne zalewy), - ręczne wykaszanie brzegów zbiorników, - zmniejszenie zacielenia lustra wody - usuwanie drzew i krzewów, - przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; - zmiana stosunków wodnych - budowa zastawki, - usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego, - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 						
Jeziorka dystroficzne - 3160						
1.	11-06-1-01-24 -m -00	0,78	JEZIORO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220056
2.	11-06-1-01-26 -f -00	0,54	JEZIORO			PLH220056
3.	11-06-1-01-63 -c -00	0,65	JEZIORO			PLH220056
Razem 3160		1,97				
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej poprzez jej dostosowanie do wymogów siedliska przyrodniczego, - wzmocnienie populacji gatunków ryb właściwych dla siedliska corocznym zarybieniem narybkiem jesiennym, - renaturyzacja starorzeczy obejmująca m. in. usuwanie osadów z dna oraz odtworzenie połączenia ze starorzeczem (naturalne zalewy), - ręczne wykaszanie brzegów zbiorników, 						

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zacielenia lustra wody - usuwanie drzew i krzewów, - przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; - zmiana stosunków wodnych - budowa zastawki, - usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego, - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 						
Torfowiska wysokie - 7110						
1.	11-06-1-01-23 -h -00	0,48	BAGNO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220056
2.	11-06-1-01-53 -f -00	1,39	D-STAN			PLH220056
3.	11-06-1-05-115 -b -00	0,45	BAGNO			PLH220056
Razem 7110		2,32				
<ul style="list-style-type: none"> - poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych, - usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); - usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych, - wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy, - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 						
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska - 7140						
1.	11-06-1-01-19 -f -00	1,40	BAGNO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220056
2.	11-06-1-01-24 -l -00	0,40	BAGNO			PLH220056
3.	11-06-1-01-24 -n -00	0,21	BAGNO			PLH220056
4.	11-06-1-02-159 -d -00	0,9	BAGNO			
5.	11-06-1-02-161 -a -00	9,44	BAGNO			
6.	11-06-1-04-211 -i -00	0,98	BAGNO			
7.	11-06-1-04-219 -c -00	1,42	BAGNO			
8.	11-06-1-05-238 -b -00	0,64	BAGNO			
9.	11-06-1-05-239 -g -00	3,78	BAGNO			
10.	11-06-1-05-272 -c -00	0,73	BAGNO			
11.	11-06-1-06-282 -j -00	0,64	BAGNO			
12.	11-06-1-06-325 -f -00	0,95	BAGNO			
13.	11-06-1-09-490 -d -00	2,89	BAGNO			
14.	11-06-1-11-539 -d -00	0,51	BAGNO			
15.	11-06-1-14-704 -h -00	3,49	BAGNO			
16.	11-06-1-14-726 -i -00	0,82	BAGNO			
Razem 7140		29,20				
<ul style="list-style-type: none"> - poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych, - usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); - usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych, - wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy, 						

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
<p>- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.</p>						
LEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE						
Kwaśne buczyny - 9110						
1.	11-06-1-05-128 -k -00	0,07	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	
2.	11-06-1-04-154 -h -00	0,79	D-STAN	TP		
3.	11-06-1-06-353 -a -00	2,22	D-STAN	BRAK WSK		
4.	11-06-1-09-405 -d -00	1,37	D-STAN	BRAK WSK		
5.	11-06-1-11-408 -i -00	1,05	D-STAN	BRAK WSK		
6.	11-06-1-12-413 -g -00	4,80	D-STAN	IIAU		
7.	11-06-1-12-415 -c -00	3,18	D-STAN	IIAU		
8.	11-06-1-12-415 -h -00	2,89	D-STAN	TW		
9.	11-06-1-12-415 -k -00	1,54	D-STAN	TW		
10.	11-06-1-12-415 -m -00	7,70	D-STAN	TW		
11.	11-06-1-12-416 -b -00	3,13	D-STAN	TP		
12.	11-06-1-12-420 -a -00	3,02	D-STAN	IIAU		
13.	11-06-1-12-421 -n -00	2,54	D-STAN	BRAK WSK		
14.	11-06-1-12-422 -a -00	4,55	D-STAN	IIAU		
15.	11-06-1-12-423 -a -00	12,11	D-STAN	TW		
16.	11-06-1-12-423 -b -00	1,59	D-STAN	IIA		
17.	11-06-1-12-423 -g -00	1,30	D-STAN	TP		
18.	11-06-1-12-423 -h -00	3,61	D-STAN	TW		
19.	11-06-1-12-424 -h -00	2,34	D-STAN	TW		
20.	11-06-1-12-424 -i -00	5,90	D-STAN	IIIB		
21.	11-06-1-12-425 -d -00	3,06	D-STAN	BRAK WSK		
22.	11-06-1-12-425 -f -00	5,05	D-STAN	IIAU		
23.	11-06-1-12-425 -l -00	7,09	D-STAN	TP		
24.	11-06-1-12-426 -b -00	14,10	D-STAN	TP		
25.	11-06-1-12-427 -b -00	1,78	D-STAN	TP		
26.	11-06-1-11-431 -i -00	1,90	D-STAN	BRAK WSK		
27.	11-06-1-12-434 -c -00	4,72	D-STAN	IIA		
28.	11-06-1-12-434 -d -00	2,27	D-STAN	BRAK WSK		
29.	11-06-1-12-435 -a -00	2,50	D-STAN	IIIB		
30.	11-06-1-12-435 -d -00	1,28	D-STAN	TP		
31.	11-06-1-12-435 -f -00	6,24	D-STAN	IIA		
32.	11-06-1-12-435 -g -00	1,02	D-STAN	TP		
33.	11-06-1-12-435 -j -00	1,90	D-STAN	BRAK WSK		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
34.	11-06-1-12-436 -f -00	3,61	D-STAN	IIAU		
35.	11-06-1-12-437 -a -00	4,70	D-STAN	IIA		
36.	11-06-1-12-437 -c -00	2,78	D-STAN	IIA		
37.	11-06-1-12-437 -f -00	3,22	D-STAN	IIA		
38.	11-06-1-12-437 -g -00	3,12	D-STAN	TP		
39.	11-06-1-12-437 -h -00	1,60	D-STAN	BRAK WSK		
40.	11-06-1-12-438 -c -00	3,32	D-STAN	TP		
41.	11-06-1-12-438 -h -00	13,17	D-STAN	TP		
42.	11-06-1-12-439 -d -00	4,17	D-STAN	TP		
43.	11-06-1-12-439 -h -00	2,00	D-STAN	TP		
44.	11-06-1-12-440 -m -00	2,36	D-STAN	IIA		
45.	11-06-1-12-441 -g -00	2,06	D-STAN	TP		
46.	11-06-1-12-449 -b -00	2,93	D-STAN	IIA		
47.	11-06-1-12-450 -d -00	5,57	D-STAN	TP		
48.	11-06-1-12-450 -f -00	12,89	D-STAN	TP		
49.	11-06-1-12-451 -a -00	3,98	D-STAN	TP		
50.	11-06-1-12-452 -a -00	1,86	D-STAN	BRAK WSK		
51.	11-06-1-12-452 -m -00	1,20	D-STAN	IIAU		
52.	11-06-1-12-452 -n -00	1,56	D-STAN	TW		
53.	11-06-1-12-458 -j -00	5,66	D-STAN	TW		
54.	11-06-1-12-460 -b -00	6,37	D-STAN	TW		
55.	11-06-1-12-460 -i -00	1,37	D-STAN	BRAK WSK		
56.	11-06-1-12-461 -b -00	4,55	D-STAN	CP		
57.	11-06-1-12-461 -f -00	5,35	D-STAN	TP		
58.	11-06-1-12-461 -o -00	0,93	D-STAN	TW		
59.	11-06-1-12-462 -b -00	12,11	D-STAN	TW		
60.	11-06-1-12-474 -h -00	1,20	D-STAN	BRAK WSK		
61.	11-06-1-12-476 -b -00	6,79	D-STAN	TP		
62.	11-06-1-12-476 -d -00	4,89	D-STAN	TP		
63.	11-06-1-12-477 -f -00	1,15	D-STAN	CP		
64.	11-06-1-12-478 -n -00	2,78	D-STAN	TP		
65.	11-06-1-14-679 -k -00	5,11	D-STAN	TP		
66.	11-06-1-15-680 -g -00	1,60	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
67.	11-06-1-14-729 -a -00	5,84	D-STAN	TW		
68.	11-06-1-14-729 -b -00	5,07	D-STAN	IIA		
69.	11-06-1-14-729 -c -00	5,84	D-STAN	IIA		
70.	11-06-1-14-730 -d -00	1,04	D-STAN	TP		
71.	11-06-1-14-738 -k -00	1,33	D-STAN	IIA		
Razem 9110		273,69				

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
<ul style="list-style-type: none"> - podczas wykonywania czyszczeń późnych i trzebieży popierać buka i dąb bezszypułkowy; - w drzewostanach rębnych i starszych stosować rębnię częściową, gniazdową lub stopniową, w zależności od ilości i jakości buka zdolnego do odnowienia naturalnego; - dopuszcza się uzupełnianie samosiewów bukowych w końcowej fazie cięć odslaniających oraz po cięciu uprzątającym poprzez wysadzanie buka w celu zwiększenia udziału tego gatunku w składzie drzewostanu; - pozostawianie martwego drewna; - należy zaznaczyć, że w buczynie pojedyncze, stare drzewa iglaste mogą mieć znaczenie dla populacji cennych gatunków ptaków (dziuple). 						
Żyzne buczyny - 9130						
1.	11-06-1-05-132 -g -00	16,93	D-STAN	TW	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	
2.	11-06-1-05-139 -b -00	9,34	D-STAN	TP		
3.	11-06-1-05-140 -b -00	0,95	D-STAN	BRAK WSK		
4.	11-06-1-05-140 -f -00	13,19	D-STAN	TP		
5.	11-06-1-05-158 -a -00	15,74	D-STAN	BRAK WSK		
6.	11-06-1-05-191 -b -00	3,93	D-STAN	BRAK WSK		
7.	11-06-1-05-192 -a -00	5,02	D-STAN	BRAK WSK		
8.	11-06-1-05-224 -d -00	0,83	D-STAN	BRAK WSK		
9.	11-06-1-08-362 -a -00	2,88	D-STAN	CP		
10.	11-06-1-08-362 -c -00	1,26	D-STAN	TW		
11.	11-06-1-08-363 -b -00	4,66	D-STAN	IIA		
12.	11-06-1-08-363 -d -00	5,56	D-STAN	IIAU		
13.	11-06-1-08-363 -f -00	10,26	D-STAN	TP		
14.	11-06-1-08-364 -a -00	13,37	D-STAN	TP		
15.	11-06-1-08-364 -f -00	9,50	D-STAN	IIA		
16.	11-06-1-08-364 -h -00	0,96	D-STAN	IIA		
17.	11-06-1-08-365 -f -00	3,77	D-STAN	IIA		
18.	11-06-1-08-365 -g -00	3,91	D-STAN	IIA		
19.	11-06-1-08-365 -h -00	7,07	D-STAN	BRAK WSK		
20.	11-06-1-08-366 -k -00	5,21	D-STAN	IIA		
21.	11-06-1-08-367 -m -00	6,17	D-STAN	IIA		
22.	11-06-1-08-383 -a -00	0,95	D-STAN	TP		
23.	11-06-1-08-383 -b -00	3,30	D-STAN	IIAU		
24.	11-06-1-08-383 -c -00	2,28	D-STAN	IIAU		
25.	11-06-1-08-384 -b -00	4,06	D-STAN	BRAK WSK		
26.	11-06-1-08-385 -a -00	3,24	D-STAN	IIA		
27.	11-06-1-08-385 -c -00	13,17	D-STAN	TW		
28.	11-06-1-08-386 -a -00	8,88	D-STAN	IIAU		
29.	11-06-1-08-386 -f -00	3,16	D-STAN	IIA		
30.	11-06-1-08-386 -g -00	2,31	D-STAN	IIA		
31.	11-06-1-08-386 -l -00	3,06	D-STAN	BRAK WSK		
32.	11-06-1-08-386 -n -00	1,05	D-STAN	IIA		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
33.	11-06-1-08-387 -a -00	4,19	D-STAN	TP		
34.	11-06-1-08-387 -c -00	17,27	D-STAN	TP		
35.	11-06-1-08-387 -f -00	1,77	D-STAN	TP		
36.	11-06-1-08-387 -h -00	1,19	D-STAN	TP		
37.	11-06-1-08-388 -a -00	28,23	D-STAN	TP		
38.	11-06-1-08-389 -a -00	0,72	D-STAN	TP		
39.	11-06-1-08-389 -j -00	19,63	D-STAN	TP		
40.	11-06-1-08-389 -l -00	5,82	D-STAN	TP		
41.	11-06-1-08-393 -g -00	1,55	D-STAN	BRAK WSK		
42.	11-06-1-08-393 -j -00	9,45	D-STAN	TW		
43.	11-06-1-08-394 -a -00	6,86	D-STAN	BRAK WSK		
44.	11-06-1-08-394 -c -00	7,78	D-STAN	BRAK WSK		
45.	11-06-1-08-396 -b -00	1,21	D-STAN	TP		
46.	11-06-1-08-396 -f -00	3,33	D-STAN	TP		
47.	11-06-1-08-396 -n -00	1,41	D-STAN	TP		
48.	11-06-1-08-397 -a -00	13,39	D-STAN	TP		
49.	11-06-1-08-397 -b -00	7,07	D-STAN	TP		
50.	11-06-1-08-397 -d -00	0,73	D-STAN	TP		
51.	11-06-1-08-398 -a -00	5,88	D-STAN	TP		
52.	11-06-1-08-398 -b -00	1,51	D-STAN	IIA		
53.	11-06-1-08-398 -i -00	5,03	D-STAN	TP		
54.	11-06-1-08-399 -b -00	2,48	D-STAN	TP		
55.	11-06-1-08-399 -c -00	1,04	D-STAN	TP		
56.	11-06-1-08-400 -a -00	3,07	D-STAN	TP		
57.	11-06-1-08-400 -b -00	2,31	D-STAN	TP		
58.	11-06-1-08-400 -d -00	3,56	D-STAN	IIA		
59.	11-06-1-08-400 -f -00	3,89	D-STAN	IIA		
60.	11-06-1-08-401 -a -00	5,20	D-STAN	TP		
61.	11-06-1-09-406 -b -00	1,40	D-STAN	BRAK WSK		
62.	11-06-1-09-406 -i -00	1,66	D-STAN	TP		
63.	11-06-1-09-407 -a -00	1,70	D-STAN	BRAK WSK		
64.	11-06-1-09-407 -b -00	4,46	D-STAN	CP		
65.	11-06-1-09-407 -c -00	1,45	D-STAN	CP		
66.	11-06-1-09-407 -f -00	0,50	D-STAN	BRAK WSK		
67.	11-06-1-11-410 -k -00	2,13	D-STAN	IIA		
68.	11-06-1-12-411 -c -00	0,68	D-STAN	BRAK WSK		
69.	11-06-1-12-411 -j -00	9,70	D-STAN	TW		
70.	11-06-1-12-411 -l -00	2,54	D-STAN	CP		
71.	11-06-1-12-411 -m -00	2,07	D-STAN	TW		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
72.	11-06-1-12-412 -h -00	2,23	D-STAN	TW		
73.	11-06-1-12-412 -k -00	4,24	D-STAN	IIA		
74.	11-06-1-12-413 -b -00	8,78	D-STAN	TW		
75.	11-06-1-12-414 -m -00	3,01	D-STAN	IIA		
76.	11-06-1-12-416 -j -00	6,39	D-STAN	TP		
77.	11-06-1-12-417 -b -00	1,66	D-STAN	BRAK WSK		
78.	11-06-1-12-420 -d -00	5,66	D-STAN	IIAU		
79.	11-06-1-12-420 -j -00	1,28	D-STAN	IIAU		
80.	11-06-1-12-420 -m -00	0,72	D-STAN	IIA		
81.	11-06-1-12-421 -b -00	11,03	D-STAN	IIAU		
82.	11-06-1-12-421 -c -00	5,70	D-STAN	TW		
83.	11-06-1-12-421 -g -00	1,32	D-STAN	IIA		
84.	11-06-1-12-422 -b -00	4,31	D-STAN	TP		
85.	11-06-1-12-425 -j -00	2,12	D-STAN	TW		
86.	11-06-1-12-437 -k -00	2,03	D-STAN	TP		
87.	11-06-1-12-438 -b -00	1,92	D-STAN	TP		
88.	11-06-1-11-444 -a -00	2,67	D-STAN	TW		
89.	11-06-1-11-445 -d -00	3,56	D-STAN	IIA		
90.	11-06-1-11-445 -g -00	1,49	D-STAN	TW		
91.	11-06-1-12-451 -b -00	3,60	D-STAN	TP		
92.	11-06-1-12-451 -c -00	3,23	D-STAN	TP		
93.	11-06-1-12-453 -b -00	0,95	D-STAN	BRAK WSK		
94.	11-06-1-12-453 -p -00	1,77	D-STAN	TW		
95.	11-06-1-11-454 -a -00	7,94	D-STAN	IIA		
96.	11-06-1-11-454 -h -00	6,73	D-STAN	IIA		
97.	11-06-1-11-455 -c -00	2,00	D-STAN	TW		
98.	11-06-1-09-463 -f -00	1,61	D-STAN	BRAK WSK		
99.	11-06-1-09-464 -a -00	4,19	D-STAN	BRAK WSK		
100.	11-06-1-11-465 -a -00	3,07	D-STAN	TW		
101.	11-06-1-12-477 -a -00	2,80	D-STAN	IIA		
102.	11-06-1-12-477 -d -00	1,73	D-STAN	TP		
103.	11-06-1-12-478 -b -00	0,89	D-STAN	TW		
104.	11-06-1-12-540 -a -00	6,88	D-STAN	TW		
105.	11-06-1-12-540 -c -00	1,00	D-STAN	TW		
106.	11-06-1-15-570 -m -00	4,09	D-STAN	IIA		
107.	11-06-1-11-587 -p -00	0,56	D-STAN	BRAK WSK		
108.	11-06-1-15-595 -a -00	17,12	D-STAN	TW		
109.	11-06-1-15-596 -m -00	0,97	D-STAN	TW		
110.	11-06-1-15-596 -n -00	1,47	D-STAN	TW		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
111.	11-06-1-15-597 -a -00	13,03	D-STAN	TW		
112.	11-06-1-15-597 -b -00	1,83	D-STAN	TP		
113.	11-06-1-15-598 -a -00	6,70	D-STAN	TW		
114.	11-06-1-15-598 -c -00	16,9	D-STAN	TW		
115.	11-06-1-15-599 -s -00	0,74	D-STAN	TW		
116.	11-06-1-15-599 -w -00	0,49	D-STAN	CP		
117.	11-06-1-15-600 -c -00	10,66	D-STAN	TW		
118.	11-06-1-14-604 -c -00	2,94	D-STAN	IIAU		
119.	11-06-1-14-605 -a -00	6,81	D-STAN	CP		
120.	11-06-1-14-605 -f -00	3,09	D-STAN	TP		
121.	11-06-1-14-605 -g -00	2,68	D-STAN	TW		
122.	11-06-1-14-606 -f -00	7,66	D-STAN	TW		
123.	11-06-1-14-607 -b -00	2,02	D-STAN	TW		
124.	11-06-1-14-607 -d -00	2,64	D-STAN	TW		
125.	11-06-1-15-608 -a -00	3,19	D-STAN	TW		
126.	11-06-1-15-680 -m -00	5,28	D-STAN	TP		PLH220066
127.	11-06-1-15-680 -n -00	10,53	D-STAN	TW		PLH220066
128.	11-06-1-15-681 -j -00	16,52	D-STAN	TW		PLH220066
129.	11-06-1-15-682 -f -00	1,27	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
130.	11-06-1-15-682 -k -00	2,39	D-STAN	IIA		PLH220066
131.	11-06-1-15-682 -m -00	2,77	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
132.	11-06-1-14-705 -a -00	2,34	D-STAN	IIA		
133.	11-06-1-14-705 -d -00	1,31	D-STAN	IIA		
134.	11-06-1-14-706 -b -00	6,99	D-STAN	IIAU		
135.	11-06-1-14-706 -f -00	1,11	D-STAN	IIA		
136.	11-06-1-14-706 -h -00	0,90	D-STAN	IIA		
137.	11-06-1-14-707 -a -00	5,76	D-STAN	TW		
138.	11-06-1-14-707 -b -00	5,16	D-STAN	IIAU		
139.	11-06-1-14-707 -c -00	5,58	D-STAN	IIA		
140.	11-06-1-14-707 -d -00	4,55	D-STAN	TW		
141.	11-06-1-14-707 -f -00	4,10	D-STAN	IIA		
142.	11-06-1-14-707 -g -00	3,21	D-STAN	TW		
143.	11-06-1-14-707 -h -00	2,39	D-STAN	BRAK WSK		
144.	11-06-1-14-707 -i -00	3,71	D-STAN	IIA		
145.	11-06-1-14-726 -h -00	4,97	D-STAN	TW		
146.	11-06-1-14-727 -a -00	0,81	D-STAN	BRAK WSK		
147.	11-06-1-14-727 -d -00	9,82	D-STAN	TW		
148.	11-06-1-14-727 -i -00	1,24	D-STAN	TP		
149.	11-06-1-14-727 -j -00	1,94	D-STAN	TP		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
150.	11-06-1-14-728 -a -00	1,85	D-STAN	IIA		
151.	11-06-1-14-728 -b -00	4,98	D-STAN	TW		
152.	11-06-1-14-728 -f -00	3,51	D-STAN	IIA		
153.	11-06-1-14-729 -d -00	1,10	D-STAN	TP		
154.	11-06-1-14-730 -a -00	2,31	D-STAN	TP		
155.	11-06-1-13-851 -n -00	5,56	D-STAN	IIA		
156.	11-06-1-13-853 -a -00	2,51	D-STAN	IIA		
157.	11-06-1-13-853 -c -00	2,08	D-STAN	IIA		
158.	11-06-1-13-853 -d -00	9,96	D-STAN	TP		
159.	11-06-1-13-854 -a -00	19,23	D-STAN	TP		
160.	11-06-1-13-855 -a -00	13,04	D-STAN	TP		
161.	11-06-1-13-855 -c -00	1,94	D-STAN	BRAK WSK		
162.	11-06-1-13-856 -b -00	7,80	D-STAN	IIA		
163.	11-06-1-13-856 -c -00	8,26	D-STAN	TW		
164.	11-06-1-13-856 -d -00	2,40	D-STAN	BRAK WSK		
165.	11-06-1-13-857 -c -00	4,86	D-STAN	IIA		
166.	11-06-1-13-857 -d -00	5,71	D-STAN	IIA		
167.	11-06-1-13-857 -f -00	4,44	D-STAN	BRAK WSK		
168.	11-06-1-13-857 -g -00	2,54	D-STAN	TW		
169.	11-06-1-13-858 -a -00	1,76	D-STAN	TW		
170.	11-06-1-13-858 -d -00	12,11	D-STAN	TW		
171.	11-06-1-13-858 -f -00	3,49	D-STAN	TP		
172.	11-06-1-13-858 -g -00	0,95	D-STAN	BRAK WSK		
173.	11-06-1-13-858 -j -00	3,32	D-STAN	TP		
174.	11-06-1-13-861 -a -00	1,13	D-STAN	BRAK WSK		PLH300047
175.	11-06-1-13-861 -d -00	1,90	D-STAN	BRAK WSK		PLH300047
176.	11-06-1-13-861 -p -00	1,37	D-STAN	BRAK WSK		PLH300047
177.	11-06-1-13-862 -a -00	18,79	D-STAN	TW		
178.	11-06-1-13-862 -b -00	1,28	D-STAN	BRAK WSK		
179.	11-06-1-13-862 -d -00	1,21	D-STAN	BRAK WSK		
180.	11-06-1-13-863 -a -00	2,53	D-STAN	BRAK WSK		
181.	11-06-1-13-863 -b -00	16,77	D-STAN	TP		
182.	11-06-1-13-863 -c -00	1,84	D-STAN	TP		
183.	11-06-1-13-863 -d -00	1,26	D-STAN	IIAU		PLH300047
184.	11-06-1-13-863 -f -00	2,69	D-STAN	TW		PLH300047
185.	11-06-1-13-864 -a -00	1,56	D-STAN	TP		
186.	11-06-1-13-864 -b -00	8,89	D-STAN	TP		
187.	11-06-1-13-864 -c -00	5,35	D-STAN	TP		
188.	11-06-1-13-864 -d -00	3,86	D-STAN	TW		PLH300047

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
189.	11-06-1-13-864 -f -00	1,59	D-STAN	TP		PLH300047
Razem 9130		906,31				
<ul style="list-style-type: none"> - podczas wykonywania czyszczeń późnych i trzebieży popierać buka, - jednostkowy udział gatunków iglastych można pozostawić, jeśli nie jest przeszkodą dla wzrostu młodego pokolenia buka i dębów (Dbs), - obecność substratów gliniastych i gleb brunatnych jest podstawą do nieco większego udziału Dbs niż udział jednostkowy, - dopuszcza się uzupełnianie samosiewów bukowych w końcowej fazie cięć odsłaniających oraz po cięciu uprzążającym poprzez wysadzanie buka w celu zwiększenia udziału tego gatunku w składzie drzewostanu, - w starszych klasach wieku protegowanie buka i dębu bezszypułkowego oraz szypułkowego, jeśli pojawiają się w sposób naturalny, - ewentualne luki – odnowić (jeśli konieczne, to poszerzyć) bukiem i dębem, z pozostawieniem części gatunków lekkonasiennych (jako osłona lub podgon, głównie dębu), - luki nie spełniające wymagań ekologicznych gatunków głównych i domieszkowych pozostawić do naturalnej sukcesji, - w drzewostanach rębnych i starszych stosować rębnie II, III lub IV, które stwarzają możliwości wykorzystania odnowień naturalnych, ich inicjowania i odnowień sztucznych, pozostawiać drewno martwe. 						
Grądy subatlantyczne - 9160						
1.	11-06-1-05-128 -a -00	0,18	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	
2.	11-06-1-05-128 -b -00	0,18	D-STAN	BRAK WSK		
3.	11-06-1-05-128 -g -00	2,20	D-STAN	BRAK WSK		
4.	11-06-1-05-134 -l -00	4,54	D-STAN	BRAK WSK		
5.	11-06-1-05-137 -c -00	4,04	D-STAN	TP		
6.	11-06-1-05-138 -h -00	1,20	D-STAN	IIAU		
7.	11-06-1-05-139 -c -00	1,47	D-STAN	TP		
8.	11-06-1-05-139 -d -00	5,2	D-STAN	BRAK WSK		
9.	11-06-1-05-139 -g -00	3,47	D-STAN	TP		
10.	11-06-1-05-140 -c -00	5,93	D-STAN	TP		
11.	11-06-1-05-140 -g -00	0,87	D-STAN	TP		
12.	11-06-1-05-141 -a -00	7,83	D-STAN	IIIB		
13.	11-06-1-05-141 -b -00	3,07	D-STAN	IIIB		
14.	11-06-1-05-141 -c -00	3,49	D-STAN	IIIB		
15.	11-06-1-05-141 -g -00	1,57	D-STAN	IIIB		
16.	11-06-1-04-154 -c -00	1,68	D-STAN	TP		
17.	11-06-1-04-154 -i -00	1,09	D-STAN	TP		
18.	11-06-1-05-156 -a -00	13,58	D-STAN	TP		
19.	11-06-1-05-157 -a -00	2,23	D-STAN	IIIB		
20.	11-06-1-06-297 -k -00	1,62	D-STAN	TP		
21.	11-06-1-06-319 -f -00	3,27	D-STAN	CW		
22.	11-06-1-06-331 -a -00	6,61	D-STAN	IIIBU		
23.	11-06-1-08-342 -b -00	6,14	D-STAN	TP		
24.	11-06-1-08-342 -f -00	1,25	D-STAN	TP		
25.	11-06-1-08-362 -d -00	1,88	D-STAN	TP		
26.	11-06-1-08-362 -g -00	5,20	D-STAN	IIIB		
27.	11-06-1-08-363 -a -00	3,97	D-STAN	TP		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
28.	11-06-1-08-365 -a -00	2,56	D-STAN	CP		
29.	11-06-1-08-366 -c -00	6,93	D-STAN	TP		
30.	11-06-1-08-366 -d -00	2,28	D-STAN	TP		
31.	11-06-1-08-366 -g -00	4,2	D-STAN	IIIB		
32.	11-06-1-08-367 -d -00	1,14	D-STAN	TP		
33.	11-06-1-08-367 -i -00	2,09	D-STAN	TP		
34.	11-06-1-08-367 -j -00	2,43	D-STAN	TW		
35.	11-06-1-08-367 -l -00	0,70	D-STAN	TP		
36.	11-06-1-08-368 -n -00	3,39	D-STAN	TP		
37.	11-06-1-08-368 -o -00	1,24	D-STAN	TP		
38.	11-06-1-08-368 -p -00	4,31	D-STAN	TW		
39.	11-06-1-08-381 -a -00	5,97	D-STAN	IIAU		
40.	11-06-1-08-381 -b -00	3,18	D-STAN	TW		
41.	11-06-1-08-381 -c -00	2,33	D-STAN	TW		
42.	11-06-1-08-381 -d -00	1,06	D-STAN	TP		
43.	11-06-1-08-383 -d -00	0,74	D-STAN	TP		
44.	11-06-1-08-383 -h -00	6,96	D-STAN	IIIB		
45.	11-06-1-08-383 -i -00	2,82	D-STAN	BRAK WSK		
46.	11-06-1-08-383 -j -00	0,26	D-STAN	BRAK WSK		
47.	11-06-1-08-383 -l -00	2,78	D-STAN	TW		
48.	11-06-1-08-384 -c -00	2,26	D-STAN	TP		
49.	11-06-1-08-385 -f -00	0,84	D-STAN	TP		
50.	11-06-1-08-385 -h -00	1,87	D-STAN	TP		
51.	11-06-1-08-385 -i -00	0,75	D-STAN	TP		
52.	11-06-1-08-385 -j -00	2,11	D-STAN	IIA		
53.	11-06-1-08-386 -h -00	1,23	D-STAN	TP		
54.	11-06-1-08-386 -i -00	1,07	D-STAN	BRAK WSK		
55.	11-06-1-08-386 -m -00	1,62	D-STAN	BRAK WSK		
56.	11-06-1-08-386 -o -00	2,74	D-STAN	TP		
57.	11-06-1-08-389 -p -00	1,99	D-STAN	BRAK WSK		
58.	11-06-1-08-390 -a -00	2,36	D-STAN	TP		
59.	11-06-1-08-390 -b -00	6,79	D-STAN	IIIB		
60.	11-06-1-08-392 -a -00	1,26	D-STAN	TP		
61.	11-06-1-08-392 -b -00	1,57	D-STAN	TW		
62.	11-06-1-08-393 -f -00	1,57	D-STAN	BRAK WSK		
63.	11-06-1-08-394 -f -00	4,69	D-STAN	TP		
64.	11-06-1-08-398 -c -00	1,19	D-STAN	TP		
65.	11-06-1-08-398 -d -00	4,06	D-STAN	BRAK WSK		
66.	11-06-1-08-400 -j -00	2,86	D-STAN	IIIB		
67.	11-06-1-08-401 -b -00	7,41	D-STAN	TP		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
68.	11-06-1-08-401 -c -00	12,46	D-STAN	TW		
69.	11-06-1-08-402 -c -00	1,82	D-STAN	TP		
70.	11-06-1-12-462 -k -00	2,25	D-STAN	BRAK WSK		
71.	11-06-1-12-479 -l -00	1,09	D-STAN	BRAK WSK		
72.	11-06-1-08-515 -a -00	3,39	D-STAN	TW		
73.	11-06-1-11-587 -m -00	2,18	D-STAN	BRAK WSK		
74.	11-06-1-15-598 -d -00	2,66	D-STAN	TP		
75.	11-06-1-14-605 -d -00	2,39	D-STAN	TP		
76.	11-06-1-15-662 -f -00	1,66	D-STAN	TP		
77.	11-06-1-15-664 -c -00	1,19	D-STAN	BRAK WSK		
78.	11-06-1-14-705 -c -00	1,85	D-STAN	TW		
79.	11-06-1-14-706 -g -00	0,86	D-STAN	CP		
80.	11-06-1-14-727 -f -00	1,63	D-STAN	BRAK WSK		
81.	11-06-1-10-765 -b -00	3,25	D-STAN	BRAK WSK		
82.	11-06-1-13-791 -o -00	1,29	D-STAN	BRAK WSK		
83.	11-06-1-13-851 -p -00	0,43	D-STAN	BRAK WSK		
84.	11-06-1-13-852 -a -00	8,38	D-STAN	TP		
85.	11-06-1-13-852 -b -00	2,78	D-STAN	BRAK WSK		
86.	11-06-1-13-854 -c -00	1,44	D-STAN	TP		
87.	11-06-1-13-854 -d -00	0,71	D-STAN	IIA		
88.	11-06-1-13-855 -b -00	6,87	D-STAN	IIIB		
89.	11-06-1-13-857 -b -00	1,20	D-STAN	BRAK WSK		
90.	11-06-1-13-860 -d -00	8,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH300047
91.	11-06-1-13-862 -f -00	4,51	D-STAN	TP		
Razem 9160		275,78				
<ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie składu gatunkowego grądów do panujących warunków siedliskowych, z racji silnych możliwości regeneracyjnych, należy przeprowadzać przy możliwie maksymalnym wykorzystaniu potencjału regeneracyjnego istniejących fitocenoz, - przy pielęgnacji, jak i odnowieniu rębniami złożonymi, należy dążyć do tworzenia struktury wielopiętrowej i wielogeneracyjnej, przy szczególnej ochronie piętra grabowego, - w drzewostanach podlegających użytkowaniu rębniemu należy zwrócić uwagę na możliwość wprowadzenia dębu szypułkowego, - użytkować rębniami II, III, IV, z wprowadzeniem na gniazda i przestrzenie międzygniazdowe dębów, - na powierzchni międzygniazdowej wykorzystać w sposób umiarkowany odnowienia naturalne buka, - ściśle kontrolować udział grabu, szczególnie na etapie uprawy i młodnika, aby nie zagłuszał odnowień dębu, - grab wprowadzać w zmieszaniu grupowym lub drobnokępowym, - do tworzenia drugiego piętra na siedliskach żyzniejszych nadaje się również lipa, pozostawiać drewno martwe. 						
Kwaśne dąbrowy - 9190						
1.	11-06-1-05-133 -j -00	2,66	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	
2.	11-06-1-02-142 -f -00	1,55	D-STAN	BRAK WSK		
3.	11-06-1-04-154 -p -00	0,73	D-STAN	TP		
4.	11-06-1-04-155 -p -00	4,49	D-STAN	AGROT		
5.	11-06-1-02-159 -a -00	1,59	D-STAN	BRAK WSK		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	
6.	11-06-1-02-173 -k -00	5,74	D-STAN	TP			
7.	11-06-1-04-182 -g -00	8,20	D-STAN	BRAK WSK			
8.	11-06-1-04-185 -h -00	1,43	D-STAN	BRAK WSK			
9.	11-06-1-04-186 -o -00	5,05	D-STAN	TP			
10.	11-06-1-03-198 -o -00	1,12	D-STAN	BRAK WSK			
11.	11-06-1-03-201 -c -00	1,98	D-STAN	TP			
12.	11-06-1-04-213 -b -00	8,87	D-STAN	IIIB			
13.	11-06-1-04-214 -a -00	5,33	D-STAN	IIIB			
14.	11-06-1-04-214 -b -00	4,72	D-STAN	BRAK WSK			
15.	11-06-1-04-216 -c -00	2,43	D-STAN	BRAK WSK			
16.	11-06-1-04-216 -f -00	1,31	D-STAN	BRAK WSK			
17.	11-06-1-04-217 -c -00	3,66	D-STAN	IIIB			
18.	11-06-1-09-375 -i -00	0,98	D-STAN	BRAK WSK			
19.	11-06-1-11-583 -f -00	1,50	D-STAN	BRAK WSK			
20.	11-06-1-11-584 -a -00	0,87	D-STAN	BRAK WSK			
21.	11-06-1-11-585 -g -00	0,50	D-STAN	BRAK WSK			
22.	11-06-1-15-744 -c -00	2,19	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066	
Razem 9190		66,90					
<ul style="list-style-type: none"> - przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją); - usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska; - pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; - pozostawianie martwego drewna; - zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków. 							
Bory i lasy bagienne – 91D0*							
1.	11-06-1-01-7 -g -00	0,87	D-STAN	BRAK WSK		Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	
2.	11-06-1-01-7 -o -00	3,22	D-STAN	BRAK WSK			PLH220056
3.	11-06-1-01-7 -p -00	1,03	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
4.	11-06-1-01-8 -h -00	0,50	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
5.	11-06-1-01-20 -c -00	2,30	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
6.	11-06-1-01-21 -g -00	0,98	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
7.	11-06-1-01-21 -i -00	1,93	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
8.	11-06-1-01-22 -b -00	0,51	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
9.	11-06-1-01-22 -g -00	0,78	SUKCESJA		PLH220056		
10.	11-06-1-01-24 -s -00	5,05	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
11.	11-06-1-01-25 -k -00	4,36	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
12.	11-06-1-01-37 -i -00	0,70	SUKCESJA		PLH220056		
13.	11-06-1-01-37 -l -00	1,83	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		
14.	11-06-1-01-38 -f -00	1,34	D-STAN	BRAK WSK	PLH220056		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
15.	11-06-1-01-38 -i -00	2,54	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
16.	11-06-1-01-38 -k -00	0,96	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
17.	11-06-1-01-39 -b -00	1,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
18.	11-06-1-01-39 -c -00	2,68	SUKCESJA			PLH220056
19.	11-06-1-01-40 -j -00	2,53	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
20.	11-06-1-02-45 -h -00	1,05	SUKCESJA			
21.	11-06-1-02-49 -d -00	3,03	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
22.	11-06-1-02-49 -j -00	0,99	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
23.	11-06-1-02-50 -c -00	1,34	D-STAN	TW		PLH220056
24.	11-06-1-02-50 -g -00	2,55	D-STAN	TP		PLH220056
25.	11-06-1-02-50 -k -00	0,97	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
26.	11-06-1-02-52 -f -00	0,25	SUKCESJA			
27.	11-06-1-01-63 -h -00	1,10	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
28.	11-06-1-02-68 -b -00	0,76	SUKCESJA			
29.	11-06-1-05-99 -f -00	0,44	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
30.	11-06-1-01-113 -c -00	0,76	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
31.	11-06-1-05-115 -a -00	1,64	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
32.	11-06-1-05-130 -c -00	1,56	D-STAN	BRAK WSK		
33.	11-06-1-05-131 -h -00	0,71	D-STAN	BRAK WSK		
34.	11-06-1-05-132 -d -00	2,21	D-STAN	BRAK WSK		
35.	11-06-1-05-139 -h -00	1,09	D-STAN	BRAK WSK		
36.	11-06-1-04-151 -b -00	3,50	D-STAN	BRAK WSK		
37.	11-06-1-04-153 -o -00	2,80	D-STAN	BRAK WSK		
38.	11-06-1-04-154 -m -00	2,54	D-STAN	BRAK WSK		
39.	11-06-1-04-154 -n -00	1,8	D-STAN	BRAK WSK		
40.	11-06-1-04-168 -c -00	5,61	D-STAN	BRAK WSK		
41.	11-06-1-04-168 -d -00	3,90	D-STAN	BRAK WSK		
42.	11-06-1-04-168 -f -00	0,95	D-STAN	BRAK WSK		
43.	11-06-1-04-175 -b -00	2,92	D-STAN	BRAK WSK		PLH220059
44.	11-06-1-04-177 -a -00	3,45	D-STAN	BRAK WSK		
45.	11-06-1-04-177 -c -00	3,17	D-STAN	BRAK WSK		
46.	11-06-1-04-177 -d -00	2,46	D-STAN	BRAK WSK		
47.	11-06-1-04-181 -n -00	0,25	D-STAN	BRAK WSK		
48.	11-06-1-04-185 -c -00	0,59	D-STAN	BRAK WSK		
49.	11-06-1-04-185 -f -00	0,78	D-STAN	BRAK WSK		
50.	11-06-1-04-186 -a -00	1,35	D-STAN	BRAK WSK		
51.	11-06-1-04-186 -c -00	0,68	D-STAN	BRAK WSK		
52.	11-06-1-04-186 -k -00	0,80	SUKCESJA			
53.	11-06-1-04-187 -k -00	0,31	SUKCESJA			

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
54.	11-06-1-03-198 -d -00	1,77	SUKCESJA			
55.	11-06-1-03-198 -p -00	1,07	D-STAN	BRAK WSK		
56.	11-06-1-04-214 -h -00	0,55	D-STAN	BRAK WSK		
57.	11-06-1-04-215 -h -00	0,79	D-STAN	BRAK WSK		
58.	11-06-1-04-219 -b -00	1,28	SUKCESJA			
59.	11-06-1-04-233 -d -00	0,5	D-STAN	BRAK WSK		
60.	11-06-1-04-234 -a -00	0,54	D-STAN	BRAK WSK		
61.	11-06-1-04-236 -c -00	1,52	D-STAN	BRAK WSK		
62.	11-06-1-04-236 -d -00	2,06	D-STAN	BRAK WSK		
63.	11-06-1-04-265 -a -00	6,39	D-STAN	BRAK WSK		
64.	11-06-1-06-281 -c -00	7,18	D-STAN	BRAK WSK		
65.	11-06-1-06-281 -d -00	1,25	D-STAN	BRAK WSK		
66.	11-06-1-06-288 -b -00	2,62	D-STAN	BRAK WSK		
67.	11-06-1-06-288 -i -00	0,74	D-STAN	BRAK WSK		
68.	11-06-1-06-288 -m -00	1,80	D-STAN	BRAK WSK		
69.	11-06-1-06-289 -l -00	1,67	D-STAN	BRAK WSK		
70.	11-06-1-06-303 -c -00	2,57	D-STAN	BRAK WSK		
71.	11-06-1-08-370 -g -00	0,55	D-STAN	BRAK WSK		
72.	11-06-1-08-387 -i -00	0,32	D-STAN	BRAK WSK		
73.	11-06-1-08-387 -j -00	0,75	D-STAN	BRAK WSK		
74.	11-06-1-08-389 -o -00	0,55	D-STAN	BRAK WSK		
75.	11-06-1-08-395 -f -00	0,40	D-STAN	BRAK WSK		
76.	11-06-1-08-395 -g -00	2,04	D-STAN	BRAK WSK		
77.	11-06-1-12-411 -n -00	1,58	D-STAN	BRAK WSK		
78.	11-06-1-12-415 -b -00	3,35	D-STAN	BRAK WSK		
79.	11-06-1-12-415 -d -00	0,41	D-STAN	BRAK WSK		
80.	11-06-1-12-423 -j -00	0,83	D-STAN	BRAK WSK		
81.	11-06-1-12-427 -j -00	0,72	D-STAN	BRAK WSK		
82.	11-06-1-12-427 -o -00	1,22	D-STAN	BRAK WSK		
83.	11-06-1-12-427 -p -00	0,68	D-STAN	BRAK WSK		
84.	11-06-1-12-436 -d -00	0,67	D-STAN	BRAK WSK		
85.	11-06-1-12-437 -j -00	2,06	D-STAN	BRAK WSK		
86.	11-06-1-12-438 -f -00	0,98	D-STAN	BRAK WSK		
87.	11-06-1-12-457 -m -00	2,29	D-STAN	BRAK WSK		
88.	11-06-1-12-461 -d -00	0,65	D-STAN	BRAK WSK		
89.	11-06-1-12-461 -j -00	1,69	D-STAN	BRAK WSK		
90.	11-06-1-12-462 -i -00	1,6	D-STAN	BRAK WSK		
91.	11-06-1-12-476 -a -00	0,71	D-STAN	BRAK WSK		
92.	11-06-1-12-476 -f -00	0,92	D-STAN	BRAK WSK		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
93.	11-06-1-12-478 -g -00	2,66	D-STAN	BRAK WSK		
94.	11-06-1-09-482 -g -00	1,15	D-STAN	BRAK WSK		
95.	11-06-1-09-522 -j -00	0,29	D-STAN	BRAK WSK		
96.	11-06-1-11-585 -d -00	1,78	D-STAN	BRAK WSK		
97.	11-06-1-14-673 -a -00	2,68	D-STAN	BRAK WSK		
98.	11-06-1-14-673 -b -00	1,23	D-STAN	BRAK WSK		
99.	11-06-1-14-673 -c -00	1,56	D-STAN	BRAK WSK		
100.	11-06-1-14-722 -a -00	1,18	BAGNO			
101.	11-06-1-14-727 -b -00	0,52	SUKCESJA			
102.	11-06-1-10-819 -l -00	1,81	D-STAN	BRAK WSK		
Razem 91D0		168,35				
<ul style="list-style-type: none"> - nie pogarszać stosunków wodnych, - wyłączyć z użytkowania rębego, - w fitocenozach ze znacznym udziałem sosny należy zredukować jej udział i preferować brzozę omszoną, - w drzewostanach zniekształconych z panującym świerkiem należy zredukować jego udział do ilości jednostkowych, - samorzutnie powstające biogrupy złożone z gatunków właściwych zbiorowisku, szczególnie młodego pokolenia, należy wspierać w trakcie czyszczeń i trzebieży, - spontaniczne pojawianie się brzoź, rzadziej sosny, należy uznać za początek przyszłego składu botanicznego drzewostanu, a działania związane z przebudową należy prowadzić pod kątem protegowania tych gatunków, w przypadku wkraczania świerka do podszytu i drzewostanu należy go usuwać całkowicie lub utrzymać w ilości nie większej niż 20%, należy pamiętać, że trudno uzyskać poprawę struktury i składu tego zbiorowiska zabiegami hodowlanymi, gdyż zmianie ulega trofia gleb; - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 						
Łęgi olszowe i jesionowe – 91E0*						
1.	11-06-1-01-7 -a -00	1,71	SUKCESJA		Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH220056
2.	11-06-1-01-21 -h -00	0,60	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
3.	11-06-1-01-37 -m -00	0,60	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
4.	11-06-1-01-38 -j -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
5.	11-06-1-01-39 -a -00	0,45	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
6.	11-06-1-01-54 -f -00	0,53	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
7.	11-06-1-02-88 -a -00	1,64	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
8.	11-06-1-05-118 -d -00	0,27	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
9.	11-06-1-05-118 -f -00	2,45	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
10.	11-06-1-05-118 -l -00	0,10	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
11.	11-06-1-05-125 -a -00	5,58	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
12.	11-06-1-05-126 -a -00	0,95	D-STAN	BRAK WSK		PLH220056
13.	11-06-1-08-364 -g -00	0,73	D-STAN	BRAK WSK		
14.	11-06-1-08-365 -c -00	3,23	D-STAN	BRAK WSK		

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
15.	11-06-1-08-366 -i -00	1,05	D-STAN	BRAK WSK		
16.	11-06-1-08-366 -j -00	0,77	D-STAN	BRAK WSK		
17.	11-06-1-08-367 -k -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		
18.	11-06-1-08-386 -c -00	1,55	D-STAN	BRAK WSK		
19.	11-06-1-08-388 -j -00	3,26	D-STAN	BRAK WSK		
20.	11-06-1-08-396 -d -00	1,41	D-STAN	BRAK WSK		
21.	11-06-1-12-437 -i -00	2,19	D-STAN	BRAK WSK		
22.	11-06-1-11-455 -h -00	0,57	D-STAN	BRAK WSK		
23.	11-06-1-09-463 -g -00	1,22	D-STAN	BRAK WSK		
24.	11-06-1-11-468 -a -00	2,71	D-STAN	BRAK WSK		
25.	11-06-1-11-469 -a -00	3,20	D-STAN	BRAK WSK		
26.	11-06-1-11-470 -a -00	2,71	D-STAN	BRAK WSK		
27.	11-06-1-11-471 -b -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		
28.	11-06-1-12-477 -g -00	0,91	D-STAN	BRAK WSK		
29.	11-06-1-12-478 -t -00	0,98	D-STAN	BRAK WSK		
30.	11-06-1-15-682 -g -00	1,35	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
31.	11-06-1-15-683 -i -00	3,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
32.	11-06-1-15-683 -o -00	1,42	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
33.	11-06-1-07-759 -a -00	2,35	D-STAN	BRAK WSK		
34.	11-06-1-13-791 -i -00	1,87	D-STAN	BRAK WSK		
35.	11-06-1-13-791 -k -00	1,63	D-STAN	BRAK WSK		
36.	11-06-1-13-791 -p -00	5,30	D-STAN	BRAK WSK		
37.	11-06-1-13-835 -n -00	2,95	D-STAN	BRAK WSK		
38.	11-06-1-13-841 -b -00	1,96	D-STAN	BRAK WSK		
39.	11-06-1-13-860 -f -00	0,78	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
40.	11-06-1-13-861 -r -00	0,77	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
41.	11-06-1-13-862 -h -00	0,55	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
42.	11-06-1-13-863 -g -00	1,40	D-STAN	BRAK WSK		PLH220066
Razem 91E0		70,60				

- podtyp „olsy źródłiskowe” należy wyłączyć z użytkowania rębne;
- przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew nie-pożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją).
- pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu;
- pozostawianie martwego drewna;
- zmiana stosunków wodnych (budowa zastawek, montaż rur przelewowych w tamach bobrowych);
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

12.2. Zestawienie pododdziałów cennych ekosystemów wymagających wyłączenia z gospodarki leśnej (BIO) w Nadleśnictwie Człuchów

Pow. ogólna: **305,90 ha**

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	BIO	N2000
1	2	3	4	5
1.	11-06-1-01-1 -b -00	0,75	BIO-C	PLB220001 PLH220058
2.	11-06-1-01-7 -a -00	1,71	BIO-B	PLH220056
3.	11-06-1-01-7 -g -00	0,87	BIO-B	
4.	11-06-1-01-8 -h -00	0,50	BIO-B	PLH220056
5.	11-06-1-01-21 -g -00	0,98	BIO-B	PLH220056
6.	11-06-1-01-21 -h -00	0,60	BIO-B	PLH220056
7.	11-06-1-01-21 -i -00	1,93	BIO-B	PLH220056
8.	11-06-1-01-21 -j -00	3,49	BIO-B	PLH220056
9.	11-06-1-01-22 -b -00	0,51	BIO-B	PLH220056
10.	11-06-1-01-22 -g -00	0,78	BIO-B	PLH220056
11.	11-06-1-01-22 -j -00	3,17	BIO-B	PLH220056
12.	11-06-1-01-23 -r -00	1,08	BIO-B	PLH220056
13.	11-06-1-01-25 -k -00	4,36	BIO-B	PLH220056
14.	11-06-1-01-36 -c -00	1,74	BIO-R	PLH220056
15.	11-06-1-01-36 -f -00	1,90	BIO-R	PLH220056
16.	11-06-1-01-37 -h -00	1,42	BIO-R	PLH220056
17.	11-06-1-01-37 -i -00	0,70	BIO-R	PLH220056
18.	11-06-1-02-50 -k -00	0,97	BIO-R	PLH220056
19.	11-06-1-01-63 -h -00	1,10	BIO-B	PLH220056
20.	11-06-1-02-68 -b -00	0,76	BIO-B	
21.	11-06-1-02-143 -d -00	2,83	BIO-B	
22.	11-06-1-04-154 -n -00	1,80	BIO-B	
23.	11-06-1-04-155 -f -00	0,25	BIO-N	
24.	11-06-1-05-158 -a -00	15,74	BIO-T	
25.	11-06-1-02-162 -d -00	0,71	BIO-B	
26.	11-06-1-04-167 -k -00	5,04	BIO-W	
27.	11-06-1-04-168 -c -00	5,61	BIO-B	
28.	11-06-1-04-168 -d -00	3,90	BIO-B	
29.	11-06-1-04-175 -b -00	2,92	BIO-B	PLH220059
30.	11-06-1-04-175 -c -00	2,83	BIO-W	PLH220059
31.	11-06-1-04-177 -a -00	3,45	BIO-B	
32.	11-06-1-04-177 -b -00	6,75	BIO-B	

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	BIO	N2000
1	2	3	4	5
33.	11-06-1-04-177 -c -00	3,17	BIO-B	
34.	11-06-1-04-177 -d -00	2,46	BIO-B	
35.	11-06-1-04-177 -f -00	1,01	BIO-W	
36.	11-06-1-04-185 -b -00	0,53	BIO-B	
37.	11-06-1-04-185 -c -00	0,59	BIO-B	
38.	11-06-1-04-185 -f -00	0,78	BIO-B	
39.	11-06-1-04-186 -k -00	0,80	BIO-B	
40.	11-06-1-05-191 -b -00	3,93	BIO-T	
41.	11-06-1-05-192 -a -00	5,02	BIO-T	
42.	11-06-1-05-192 -d -00	2,46	BIO-T	
43.	11-06-1-03-198 -d -00	1,77	BIO-B	
44.	11-06-1-03-198 -p -00	1,07	BIO-B	
45.	11-06-1-04-210 -m -00	1,00	BIO-E	
46.	11-06-1-04-215 -a -00	3,52	BIO-A	
47.	11-06-1-04-215 -b -00	4,00	BIO-A	
48.	11-06-1-04-215 -c -00	0,70	BIO-A	
49.	11-06-1-04-215 -d -00	1,95	BIO-A	
50.	11-06-1-04-215 -h -00	0,79	BIO-B	
51.	11-06-1-04-219 -b -00	1,28	BIO-B	
52.	11-06-1-05-224 -d -00	0,83	BIO-T	
53.	11-06-1-04-234 -a -00	0,54	BIO-B	
54.	11-06-1-06-279 -l -00	2,42	BIO-T	
55.	11-06-1-06-279 -p -00	1,74	BIO-B	
56.	11-06-1-06-279 -r -00	0,99	BIO-T	
57.	11-06-1-06-280 -a -00	0,76	BIO-E	
58.	11-06-1-06-288 -i -00	0,74	BIO-B	
59.	11-06-1-06-288 -m -00	1,80	BIO-B	
60.	11-06-1-06-289 -l -00	1,67	BIO-B	
61.	11-06-1-06-303 -c -00	2,57	BIO-B	
62.	11-06-1-06-330 -a -00	2,14	BIO-T	
63.	11-06-1-06-341 -d -00	2,32	BIO-B	
64.	11-06-1-08-361 -a -00	3,40	BIO-B	
65.	11-06-1-08-370 -g -00	0,55	BIO-B	
66.	11-06-1-08-383 -j -00	0,26	BIO-N	
67.	11-06-1-08-389 -i -00	2,35	BIO-C	
68.	11-06-1-08-393 -g -00	1,55	BIO-R	
69.	11-06-1-09-405 -a -00	0,94	BIO-W	
70.	11-06-1-09-405 -d -00	1,37	BIO-T	
71.	11-06-1-11-409 -a -00	1,42	BIO-B	
72.	11-06-1-12-411 -n -00	1,58	BIO-B	

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	BIO	N2000
1	2	3	4	5
73.	11-06-1-12-414 -b -00	0,72	BIO-B	
74.	11-06-1-12-417 -a -00	3,63	BIO-B	
75.	11-06-1-12-417 -c -00	2,85	BIO-B	
76.	11-06-1-12-421 -d -00	0,89	BIO-B	
77.	11-06-1-12-421 -l -00	1,75	BIO-B	
78.	11-06-1-12-423 -i -00	1,56	BIO-B	
79.	11-06-1-12-427 -j -00	0,72	BIO-B	
80.	11-06-1-12-427 -o -00	1,22	BIO-B	
81.	11-06-1-12-427 -r -00	0,85	BIO-B	
82.	11-06-1-12-433 -d -00	2,86	BIO-A	
83.	11-06-1-12-434 -a -00	1,84	BIO-A	
84.	11-06-1-12-434 -b -00	1,40	BIO-A	
85.	11-06-1-12-434 -d -00	2,27	BIO-A	
86.	11-06-1-12-434 -f -00	1,49	BIO-A	
87.	11-06-1-12-436 -d -00	0,67	BIO-B	
88.	11-06-1-12-438 -k -00	0,51	BIO-T	
89.	11-06-1-12-438 -l -00	2,20	BIO-B	
90.	11-06-1-11-447 -i -00	1,04	BIO-B	
91.	11-06-1-11-447 -j -00	1,76	BIO-T	
92.	11-06-1-12-450 -b -00	0,81	BIO-T	
93.	11-06-1-12-450 -g -00	0,60	BIO-B	
94.	11-06-1-11-455 -a -00	1,07	BIO-T	
95.	11-06-1-11-455 -b -00	3,49	BIO-T	
96.	11-06-1-11-455 -g -00	0,58	BIO-T	
97.	11-06-1-09-463 -b -00	1,02	BIO-W	
98.	11-06-1-09-463 -f -00	1,61	BIO-W	
99.	11-06-1-09-463 -g -00	1,22	BIO-Z	
100.	11-06-1-09-464 -a -00	4,19	BIO-T	
101.	11-06-1-11-465 -c -00	1,69	BIO-T	
102.	11-06-1-11-467 -a -00	2,06	BIO-T	
103.	11-06-1-11-468 -c -00	1,10	BIO-T	
104.	11-06-1-11-469 -b -00	0,98	BIO-T	
105.	11-06-1-11-470 -a -00	2,71	BIO-B	
106.	11-06-1-11-471 -b -00	1,39	BIO-B	
107.	11-06-1-12-476 -a -00	0,71	BIO-B	
108.	11-06-1-12-476 -f -00	0,92	BIO-B	
109.	11-06-1-12-477 -c -00	0,61	BIO-B	
110.	11-06-1-12-477 -g -00	0,91	BIO-B	
111.	11-06-1-12-478 -f -00	1,49	BIO-B	
112.	11-06-1-12-478 -g -00	2,66	BIO-B	

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	BIO	N2000
1	2	3	4	5
113.	11-06-1-12-478 -h -00	0,89	BIO-B	
114.	11-06-1-09-482 -b -00	4,55	BIO-B	
115.	11-06-1-09-482 -g -00	1,15	BIO-B	
116.	11-06-1-08-513 -b -00	1,13	BIO-S	
117.	11-06-1-08-515 -i -00	0,76	BIO-B	
118.	11-06-1-15-597 -j -00	0,98	BIO-B	
119.	11-06-1-14-619 -f -00	1,54	BIO-W	
120.	11-06-1-14-649 -b -00	1,64	BIO-B	
121.	11-06-1-14-650 -c -00	2,76	BIO-T	
122.	11-06-1-14-650 -f -00	1,27	BIO-W	
123.	11-06-1-14-651 -d -00	1,04	BIO-T	
124.	11-06-1-14-651 -g -00	0,50	BIO-T	
125.	11-06-1-14-652 -g -00	1,68	BIO-B	
126.	11-06-1-14-652 -i -00	1,78	BIO-B	
127.	11-06-1-15-659 -f -00	1,80	BIO-B	
128.	11-06-1-15-659 -g -00	0,88	BIO-B	
129.	11-06-1-15-660 -g -00	3,47	BIO-B	
130.	11-06-1-15-664 -c -00	1,19	BIO-T	
131.	11-06-1-14-673 -a -00	2,68	BIO-E	
132.	11-06-1-14-673 -b -00	1,23	BIO-E	
133.	11-06-1-14-673 -c -00	1,56	BIO-E	
134.	11-06-1-14-678 -c -00	1,07	BIO-T	
135.	11-06-1-14-678 -g -00	0,79	BIO-B	
136.	11-06-1-14-678 -h -00	0,72	BIO-B	
137.	11-06-1-14-678 -i -00	0,69	BIO-T	
138.	11-06-1-14-679 -a -00	1,70	BIO-B	
139.	11-06-1-14-679 -f -00	0,89	BIO-B	
140.	11-06-1-15-680 -h -00	2,41	BIO-B	PLH220066
141.	11-06-1-15-680 -i -00	0,21	BIO-B	PLH220066
142.	11-06-1-15-680 -l -00	0,50	BIO-W	PLH220066
143.	11-06-1-15-681 -d -00	1,05	BIO-N	
144.	11-06-1-15-682 -g -00	1,35	BIO-B	PLH220066
145.	11-06-1-15-683 -i -00	3,12	BIO-B	PLH220066
146.	11-06-1-15-683 -o -00	1,42	BIO-B	PLH220066
147.	11-06-1-14-727 -b -00	0,52	BIO-B	
148.	11-06-1-14-727 -c -00	1,73	BIO-T	
149.	11-06-1-15-731 -g -00	2,90	BIO-B	PLH220066
150.	11-06-1-14-740 -f -00	2,70	BIO-E	
151.	11-06-1-14-740 -h -00	1,54	BIO-E	
152.	11-06-1-15-744 -c -00	2,19	BIO-N	PLH220066

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	BIO	N2000
1	2	3	4	5
153.	11-06-1-07-759 -a -00	2,35	BIO-B	
154.	11-06-1-10-765 -c -00	2,26	BIO-B	
155.	11-06-1-10-766 -a -00	8,00	BIO-B	
156.	11-06-1-07-813 -a -00	1,62	BIO-T	
157.	11-06-1-07-815 -l -00	1,13	BIO-T	
158.	11-06-1-13-837 -c -00	2,46	BIO-W	
159.	11-06-1-13-838 -b -00	4,02	BIO-W	
160.	11-06-1-13-839 -j -00	1,56	BIO-W	
161.	11-06-1-13-841 -l -00	0,55	BIO-W	
162.	11-06-1-13-842 -a -00	1,40	BIO-W	
163.	11-06-1-13-842 -c -00	1,77	BIO-W	
164.	11-06-1-13-861 -p -00	1,37	BIO-W	
165.	11-06-1-13-861 -r -00	0,77	BIO-W	
166.	11-06-1-13-862 -h -00	0,55	BIO-W	
167.	11-06-1-13-863 -g -00	1,40	BIO-W	
168.	11-06-1-13-863 -i -00	0,74	BIO-W	
Razem		305,90		

13. KRONIKA

